

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2554

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษา
พุทธศักราช 2551

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท
พฤษภาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2554

อารักษ์ อินทร์พยุง. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โฉมทิพย์, รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินทร์ ชูชม, ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) ประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น และ 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1) การกำหนดองค์ประกอบ ของตัวบ่งชี้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยกลุ่มผู้ใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้หลักสูตรในการนำตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ และด้านหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 21 คน และกลุ่มผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 104 คน ข้าราชการครู จำนวน 98 คน และบุคลากร กศน.ตำบล จำนวน 246 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 448 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ใช้สถิติ One Way ANOVA และการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ Scheffe' Test ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล

ผลการวิจัย พบว่า

1. ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย 92 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มี 2 องค์ประกอบย่อย 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา 11 ตัวบ่งชี้ และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนมี 6 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ทักษะใน การแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง 5 ตัวบ่งชี้ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4 ตัวบ่งชี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ 4 ตัวบ่งชี้ การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทาย 3 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนาสังคมและชุมชน 3 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ มี 3 องค์ประกอบย่อย 33 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การวางแผนหลักสูตร 10 ตัวบ่งชี้

การนำหลักสูตรไปใช้ 22 ตัวบ่งชี้ และการประเมินหลักสูตร 2 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลัก ปัจจัย
เกื้อหนุนการจัดการศึกษา มี 6 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ภาควิชา 3 ตัวบ่งชี้ สื่อและ
แหล่งเรียนรู้ 6 ตัวบ่งชี้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ 2 ตัวบ่งชี้ การมีส่วนร่วมของชุมชน 3 ตัวบ่งชี้ การ
ประกันคุณภาพการศึกษา 2 ตัวบ่งชี้ และการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา 3 ตัวบ่งชี้

2. ผลการประเมินตัวบ่งชี้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร ~~ต้น~~
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ
พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล มีความคิดเห็น เกี่ยวกับความ
เหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ไม่แตกต่างกัน 1 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา แตกต่างกัน 3 ด้าน
คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตร
ไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.05

A DEVELOPMENT OF NON-FORMAL EDUCATION INDICATORS
TO PROMOTE LIFELONG LEARNING IN BASIC NON-FORMAL
EDUCATION CURRICULUM B.E. 2551

AN ABSTRACT
BY
ARUK INPAYOONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 2011

Aruk Inpayoong. (2011). *A Development of Non-formal Education Indicators to Promote Lifelong Learning in Basic Non-formal Education Curriculum B.E. 2551*. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Snong Lohitwisas, Assoc. Prof. Dr. Oraphin Choochom, Dr. Sombat Suwanpitak.

The purposes of this research were to 1) develop the indicators for the organization of non-formal education for lifelong learning promotion according to the Basic Non-formal Education Curriculum B.E. 2551, 2) evaluate the suitability of the invented indicators, and 3) compare the opinions of concerned personnel on the indicators. The research procedure included three stages. The first stage, the development of the indicators, included two minor stages: the specification of the components of the indicators from related literature and the verification of the indicators by experts using a Delphi Technique. The second stage was the evaluation of the suitability of the indicators by users. The third stage was the comparison of the users' opinions on the implementation of the indicators. The population and samples in this study were 1) 21 experts on non-formal education and non-formal education in basic education and 2) 3 parties of 448 personnel: 104 school administrators from 104 schools under the Office of the Non-formal Education Promotion, 98 teachers from 81 schools under the Office of the Non-formal Education (NFE), and 246 staff from 138 NFE districts. The instruments used were an interview and a questionnaire. The statistics used were percentage, median, and interquartile range. The statistics used for the analysis of the experts' opinions were mean, standard deviation. The statistics used to evaluate the suitability of the indicators were one-way ANOVA, and Scheffe' Test.

From the study, it was found that:

1. The invented indicators were composed of 4 major components, 17 minor components and 92 indicators. The educational philosophy and management principles component contained 2 minor components: 11 indicators of compatibility of education management philosophy and 6 indicators of principles of non-formal education management for the promotion of lifelong learning. The outcome component contained 6 minor components: 5 indicators of knowledge acquisition and self-development, 4 indicators of learning attitudes, 4 indicators of fundamental knowledge and competence conducive to learning, 4 indicators of living earning based on the foundation of knowledge and experience, 4 indicators of living skills for dealing with problems and challenges, and 3 indicators of social and community development. The curriculum implementation component contained 3 minor components: 9 indicators of curriculum planning, 22 indicators of curriculum implementation, and 2 indicators of curriculum evaluation. The educational management supportive factors component contained 6 minor components: 3

indicators of ally networks, 6 indicators of media and learning resources, two indicators of information and technology, 3 indicators of community participation, 2 indicators of education quality insurance, and 3 indicators of the raising of resources for the management of education.

2. The level of approval of indicators by the experts were very strongly, and the NFE teachers and district staff strongly.

3. The overall opinions of experts, school administrators, teachers, and district staff on the suitability of the indicators for implementation differed. On each component, their opinions were similar on educational philosophy and principles, and differed statistically on learning outcomes, curriculum implementation, and factors conducive to the arrangement of education at the level of 0.5.

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ของ

อารักษ์ อินทร์พยุง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง ไชยทวีสุข)

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

..... กรรมการ กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง ไชยทวีสุข)

..... กรรมการ กรรมการ

(ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม)

..... กรรมการ

(ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูง และขอขอบคุณคณะกรรมการที่พิจารณาให้ได้รับทุนในครั้งนี้

การดำเนินงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ และเป็นประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพฤติกรรมศาสตร์ และ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติและซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และอาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ที่เมตตาได้รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณา รับเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการสัมภาษณ์ ตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าอันเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาท ความรู้ วิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณรุ่นพี่นิสิตระดับดุขุฎิบัณฑิตสาขาการศึกษาผู้ใหญ่ รวมทั้งเพื่อนนิสิตระดับดุขุฎิบัณฑิตสาขาการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่นที่ 4 ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัย ตลอดมา ผู้วิจัยขอรำลึกความทรงจำที่ดีไว้ตลอดไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณภรรยาที่คอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และดูแลครอบครัวแทนผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาที่เข้ามาศึกษาในครั้งนี้ รวมทั้งบุตรสาวทั้ง 2 คน ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบไว้เพื่อทดแทนคุณบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่คอยแนะนำ สั่งสอนตั้งแต่เยาว์วัยจนประสบกับ ความสำเร็จใน การศึกษา

อารักษ์ อินทร์พยุง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ปัญหาของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ตอนที่ 1 การศึกษานอกระบบ.....	13
ความหมายของการศึกษานอกระบบ.....	13
ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบ.....	15
ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ.....	15
ประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกระบบ.....	16
แนวคิด ความเชื่อพื้นฐาน และหลักการศึกษานอกระบบ.....	17
ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ.....	19
จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ.....	22
จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่.....	22
จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น.....	23
ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ.....	
ในปัจจุบัน.....	24
ความหมายของหลักสูตร.....	24
ความสำคัญของหลักสูตร.....	26
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	26
ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	27
การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	35
ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	37
ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	37
ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	40
เป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	42
หลักการทั่วไปของการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	43
ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	48
คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต.....	49
ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	54
มาตรฐาน ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	61
ยุทธศาสตร์หลักในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	64
ประสบการณ์การศึกษาดูตัวอย่าง ของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ.....	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	71
ตอนที่ 4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	79
ความหมายของตัวบ่งชี้.....	79
ประเภทของตัวบ่งชี้.....	82
ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี.....	85
ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	86
เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้.....	87
แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	90
กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	91
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย	96
สังเคราะห์องค์ประกอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา	99
3 วิธีดำเนินการวิจัย	111
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	
ตลอดชีวิต	111
กลุ่มตัวอย่าง	113
การเก็บรวบรวมข้อมูล	114
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	114
การวิเคราะห์ข้อมูล	115
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา	
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติ	116
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	117
ประชากร	117
กลุ่มตัวอย่าง	117
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119
การเก็บรวบรวมข้อมูล	120
การวิเคราะห์ข้อมูล	121
ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำ	
ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ	122
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	124
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	124
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	124

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	126
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น.....	169
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติ จากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	198
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	282
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	282
วิธีดำเนินการวิจัย.....	283
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	283
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	283
สรุปผลการวิจัย.....	283
อภิปรายผลการวิจัย.....	324
ข้อเสนอแนะ.....	337
บรรณานุกรม.....	338

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	347
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ	348
ภาคผนวก ข รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอหรือเขต	351
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	359
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์การวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	
แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	363
ประวัติย่อผู้วิจัย	416

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	29
2 สรุปแนวทาง วิธีดำเนินการตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป.....	61
3 เปรียบเทียบประเด็นสำคัญขององค์ประกอบด้านผู้เรียนรู้ และด้านผู้จัด การเรียนรู้.....	64
4 สังเคราะห์องค์ประกอบของประสบการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ.....	69
5 การลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ.....	97
6 สรุปขั้นตอนการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	116
7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	118
8 สรุปขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติ.....	122
9 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน.....	126
10 คำนัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก.....	133
11 คำนัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา.....	136

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	140
13 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	143
14 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	148
15 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก	151
16 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	154
17 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	158

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 คำนัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้.....	161
19 คำนัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา.....	166
20 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน.....	169
21 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบลเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม.....	171
22 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา.....	173
23 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน.....	179
24 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้.....	185

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
25 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา.....	193
26 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จากผู้ให้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล.....	198
27 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ให้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง...	199
28 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ให้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำแนกตามตำแหน่ง.....	200
29 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจาก ผู้ให้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จำแนก ตามตำแหน่ง.....	201
30 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจาก ผู้ให้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำแนก ตามตำแหน่ง.....	202

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
31 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญา และหลักการจัดการศึกษา.....	203
32 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา.....	207
33 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการใน การเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต.....	207
34 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 2 การจัด การศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมี ความรับผิดชอบต่อสังคม.....	208
35 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง.....	208
36 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 4 การจัด การศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้.....	209

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
37 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	209
38 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอริสภาพ ในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล	210
39 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ ประโยชน์ในการเรียนรู้	210
40 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหา และแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	211
41 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	211

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

42 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้าน สังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือก ในการตัดสินใจ.....	212
43 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต.....	212
44 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อ ต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน.....	213
45 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการ ประเมินผลการเรียนรู้.....	213
46 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการ การเรียนรู้.....	214

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
47 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 15 บุคลากรเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม.....	214
48 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ.....	215
49 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน.....	215
50 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน.....	216
51 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง.....	220
52 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผน การเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	220
53 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติ การเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้.....	221

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
54 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการ ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	221
55 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลัก ปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ	222
56 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลใน การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	222
57 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	223
58 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	223
59 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	224
60 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์รอบตัว	224

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
61 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและ วิทยาการใหม่ ๆ.....	225
62 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้.....	225
63 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการเรียนรู้.....	226
64 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน.....	226
65 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐาน เกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร.....	227
66 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน.....	227
67 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การประกอบอาชีพบนพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์.....	228

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
68 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็น ช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย.....	228
69 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง.....	229
70 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม.....	229
71 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง.....	230
72 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ.....	230
73 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสม.....	231

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
74	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษา สุขภาพ และความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต	231
75	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	232
76	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การพัฒนาสังคมและชุมชน	232
77	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐาน บริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	233
78	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี	233
79	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนา ตนเอง สังคม และชุมชน	234
80	การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จากผู้ให้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้	235

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
81 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การวางแผนหลักสูตร.....	241
82 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง.....	241
83 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา.....	242
84 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูล อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย.....	242
85 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคี เครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	243
86 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผน รับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ.....	243

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
87 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้าง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้.....	244
88 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลง.....	244
89 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการ ดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	245
90 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไป ใช้ประโยชน์ได้ในทันที.....	245
91 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การนำหลักสูตรไปใช้.....	246
92 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 11 พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ.....	246

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
93 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	247
94 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชา.....	247
95 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชา เลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน.....	248
96 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการ จากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร.....	248
97 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพ ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม.....	249
98 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีแผน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม.....	249

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
99	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจน ครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน.....	250
100	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน.....	250
101	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็ม ตามศักยภาพ.....	251
102	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาระบบ การคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.....	251
103	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้าง ความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model.....	252
104	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียน ตอบสนองความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน.....	252

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
105 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม.....	253
106 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัด กระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง.....	253
107 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติ รายวิชา และกลุ่มผู้เรียน.....	254
108 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย.....	254
109 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบ อาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ.....	255
110 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใส ยุติธรรม.....	255

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
111 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย.....	256
112 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการ ดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม	256
113 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การประเมินหลักสูตร.....	257
114 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	257
115 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 33 มีการ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร.....	258
116 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จากผู้ให้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัย เกื้อหนุนการจัดการศึกษา.....	259
117 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ภาคีเครือข่าย.....	263

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
118 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับ ภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ตามภารกิจของการจัดการศึกษา.....	263
119 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา.....	264
120 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	264
121 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจำแนก ตามตำแหน่ง สื่อและแหล่งเรียนรู้.....	265
122 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา.....	265
123 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้.....	266
124 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล	266

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
125	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์.....	267
126	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน.....	267
127	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง.....	268
128	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง เทคโนโลยีและสารสนเทศ.....	268
129	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา	269
130	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ ให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย.....	269
131	การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	270

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
132 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 12 ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา.....	270
133 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร.....	271
134 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด กระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้.....	271
135 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การประกันคุณภาพการศึกษา.....	272
136 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มี ประสิทธิภาพ.....	272
137 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อน ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต.....	273
138 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา.....	273

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
139 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนก ตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัด การศึกษาที่ชัดเจน.....	274
140 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ.....	279
141 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จ ในการระดม ทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	275

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
2 แผนภูมิขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา “คิดเป็น”	21
3 องค์ประกอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	100
4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	123
5 ตัวบ่งชี้และองค์ประกอบการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	322

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong education) ได้เกิดขึ้นในสังคมมาช้านาน พร้อม ๆ กับเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ เพราะการศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งเดียวกัน ดังที่ จอห์น ดูว์ (John Dewey) ได้กล่าวว่า การศึกษาคือชีวิต (Dewey. 1916: 25) นอกจากนี้ยังมีคำสอนจากศาสนาอิสลามที่แสดงให้เห็นถึงการศึกษตลอดชีวิต ในความหมายที่สอดคล้องกัน คือ บุคคลพึงเรียนรู้จากเปลถึงหลุมฝังศพ บุคคลทุกเพศทุกวัยพึงศึกษาหาความรู้เพื่อตนเองจะได้มีความรู้ และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาแก่ผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นมีความรู้ด้วย (สุนทร สุนันท์ชัย. 2543: 6) จากแนวคิดในอดีตแสดงให้เห็นว่าการศึกษตลอดชีวิตมีเป้าหมาย ที่สำคัญ คือ การ จัดการศึกษาให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนตาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543ก: 1) ปัจจุบันแนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมากขึ้นและ นำไปสู่หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ได้เลือกเรียน อย่างหลากหลาย ภายใต้เหตุผลที่ว่า การศึกษามีได้สิ้นสุดเมื่อบุคคลเรียนจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น เพราะการศึกษาที่ได้รับจากโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตที่เป็นพื้นฐานสำหรับการแสวงหาและพัฒนาการศึกษาในขั้นต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 1)

ในระยะหลังได้มีการเสนอแนวคิดของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ขึ้นมาแทนการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นไปที่ตัวบุคคล (Individual oriented) เป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากความคิดริเริ่มของตนเอง ซึ่งแนวคิดดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ คนเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดช่วงระยะเวลาของการดำเนินชีวิต ดังที่ สอนง โลหิตวิเศษ (2544: 34) ได้อธิบายว่า หัวใจสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่การฝึกให้เป็นคนตื่นตัวต่อการศึกษ หมายความว่า ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันสำหรับคนทุกคนและทุกขั้นตอนของชีวิต มีรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการในชีวิตปกติ ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึง เป็นการผลิตและสร้างสรรค์ทุนปัญญาในทุกรูปแบบนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าการศึกษตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความเกี่ยวพันกัน โดยเป้าหมายแห่งความสำเร็จของการศึกษตลอดชีวิตมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างโอกาส ส่งเสริม และ พัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต โดยทุกคนมีความเสมอภาคและโอกาสในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทย ยังไม่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เกี่ยวกับแนวคิด นี้ ดังจะเห็นได้จากแผน การศึกษาในยุคแรก ๆ จะให้ความสำคัญแต่เฉพาะการศึกษาของบุคคลในวัยเรียนเท่านั้น การจัดกิจกรรมการศึกษา นอก ระบบในอดีตยังคงมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อบริการกับกลุ่มผู้ใหญ่ที่ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาสทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดแตกต่างกันตามบริบทของสังคม (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน . 2547: 9) นอกจากนี้ยังพบว่า การนำแนวคิด เกี่ยวกับการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติ นั้น ยังมีมุมมองในลักษณะที่แตกต่างกันอยู่บ้าง จากรายงานการศึกษา เรื่อง ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ประเทศสหราชอาณาจักร ซึ่ง ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2546: 149-150) พบว่า ขณะที่ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิตว่าเป็นการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างก การศึกษาในระบบกับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ประเทศสหราชอาณาจักรกลับให้ความสนใจในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยเน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ หลากหลายโดยไม่เน้น รูปแบบของการศึกษาแต่อย่างใด จากแนวคิดดังกล่าวเป็นมุมมองในลักษณะการให้ความสำคัญของ ความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษา กับ การส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่จะนำไปสู่เป้าหมาย แห่งความสำเร็จ ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากระบบการศึกษาได้นั้นก็คือหลักสูตร ดังที่ (Cropley. 1977: 2549-2550) ได้กล่าวว่า ในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีแนวทางที่สำคัญประการหนึ่ง ึ่ง คือ การสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นใน ระบบการศึกษา โดยใช้หลักสูตรที่เป็นไปตามหลักของการศึกษาตลอดชีวิตเป็นเครื่องมือสำคัญ

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันของ บุคคลที่อยู่นอกระบบ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย . 2553ก: 1) ซึ่งหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตาม ปรัชญา และหลักการจัดการศึกษานอกระบบ และเป็นหลักสูตรที่ ใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อตอบสนองอุดมการณ์ ของ การ จัดการศึกษาตลอดชีวิต และ สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย . 2552ข: 2) มีจุดหมายในการ จัดกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาผู้เรียน สอดคล้อง กับเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550- 2554) ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ คือ พัฒนา

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็น
 วิทยาการใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้จัดการ
 เรียนรู้ในหลายรูปแบบ และปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมี
 แนวทางหลักที่สำคัญ คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย ให้ตระหนัก
 ถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและ
 ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน และพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 ที่สอดคล้องกับสภาพเมืองและชุมชน (สำนักงาน คณะกรรมการ พัฒนา การ เศรษฐกิจ และสังคม
 แห่งชาติ. 2549: 56-57) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 303 (2) ก็
 ได้มุ่งเน้นให้มีการดำเนินการด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการ
 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและ
 สอดคล้องกับระบบการศึกษาทุกระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย .
 พุทธศักราช 2551.” 2550: 124) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 และที่แก้ไข
 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 แนวทางจัดการศึกษา ยังมีสาระสำคัญที่เป็นแนวทางใน
 การจัดการศึกษาส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยในมาตรา 22 ระบุว่า การ
 จัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมี
 ความสำคัญที่สุด กระ บวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ
 เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546ข: 12)

ในส่วนของพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ.
 2551 ก็ได้กล่าวถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในประเด็นที่สอดคล้องกัน คือ การจัด
 โอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยระบุไว้ใน
 มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา (1) การศึกษานอกระบบ ในข้อ (ก) ความเสมอภาคใน
 การเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิต
 ของประชาชน นอกจากนี้ในมาตรา 9 (1) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการ
 เรียนรู้และสามารถเลือกบริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง หากพิจารณา
 ถึงข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ก็ได้แสดงให้เห็นถึง ความ
 ชัดเจนยิ่งขึ้นในการมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอด ดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีกรกล่าวถึงประเด็น
 สำคัญจากหลักการและกรอบแนวคิด เพื่อการจัดการศึกษาในอนาคตว่า ระบบการเรียนรู้ คือ ระบบที่
 เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีปัจจัยและเครื่องมือสนับสนุน
 ให้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม โดยประเด็นสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การเน้นความสำคัญ
 ของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 10-11)

โดยอาจกล่าวได้ว่า ทั้งหมดเป็นแนวทางสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยอาศัยหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา

นอกจากนี้ ยังพบประเด็นปัญหา ที่เกิดจากการจัดการศึกษา ในระบบที่เป็นเหตุผล สนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ถึงผลอันเกิดจากการศึกษาในระบบที่ยังไม่เป็นไป ในระดับที่น่าพอใจจึงต้องเปิดโอกาสที่สองนั่นคือ การศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบ เพื่อรองรับประชา กรกลุ่มเป้าหมายที่พลาดโอกาส หรือ ไม่ต้องการศึกษาในระบบ ให้ได้รับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายอย่างทั่วถึง เพิ่มพูนความรู้ทักษะอย่างต่อเนื่องตามความต ้องการ โดยวัตถุประสงค์ ข้อหนึ่งของแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้กล่าวถึงแนวนโยบายเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาทุกคน ให้เกิดการเรียนรู้ ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต และได้อธิบายว่าการเรียนรู้เป็นครองครองของทุกชีวิตที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2546ก: 37) จากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา แม้จะมีความก้าวหน้าจากเทคโนโลยีและสารสนเทศทำให้มีเครื่องมือมากขึ้น แต่ยังขาดเนื้อหาและวิธีการที่เหมาะสมที่จะทำให้มีสัมฤทธิ์ผลตามที่ควร อีกทั้งยังขาดการปรับปรุงกฎระเบียบที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้การศึกษาดูตลอดชีวิตยังไม่เป็นวิถีชีวิตของคนในชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552: 9)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวในข้างต้นผู้ วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษาเพื่อ สร้างโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นเรื่องที่หลายฝ่ายกำลังให้ความสนใจ เนื่องจากเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล เจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. (2550- 2554) และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ .ศ. 2551 ที่ต้องการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงและพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีจริยธรรม รวมถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยสถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษานั้น ๆ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย . 2553ข: 1) ประกอบกับมีข้อเสนอแนะจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นต ้องเร่งรัด

ให้มีการขับเคลื่อนในเรื่องการจัดการศึกษา ให้ประชาชน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษานอกระบบตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพัฒนาขึ้น ภายใต้เงื่อนไขที่จะนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จของการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง และประกาศใช้หลักสูตรเพื่อเป็นการนำร่องสำหรับ สถานศึกษาในสังกัด ปีการศึกษา 2552 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 418/2551 ลงวันที่ 18 กันยายน 2551 แทนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการ การศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และได้ดำเนินการนำร่องการใช้ ในทุกภาคของ ประเทศ ภาคละ 2 จังหวัด (เชียงราย พิจิตร พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี กระบี่ นครศรีธรรมราช ชลบุรี ระยอง มหาสารคาม และอุบลราชธานี) และกรุงเทพมหานครในเขตปทุมวัน และเขตพระโขนง ตั้งแต่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย . 2553ค: 1) แต่ก็ยังมีข้อจำกัด ว่า ขณะนี้ยังไม่มีผลชัดเจนเกี่ยวกับ องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่จะ บรรยายหรือชี้ให้เห็นถึงสภาพ การจัดการศึกษา ว่าเมื่อสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการ สอนแล้ว จะมีความสำเร็จตรงตามเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่เพียงใด ประกอบกับผู้วิจัย มีความสนใจที่จะค้น หาคำตอบให้ชัดเจนว่ามีตัวแปรอะไรบ้างที่ เกี่ยวข้องและ เป็นตัวบ่งชี้การจัดการ การศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ใช้เป็นแนวทาง ในการจัดและติดตามประเมินผลการ ศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็น ประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำไปใช้ เป็นข้อกำหนดในการ จัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ของการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังมีการศึกษาน้อยมาก แต่สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัว บ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังมิได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำ การวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบให้ชัดเจนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เพื่อประเมินตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น
3. เพื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ที่ ค้นพบจากการวิจัยมีความ เทียบตรง เหมาะสม ในการบรรยายสภาพการณ์ของการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถนำ ผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน และติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมายให้มี คุณภาพรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับการประเมินและรับรอง คุณภาพการจัดการศึกษา

ปัญหาของการวิจัย

การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง และในแต่ละ องค์ประกอบมีตัวแปรอะไรบ้างที่เป็นตัวบ่งชี้ ที่จะนำไปใช้ประกอบการวางแผน ติดตาม ประเมินผล ให้ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เท่านั้น

2. ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย เพื่อสร้างตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

2.2 ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

2.3 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

2.4 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ และด้านหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่ม จำนวน 21 คน ดังนี้

3.1.1 ผู้เชี่ยวชาญในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการ กำหนดนโยบาย วางแผนการจัดการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบ และมีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 8 คน

3.1.2 ผู้เชี่ยวชาญในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ที่มีตำแหน่งในสายงานการสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือเทียบเท่า หรือมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ จำนวน 6 คน

3.1.3 ผู้เชี่ยวชาญจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู หรือบุคลากรทางการศึกษาผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในสังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 5 คน

3.1.4 ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารหรือจัดการศึกษานอกระบบ หรือส่งเสริมการเรียนรู้ในภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน และมีวุฒิทางการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน

3.2 กลุ่มผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่ม จำนวน 448 คน ดังนี้

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 104 แห่ง รวม 104 คน

3.2.2 ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 81 แห่ง รวม 98 คน

3.2.3 บุคลากร กศน.ตำบล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 138 แห่ง รวม 246 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.2 ผลการประเมิน ความเหมาะสม ของ ตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น

4.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติของผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

ตัวบ่งชี้ หมายถึง ข้อความที่บรรยายชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสิ่งที่จะศึกษาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จะมีลักษณะเป็นเชิงปริมาณหรือคุณภาพก็ได้

การพัฒนาตัวบ่งชี้ หมายถึง กระบวนการในการสร้างตัวแปรที่เป็นส่วนประกอบของสิ่งที่จะศึกษา

การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการรับความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างตั้งใจและต่อเนื่องทุกช่วงอายุ มีเป้าหมายที่กระทำอย่างสม่ำเสมอทั้ง ในแนวราบคือรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแนวดิ่งครอบคลุมทุกช่วงอายุ

การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง คุณลักษณะในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดทุกช่วงอายุ

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง แนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ใช้จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษานอกระบบ ซึ่งได้แก่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหรือเขต

ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงคุณลักษณะ หรือสภาพการณ์ในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ที่บ่งบอกว่าจะทำให้เกิดผล ตามเป้าหมาย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจาก การจัดการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งวัดได้จากตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการในการสร้างตัวบ่งชี้เป็นส่วนประกอบของการจัดการศึกษาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดทุกช่วงอายุ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยวิธีการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ และประเมินความเหมาะสมในการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจาก กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร ในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ ใน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบและด้านหลักสูตร มีวิสัยทัศน์และเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีประสบการณ์ ในการบริหารเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลใน การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) จำนวน 21 คน

สถานศึกษา หมายถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หรือเขต ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกระบบ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหรือเขต

ข้าราชการครู หมายถึง ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่หลักในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหรือเขต

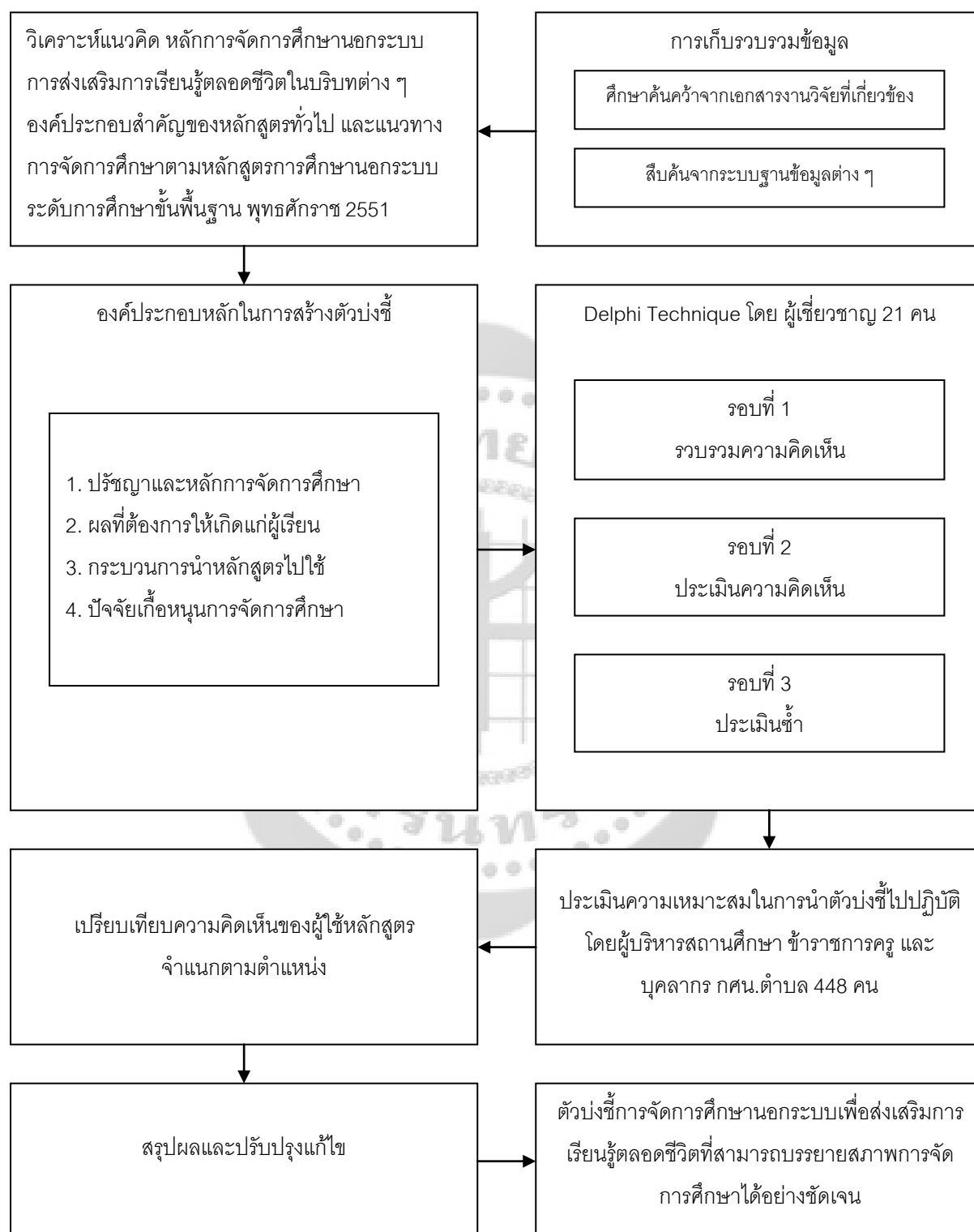
บุคลากร กศน. ตำบล หมายถึง พนักงานราชการทั่วไปซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ครู กศน. ตำบล และทำหน้าที่หลักในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้แก่ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบระดับ ตำบลหรือแขวง

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรม รวม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ประมวลนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษานอกระบบ

1. ความหมายของการศึกษานอกระบบ
2. ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบ
3. ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ
4. ประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
5. แนวคิด ความเชื่อพื้นฐาน และหลักการศึกษานอกระบบ
6. ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ
7. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ
8. บทบาทของการศึกษานอกระบบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบในปัจจุบัน

1. ความหมายของหลักสูตร
2. ความสำคัญของหลักสูตร
3. องค์ประกอบของหลักสูตร
4. ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
6. การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตอนที่ 3 แนวคิด หลักการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. หลักการทั่วไปของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต
7. ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิต

8. มาตรฐาน ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
9. ยุทธศาสตร์หลักในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
10. ประสบการณ์การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 4 แนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

1. ความหมายของตัวบ่งชี้
2. ประเภทของตัวบ่งชี้
3. ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี
4. ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
5. เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้
6. แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
7. กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา
9. กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย
10. สังเคราะห์องค์ประกอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา

ตอนที่ 1 การศึกษานอกระบบ

ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายของการศึกษานอกระบบ

คำว่า “การศึกษานอกระบบ ” บางทีเรียกว่า “การศึกษานอกโรงเรียน ” หรือ “การศึกษา
อรูปนัย” หรือบางประเทศใช้คำว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” (Adult education) จากการศึกษาพบว่าไม่มีผู้ให้
ความหมายของการศึกษานอกระบบ (Non-formal education) ไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สุรกุล เจนอบรม (2542: 9) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง รูปแบบการ
จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะถ้าคนเกิดการเรียนรู้ก็จะสามารถคิดเป็น
สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ รู้จักการรับรู้ข่าวสารข้อมูล รู้จักการตัดสินใจ รู้จักการเลือกรวมทั้งรู้ถึงความ
ต้องการของตนเอง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
ได้อธิบายว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ
วิธีการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหา
และหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละ
กลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 8)

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (2547: 24) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบปกติ เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรนอกระบบ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นในเรื่องหลักสูตร เวลาเรียน สถานที่เรียน วิธีเรียน ผู้เรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุ อาชีพ พื้นฐานการศึกษา เน้นการเรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบัน เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หน่วยงานที่จัดมีหลากหลายทั้งหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน องค์กร และสถานประกอบการต่าง ๆ

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2549: 196-197) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ เป็นกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบ ที่จัดให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ซึ่งอาจเป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียน ซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุซึ่งพลาดโอกาสเล่าเรียนเมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านเขียน การคิดคำนวณ เบื้องต้น ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพ ตลอดจนความรู้ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในด้าน ต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

สุมาลี สังข์ศรี (2551: 7) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง ประสบการณ์ และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน แต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ และประชากรที่อายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้วที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน ความรู้ด้านทักษะอาชีพและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีภาระความจำเป็น และกลับมาเรียนใหม่เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประเภทนี้ไม่จำกัดเพราะสถาบันการศึกษา อาจจะเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551: 61) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ความรู้ด้านทักษะการประกอบอาชีพ และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัด ระยะเวลาเรียน เนื้อหา การวัดผลประเมินผล ทุกภาคของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 4 ได้ให้ความหมาย ว่า การศึกษานอกระบบ เป็น กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2)

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็น การศึกษาที่มีรูปแบบ กระบวนการจัด กิจกรรมหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ รับบริการ เนื้อหาสาระมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน สังคม ในส่วนของ หลักสูตรที่ใช้จะต้องมีความยืดหยุ่นตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีเรียน ระยะเวลาเรียน เนื้อหา สถานที่เรียน และการวัดผล ประเมินผล นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบ

อาชัญญา รัตนอุบล (2542: 1) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รณรงค์ เมฆานุวัฒน์ (2543: 6-7) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกเป็นระบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีส่วนเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นและต่อเนื่องกับ การศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้การศึกษานอกระบบเป็นความหวังของวงการศึกษา และเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการพัฒนาคุณภาพของคนส่วนใหญ่ในประเทศได้

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547: 19) ได้สรุปว่า ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบมีความสำคัญ และจำเป็นมากขึ้นในทุกประเทศ เพราะการศึกษามีได้สิ้นสุดลงเมื่อคนก้าวพ้นโรงเรียน หรือการศึกษามีได้จัดอยู่เฉพาะกลุ่ม เพศ หรือวัย หากแต่การศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการและสนใจสามารถเข้าเรียนได้ตามความจำเป็น และด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบจึงเกิดขึ้นและพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญ ต่อการเปิดโอกาสทางการศึกษา ในการ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และจำเป็น ต้องจัดบริการ ให้กับ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ พื้นฐานในการดำรงชีวิตและทักษะ การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ จากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

3. ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ

การจัดการศึกษานอกระบบในปัจจุบันมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2547: 20-22)

1. ผู้เรียน ไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับ ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิ สามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการ และความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้น ๆ

2. ผู้สอน อาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนมาเป็น วิทยากร และ อาสาสมัคร

3. หลักสูตรและเนื้อหายืดหยุ่นได้มาก เนื้อหาปรับตามท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน มุ่งให้นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

4. รูปแบบการจัด ไม่มีรูปแบบแน่นอน การจัดจะต่างกันไปเพื่อให้บรรลุจุดหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ

5. การเรียนการสอน มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม บางครั้งสอนเป็นชั้น บางครั้งสอนไม่เป็นชั้นแต่จัดในรูปกลุ่มพบปะสนทนา การสาธิต และการฝึกอบรม เป็นต้น

6. สถานที่ จะกระจายเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เช่น ศาลาวัด ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชน และสถานประกอบการ เป็นต้น

7. ระยะเวลา ขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย

8. การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ มักจะประเมินในระยะสั้นๆ ใ้ประกาศหรือวุฒิบัตรที่ได้รับมีความหมายเพียงว่าได้ผ่านการเรียนในเรื่องใดมาเท่านั้นมิได้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากนัก

9. การยืดหยุ่นของการจัด มีความยืดหยุ่นมากให้การตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตร เนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอน และวิทยากรผู้สอนนั้นจะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบมีลักษณะสำคัญ คือ การยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา ทั้งในเรื่องกฎเกณฑ์ หลักสูตร เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการจัดต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. ประเภทของกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบที่จัดอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน สามารถจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจกรรมใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 29-30)

1. กิจกรรมประเภทให้ความรู้หรือการศึกษาพื้นฐาน กิจกรรมในกลุ่มนี้เป็นการจัดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความสามารถในการอ่าน เขียน มีความรู้ในการคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่จำเป็น และเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภา พแวดล้อม สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต หรือจะพัฒนาความรู้ในระดับสูงขึ้นไป

2. กิจกรรมประเภทให้ความรู้และทักษะทางด้านวิชาชีพ กิจกรรมในกลุ่มนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ให้การอบรมทางด้านวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่างเพื่อนำมาประกอบอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้

3. กิจกรรมประเภทให้บริหารข่าวสารข้อมูล กิจกรรมประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร ผลผลิต ข่าวสารบ้านเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบมีหลายประเภท โดยในแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย ให้มีความรู้พื้นฐานและทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคม และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ และมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ เท่าทันต่อ การเปลี่ยนแปลง ของสังคม

5. แนวคิด ความเชื่อพื้นฐาน และหลักการศึกษานอกระบบ

แนวคิด การจัดการศึกษานอกระบบมี ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2546: 6)

1. การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึง ว่าผู้ใหญ่เป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ มีคุณลักษณะและเป้าหมายในการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเด็ก

2. การพัฒนาหลักสูตรและวิธี การจัดสาระและกระบวนการเรียนการสอน จะต้องสอดคล้องกับทฤษฎีหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาผู้ใหญ่โดยใช้หลักการและศาสตร์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) รวมทั้งผู้สอนต้องมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่

3. การกำหนดสาระและประสบการณ์ การเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาผู้ใหญ่ และปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการวิเคราะห์สภาพสังคม และการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการ “คิดเป็น” เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพได้ทันที จึงมีความจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับ การศึกษานอกระบบนอกจากจะ ให้ความสำคัญในเรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแล้ว ใน การพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดสาระและกระบวนการเรียนการสอน จะต้องสอดคล้องกับทฤษฎีหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษา รวมทั้งหลักจิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ผู้ใหญ่ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องมีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนอีกด้วย

ความเชื่อพื้นฐาน การจัดการศึกษานอกระบบเป็นความเชื่อที่แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่า การศึกษาอาจเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น อาจพิจารณาได้ 2 มิติ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547: 26-27)

มิติที่ 1 เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่จัดใน ระบบ โดยมีหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเช่นเดียวกัน แต่ก็มีคามยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาจากสภาพแวดล้อม หรือความต้องการของผู้เรียนมา กำหนดเป็นหลักสูตรก็ได้

มิติที่ 2 เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ยังอยู่นอกระบบ เป็นผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการที่โรงเรียนจัดให้ได้ โดยข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนทางด้านร่างกาย จิตใจ ที่สำคัญคือส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการใช้ชีวิตและการทำงานมาในระดับหนึ่ง สามารถรับผิดชอบตนเองได้ การจัดการศึกษาจึงใช้หลัก การสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) เป็นหลักการสำคัญ

นอกจากนี้ ความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่นของประเทศไทย คือ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต การคิดตัดสินใจ การเลือกกระทำหรือ ไม่กระทำใด ๆ ล้วนใช้เหตุผลข้อมูลประกอบการคิด อย่างรอบคอบอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ ฐานะความเป็นอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ทั้งสังคมวัฒนธรรมประเพณีและสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ และข้อมูลทางวิชาการ คือ ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น ๆ

สรุปได้ ว่า ในการจัดการศึกษานอก ระบบ อาศัยความเชื่อพื้นฐาน ที่ว่าการศึกษาอาจเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งไม่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

หลักการศึกษานอกระบบ การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547: 28-29)

1. หลักความเสมอภาคทางการศึกษา ในการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติ หากแต่สร้างความเสมอภาคใน โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

2. หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองและเกิดความสำนึกที่จะพัฒนาตนเองได้ มีการพึ่งพาตนเองเพื่อสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

3. หลักการบูรณาการเรียนรู้อย่างมีชีวิต จัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพปัญหา วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและชุมชน ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน

4. หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก ความต้องการของตนเอง สามารถจัดการศึกษาให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

5. หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มเป็นการส่งเสริมและสร้างกัลยาณมิตรในกลุ่มผู้เรียนก่อให้เกิดความผูกพัน ชุมชนสามารถเข้ามาร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเสมอภาคและโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนพื้นฐานของความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน และสอดคล้องสภาพปัญหาวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ชุมชน ท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียน ในการมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ สาระการเรียนรู้ วิธีเรียน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

6. ปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ

การจัดการศึกษานอกระบบมีปรัชญาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547: 30-31)

1. ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) เน้นแนวความคิดในเรื่องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม
2. ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความต่างนั้น การพัฒนาคนจึงมุ่งไปที่การพัฒนาเป็นรายบุคคล จึงต้องคำนึงถึงความต้องการของบุคคล และยอมรับความรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
3. ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เน้นความเคารพในเสรีภาพส่วนบุคคล การยอมรับผลของการกระทำและการตัดสินใจให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบของตนเองต่อการกระทำทางสังคม การจัดการศึกษาจึงมุ่งเสริมสร้างพลังในการพัฒนาและการตัดสินใจของบุคคล
4. ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) กลุ่มปรัชญานี้เป็นที่ยอมรับของแนวความคิดที่วิพากษ์การศึกษาที่จัดอยู่โดยทั่วไป มุ่งใช้การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม
5. ปรัชญาคิดเป็น (Khit Pen) เป็นปรัชญาพื้นฐานของการศึกษานอกระบบ “คิดเป็น” มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนต้องการความสุข แต่ความสุขของแต่ละคนแตกต่างกันเนื่องจากมนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ วัย สภาพสังคมสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ซึ่งทำให้ความต้องการและความสุขของแต่ละคนไม่เหมือนกัน โดยมีส่วนสำคัญ ดังนี้

5.1 หลักการของการคิดเป็น

5.1.1 คิดเป็น เชื่อว่า สังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งปัญหานั้นสามารถแก้ไขได้

5.1.2 คนเราแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมที่สุด โดยใช้ข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สังคม และวิชาการ

5.1.3 เมื่อได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาวัยด้วยการไตร่ตรองรอบคอบทั้ง 3 ด้านแล้วย่อมก่อให้เกิดความพอใจในการตัดสินใจนั้นและควรรับผิดชอบต่อตัดสินใจนั้น

5.1.4 แต่สังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การคิดตัดสินใจ จะต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

5.2 ลักษณะของคนคิดเป็นมี 8 ประการ มีดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547: 124)

5.2.1 มีความเชื่อว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งแวดล้อมที่สามารถแก้ไขได้

5.2.2 การคิดที่ดีต้องให้ข้อมูลหลายด้าน (ตนเอง สังคม วิชาการ)

5.2.3 รู้ว่าข้อมูลเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

5.2.4 สนใจที่จะวิเคราะห์ข้อมูลอยู่เสมอ

5.2.5 รู้ว่าการกระทำของตนมีผลต่อสังคม

5.2.6 ทำแล้ว ตัดสินใจแล้ว สบายใจ และเต็มใจรับผิดชอบ

5.2.7 แก้ปัญหาชีวิตประจำวันอย่างมีระบบ

5.2.8 รู้จักชั่งน้ำหนักคุณค่า

5.3 สมรรถภาพของคนคิดเป็น

5.3.1 เผชิญปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างมีระบบ

5.3.2 สามารถที่จะแสวงหาและใช้ข้อมูลหลาย ๆ ด้านในการคิดแก้ไขปัญหา

5.3.3 รู้จักชั่งน้ำหนัก คุณค่า และตัดสินใจ ทางเลือกให้สอดคล้องกับ

ค่านิยมความสามารถและสถานการณ์หรือเงื่อนไขส่วนตัวและระดับความเป็นไปได้ของทางเลือกต่าง ๆ

5.4 กระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น มีดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษา
นอกโรงเรียน. 2547: 120-121)

5.4.1 ขั้นสำรวจปัญหา

5.4.2 ขั้นหาสาเหตุของปัญหา

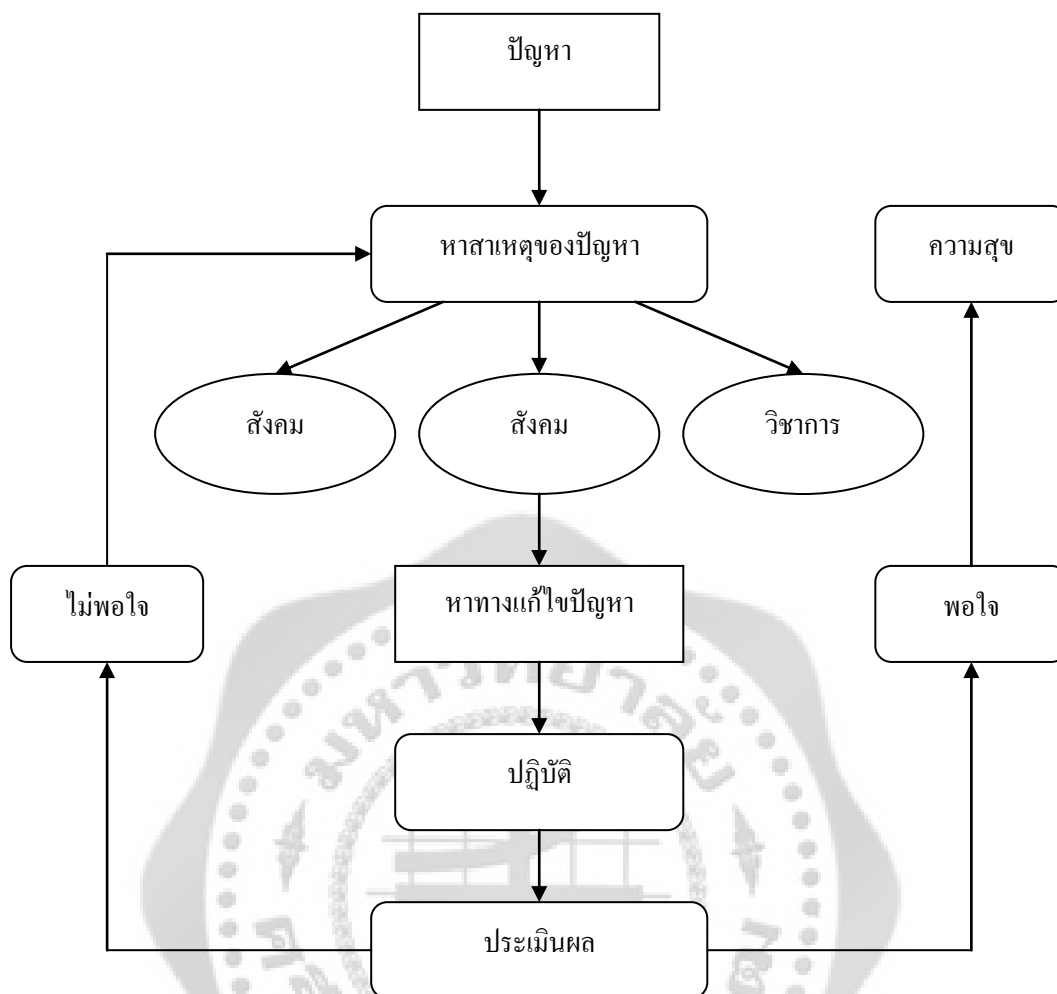
5.4.3 ขั้นวิเคราะห์

5.4.4 ขั้นตัดสินใจ

5.4.5 ขั้นตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ

5.4.6 ขั้นปฏิบัติในการแก้ปัญหา

แสดงรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา “คิดเป็น”

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551: 7).

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการใช้ปรัชญา “คิดเป็น” ซึ่งได้มาจากปรัชญาทางพระพุทธศาสนา มีองค์ประกอบที่สำคัญนั้นมีอยู่ 3 ประการ คือ ความรู้ที่เป็นความรู้ด้านวิชาการ ความรู้ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับตนเอง

6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปรัชญาของการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ย. 2552: 9-10)

6.1 เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน โดยมีพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย

6.2 สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ เน้นการปฏิบัติทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

6.3 มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

6.4 การตัดสินใจต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

6.5 เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ในอนาคต

6.6 การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรม

เป็นพื้นฐาน

6.7 นำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ มาเชื่อมโยงประกอบการวางแผน

6.8 มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

6.9 มีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษานอกระบบมีปรัชญาที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานความคิดในการจัดกิจกรรมหลายปรัชญา หากจะพิจารณาถึงศึกษานอก ระบบที่จัดในประเทศไทยแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การจัดการศึกษามีได้ยึดมั่นในหลักปรัชญาใดปรัชญาหนึ่งโดยตรง แต่ได้ผสมผสานแนวคิดจากหลักปรัชญาต่าง ๆ เข้ามาใน แนวความคิดของการจัดการศึกษานอก ระบบ นอกจากนั้นยังผสมผสานแนวคิดภูมิปัญญา อารยธรรมตะวันออก เข้ามาเป็นพื้นฐานความคิดจัดการศึกษาด้วย ซึ่งแนวความคิดเชิงปรัชญาที่โดดเด่นของการศึกษานอกระบบของประเทศไทย คือ “คิดเป็น” ซึ่งเป็นได้ทั้งปรัชญาในตัวของมันเอง และเป็นความเชื่อพื้นฐานของการจัดการศึกษานอกระบบของประเทศไทย

7. จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ

ในการจัดการศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ และวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะ ความรู้ และประสบการณ์แตกต่างจากเด็ก โดยการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และวัยรุ่นนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ดังนี้

1. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่ จากแนวคิดของ ลินเดอร์แมน ทำให้ข้อสันนิษฐานที่สำคัญ ๆ และเป็นกุญแจสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ รวมทั้งจากการวิจัยในระยะต่อ ๆ มาทำให้โนลส์ (Malcolm S. Knowles) ได้สรุปเป็นพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern adult learning theory) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 248-249; อ้างอิงจาก Knowles. 1978: 31)

1.1 ความต้องการและความสนใจ (Needs and interests)

1.2 สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life situation)

1.3 การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of experience)

1.4 ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-directing)

1.5 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference)
 2. จิตวิทยาการเรียนรู้วัยรุ่น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญ
 ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552: 13-14)

2.1 ความต้องการและความสนใจ (Need and interests)

2.2 ได้ความสนุก (Enjoyment)

2.3 ได้มิตรภาพ (Friendship)

2.4 ได้ความภาคภูมิใจ (Pride)

2.5 ได้รับการให้คำปรึกษาแนะแนว (Take advice)

สรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษานอกระบบจำเป็นต้องอาศัยหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ที่
 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเพื่อนำพาไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้จากพื้นฐานของตัวผู้เรียนเอง

8. บทบาทของการศึกษานอกระบบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากธรรมชาติและคุณลักษณะต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบสามารถช่วยส่งเสริมให้
 เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยพิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (สุมาลี สังข์ศรี. 2551: 11)

1. การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่จัดคู่ขนานและต่อเนื่องจาก การศึกษาใน
 ระบบโดยมุ่งให้บริการแก่ผู้ที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบในระดับชั้นต่าง ๆ และยังให้บริการ
 ต่อเนื่องสำหรับผู้ที่ย้ายเรียนไปแล้ว ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วไปจนถึงผู้ที่พ้นจากวัยทำงานไปสู่
 วัยสูงอายุ และยังต้องการความรู้เพิ่มเติมมาใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตนอกจากนั้น
 ยังให้การศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่ที่ไม่มีการศึกษาในระบบอีกด้วย เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า
 การศึกษานอกระบบให้บริการการศึกษาแก่ บุคคลตลอดช่วงอายุตั้งแต่เด็กจนถึงสูงอายุ จัดคู่ขนาน
 เสริมเติมเต็มและต่อเนื่องจากการศึกษาในระบบ

2. กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรของประเทศคือบุคคล
 ทุกวัยทุกช่วงอายุ นอกจากนั้นยังเปิดกว้างให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกสาขาอาชีพ ทุกพื้นฐานการศึกษา
 ที่ต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ประชากรกลุ่มนี้มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ
 นอกจากนั้นการศึกษานอกระบบก็ได้ปิดกั้นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนซึ่งต้องการจะมา
 เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ก็สามารถศึกษากับการศึกษานอกระบบได้

3. เนื้อหาหลักสูตรหลากหลายและยืดหยุ่นตั้งแต่การสอนอ่านเขียน การคิดคำนวณ
 เบื้องต้น กฎหมาย สุขภาพพลานามัย อาหาร การป้องกันโรค วิชาชีพหลากหลายสาขา เป็นต้น ถ้า
 กลุ่มเป้าหมายต้องการเรียนรู้สิ่งใดก็สามารถจัดบริการให้ได้ นับว่าสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา
 ตลอดชีวิต เนื้อหาสามารถปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนหรือ
 กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ใน สิ่งที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และใช้ในการปรับตัวหรือ
 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับช่วงเวลาและสถานการณ์

4. มีความยืดหยุ่นในวิธีการจัดกิจกรรม ระยะเวลา และสถานที่จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยสาเหตุที่วิธีเรียน เวลาเรียน สถานที่เรียนมีความยืดหยุ่นมาก นับว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตได้อย่างดีมาก เพราะจะช่วยเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ที่ต้องการ

5. ผู้จัดการศึกษาหรือผู้ให้ความรู้มีความหลากหลายไม่จำกัดเฉพาะสถานศึกษาเท่านั้นทำให้แหล่งให้ความรู้มีความหลากหลายแต่ละหน่วยจึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญแตกต่างกันไป ทำให้กิจกรรมสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ได้เป็นการเรียนแบบชั้นเรียน

6. การศึกษานอกระบบมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ เพศ อาชีพ ความสนใจของผู้เรียน และพื้นฐานความรู้ กฎเกณฑ์ในเรื่องหลักสูตรการวัดประเมินผลยืดหยุ่นปรับได้ผู้ที่มีภาระสามารถหยุดเรียนและกลับเข้ามาเรียนใหม่ได้เพื่อเอื้อให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสเรียนรู้มากขึ้น

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่คู่ ขนานและต่อเนื่องจากการศึกษาในระบบ เพื่อบริการให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบ โดยเป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ในการจัดการศึกษามุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตร มีความ หลากหลาย วิธีการจัดกิจกรรมและกฎระเบียบ ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่น ทั้งนี้ ผู้จัดการศึกษาหรือผู้ให้ความรู้มีความหลากหลายไม่จำกัดเฉพาะสถานศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบในปัจจุบัน

1. ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษาได้อธิบาย และให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

เซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (Saylor, Alexander; & Lewis. 1981: 8) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

บีเน และคนอื่น ๆ (Beane; et al. 1986: 34-35) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ความเป็นรูปธรรม (Concrete) ไปสู่นามธรรม (Abstract) และจากการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School - centered) ไปสู่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - centered) ดังนี้

1. หลักสูตร คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา
2. หลักสูตร คือ โครงการหรือแผนการในการจัดการศึกษา
3. หลักสูตร คือ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีความหมาย
4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียน

โอลิวา (Oliva. 1992: 8-9) ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. การให้นิยามโดยยึดจุดประสงค์ (Purpose) หลักสูตร จึงมีภาระหน้าที่ที่จะทำให้ผู้เรียนควรจะเป็นอย่างไรหรือมีลักษณะอย่างไร หลักสูตรแนวคิดนี้จึงมีความหมายในลักษณะที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย

2. การให้นิยามโดยยึดบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Contexts) นิยามหลักสูตรในลักษณะนี้ เป็นการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปของหลักสูตร ซึ่งแล้วแต่ว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีลักษณะเป็นอย่างไร

3. การให้นิยามโดยยึดวิธีดำเนินการหรือยุทธศาสตร์ (Strategies) เป็นการให้นิยามหลักสูตร ในเชิงวิธีดำเนินการที่เป็นกระบวนการ ยุทธศาสตร์หรือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

โดยได้สรุปว่า หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการ ที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยแผนงานต่าง ๆ จะถูกกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มีขอบเขตกว้างขวาง หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตร อาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือเป็นรายวิชาย่อย (Sequence of courses) ทั้งนี้ แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาดังกล่าว อาจจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ภายใต้การบริหารและดำเนินงานของสถานศึกษา

โซเวลล์ (Sowell. 1996 : 5) ได้กล่าวว่า มีผู้อธิบายความหมายของหลักสูตรไว้อย่างมากมาย เช่น หลักสูตรเป็นการสะสมความรู้ดั้งเดิม เป็นวิธีการคิด เป็นประสบการณ์ที่ถูกกำหนดไว้ เป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ เป็นความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นเนื้อหาและกระบวนการ เป็นแผนการเรียนการสอน เป็นจุดหมายปลายทางและผลลัพธ์ ของการจัดการเรียนการสอน และเป็นผลผลิตของระบบเทคโนโลยี โดยได้อธิบายว่า เป็นเรื่องปกติที่นิยามความหมายของหลักสูตรมีความแตกต่างกันไปเพราะบางคนให้ความหมายของหลักสูตรในระดับที่แตกต่างกัน หรือไม่ได้แยกหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน และได้สรุปว่า หลักสูตร คือ การสอนอะไรให้กับผู้เรียน ซึ่งมีความหมายที่กว้างขวาง ที่รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร ทักษะ และ ทศนคติ ทั้งที่ได้กำหนดไว้และไม่ได้กำหนดไว้ให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษา

รุจิร ภูสาระ (2545: 1) ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนการเรียนประกอบด้วยเป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบ ของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553: 5) ได้กล่าวถึงหลักสูตรโดยสรุปว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ในการเรียนรู้ และกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนที่จัดโดยสถาบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามความสามารถของผู้เรียน

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ และหรือเอกสารที่มีการจัดทำเป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ หรือโครงการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ความสำคัญของหลักสูตร

ปฏินันทวงศ์ และ ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ (2543: 9) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางในการจัดการเรียน การสอนของโรงเรียน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนา บุคคลให้มีประสิทธิภาพตามที่พึงประสงค์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553ก: 6) ได้สรุปว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประเทศชาติ

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญ ต่อการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลงประสบกการณ เป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไป ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. องค์ประกอบของหลักสูตร

เคอร์ (Kerr. 1976 : 16- 17) ได้นำเสนอ องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) ประสบกการณการเรียน และ 4) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ทาบา(Taba. 1962: 10) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้น ในลักษณะใดก็ตามย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรม และรูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย . (2553ก: 8) ได้สรุปแนวคิดขององค์ประกอบของหลักสูตร ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ คือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า นักการศึกษาได้นำ เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้มีความสอดคล้องกัน โดยองค์ประกอบ ของหลักสูตรที่สำคัญมี 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล

4. ความหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic education) เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เอ็ดการ์ด์ ฟอว์ (Edgar Faure. 1972: 162) ให้ความหมายว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น การศึกษาสำหรับทุกเพศทุกวัยให้มีโอกาสได้เรียนความรู้ทั่วไปที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ปลูกฝังให้เกิด การอยากเรียน อยากรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนด้วยตนเอง รู้จักถาม สังเกต วิเคราะห์ ตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

นอกจากนี้ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2542: 13) ให้ความหมายว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถมองได้ ใน 2 มิติด้วยกัน คือ 1) ในด้านเป้าหมาย การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลมีเครื่องมือพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป เครื่องมือพื้นฐานที่จำเป็นก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย 2) ในด้านเนื้อหา การศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญของการรู้หนังสือ การคิดคำนวณ การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และการสร้างคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของบุคคลในสังคมโดยเฉพาะการรู้จักคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองในยุคปัจจุบันและอนาคต

สรุปได้ว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต มีทักษะในการแสวงหาความรู้ การเรียนด้วยตนเอง และปลูกฝังให้เกิดการอยากเรียน อยากรู้ นอกจากนี้ยัง ให้ความสำคัญ กับความรู้ที่เป็นพื้นฐาน เพื่อจะนำไปสู่การ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ โดยมุ่งเน้น การสร้างคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของบุคคลในสังคม ให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้ในอนาคต

5. หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชนทั่วไปให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาแบบองค์รวม บูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกันอย่างสมดุลและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียน สามารถพึ่งตนเอง และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 จึงมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป 418/2551 ลงวันที่ 18 กันยายน 2551 ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น โดยมีสาระสำคัญๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: 1-12)

หลักการ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการ เนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความแตกต่างของบุคคล และชุมชน สังคม
2. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
4. ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

จุดหมายหลักสูตรการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๖๑ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการ จึงกำหนดจุดดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
2. มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และตามทันความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
4. มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี และสามารถจัดการ กับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. มีความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย โดยเฉพาะภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ความเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กลุ่มเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร มีกลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

โครงสร้าง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีแนว ปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ระดับประถมศึกษา
 - 1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 สาระ ดังนี้
 - 2.1 สาระทักษะการเรียนรู้
 - 2.2 สาระความรู้พื้นฐาน
 - 2.3 สาระการประกอบอาชีพ
 - 2.4 สาระทักษะการดำเนินชีวิต
 - 2.5 สาระการพัฒนาสังคม
3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง

ครอบครัว ชุมชน สังคม

4. มาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระ ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตร

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับ

5. เวลาเรียน ในแต่ละระดับใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียนยกเว้นกรณีที่มีการเทียบโอนผลการเรียนทั้งนี้ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6. หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 40 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

ในการดำเนินงานจัดการศึกษา ภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นไปตาม ที่กำหนดตามโครงสร้างหลักสูตร รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนหน่วยกิต					
		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
		วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	วิชาบังคับ	วิชาเลือก
1	ทักษะการเรียนรู้	5		5		5	
2	ความรู้พื้นฐาน	12		16		20	
3	การประกอบอาชีพ	8		8		8	
4	ทักษะการดำเนินชีวิต	5		5		5	
5	การพัฒนาสังคม	6		6		6	
รวม		36	12	40	16	44	32
		48 หน่วยกิต		56 หน่วยกิต		76 หน่วยกิต	
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง		100 ชั่วโมง	

หมายเหตุวิชาเลือกในแต่ละระดับสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้น เรียนรู้จากการทำโครงการอย่างน้อยหนึ่งหน่วยกิต

ที่มา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.)

การจัดหลักสูตร การจัดหลักสูตรประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ คือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐาน การประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนาสังคม ในแต่ละระดับแบ่งเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกโดยผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาบังคับตามที่กำหนดสำหรับวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสาระการเรียนรู้ใดสาระการเรียนรู้หนึ่ง หรือหลายสาระการเรียนรู้ให้ครบจำนวนหน่วยกิตตามโครงสร้างหลักสูตร ในแต่ละระดับตามความต้องการของผู้เรียน

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สถานศึกษาสามารถปรับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น ผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551 มี ดังนี้

1. สาระทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- มาตรฐานที่ 1.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการใช้แหล่งเรียนรู้
- มาตรฐานที่ 1.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการความรู้
- มาตรฐานที่ 1.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการคิดเป็น
- มาตรฐานที่ 1.5 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการวิจัยอย่างง่าย

2. สาระความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

- มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร
- มาตรฐานที่ 2.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับคณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. สาระการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 3.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ มองเห็นช่องทางและตัดสินใจประกอบอาชีพได้ตามความต้องการ และศักยภาพของตนเอง

มาตรฐานที่ 3.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในอาชีพที่ตัดสินใจเลือก

มาตรฐานที่ 3.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการอาชีพอย่างมีคุณธรรม

มาตรฐานที่ 3.4 มีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง

4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

มาตรฐานที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับศิลปะและสุนทรียภาพ

5. สาระการพัฒนาสังคม ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมือง การปกครอง สามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 5.2 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและสืบทอดศาสนาวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐานที่ 5.3 ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมีจิตสาธารณะเพื่อความสงบสุขของสังคม

มาตรฐานที่ 5.4 มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญของหลักการพัฒนา และสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน/สังคม

วิธีการจัดการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวิธีการ จัดการ เรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม
3. การเรียนรู้แบบทางไกล
4. การเรียนรู้แบบชั้นเรียน
5. การเรียนรู้ตามอัธยาศัย
6. การเรียนรู้จากการทำโครงการ
7. การเรียนรู้แบบอื่น ๆ

วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สถานศึกษาและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวิธีเรียนโดย เลือก เรียนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของ เนื้อหา และสอดคล้องกับวิถีชีวิต และ การทำงานของผู้เรียน โดยขณะเดียวกันสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการสอนเสริมได้ทุกวิธีเรียน เพื่อ เติมเต็มความรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตามปรั ญา พื้นฐานของการศึกษานอกระบบ “คิดเป็น” ซึ่งกำหนดรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

1. กำหนดสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม
2. แสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม
3. ปฏิบัติโดยนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสม
4. ประเมินผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่วางไว้

สื่อการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองโดยการใช้ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนและครูสามารถพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ ใกล้ตัวและข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหา ความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา

การเทียบโอน สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนหรือเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตร โดยต้องจัดทำระเบียบหรือ แนวปฏิบัติการเทียบโอนให้สอดคล้องกับแนวทาง ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนด โดยมีหลักการไว้ชัดเจนว่า จะส่งเสริมให้มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ พัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเทียบโอนผลการเรียนจึงเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง ผลการเรียนรู้ที่หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมจัด การศึกษาและเชื่อมโยงผลการเรียนรู้จากวิธีการเรียนที่ หลากหลาย รวมทั้งจากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ และเป็นกลไกสำคัญในการ ส่งเสริมให้บุคคลมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เมื่อบุคคลตระหนักและรับรู้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มา นั้น สามารถนำมาเพิ่มคุณค่าโดย การเทียบโอนเป็นผลการเรียน นับเป็นผลพลอยได้จากการเรียนรู้ นอกเหนือจากการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นไปแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ พัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น หรือแม้กระทั่งการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553ก: 1)

1. หลักการ

1.1 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

1.2 การเทียบโอนผลการเรียนต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือ ประสบการณ์การทำงาน

1.3 เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษา ตลอดชีวิต

1.4 เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในการเทียบโอนผลการเรียน โดย สถานศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่ให้ คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

1.5 วิธีการและหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต้องต้องได้มาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผลเชื่อถือได้โปร่งใสและยุติธรรม

2. ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน

แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแนวทางให้สถานศึกษาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง รูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยระหว่างหลักสูตรของ หน่วยงานต่าง ๆ เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับกา รศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี ขอบข่าย ดังนี้

2.1 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.2 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง

2.3 การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2.4 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

2.5 การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

การวัดและประเมินผลการเรียน เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึง การพัฒนา ความก้าวหน้า ความสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เกิดทักษะกระบวนการและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553ข: 10)

ในการวัดและประเมินผล การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ตามจุด หมายของหลักสูตร ซึ่ง เป็นภารกิจสำคัญ ที่จะช่วยให้สถานศึกษาทราบความก้าวหน้า ของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม จริยธรรม และจะต้องดำเนินการ ด้วยวิธีการที่ หลากหลายเน้นการปฏิบัติจริงที่เหมาะสม กับลักษณะและธรรมชาติของรายวิชา และผลการเรี ยนรู้ที่ คาดหวังในแต่ละสาระการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553ค: 31-33)

1. หลักการ

1.1 สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบในการวัดแล ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียน

1.3 ให้มีการประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร

1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ดำเนินการควบคู่ ไปกับกระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ โดยต้องดำเนินการด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายให้สอดคล้องกับระดับ การศึกษา และธรรมชาติรายวิชา

1.5 สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่าง สถานศึกษาและรูปแบบการศึกษาต่าง ๆ

1.6 การวัดและประเมินผลจะต้องได้มาตรฐานและมีคุณภาพตามที่ หน่วยงานต้น สังกัดกำหนด

2. กรอบการวัดและประเมินผลการเรียน

2.1 การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา เป็นการประเมินเพื่อทราบสภาพ และความก้าวหน้า ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นผลมาจากการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาในแต่ละ รายวิชา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การ สัมภาษณ์ และประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานการเรียนรู้ (Performance evaluation) ประเมินการปฏิบัติจริง (Authentic assessment) ทดสอบย่อย (Quiz) ประเมินจากกิจกรรม โครงการ หรือแบบฝึกหัด เป็นต้น

2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการจบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งผู้เรียนทุกคนต้องทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม จำนวนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง ตามเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนด โดยประเมินจากโครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

2.3 การประเมินคุณธรรม เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้จบหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา โดยคณะกรรมการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาพิจารณาคุณธรรมเบื้องต้น

2.4 การประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในภาคเรียนสุดท้ายของระดับการศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

การจบหลักสูตร ผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา ต้องผ่านเกณฑ์ ดังนี้

1. ผ่านการประเมินและได้รับการตัดสินผลการเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ และได้ตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามโครงสร้างหลักสูตร
2. ผ่านกระบวนการประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง
3. ผ่านกระบวนการประเมินคุณธรรม
4. เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

เอกสารหลักฐานการศึกษา สถานศึกษาต้องใช้เอกสารหลักฐานการศึกษาเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการสื่อความเข้าใจที่ตรงกันและการส่งต่อ ได้แก่

1. ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้
2. หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา
3. แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาตามหลักสูตรตามที่เห็นสมควร เช่น แบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นต้น

การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตร ไปใช้ควรดำเนินการ บริหารหลักสูตรตามแนวทาง ดังนี้

1. วางแผนดำเนินงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง
2. อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจ
3. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ โดยใช้สื่อที่หลากหลาย
4. ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย
5. รับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียน
6. เน้นแนวการเรียน
7. จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียน หรือเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
8. วางแผนการเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละบุคคล หรือกลุ่ม
9. จัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนตามแผนการเรียนรายบุคคล หรือกลุ่ม

10. จัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์
11. จัดทำระเบียบ แนวปฏิบัติ ในการวัดและประเมินผลการเรียน
12. จบทasks มีระบบการตรวจสอบ และการออกเอกสาร

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญ เพื่อตอบสนอง องค์คุณการณของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง 2 มิติ คือ มิติแนวตั้งที่มองว่าบุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาตลอดชีวิต ซึ่งยึดหลักความต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ส่วนมิติแนวนอนที่มองว่าการศึกษากับชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การศึกษาหรือการเรียนรู้ควรจะประสานกันหลาย ๆ ส่วน คือ การจัดการศึกษาให้มี ความยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เนื้อหาสอดคล้องกับวิถี ชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม โดยให้ความสำคัญกับการเทียบโอนผลการเรียนได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

6. การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีแนวทางการจัด เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครู และผู้เรียนดำเนินการ ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2552ก: 3)

1. บทบาทของสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญ ในการนำแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาสนใจ และถนัด

1.2 จัดสภาพแวดล้อม จัดสถานการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และรู้จักคิดวิเคราะห์ และเกิดการใฝ่รู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4 จัดกระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล และสอดคล้องกับสภาพของชุมชน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.5 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งการจัดหาสื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถค้นคว้า วิจัย ให้เกิดการเรียนรู้

1.6 สนับสนุนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตามศักยภาพ

- 1.7 ผู้เรียนและครูร่วมกันประเมินการเรียนรู้ และนำผลพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
 2. บทบาทของ ครู ในส่วนบทบาทของครูเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสดงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และพัฒนาร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกลุ่มเดียวกัน และครูต่างกลุ่ม มีดังนี้
 - 2.1 การเตรียมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตร เนื้อหาสาระและสื่อ ศึกษาและประสานแหล่งความรู้ที่หลากหลาย วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
 - 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สนับสนุนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ที่แต่ละคนกำหนดไว้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 การสังเกต ให้คำแนะนำ ดูแล เสริมแรง ให้กำลังใจ และจดบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ให้คำแนะนำให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียน บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม ให้ความคิดเห็นกับผลงานของผู้เรียน และให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
 - 2.4 การประเมินผล ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง และผู้เรียนกับผู้เรียนประเมินผลร่วมกัน ครูประเมินผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน การประเมินการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และประเมินทักษะที่เกี่ยวข้อง และมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยถือว่าการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
 3. บทบาทของผู้เรียน สำหรับบทบาทของผู้เรียน ได้แก่ การคิด วิเคราะห์ ริเริ่ม แสวงหาข้อมูลความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ การคิดทำ จำ แก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ การจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้ ในการดำเนินการตามบทบาทดังกล่าว ผู้เรียนจำเป็นต้องปฏิบัติ ดังนี้
 - 3.1 เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น
 - 3.2 ให้ความร่วมมือ และรับผิดชอบในการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่ม
 - 3.3 รับฟัง พิจารณาและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
 - 3.4 ใช้ความคิดอย่างเต็มที่ มีปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครู และผู้เรียนอื่น
 - 3.5 ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- สรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกัน คือ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการนำแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ในส่วนบทบาทของครูจะต้องพัฒนาตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสดงหาความรู้

ต่อเนื่องตลอดเวลา และพัฒนาร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู รุกกลุ่มเดียวกัน และครูต่างกลุ่ม นอกจากนี้ ผู้เรียนจะต้องมีบทบาทในการนำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ คือ วางแผนการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ตรงกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ แสดงออกอย่างอิสระ ปฏิบัติด้วยตนเอง เรียนรู้ จากสภาพจริงและได้รับประสบการณ์ตรง ใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 3 แนวคิด หลักการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการศึกษาตลอดชีวิต เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มากแต่ถ้าพิจารณาให้ละเอียดก็พบว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ดังนี้

ครอปลีย์ และ เดฟ (Cropley; & Dave. 1978) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกัน 2 มิติ คือ มิติแนวตั้งหมายความว่าบุคคลควรได้รับการศึกษาทุกช่วงเวลาตลอดชีวิตของบุคคลนั้น การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิต ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมดได้ ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคล คือ หลังจากจบจากโรงเรียนไปแล้ว การศึกษาหรือ การเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียนจึงมีความสำคัญแก่บุคคลมาก และควรจะใช้วิธีการที่หลากหลาย ส่วนมิติแนวนอนหมายความว่าการศึกษาทั้งชีวิตเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การศึกษาหรือการเรียนรู้ควรจะประสานกันหลาย ๆ ส่วนทั้งในโรงเรียนและ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย แหล่งการเรียนรู้ควรมีลักษณะเป็นเครือข่ายที่สัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งที่เรียนรู้ควรสัมพันธ์กับชีวิตจริง

ครอปลีย์ (นิตยา สำเร็จผล . 2547: 18-19; อ้างอิงจาก Cropley. 1978: 49-50) ได้วิเคราะห์ ความสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learner) และหลักสูตรที่ตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong education – Fascilitating curriculum) สรุปได้ ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง เป้าหมายที่ เป็นทางการ หรือเป็นอุดมการณ์ สำหรับองค์การ และการจัดโครงสร้างของประสบการณ์ในการให้การศึกษาแก่บุคคลตลอดช่วงชีวิต
2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นการตอบสนองความสำคัญของความต้องการที่จะเรียนในส่วนของผู้เรียนเอง และเป็นสำนักของความพยายามของหน่วยงานทางการศึกษาที่จะจัดสถานการณ์ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับการเรียนรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะไม่รวมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิต
3. ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง บุคคลซึ่งสำนึกว่าตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เห็นการเรียนรู้สิ่งใหม่เป็นวิธีการที่จะจัดการกับปัญหาได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีแรงจูงใจอย่างสูงในการที่จะเรียนรู้ในทุกช่วงอายุ รับการเปลี่ยนแปลงและสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต เป็นการจัดโอกาสให้กับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

4. หลักสูตรที่ตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น งานในเชิงปฏิบัติที่ทำทนายนักพัฒนาหลักสูตร คือ ต้องออกแบบหลักสูตรที่นำหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตไปใช้ งานของนักวิจัยซึ่งติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ คือ ต้องแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ออกแบบบนหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตได้ทำให้เกิดผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งต่อมาได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริงในภายหลัง

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จะเกี่ยวข้องกับการจัดการอย่างเป็นทางการของระบบการศึกษาที่มีเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต คือ มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ซึ่งปรับตัวตอบสนองต่อความต้องการของสิ่งแวดล้อมตลอดชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีสติสัมปชัญญะ และเป็นระบบด้วยกระบวนการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ปีเตอร์สัน (Peterson. 1979) ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตลอดช่วงชีวิตของผู้นั้น อันเป็นผลมาจากการกระบวนการพัฒนาสติปัญญา การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุก ๆ ช่วงของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ไปจนถึงผู้สูงอายุ เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย ส่วนการศึกษาตลอดชีวิตหมายถึงกระบวนการของการจัดโอกาสทางการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมนุษย์

นอกจากนี้ ครอปลีย์ (Cropley. 1989: 526) ยังได้สรุปว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นระบบของกระบวนการทางด้านการเงิน (Financial) การจัดโครงสร้างองค์การ (Organizational) การบริหารจัดการ (Administrative) และการจัดการสอน (Didactic) ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ในที่นี้ไม่ใช่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในชีวิตประจำวันแต่เป็นการเรียนรู้อย่างเสรี (Deliberate) ดังนั้น การศึกษาตลอดชีวิตจะเป็นการจัดการอำนวยความสะดวกให้กับการเรียนรู้ที่อิสระและมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมาย การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นได้ตลอดช่วงเวลาในชีวิตทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะในวัยผู้ใหญ่แม้ว่าจะปรากฏให้เห็นว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่วนมากเกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ซึ่งเนื่องจากว่าในช่วงชีวิตของคนจะใช้เวลาในช่วงวัยผู้ใหญ่มากกว่าในวันเด็กก็ตาม

ทอเรส (Tores. 2002: 9-10) ได้กล่าวว่า ภาวะปัจจุบันกำลังเป็นจุดเปลี่ยนจากมโนทัศน์การศึกษาตลอดชีวิตไปสู่มโนทัศน์ที่ใหม่และทันสมัยกว่า นั่นคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นมโนทัศน์ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นมโนทัศน์ที่กว้างกว่า ในขณะที่การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งไปที่การจัดการศึกษาให้มองผู้เรียนในภาพรวมของทั้งสังคม มีรูปแบบการศึกษาแบบจำกัด คือการเรียนรู้เกิดขึ้นในเฉพาะสถาบันการศึกษา และมองว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตกลับให้ความสำคัญกับความต้องการของแต่ละบุคคล มองผู้เรียนแต่ละคนเป็นปัจเจกชนที่แตกต่างกัน รูปแบบของการเรียนเปิดกว้างไม่จำกัดอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษาเท่านั้น รวมทั้งถือว่าโอกาสเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้

มา ชูปิง (Ma Shuping. 2002: 295) ได้ให้ความเห็นคล้าย กันว่า การศึกษาตลอดชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นคำสองคำที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และเป็นคุณลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ กันแบบสองทาง การศึกษาตลอดชีวิตให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาใน การกำหนดนโยบาย วางแผนจัดโปรแกรมทางการศึกษาที่สมาชิกทุกคนใน สังคมสามารถเข้าร่วมได้ นั่นคือต้องจัดโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับพลเมืองทุกคนรวมทั้งการสร้าง สภาพการณ์ที่เอื้อต่อการที่ทำให้พลเมืองจะได้รับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาตลอดชีวิตส่งเสริมการ ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีจุดมุ่งหมาย ในการทำให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นจริง การเรียนรู้ ตลอดชีวิตเป็นการกระตุ้นให้พลเมืองแต่ละคนมีความสามารถและมีนิสัยในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างกระตือรือร้นตลอดช่วงชีวิตของเขา

วิชัย ดันศิริ (2539 มกราคม – เมษายน : 9-13) และ สุมาลี สังข์ศรี (2544) ได้สรุป ความสำคัญระหว่างการศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเหมือน เป้าหมายการจัดการศึกษาตลอดชีวิตนั่นคือการศึกษาดำเนินชีวิตมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้มนุษย์มี ความสามารถในการที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเรี ยนรู้้อย่างเหมาะสม เพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของ ตนเอง แต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกันคือการนำคำทั้งสองไปใช้ ในการใช้คำว่าการศึกษาตลอดชีวิตจะเน้น ในแง่การให้แนวทาง มองในแง่ผู้จัดว่าจะจัดเตรียมกระบวนการจัดประสบการณ์อย่างไรจึงจะให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม สมตลอดชีวิต ส่วนที่ใช้คำว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเน้นที่ตัวผู้เรียนโดยละ การจัดการศึกษาไว้ เน้นเฉพาะในส่วนผู้เรียนว่า เมื่อมีผู้จัดการศึกษาให้แล้วผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างไม่รู้จบ เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไรในลักษณะใด

สุนทร สุนันท์ชัย (2544: 9) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้หมายถึงการรับความรู้ ทักษะและเจตคติซึ่งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ มีการจัดและไม่มีการจัด มีการวางแผน และไม่มีการวางแผน จากการที่บุคคลมีความ สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็น การรับความรู้ ทักษะและเจตคติเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิดจนตาย

นอกจากนี้ คมกฤษ จันทรขจร (2551: 313) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับชีวิต และดำเนินไปควบคู่กับชีวิตของบุคคล ตั้งแต่ ปฐมบทการเรียนรู้ที่เรี มขึ้นตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาต่อเนื่องยาวนานไปตลอดชีวิตจนตายเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการผสมผสาน และบูรณาการจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยควบคู่กันไป หรืออาจเกิดจากวิถีใดวิถีหนึ่งก็ได้

สรุปได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นเป้าห หมายและอุดมการณ์ในการจัดโครงสร้างและ ระบบการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยที่ความหมายของ การศึกษาตลอดชีวิตจะให้ความสำคัญไปที่การจัดระบบโครงสร้างของการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษา ทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย มุ่งพัฒน ามนุษย์ให้ปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงในโลก ปัจจุบัน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ในขณะที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะ ให้ความสำคัญที่ตัวบุคคลที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเรียนรู้ของตนเอง

2. ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ฮาซัน (Hasan. 1996: 35-36) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ว่า หากจะมองถึงความเป็นมาและความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตคงต้องมองในระดับประเทศและระดับโลก โดยเริ่มจากวิกฤตการณ์น้ำมันในปีช่วงกลางทศวรรษ ที่ 70 ซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของภาคอุตสาหกรรมและมีผลต่อเนื่องไปถึงเศรษฐกิจโลก มีการเปิดตลาดของประเทศต่างๆ สู่เวทีโลก ทำให้ต้องมีการปฏิวัติด้านข้อมูลข่าวสารและนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้น การมีข้อมูลและความรู้เป็นตัววัดถึงความก้าวหน้าของสังคมและเศรษฐกิจ ทักษะและผลผลิตจะล้ำสมัยเร็วขึ้น เนื่องจากมีการให้บริการและการผลิตสิ่งของใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว การมีสุขภาพที่ดีและการมีอายุยืนยาวขึ้นอยู่กับผู้คนในประเทศอุตสาหกรรมทำให้มีการยืดระยะเวลาชีวิตการทำงานออกไปและมีการขยายเวลาการศึกษาในช่วงต้นของชีวิต และในที่สุดแล้ว วงศ์ประกอบทั้งหลายที่กล่าวมาก็ทำให้ปัจเจกบุคคลมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกช่วยอธิบายความเป็นมาและความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งถือเป็นมุมมองใหม่ของปรัชญาการศึกษา ทำให้เกิดข้อคิดในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

1. ความจำเป็นในการให้ความสำคัญกับความรู้ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
2. การให้ความสำคัญกับรากฐานการศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องในสังคมแห่งการเรียนรู้ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
3. ความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้สังคมมีศักยภาพยิ่งขึ้น
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับปรากฏการณ์ “ความมีอายุยืน ” ของมนุษย์ช่วงชีวิตของมนุษย์ได้ถูกแบ่งออกไปต่างจากที่เคยเป็น

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543: 16-18) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเตรียมประชาชน และสังคมให้มีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความจำเป็นที่ประชาชนไทยทุกคนทุกกลุ่มอายุจะต้องได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอเพื่อที่จะรู้เท่าทัน สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมท่ามกลางสภาพความเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
2. ความจำเป็นที่ประชาชนที่ประกอบอาชีพการงานจะต้องพัฒนาความรู้ และทักษะอยู่เสมอ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาอาชีพและปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
3. ความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องได้รับความรู้อยู่เสมอ ให้เท่าทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ เฝ้าดูปัญหา และหาทางแก้ไข ปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยสามารถอยู่ในสังคมที่มีการแข่งขันได้ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในทุกสถานการณ์
4. ความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค รวมทั้งโอกาสในการได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนและสังคมตามระบอบประชาธิปไตย

5. ความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสารด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย

6. ความจำเป็นที่ประชาชนวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ จะต้องได้รับการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาอาชีพ หรือประกอบอาชีพเพื่อมีรายได้ ตลอดจนปรับปรุงความเป็นอยู่และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงชีวิต

7. ความจำเป็นที่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งยังมีอยู่เป็นจำนวนมากในสังคมไทยจะต้องได้รับการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากรูปแบบในระบบโรงเรียน เพื่อที่จะสามารถมีอาชีพที่เหมาะสมมีรายได้ที่พอเพียง และคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

8. ความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องได้รับบริการการศึกษาที่หลากหลายยืดหยุ่น เหมาะกับสภาพของผู้ที่ทำงานและผู้ที่มีภาระต่าง ๆ เพื่อให้สามารถรับบริการได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เมื่อต้องการและมีความพร้อมในทุกช่วงอายุ

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549: 11) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัยเพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับวันก็ยิ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น เกินกว่าที่จะใช้ความรู้ซึ่งสะสมมาตั้งแต่สมัยอยู่ในวัยเรียนมาช่วยได้ เพราะการศึกษาที่บุคคลได้รับเมื่ออยู่ในช่วงวัยเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตเท่านั้น เราจึงเรียกว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลแสวงหาความรู้ แต่ช่วงชีวิตหลังวัยเรียนเป็นช่วงชีวิตที่ยาวนาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตของบุคคล เพื่อที่จะสามารถก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพการงาน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ฉะนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเหลือประชาชนให้มีความพร้อมให้มีภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทันและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อการพัฒนาครอบคลุมตั้งแต่ในระดับบุคคล ชุมชน สังคม ประเทศ และระดับโลก หรืออาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นมโนทัศน์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลในบริบทต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เน้นการแข่งขันระดับโลก แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่หลากหลาย ความเสมอภาคของสมาชิกในสังคม โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงไป และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

3. เป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เคมปี (Kemp. 1998) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีจุดมุ่งหมายที่ผลการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่มีประโยชน์แก่ประชากรทุกคน โดยพยายามหาแนวทางที่เป็นไปได้ในการตอบสนองความต้องการทางการศึกษาและการฝึกอบรมของแต่ละบุคคล ลูกจ้าง และของชุมชนที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และผู้ใช้ผลของการศึกษาอบรมนั้น

มารรา และคนอื่นๆ (Marra; et al. 1999) ได้ให้ความสำคัญของเป้าหมายการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปที่กระบวนการทำให้คนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยกล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีจุดมุ่งหมายหลักคือทำให้คนมีเครื่องมือ ได้แก่ ทักษะและสมรรถภาพที่ต้องการเพื่อการศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง หลังจากสำเร็จการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งผลจากการประชุมที่เมืองโคลัน ประเทศออสเตรเลีย (Coln Charter) เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2542 เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและความปรารถนาเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Learning Australia Inc. 201b) มีข้อเสนอที่คล้ายกัน คือ เห็นว่าสิ่งที่ท้าทายที่ทุกประเทศกำลังเผชิญอยู่คือทำอย่างไรจึงจะกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเป็นสังคมที่เชื่อมั่นได้ว่าพลเมืองทุกคนมีเครื่องมือ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติที่จำเป็นในศตวรรษหน้า ซึ่งเศรษฐกิจและสังคมกำลังกลายเป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน การศึกษาและทักษะเป็นสิ่งจำเป็นในการจะทำให้ประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบของพลเมือง และความเป็นปึกแผ่น การหลอมรวมในสังคม ซึ่งในศตวรรษที่ 21 การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือหนังสือเดินทางที่จะนำไปสู่ความเผชิญหน้ากับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นมากกว่าที่เคยเป็นมาเป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ พัฒนาบุคคลให้มีเครื่องมือ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกแห่งการใช้ความรู้เป็นฐาน ซึ่งนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2543: 14-15) ได้สรุปถึงประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1. มุ่งให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ ทุกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน
2. เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการโดยศึกษาได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่
3. เพื่อให้หน่วยของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
4. เพื่อให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ลงอยู่เสมอ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีคุณค่า

นอกจากนี้ สุมาลี สังข์ศรี (2544: 200) ยังได้สรุปเป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของไทยที่ได้จากการศึกษาประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6 ประเทศไว้ว่า เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้การศึกษามีกลมกลืนไปกับวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาบุคคลในทุกช่วงอายุทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม

สติปัญญา ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้มีความรู้พื้นฐานเพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ให้มีความรู้และทักษะในการคิด วิเคราะห์ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเลือกรับความรู้ ข้อมูลข่าวสารและนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ในทุกช่วงวัย รวมทั้งอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่า เป้าหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในการดำรงชีวิต ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้แก่บุคคล ได้แก่ ทักษะ ความรู้ และสมรรถภาพในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องทุกช่วงชีวิตในการพัฒนาตนเองและสังคมจากผลของการเรียนรู้นั้น

4. หลักการทั่วไปของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คณะกรรมการการยุโรป ได้กำหนดให้ปี ค .ศ.1996 เป็นปีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป (European Lifelong Learning Initiative. 1996) และได้กำหนดปรัชญาของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 10 ประการ ดังนี้ (Mildred; & Graines. 2001)

1. พลเมืองทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ (All citizens can learn and develop their human potential) เป็นการยืนยันว่าทุกคนมีความสามารถภายในที่จะเรียนรู้ได้ตามระดับที่เหมาะสมกับตน ต้องมีความสนุกสนานในการเรียนรู้ด้วย แต่การสร้างและพัฒนาความสามารถนี้มิใช่ เป็นหน้าที่ของนักการศึกษาเท่านั้น ต้องอาศัยความพยายามจากหลายฝ่ายที่จะต้องช่วยกันทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ
2. พลเมืองทุกคนต้องสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ (All citizens should have access to learning) โอกาสในการเรียนรู้ต้องจัดให้กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นใคร อาศัยอยู่ที่ใด เมื่อไรที่ต้องการเรียนรู้ หรืออยากเรียนรู้จะไร
3. ผู้เรียนคือลูกค้า และความต้องการของลูกค้าคือความสำคัญอันดับแรก (The learner is the customer and the customer's needs have first priority) ความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญระดับแรกในการพิจารณาออกแบบผลของการเรียนรู้ การให้บริการและกระบวนการ
4. ต้องมีการจัดให้มีการแนะนำให้คำปรึกษา และการสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน (Guidance and support should be available to help the learner) มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการให้คำปรึกษาการเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นพิเศษเพื่อจะได้ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียนรู้แก่บุคคลตั้งแต่ก่อน ระหว่างและหลังการเรียนรู้ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ต้องการผู้จัดการเรียนรู้และผู้ให้คำปรึกษาที่ผ่าน การฝึกอบรมอย่างดีรวมทั้งการพัฒนาแผนการเรียนรู้รายบุคคล

5. ให้ความสำคัญและตระหนักถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (All learning styles should be recognized and catered for) บุคคลจะมีความชื่นชอบวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันบางคนต้องการครู แต่บางคนไม่ต้องการ ระบบการเรียนรู้ต้องมีความยืดหยุ่นทำให้ผู้เรียนมีทางเลือกเท่าที่เป็นอยู่ยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ดีพอรวมทั้งขาดเงินสนับสนุนการวิจัยด้วย

6. การเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ ต้องจัดให้มีแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียน (All learning – formal and informal – can be validated in a way appropriate to the learner) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกรูปแบบทั้งในระบบ และนอกระบบที่มีความเหมาะสมกับตนเอง โดยที่ทุกคนมีสิทธิที่จะไม่รับการบีบบังคับจากระบบการตรวจสอบแต่ทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกการทดสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองด้วยวิธีการที่เห็นว่าเหมาะสม อาจใช้วิธีการตรวจสอบทางด้านเชาว์ปัญญาซึ่งถูกออกแบบมาให้เป็นคู่มือในการให้ชี้แนะความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลให้มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง และการพัฒนาตน

7. ต้องมีการประสานร่วมมือ การสนับสนุนทางบวกแก่ผู้เรียน (Collaborative, positive support for the learner should accept no barriers) ต้องให้เกิดการยอมรับร่วมกันจากทุกฝ่ายว่าทุกคนมีสิทธิในการที่จะเรียนรู้และต้องได้รับการสนับสนุนตามสิทธินั้น

8. ต้องจัดหาเครื่องมือการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้แก่ผู้เรียน (Modern learning aids should be creatively applied in support of the learner) ต้องมีความคิดสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ สร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ การใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทคอมพิวเตอร์ ซีดีรอม วีดีโอ และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่กำลังเป็นที่นิยม โดยคำนึงถึงการตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจมากกว่าแค่การใช้ข้อมูลข่าวสาร

9. ต้องมีการใช้ภาวะผู้นำในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกระดับทุกอายุ (Leadership should be available for all learning requirements, levels and ages) ต้องมีการฝึกอบรมทักษะที่เหมาะสมเพื่อทำความเข้าใจและดำเนินการในการตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ครู และผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรด้านเทคนิคเพื่อจะได้เป็นผู้นำการปฏิบัติ

10. ต้องมีการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Learning should be support through life) ต้องมีการกระตุ้น สร้างพลังใจ (Empower) และทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้แก่บุคคลวัยสูงอายุ (Third age) มีความสำคัญเท่ากับวัยเรียน (School age) การศึกษาผู้ใหญ่มีความสำคัญเท่ากับการศึกษาเพื่ออาชีพ

คณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติว่าด้วยเรื่องการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศสหราชอาณาจักรได้กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด 10 ข้อ ในการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อ จัดทำสมุดปกขาวเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. 2540 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2543ก: 3; กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2543, กุมภาพันธ์: 12-20) ได้แก่ การวางกรอบงานในเชิงยุทธศาสตร์ การปฏิบัติเจตคติ การขยายขอบเขตของการเข้ามามีส่วนร่วมและผลสัมฤทธิ์ให้กว้าง ไกล ความสำคัญที่บ้าน ชุมชนและสถานประกอบการ การปรับระบบ

ระเบียบให้เรียบง่ายและการบูรณาการการประสานงานหุ้นส่วนและความร่วมแรงร่วมใจการเข้าถึงสารสนเทศค่าปรึกษาและการแนะแนว ความถูกต้องปรับแผนหุ้นส่วนและความร่วมแรงร่วมใจ การเข้าถึงสารสนเทศค่าปรึกษาและการแนะแนว ความถูกต้องของข้อมูล เป้าหมายและมาตรฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีในการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และการจัดสรรเงินทุนกับการใช้จ่ายซึ่งข้อที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลและจะเป็นก้าวแรกของความสำเร็จ คือ การปฏิบัติเจตคติ ต้องเน้นการรณรงค์ทั่วประเทศเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติให้เห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการสร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของปวงชนมองการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เป็นปกติในชีวิตประจำวันที่เข้ามาถึงได้ง่าย ก่อให้เกิดประโยชน์และสร้างความเพลิดเพลินและเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินอย่างต่อเนื่องตลอดอายุขัย ผู้เรียนรู้ต้องรับผิดชอบและเข้ามามีส่วนในการจัดการดูแลเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตนเองทำให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของปวงชนทั่วประเทศ ประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องได้รับการค้ำจุนจากสี่เสาหลักของการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต ซึ่งเป็นข้อเสนอของคณะกรรมการมานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ ยูเนสโก นโยบายการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องครอบคลุมปัจเจกชนตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนระดับโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ชุมชน สถานประกอบการ และทุกสถานที่ ทุกรูปแบบที่ซึ่งการเรียนรู้ต้องพึงพาอาศัย การสนับสนุนและทรัพยากรจากสาธารณชน ให้ความสำคัญกับผู้เรียน และการเรียนรู้ จุดเน้นของนโยบายและแนวปฏิบัติควรอยู่ที่ตัวผู้เรียน และคุณภาพตลอดจนความหลากหลายของโอกาสในการเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับผู้เรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องครอบคลุมในทุกมิติของชีวิต ต้องมีการเพิ่มปริมาณจำนวนปัจเจกชนผู้ซึ่งตระหนักว่าตนคือผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างเป็นระบบควบคู่ไปกับการเพิ่มจำนวนองค์กรที่เป็นแหล่งการเรียนรู้

จากการประชุมสัมมนาในหัวข้อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของหน่วยการศึกษาผู้ใหญ่ของประเทศออสเตรเลีย (Australia Learning Inc. 2001a) เสนอว่า การที่จะบรรลุเป้าหมายทางสังคมและเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีการสร้างความมุ่งมั่นในการลงทุนในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการลงทุนโดยรัฐบาลเพื่อส่งเสริมการศึกษาและฝึกอบรมในทุกระดับ ส่วนที่ 2 เป็นการลงทุนโดยเอกชนเพื่อส่งเสริมการฝึกอบรมสำหรับลูกจ้างทั้งปัจจุบันและอนาคต และส่วนสุดท้ายเป็นการลงทุนโดยแต่ละบุคคลในการพัฒนาความสามารถของตนเองและอาชีพ ซึ่งความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มการลงทุนในคนต้องให้ความสำคัญกับหลักการ 3 ข้อ ดังนี้

1. ทุกคนควรเข้าถึงการเรียนรู้และการฝึกอบรมได้ไม่ควรจำกัด อยู่เพียงผู้ที่มีสติปัญญาดีพิเศษ หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น การศึกษาขั้นพื้นฐานควรจะเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้ด้อยโอกาสและความสำคัญของการรู้หนังสือ
2. ทุกคนควรได้รับการกระตุ้นและสามารถที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่เพียงเฉพาะการเรียนรู้ในภาคบังคับเท่านั้น
3. ประเทศที่กำลังพัฒนาควรได้รับความช่วยเหลือในการจัดตั้งระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพทันสมัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 8-18) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการ แนวทางและยุทธศาสตร์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากหลักการที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสามารถสรุปได้ 10 ประการ ดังนี้

- 1.1 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีวัฒนธรรมการเรียนรู้
- 1.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องตลอดเวลาตลอดชีวิตของผู้เรียน
- 1.3 คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.4 ผู้เรียนและการเรียนรู้มีความสำคัญและสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่มีความสุข
- 1.5 ผู้เรียนมีโอกาสและทางเลือกในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่

หลากหลาย มีคุณภาพและยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน

- 1.6 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
- 1.7 ทุกแห่งในสังคมคือแหล่งเรียนรู้ของคนทุกคน
- 1.8 ทุกฝ่ายในสังคมต้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและอำนวยความสะดวก

สะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชน

- 1.9 การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการบูรณาการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

- 1.10 คุณภาพของการเรียนขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

2. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต จากแก่นของหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้ง 10 ประการนั้นต้องมีการวางกรอบยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดพลังและความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ของสังคมไทย คือ การรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ประชุมจึงได้ร่วมกันกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 9 ยุทธศาสตร์ คือ

- 2.1 สร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจนให้ครอบคลุมหลักการทั้ง 10 ข้อ
- 2.2 สร้างนิสัยรักการอ่าน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2.3 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทุกส่วนของสังคม
- 2.4 ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ของเอกัตบุคคล ครอบครัว ชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน และสถานประกอบการในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้

- 2.5 กระจายแหล่งการเรียนรู้ให้ทั่วถึงและครอบคลุมทุกจุดของสังคม
- 2.6 พัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 2.7 พัฒนาข้อมูล สื่อสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 2.8 การพัฒนาและการประกันคุณภาพรูปแบบกระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.9 การจัดสรรเงินทุนและระดมทรัพยากรเพื่อจัดส่งเสริมและสนับสนุนการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต

3. แนวทางปฏิบัติ จากยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ประการ ได้มี การระดมความคิดกำหนดออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติได้ ดังนี้

3.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจในส่วนของเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยการสร้างนิสัยรักการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ ของบุคคลในครอบครัว ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน และสถานประกอบการ

3.2 การกระจายแหล่งเรียนรู้

3.3 การพัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

3.4 การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

3.5 การพัฒนาและประกันคุณภาพกิจกรรมการเรียนรู้

3.6 การจัดสรรเงินทุนและระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2549: 8-9) ยังได้สรุปหลักการศึกษาที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1. หลักการบูรณาการและความเชื่อมโยง อย่างต่อเนื่องของการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย
2. หลักความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา โดยส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้มีโอกาสเลือกศึกษาหาความรู้ตามศักยภาพและความต้องการของตน การศึกษาควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน
3. หลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสนใจของผู้เรียนของตนเองได้
4. หลักการศึกษาเพื่อชีวิต โดยเน้นการศึกษาที่บูรณาการการเรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนและสภาพชุมชน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของตน เป็นการจัดการศึกษาที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตของผู้เรียน
5. หลักการเรียนรู้เพื่อการคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยส่งเสริมกระบวนการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหา บนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล
6. หลักการกระจายอำนาจ โดยให้ผู้เรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม เน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับชุมชนท้องถิ่น
7. หลักความยืดหยุ่นและความหลากหลาย เพื่อมุ่งให้การศึกษาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการด้านการเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า จากหลักการทั่วไปของการเรียนรู้ตลอดชีวิตสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นช่วงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และช่วงหลังเป็นช่วงที่ได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมหลังจากจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว

2. ในกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ผู้จัดการเรียนรู้และผู้เรียนรู้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในเชิงระบบของการจัดการศึกษา โดยที่ระบบของการจัดการศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาอบรมหลังจากจบการศึกษาแล้ว สามารถดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เจตคติ สมรรถภาพในการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถดำเนินการได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบ และนอกระบบ โดยการจัดการศึกษาในระดับนี้ควรเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะทางด้าน ภาษา ทักษะทางด้าน คณิตคำนวณ ทักษะ ในการติดต่อสื่อสาร ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี ทักษะทางด้านสังคม ความถนัด และความสามารถเพื่อให้เชื่อมโยงกับการไปประกอบอาชีพและการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

3.2 การศึกษาอบรม หลังจากจบการศึกษาแล้ว เป็นการศึกษา อบรมหลังจากจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ควรเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การสร้างสมรรถภาพในการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นด้านการค้นคว้าอิสระ การอภิปรายกลุ่ม การพัฒนาทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสนับสนุนให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติ สมรรถภาพเป็นการปฏิบัติการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. แนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นบทบาทสำคัญของการจัดการศึกษาโดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้จัดโอกาสและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

5. ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545: 9-10) ได้สรุปลักษณะสำคัญ ของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้จะต้องเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจะต้องให้โอกาสการเรียนรู้ในทุกรูปแบบทั้งที่เป็นการเรียนในโรงเรียน และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียน

2. การเรียนรู้จะต้องเน้นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เทคโนโลยีทางการศึกษาได้ช่วยเปิดโอกาสที่จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นผู้เรียนที่มีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ และสำคัญที่สุดก็คือสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ช่วยให้ผู้ใช้ไม่รู้หนังสือได้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ในการเรียนรู้แบบใหม่ จำเป็นต้องเน้นบทบาทของผู้เรียนให้เป็นผู้แสดงหรือผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมทั้งต้องเปลี่ยนทัศนคติใหม่ว่าการเรียนรู้จะต้องอยู่บนรากฐานของการให้ การได้กระทำกิจกรรม และการคิดสร้างสรรค์พัฒนานับตั้งแต่อายุเริ่มแรกของวัยเด็ก

4. การเรียนรู้ต้องเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายใต้การริเริ่มของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเปิดโอกาสการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มและจัดกระบวนการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นหลัก และใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ภายใต้การริเริ่มของตัวผู้เรียนเอง

6. คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเห็นได้ว่าเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยอาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีบุคคลต่าง ๆ กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ ดังนี้

ครอปลีย์ (Cropley, 1977: 118) ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ ดังนี้

1. ได้รับการจัดเตรียมให้มีเครื่องมือทางปัญญาและการคิดเป็นอย่างดี ได้แก่ มีความคุ้นเคยกับสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งทักษะที่หลากหลาย มีความคุ้นเคยกับการสร้างความรู้และไม่ยึดติดกับข้อเท็จจริง มีทักษะในการปรับเครื่องมือในการเรียนรู้และโครงสร้างของเนื้อหาให้เหมาะสมในการใช้งานใหม่ และตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการคิดการใช้ปัญญากับชีวิตจริง

2. เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างดียิ่ง ได้แก่ มีกลยุทธ์ในการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถเรียนรู้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้ตามลำพัง มีเครื่องมือที่เป็นทักษะการเรียนรู้ที่ดี เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการสังเกต และการฟัง รวมทั้งสามารถเข้าใจการสื่อสาร เครื่องมือที่เป็นทักษะทางปัญญาขั้นพื้นฐานอย่างดี เช่น การใช้เหตุผล การคิดแบบมีวิจารณญาณ และการแปลความหมายข้อมูล และมีทักษะในด้านเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น เครื่องพิมพ์ คอมพิวเตอร์ สื่อและชุดการสอนต่าง ๆ

3. เป็นผู้มีแรงจูงใจในการที่จะดำเนินการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วรวมทั้งผลของการเปลี่ยนแปลง ลงที่มีต่อการดำรงชีวิตในสังคม ความรู้และทักษะในการทำงาน ตระหนักว่าการเรียนในโรงเรียนเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในชีวิตเท่านั้น ตระหนักว่าเป็นความรับผิดชอบของตนที่จะต้องแสวงหาความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ ๆ และตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการสร้างความก้าวหน้าและการพัฒนาบุคคลและสังคม

ลิฟเนห์ (Livneh. 1988; Gardnier. 1998) สรุปคุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ดังนี้

1. ก้าวหน้าในอาชีพโดยอาศัยการเรียนรู้ หมายถึง มีความมุ่งมั่นกับอาชีพและแสดงให้เห็นจากสมรรถภาพที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ
2. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในตนเองและกำหนดแนวทางในการจะเกิดสัมฤทธิ์ผลนั้น
3. เรียนรู้ได้ หมายถึง เป็นผู้ที่มีสติปัญญาและทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมเท่า ๆ กับความสามารถในการใช้และจัดหาทรัพยากรเพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้
4. พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง หมายถึง เป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงและความสามารถใช้ความเปลี่ยนแปลงให้เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ได้
5. เข้าร่วมการเรียนรู้อย่างมีเหตุผล หมายถึง การกำหนดแนวทางการเรียนรู้ ของตนเอง ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตคติ ที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับการศึกษา
6. มีภูมิหลังด้านการศึกษาจากครอบครัว หมายถึง เป็นผู้ที่มีพ่อแม่มีการเข้าร่วมการเรียนรู้เท่า ๆ กับที่ให้ความสนใจในการเรียนรู้ของลูก
7. มุ่งอนาคต หมายถึง เป็นผู้ที่มีแนวโน้มจะกำหนดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการอนาคต

สมิธ และ สเปนเซอร์ลิง (Smith; & Spurling. 1999: 9-11) มีแนวคิดที่ว่าผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะมีการแสดงออก 2 ด้าน โดยที่แต่ละส่วนจะไม่สามารถแยกจากกันได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การแสดงการเรียนรู้ที่เห็นเชิงประจักษ์ เป็นการเรียนรู้ที่ตั้งใจและมีการวางแผนซึ่งจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุของชีวิต

ส่วนที่ 2 คุณธรรมในการเรียนรู้ เป็นหลักการพื้นฐานทางคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้หรือเรียกว่าพันธะต่อ ตนเอง (Personal commitment to learning) หมายถึง แต่ละบุคคลมีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมต่าง ๆ และถือเป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการที่จะทำให้สำเร็จ ความมุ่งมั่นต่อสังคมที่จะเรียนรู้หรือเป็นพันธะต่อสังคม (Social commitment to learning) หมายถึง ผู้เรียนแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและสนับสนุนกระตุนการเรียนรู้ของผู้อื่น รวมทั้งความสำเร็จในการนำการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การนับถือหรือยอมรับในการเรียนรู้ของผู้อื่น (Respect for other learning) หมายถึง ผู้เรียนมีความตระหนักในสิทธิของคนทุกคน รวมทั้งองค์การในการที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถที่จะแสดงมุมมองและความคิดของตนอย่างอิสระ และการนับถือความจริง (Respect for truth) หมายถึง ผู้เรียนจะถูกเตรียมให้สามารถเปลี่ยนความคิด ความเห็นได้โดยยึดถือพิจารณาจากข้อมูลหลักฐานและเหตุผลแม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่มีมานานและชื่นชมมากก็ตาม โดยได้ สรุปว่า บุคคลที่เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งฝึกหัดปฏิบัติการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและไม่ลดละ และผู้ซึ่งให้คุณค่าของ

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นความรักที่จะทำ บุคคลนั้นจะแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นส่วนตัว และความมุ่งมั่นต่อสังคมในการเรียนรู้ ยอมรับในเสรีภาพในการคิดของผู้อื่น ยอมรับนับถือข้อเสนอที่เป็นเหตุเป็นผลตามข้อเท็จจริง

สมิธ และ สเปนอร์ลิง (Smith; & Spurling. 1999: 51-54) ยังเสนอแนวคิดที่ว่าในสังคมแห่งการเรียนรู้ จะต้องเต็มไปด้วยปัจเจกบุคคลที่เรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong learning individuals) ครอบครัวที่เรียนรู้ตลอดชีวิต องค์กรที่เรียนรู้ตลอดชีวิต และชุมชนที่เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปัจเจกบุคคลผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอตลอดเวลาตามแผนการเรียนรู้แสดงออกถึง เจตคติเชิงรุก (Proactive attitude) และเป็นผู้เรียนที่มุ่งมั่นใช้ความพยายามเพื่อประยุกต์ใช้การเรียนรู้ อาจจะโดยการสอน การจัดการ และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้อื่น ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องแสดงบทบาทต่อไปนี้

1.1 การวางแผนไปข้างหน้า (Forward planning) บุคคลผู้เรียนรู้เป็นนักวางแผนการเรียนรู้ไปข้างหน้า มีภาพรวมที่แสดงสัมฤทธิ์ผล (Achievement profile) และกรอบการปฏิบัติ (Action plan) ในรูปแบบใดก็ได้ที่จะสามารถทบทวนความก้าวหน้า สะท้อนประสบการณ์ และการเปลี่ยนแปลงความต้องการรวมทั้งการปรับแผนให้เหมาะสม

1.2 ความสามารถในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากการแนะนำปรึกษา ทำความคุ้นเคยและเข้าถึงข้อมูลจากการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่

1.3 การพัฒนาตลอดชีวิต (Lifespan development) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องการความเข้าใจเกี่ยวกับช่วงชีวิตและความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชีวิต (ความคิดที่ผิดพลาดคือ คนเราแก่เกินกว่าที่จะเรียนรู้)

1.4 ความจำเป็นในการอ้างสิทธิ (Assertiveness) ในสถานการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องพัฒนาสร้างความสามารถที่แข็งแกร่งในการที่จะอ้างสิทธิของตนเองในฐานะผู้เรียนรู้

1.5 ลีลาของการเรียนรู้ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องรู้ลึกลีลาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุดคืออะไร เพื่อที่จะได้สามารถเลือกรูปแบบของโอกาสของการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.6 ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วยการเรียนรู้ 5 อย่าง ที่ผู้เรียนต้องการในแต่ละระบบแต่ละขั้นที่เหมาะสมกับแผนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การคิดแบบอุปมาน อนุมาน คิดด้านข้าง (Lateral) และเป็นเหตุเป็นผลเชิงสร้างสรรค์ 2) เข้าใจวัฒนธรรม หมายถึงความเข้าใจ ผลของวัฒนธรรมสังคมที่มีต่อวิธีการคิดของคน และการช่วยเหลือบุคคลในการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง เป็นคนกลาง 3) การประยุกต์ความรู้ ผู้เรียนรู้ต้องสามารถผนวกความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อทำให้เกิดผลการปฏิบัติที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4) เทคนิคการวิจัย ทั้งการสร้างความรู้ใหม่หรือการปรับปรุงการเข้าถึงความรู้ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจำเป็นต้องวิจัยในทุกระดับของการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงเพื่อเป็นองค์ประกอบของการเรียนในระดับสูง 5) การใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างรวดเร็วทาง ICT และ 6) ทักษะการสร้างอิทธิพล (Influential skill)

ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องมีทักษะพิเศษในการฝึกฝนความมุ่งมั่นทางสังคมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ในสังคม

2. ครอบครัว (Family and Household) ครอบครัวรวมทั้งกลุ่มญาติ ต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่มครอบครัว เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในหลักการว่า พ่อแม่มีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการเรียนรู้ของลูกตั้งแต่เริ่มต้น และจะยิ่งมากขึ้นและเป็นตัวหลักมากกว่าความรับผิดชอบของครูที่โรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติจากการรายงานของโรงเรียนมักพบว่าพ่อแม่มีความปรารถนาในการแสดงบทบาทในโรงเรียนค่อนข้างต่ำมักจะหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของลูก เช่น กิจกรรม ครู ผู้ปกครอง

มีเดล - อันโฆนูเอโว (Medel - Aonuevo. 2001: 8-11) เสนอคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. เป็นนักสำรวจผู้ตื่นตัวและสร้างสรรค์ของโลก (The learner as an active and creative explorer of the world) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องเป็นผู้กระทำการเรียนรู้ แสวงหาข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเองจากการตั้งสมมติฐาน การรับรู้ ค่านิยมของตน เจตคติ แรงบันดาลใจ รูปแบบการคิดของตนเอง และอื่น ๆ รวมทั้งสามารถเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองในอนาคต ตั้งสมมติฐานและทำการทดสอบได้ การเรียนรู้จะเป็นการกระทำระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของเขา

2. เป็นผู้สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของตนเองได้ (The learner as a reflexive agent) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องมีศักยภาพในการตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้วิธีการเรียน การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การตั้งคำถามกับตนเอง การวิเคราะห์วิจารณ์กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งรากฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนรู้มีคุณลักษณะเช่นนี้คือ การที่ผู้เรียนรู้มีความเข้าใจและจัดกระบวนการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-actulizing agent) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นผู้ที่ชักนำตนเองให้เข้าร่วมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นปกติ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic) เช่น ความใฝ่รู้ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic) ในการเรียนรู้

4. เป็นผู้ประสานบูรณาการการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ (The learner as an integrator of learning) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตต้องเป็นผู้ที่สามารถบูรณาการความคิด (Thinking) ความรู้สึก (Felling) และการกระทำ (Action) เข้าด้วยกันได้ เช่น การนำความคิดและเจตคติต่อการเรียนรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้การบูรณาการยังรวมถึง การที่สามารถจัดการเรียนรู้ของตนเอง โดยใช้แหล่งเรียนรู้และโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้ประโยชน์จากทุกรูปแบบของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากเนื้อหาต่าง ๆ ได้

ไซเวอร์ส (Chareonwongsak. 2001; citing Sowers. 1999) ผู้เชี่ยวชาญในด้านพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม เป็นผู้สร้างรูปแบบของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผล การค้นพบชี้ให้เห็นว่าการที่บุคคลแสดงว่ามีการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความปรารถนาและมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ใช้เครื่องมือ วิธีการ และโอกาสที่หลากหลาย ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. มีความสามารถที่จะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพิจารณาจากการเป็นคนชอบสิ่งท้าทายและสิ่งใหม่ ๆ
4. แสดงคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. มีความสามารถทำให้เกิดแรงบันดาลใจต่อผู้อื่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. ให้การสนับสนุนความพยายามของผู้อื่นที่จะทำการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544: พุทธศักราช-ธันวาคม) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลว่า การพัฒนาตนให้เป็นผู้รักการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำได้ดังนี้

1. มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ โดยการเป็นคนช่างสังเกต ชอบตั้งคำถาม และคิดหาคำตอบกับเรื่องต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบตนเอง พิจารณากลับกรองข้อมูลด้วยความระมัดระวัง ไม่ปล่อยให้เรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตผ่านไปโดยไม่เกิดการเรียนรู้ พยายามคิดวิเคราะห์ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในตรรกะของความเป็นเหตุและผล ผึกคิดหาสาเหตุของปัญหาและหาคำตอบหรือคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น
2. มีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เมื่อมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้แล้ว ต้องลงมือกระทำด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการสำรวจตัวเองเพื่อค้นหาข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข และข้อดีที่ควรส่งเสริม ค้นหาวิธีหรือปัจจัยที่ทำให้คนเรียนรู้ได้ดีเพื่อจะได้เลือกวิธีที่ดีที่สุดเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ สิ่งที่ได้ดีมาก่อน เพื่อจะได้สำเร็จซึ่งจะเป็นกำลังใจให้กับตนเองที่จะมุ่งมั่นพากเพียรเรียนรู้ต่อไป
3. วางแผนการเรียนรู้ อย่าวางแผนการวางแผนเป็นขั้นเตรียมตัวเพื่อให้มีกรอบการปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จริง การวางแผนประกอบด้วย การวางแผนสิ่งที่จะต้องทำเวลาในการทำและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้
4. สร้างแรงจูงใจให้ตนเองเป็นคนเรียนรู้ อย่าวางต่อเนื่อง ปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองประกอบด้วย การมีความมั่นใจว่าตนจะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ เมื่อทำได้สำเร็จก็มีการให้รางวัลแก่ตนเองเป็นการเสริมแรงทางบวก หากทำไม่ได้ตามแผนควรมีมาตรการลงโทษเป็นการเสริมแรงทางลบเพื่อบีบตัวเองให้ต้องทำตามแผน และมีการสร้างบรรยากาศที่บ้านให้ส่งเสริมกระตุ้นการเรียนรู้ส่วนตัว เช่น การจัดมุมอ่านหนังสือ เป็นต้น
5. พาตนเองเข้าหาแหล่งความรู้อยู่เสมอ บุคคล (ครู) ควรเรียนรู้ด้วยการพาตัวเองเข้าไปอยู่ในแหล่งที่สามารถจะรับข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง เช่น การเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการที่เป็นประโยชน์สมควรเป็นสมาชิกกับ สภาของหน่วยงานต่าง ๆ เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ชุมชน เป็นต้น

6. ประเมินผลและปรับปรุงการเรียนรู้ การประเมินตัวเองอาจทำได้โดยการเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และก ครอบคลุมที่กำหนดสำหรับการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ปรับปรุงแผนการพัฒนาตนเองในส่วนที่ยังไม่เหมาะสม ปรับกิจกรรม จัดสรรเวลาใหม่ เป็นต้น นอกจากนั้นในการประเมินอาจให้เพื่อนหรือคนใกล้ชิดมีส่วนร่วมประเมิน แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาต่าง ๆ ของตนเพื่อสะท้อนให้เห็นพัฒนาการในการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องมีคุณลักษณะ คือ เป็นผู้ที่มีเจตคติดีต่อการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีทักษะด้านการคิด และมีความเชื่อว่าความรู้มีอยู่ทั่วไป

7. ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คณะรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของกลุ่มสหภาพยุโรป ได้ประชุมกันที่กรุงปราก เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ได้ตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้สำคัญในการช่วยประเมินความสำเร็จของการศึกษาในส่วนของระบบด้านมาตรฐานของโ รงเรียน จัดทำได้ 16 ตัวบ่งชี้ นำเสนอในการประชุมประจำปี ที่บูคาเรสต์ ปี พ.ศ. 2543 และที่ประชุมของให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจัดทำตัวบ่งชี้ที่ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมการศึกษาและฝึกอบรมทุกชนิดที่รวมกันเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะทำงานจัดทำตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ตัวแทนจากประเทศยุโรป 35 ประเทศ OECD และ UNESCO คณะกรรมาธิการยุโรปกลุ่มต่าง ๆ ได้ประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ มกราคม 2544 โดยกำหนดว่าในการตัดสินใจใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพเป็นตัวบ่งชี้เป็นไปตามนโยบายทางการเมืองที่ต้องการให้เป็น การส่งสัญญาณใช้ประเมิน ส่งเสริม สื่อความ และสนับสนุนการวางแผนในงานการศึกษาและฝึก อบรม ซึ่งบทบาทของตัวบ่งชี้ควรจะ อธิบายถึงสถานการณ์ปัจจุบัน บอกปริมาณของจุดประสงค์ที่ตั้งขึ้น บอกความก้าวหน้าตามจุดประสงค์ที่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง และทำให้เห็นภาพว่ามีปัจจัยอะไร บ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จ (การเกิดผลลัพธ์) ในที่สุดคณะทำงานได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป ทั้งสิ้น 15 ตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (European commission. 2002)

ด้านที่ 1 สมรรถนะทักษะและเจตคติ คณะทำงานได้สรุปว่า ตัวบ่งชี้ด้านนี้ ประกอบด้วย การรู้หนังสือ การคิดคำนวณ ทักษะใหม่สำหรับสังคมการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียน ความเป็นพลเมือง ทักษะทางสังคมและวัฒนธรรม และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับตลาดแรงงาน ในความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประกอบด้วยการเรียนรู้ในระบบ นอกกระบบ และตามอั ธยาศัย ทักษะที่กล่าวไว้ข้างต้นเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพด้านผลลัพธ์ที่มีความหมายมาก

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การรู้หนังสือ (Literacy) การรู้หนังสือและการคิดคำนวณเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นของคุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเนื่องจากเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ขึ้นต่อไปพอ ๆ กับการจ้างงาน การเรียนรู้ในทุกช่วงของชีวิตจะขึ้นอยู่กับทักษะการอ่าน ความสามารถในการอ่านที่ควรมี ประกอบด้วย สมรรถนะในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ทักษะในการจำแนกข้อมูลง่าย ๆ ไปจนถึงสมรรถนะที่ซับซ้อนในการแปลความหมาย ประเมิน และสะท้อน (วิจารณ์) ยิ่งไป

กว่านั้นต้องมีความเข้าใจในการอ่าน รูปแบบต่าง ๆ ของข้อมูล เช่น ร้อยแก้ว คำประพันธ์ ตาราง และ กราฟ เช่นกัน ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้หนังสือของประชากรกลุ่มเสี่ยงเช่นสัดส่วนของประชากรที่มี ข้อบกพร่องด้านสมรรถนะและทักษะการอ่าน สามารถใช้พิจารณาเป็นตัวบ่งชี้สำหรับคุณภาพกา ร เรียนรู้ตลอดชีวิตได้ด้วย สำหรับในรายงานนี้ใช้ข้อมูลการรู้หนังสือจากการศึกษาของ PISA ซึ่งศึกษา จากกลุ่มอายุ 15 ปี

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การคิดคำนวณ (Numeracy) ความสามารถในการจัดการกับข้อมูล ตัวเลขเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพเท่า ๆ กับการรู้หนังสือ ข้อมูลเกี่ยวกับ ความสามารถในการคิดคำนวณ ของทั้งผู้ใหญ่และคนรุ่นใหม่ มีความสำคัญสำหรับผู้ตัดสินใจและ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ออกแบบ นำไปปฏิบัติ หรือการประกันคุณภาพของกระบวนการ เรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ในการจัดทำตัวบ่งชี้นี้ให้ความสำคัญในคนรุ่นใหม่ โดยพิจารณาว่า เป็น ความสามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะเป็นหนึ่งในปัจจัย ของเศรษฐกิจและสังคมที่ดีของกลุ่มสหภาพยุโรปในอนาคต ตัวบ่งชี้การคิดคำนวณนี้ ใช้ข้อมูลการ สำนวณการรู้คณิตศาสตร์ (Mathematical literacy) จากการสำรวจของ PISA

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ทักษะใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (New skill for the learning society) สังคมแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบันต้องการพ ersons ที่รอบรู้ทักษะสมรรถนะที่จำเป็น ซึ่งทำให้มีโอกาส เพิ่มขึ้นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสมร ณะสำคัญประกอบด้วยสมรรถนะหลัก และความพร ้อม สำหรับบุคคลในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน (การคิดคำนวณและการอ่านออกเขียนได้) สมรรถนะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ ทักษะ ICT และ การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ที่จะเรียน ทักษะสังคม สำเนิการประกอบการ และทักษะทางวัฒนธรรม รวม ปัญหาที่สำคัญคือยังไม่มีเครื่องมือที่จะวัดทักษะเหล่านี้ได้อย่างน่าเชื่อถือ แต่พบว่าทักษะเหล่านี้หลาย อย่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการคิดแบบวิทยาศาสตร์ หรือการรู้วิทยาศาสตร์ (Science literacy) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่มีความจำเป็นมากขึ้นทั้งในด้านอาชีพและชีวิ ตประจำวัน ตัวบ่งชี้จึงใช้ฐานข้อมูล การรู้วิทยาศาสตร์ของ PISA ซึ่งระบุว่า การเรียนรู้วิทยาศาสตร์สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดแบบ วิทยาศาสตร์ ได้แก่ ความเข้าใจในทศนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการประยุกต์ใช้แนวคิด วิทยาศาสตร์ และ PISA นิยามการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นขีดความสามารถในการใช้ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ระบุปัญหาและข้อสรุปที่มีข้อมูลหลักฐาน เพื่อที่จะทำให้เข้าใจและตัดสินใจเกี่ยวกับโลก ธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงที่กระทำโดยคน สำหรับทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ใน ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูล แต่กำลังอยู่ในร ะหว่างดำเนินการเก็บข้อมูล ทักษะภาษาต่างประเทศ จากการ ประชุมที่บาร์เซโลนา เมื่อมีนาคม 2545 ที่ประชุมเรียกร้องให้มีการปรับปรุงสมรรถนะพื้นฐาน โดยการ สอนภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษาตั้งแต่เด็ก และจะมีการกำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะทางภาษา ในปี 2003

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียน (Learning to learn skills) สิ่งที่สำคัญที่สุดของทักษะนี้ คือ ความสามารถที่จะเรียน หมายถึงการที่ยังคงใฝ่รู้และสนใจในการพัฒนา และทักษะใหม่ ๆ ซึ่งถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้จะไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นมาได้ ทักษะพื้นฐานที่ทุกคนควรมีในสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การเรียนรู้วิธีที่จะเรียน การปรับเปลี่ยนให้รับกับการเปลี่ยนแปลงและการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ท่วมท้นจำนวนมาก งานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีการทำอยู่ในปัจจุบัน เป็นงานวิจัยระหว่างชาติที่ทำโดยฟินแลนด์ เรื่อง “การเรียนรู้ที่จะเรียนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะข้ามหลักสูตร (Learning to learn as part of Cross Curriculum Competencies)” ได้มีข้อสรุปในการนิยาม ทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียน และได้สร้างชุดเครื่องมือประเมินที่ใช้กับช่วงอายุต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มี 3 ระดับ เกรต 6 (อายุ 12 ปี) เกรต 9 (อายุ 15 ปี) และอายุ 17 ปีขึ้นไป และกำลังสร้างเครื่องมือสำหรับกลุ่มอายุ 10 ปี จากการสำรวจข้อมูลพบว่า ยังไม่มีข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะเรียนในยุโรป ข้อมูลที่พอจะเป็นไปได้ ได้จากการกลั่นกรองข้อมูลของ PISA ซึ่งในการวัดของ PISA นอกเหนือจากการวัดการอ่าน การคำนวณ และการวิทยาศาสตร์แล้ว ก็ยังมีการวัดสมรรถนะข้ามหลักสูตร (Cross Curricula Competencies) โดยมุ่งที่การจัดการเรียนรู้ของตนเอง (Self-regulated learning) คณะกรรมการเสนอให้ใช้พื้นฐานของการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายของผู้เรียน ที่ได้จากข้อมูลการรายงานของตนเองของผู้เรียนเกี่ยวกับกลยุทธ์การเรียนรู้ของเขา ซึ่งตัวบ่งชี้พื้นฐานจากดัชนีความซับซ้อน (Elaboration) ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นสำหรับการประเมินคุณภาพ ทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียน ดังนั้นจึงใช้ตัวบ่งชี้เป็น % ของนักเรียนที่มีคะแนน 25 % ต่ำสุดของทั้งหมด

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ความเป็นพลเมืองผู้กระตือรือร้น ทักษะวัฒนธรรมและทักษะสังคม (Active citizenship, Cultural and social skills) การส่งเสริมความเป็นพลเมืองผู้มีส่วนร่วม จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายในกระบวนการเรียนรู้ ความเป็นพลเมืองผู้ มีส่วนร่วมดูที่ระดับและวิธีการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านเศรษฐกิจ สังคม ในทุกส่วนที่ดำรงชีวิตอยู่ โอกาสและความเสี่ยงที่บุคคลเผชิญในการพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งระดับของความรู้สึก เป็นเจ้าของและสิทธิในการออกเสียงอย่างยุติธรรมในสังคมที่อยู่ สำหรับตัวบ่ง ชี้นี้ใช้ข้อมูลจากการศึกษาสำรวจของ IEA เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองและการศึกษาใน 28 ประเทศ “ความรู้และการเป็นพลเมืองของเด็กอายุ 14 ปี” เป็นการสำรวจความรู้และเจตคติของเด็กอายุ 14 ปี ซึ่งจากตัวบ่งชี้ (ข้อมูลที่ได้นี้) จะทำให้ทราบถึงว่ามีการเตรียมความพร้อมให้กับคนรุ่นใหม่สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือไม่อย่างไร ซึ่งจะนำมาใช้เป็นภาพรวมเพื่อการวางแผนออกแบบ ดำเนินการ กำกับดูแลและประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จากข้อมูลของ IEA ชี้ให้เห็นว่า ทศนคติและทักษะของเด็กถูกสร้างมาจากเจตคติและพฤติกรรมของคนรุ่นก่อนโดยเฉพาะพ่อแม่

ด้านที่ 2 การเข้าถึงและการมีส่วนร่วม (Access and participation) ตัวบ่งชี้ด้านนี้ ประกอบด้วย การเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโอกาสและอุปสรรคที่บุคคลต้องเผชิญตลอดเส้นทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเข้าถึงจะให้ความสำคัญที่โครงสร้างและกฎระเบียบ การมีส่วนร่วมจะเน้นที่ประเด็นของแรงจูงใจ การเงิน และวัฒนธรรมของการเรียนรู้ ซึ่งจะใช้พิจารณาในการประเมินความสำเร็จของระบบหรือกระบวนการ

ตัวบ่งชี้ที่ 6 การเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Access to lifelong learning) การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องมีการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ ทำให้สิ่งที่จัดให้แล้วนั้นมีความยืดหยุ่น และเห็นได้ชัดเจน มีการบูรณาการและประสิทธิภาพ กับอีกทางหนึ่งคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ ๆ กลยุทธ์ที่มุ่งจะรับประกันว่าได้มีการจัดให้มีการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม และเปิดกว้าง ต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ รูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการและสมรรถนะที่เขาได้รับต้องมีการให้คุณค่าและรับรอง ผู้เรียนทุกคนต้องสามารถเข้าถึงการศึกษาในระบบได้อย่างทุกช่วงอายุ การเข้าถึงเป็นประเด็นสำคัญของกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิต งานที่ทำภายใต้เจเนนโยบายคือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เปิดกว้างให้กับประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ตัวบ่งชี้ที่จะพัฒนาขึ้นนี้ ควรทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของ การที่นักศึกษากลุ่มนอกกรอบปกติ (Nontraditional) สามารถเข้าถึงการศึกษาในระบบ การเชื่อมโยงและเส้นทางภาษา ระบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน และในการจัดให้มีกลไกของการรับรองและให้วุฒิบัตร รวมทั้งตัวบ่งชี้การเข้าถึงการศึกษาอบรมนอกระบบ และการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ที่ 7 การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Participation in lifelong learning) มีปัจจัยจำนวนมากที่เป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของบุคคลว่าจะเข้าร่วมการเรียนรู้หรือไม่ จากมุมมองด้านนโยบายจะต้องมีจุดมุ่งหมายหลักในการเพิ่มระดับการเข้าร่วมที่เป็นจริง ตามความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเพิ่มขึ้นของปริมาณการเข้าร่วมเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ แม้ว่าอัตราการเข้าร่วมสูงยังคงเป็นสิ่งที่ต้องการให้มีก่อน สำหรับกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพสูง เมื่อจะวัดการเข้าร่วม จะพบว่าการเข้าร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ของการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ซับซ้อนที่สามารถอธิบายได้เพียงบางส่วนเท่านั้นจากตัวบ่งชี้ที่ปรากฏอยู่เช่นเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ และอัตราการออกจากโรงเรียนก่อนเวลา การเข้าร่วมในการศึกษาในระบบจะเกิดจากอิทธิพลโดยตรงจากสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน การเข้าร่วมในการศึกษานอกระบบ และตามอัยยาศัยจะถูกกระตุ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวบ่งชี้ที่ใช้ % ของคนอายุ 25-46 ปี ที่เข้าร่วมในการศึกษาและฝึกอบรม และคนอายุ 18-24 ที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นและได้เข้าร่วมการศึกษา ฝึกอบรม (ออกจากโรงเรียนก่อนเวลา)

ด้านที่ 3 ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Resources for lifelong learning) ตัวบ่งชี้ด้านนี้ประกอบด้วย การลงทุนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต นักการศึกษากับการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งปริมาณของทรัพยากรที่ใช้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะความพอเพียงและคุณภาพของทรัพยากรนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินความสำเร็จของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังที่ OECD ได้กำหนดว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการลงทุนที่จัดให้ได้ ในปัจจุบันยังไม่มี ความชัดเจนของความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรและคุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โมเดลส่วนมากอาศัยประสบการณ์จากการศึกษาในระบบซึ่งก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี แต่ก็ยังคงต้องการข้อมูลที่เหมาะสมกับความซับซ้อนของการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ 8 การลงทุนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Investment in lifelong learning) การลงทุนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นประเด็นที่ซับซ้อน ประกอบด้วยการลงทุน 3 ชนิด ได้แก่ การลงทุนโดยรัฐ การลงทุนโดยหน่วยงาน (Companies) และการลงทุนโดยเอกชน ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย ปริมาณ (Quantity) ของทรัพยากรที่จัดให้สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเพียงพอ (Adequacy) และคุณภาพของทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพิจารณาถึงความสำเร็จของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ที่ 9 นักการศึกษากับการเรียนรู้ (Educators and learning) มีการพูดถึงบทบาทและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในระบบ คุณภาพของครูนักการศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษาในการเรียนรู้อื่น ๆ ในบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คนส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่า นักการศึกษาในบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีบทบาทที่แตกต่างจากครูโรงเรียน ซึ่งงานเหล่านี้แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิดและบริบทของการเรียนรู้ อายุของผู้เรียน ชนิดและความซับซ้อนของงานการเรียนรู้ และปัจจัยอื่น ๆ ไม่เพียงแต่วิธีการสอนและการเรียนแบบใหม่ที่ทำลายบทบาทและความรับผิดชอบเดิมของครูผู้ฝึกอบรมและผู้อำนวยการสถานศึกษาในการเรียนรู้อื่น ๆ แต่ยังมีความต้องการจำเป็นอย่างมากที่จะต้องพัฒนาการฝึกอบรมของบุคลากรเหล่านั้น เพื่อให้มั่นใจว่าเรามีความพร้อมและมีแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ท้าทาย ตัวบ่งชี้ ที่ใช้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ การฝึกอบรมในตอนเริ่มต้นของนักการศึกษา % ของครูและผู้ช่วยสอนผู้เกี่ยวข้องกับการสอนที่ได้รับการฝึกอบรม

ตัวบ่งชี้ที่ 10 เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ICT in learning) ในบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ICT มีความสำคัญในระบบการศึกษาและฝึกอบรมในปัจจุบันมากขึ้น ในที่นี้ (ICT) เป็นแหล่งทรัพยากร ในขณะที่คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือทั้งเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้ช่วยในการเรียนรู้ มีการจัดเสนอข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นช่องทางของการถ่ายทอดส่งผ่านเนื้อหาความรู้ รวมทั้งต้องการที่จะนำการเรียนรู้ให้เข้าใกล้บ้าน เป็นการเปิดโอกาสของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เข้าใกล้ถึงผู้เรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยใช้ ICT เป็นตัวอำนวยความสะดวก มีตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึง ICT ที่เป็นทรัพยากรสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ % ของบ้านเรือนที่มีคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 1 เครื่อง % ของบ้านเรือนที่สายโทรศัพท์อย่างน้อย 1 เครื่อง %

ของบ้านเรือนที่เข้าถึง Internet % ของห้องเรียนที่มีเครื่องมือ ICT % ของครูที่ผ่านการฝึกอบรมการใช้ ICT ในโรงเรียน % ของนักเรียน นักศึกษาที่ใช้ ICT ในทางการศึกษา % ของบทเรียนในการสอนและสถาบันการฝึกอบรมที่มีการใช้ ICT

ด้านที่ 4 การพัฒนาระบบและกลยุทธ์ (Strategies and system development) ตัวบ่งชี้ด้านนี้ประกอบด้วย กลยุทธ์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความเป็นปึกแผ่นของการจัดการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและแนะแนว การรับรองและให้วุฒิบัตรการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพ ซึ่งด้านนี้ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อแสวงหา แนวทางในการทำให้เกิดการบูรณาการ ของทุกองค์ประกอบในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความเป็นปึกแผ่นของระบบการตอบสนอง ซึ่งจะทำให้สามารถที่จะประเมินผลลัพธ์ได้ เป็นการประกันคุณภาพการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลได้รับผลประโยชน์มากที่สุดในการเรียนรู้ของตนมีการรับรองให้วุฒิบัตรและได้รับคำปรึกษาแนะแนวการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 11 กลยุทธ์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Strategies for lifelong learning) กลยุทธ์ต้องมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และประเด็นของความเสมอภาคในโอกาส เพื่อทำให้มั่นใจว่าทุกคนมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง โดยเฉพาะคนกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการถูกขจัดออก เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้ไร้ความสามารถ (พิการ) ชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ เป็นต้น ตัวบ่งชี้ถึงระดับการมีระบบจะสัมพันธ์กับแผนเชิงนโยบายและการตัดสินใจ แต่ในสถานะปัจจุบันยังไม่มีตัวบ่งชี้เกี่ยวกับที่เชื่อถือได้ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ข้อมูลที่ดีที่สุดในขณะนี้คือการรายงานสถานการณ์ของกลยุทธ์ของชาติในด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรายงานการจ้างงานในปี 2544 (The Joint Employment Report 2001) ที่สรุปว่าแม้จะมีการกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างกว้างขวาง แต่การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น

ตัวบ่งชี้ที่ 12 ความเป็นปึกแผ่นของการจัดการเรียนรู้ (Coherence of supply) หมายถึง ความสามารถในการจัดหาโอกาสการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ทั้งแนวราบ (Lifewide) และแนวตั้ง (Lifelong) ได้แก่ ในระบบ นอกกรอบ ตามอัธยาศัยด้วย ความร่วมมือกันที่ต้องพิจารณาอย่างน้อยที่สุดมี 3 ด้าน ได้แก่ ความร่วมมือของการตอบสนองตามจุดมุ่งหมายของกลยุทธ์ตามที่ได้กำหนดไว้ ความร่วมมือของการตอบสนองของผู้จัดการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ และความร่วมมือของการตอบสนองกับความต้องการ ตัวบ่งชี้ควรจะบ่งชี้ที่ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของแผนกลยุทธ์ เช่น % ของหลักการสาระสำคัญที่มีในแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการตอบสนองที่มีอยู่และหาได้ และตัวบ่งชี้ที่เป็นประโยชน์ ควรบ่งบอกการตอบสนองที่สัมพันธ์กับความต้องการ เช่น ระดับของความครอบคลุมความต้องการ (ในระบบ นอกกรอบ ตามอัธยาศัย) โดยแผนกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 13 การให้คำปรึกษาและแนะแนว (Counseling and guidance) การที่จะทำใหักระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมี การแนะแนวและให้คำปรึกษาอย่างจริงจังแก่ประชาชนในทุกอายุ ต้องมีการให้ข้อมูลทั้งเรื่องสิ่งที่ควรเรียน และเรียนอย่างไรให้แก่ผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้และช่องทางการเรียนรู้ที่มีอยู่ การแนะแนวและการให้คำปรึกษาที่มีการพัฒนาเต็มรูปแบบแล้ว จะต้องสามารถสนับสนุนบุคคลได้ เข้าถึงโอกาสการเรียนรู้จูงใจให้บุคคลอยากเรียนรู้ พัฒนาเส้นทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และทำให้สามารถถ่ายโอนเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษา การฝึกอบรม และการจ้างงานประสบความสำเร็จ ในด้านการแนะแนวและให้คำปรึกษาควรมีการพิจารณาตัวบ่งชี้ต่อไปนี้ กลุ่มเป้าหมายที่จะให้การแนะแนวและให้คำปรึกษา ผลประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเรียนรู้ที่ได้จากการแนะแนวให้คำปรึกษา คุณสมบัติของผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวและให้คำปรึกษา และความถี่ในการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงาน

ตัวบ่งชี้ที่ 14 การรับรองและให้วุฒิบัตรการเรียนรู้ (Accreditation and certification) คุณลักษณะด้านโครงสร้างที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การรับรองและให้วุฒิบัตร เป็นการสร้างความเชื่อมั่นทุกการเรียนรู้จะได้รับการยอมรับและให้คุณค่า ซึ่งเป็นภาพรวมของคุณภาพของการให้บริการการเรียนรู้ที่จัดโดยระบบการศึกษาและการฝึกอบรม และเป็นตัวสำคัญของความสำเร็จในกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนแล้ว ระบบการเทียบโอนในการรับรองและให้วุฒิบัตรยังเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเชิงนโยบายในระดับสูงด้วย ระบบการรับรองและการให้วุฒิบัตรที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่ได้บอกถึงคุณภาพ ความโปร่งใส และความยุติธรรมของระบบ ถ้าจะใช้กรอบการรับรองคุณวุฒิการเรียนรู้ของหน่วยการศึกษาในระบบไปใช้กับการศึกษานอกระบบ การรับรองทักษะและสมรรถนะที่ได้รับจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยจะต้องใช้การประเมินทั้งกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ แต่ในขณะนี้คณะทำงานยังไม่สามารถกำหนดตัวบ่งชี้การรับรองและให้วุฒิบัตรที่เหมาะสมได้เนื่องจากตัวบ่งชี้การรับรองและให้วุฒิบัตรการเรียนรู้ตามอัธยาศัยต้องใช้ข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และกระบวนการปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่การรับรองสมรรถนะอย่างเป็นทางการ

ตัวบ่งชี้ที่ 15 การประกันคุณภาพ (Quality assurance) การประกันคุณภาพเป็นส่วนสำคัญของระบบการศึกษาและฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพทั้งด้านการบริหาร การจัดการ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดการศึกษา ฝึกอบรม (Delivery) และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้ คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตสัมพันธ์กับค่านิยม (คุณค่า) หรือมาตรฐาน ที่เกิดจากการตกลงร่วมกันของหุ้นส่วน (ทีมงาน) ที่มีความเห็นร่วมกันว่าเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ แสดงถึงคุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การกำหนดหลักการสำหรับการประกันคุณภาพ โดยทั่วไปมักจะมองทั้งคุณภาพของผลผลิต

และกระบวนการที่นำไปสู่ผลผลิต ถ้าตามนัยนี้ ตัวบ่งชี้ทักษะ สมรรถนะ ที่กล่าวไว้ในด้านที่ 1 (ตัวบ่งชี้ที่ 1-5) สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ การประกันคุณภาพในระดับของผลผลิตได้ ข้อได้เปรียบข้อหนึ่งของการใช้วิธีนี้คือ ตัวบ่งชี้ผลลัพธ์นี้จะสะท้อนถึงผลของการเรียนรู้ในระบบ นอกกรอบ และตามอรรถศาสตร์ การประเมินและทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการประกันคุณภาพแบบนี้ ในระดับกระบวนการก็เช่นเดียวกัน ตัวบ่งชี้บางตัวที่ได้นำเสนอไว้แล้ว สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพด้านกระบวนการได้ เช่น ตัวบ่งชี้ ความร่วมมือของผู้ตอบสนอง (Coherence of supply indicator) ตัวบ่งชี้การเข้าถึง หรืออาจจะเป็นตัวบ่งชี้ค่าใช้จ่าย (Cost indicator) ระบบการประกันคุณภาพควรจะเชื่อมกับระบบการรับรอง และการให้ข้อมูล และการยกย่องซึ่งตัวบ่งชี้ในมิติเหล่านี้จะต้องมีจุดร่วมกัน

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป มีประเด็นสำคัญ ๗ สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ จะนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับประเทศไทยได้รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปแนวทาง วิธีดำเนินการตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป

ประเด็นสำคัญ	แนวทาง วิธีดำเนินการ
ด้านที่ 1 สมรรถนะทักษะและเจตคติ จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เกิด ขึ้นแก่ตัวผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต	มี 1) การรู้หนังสือ 2) การคิดคำนวณ 3) มีความรู้ทักษะพื้นฐาน 4) มีทักษะการใช้เทคโนโลยี 5) มีทักษะทางสังคม และวัฒนธรรม 5) มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 7) มีทักษะการเรียนรู้วิธีเรียน 8) การปรับเปลี่ยนให้รับกับการเปลี่ยนแปลง 9) การใช้ข้อมูลข่าวสาร 10) ความเป็นผู้กระตือรือร้น
ด้านที่ 2 การเข้าถึงและการมีส่วนร่วม จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ หน่วยงานผู้จัดมี พัฒนารูปแบบและกระบวนการในการให้ โอกาสการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน	มี 1) ความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาระบบการเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อม 3) เปิดกว้างเพื่อให้โอกาสการเรียนรู้ 4) สิทธิในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้มีเท่าเทียมกัน 5) จัดรูปแบบการเรียนรู้ไม่เป็นทางการ 6) การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็นสำคัญ	แนวทาง วิธีดำเนินการ
ด้านที่ 3 ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ผู้จัดมีการจัดหาและพัฒนาทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	1) จัดหาทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) พัฒนาครูในเรื่องการสอน และการฝึกอบรม 3) พัฒนาคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ด้านที่ 4 การ พัฒนาระบบและกลยุทธ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ มีการวางระบบในการบริหารจัดการให้การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1) การให้คำปรึกษา แนะนำ 2) พัฒนาระบบเพื่อความสะดวกในโอกาสการเรียนรู้ 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งแนวราบ และแนวดิ่ง 4) ความร่วมมือการตอบสนองของผู้จัดการเรียนรู้ 5) ความร่วมมือของการตอบสนองกับความต้องการ 6) สนับสนุนการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ 7) จูงใจให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ 8) พัฒนาเส้นทางการเรียนรู้ให้ถ่ายโอนกันได้ 9) รับรองให้วุฒิบัตรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทุกการเรียนรู้ 10) มีระบบเทียบโอนในการรับรองวุฒิบัตร 11) มีระบบประกันคุณภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต

8. มาตรฐาน ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 1-9) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบใน การประชุมเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 และให้หน่วยงานด้านการศึกษาระดับนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้อง ซึ่งมีอุดมการณ์หลัก คือ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาคนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ และมีการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ โดยในแต่ละมาตรฐานมีตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก

ตัวบ่งชี้ 1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม คือ คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

ตัวบ่งชี้ 1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว คือ คนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คือ มีการจัดหลักสูตร ที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาส สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดไว้ได้อย่างทั่วถึง องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรี ยนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพ อนามัย และความปลอดภัย และมีการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้และการ ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ 2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ คือ ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ 2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน คือ องค์กร ชุมชน มี ส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

ตัวบ่งชี้ 3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับ ชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ คือ สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรใน ชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการ ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และ คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ 3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการ เรียนรู้ คือ ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญา และอื่น ๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ใน การสร้างกลไกการเรียนรู้ทุก ประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

ตัวบ่งชี้ 3.3 การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม คือ ครอบคลุม ชุมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กรที่จัดการศึกษามีการสร้างและใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

สรุปได้ว่า จากการพิจารณาในรายละเอียดจาก มาตรฐานการศึกษาของชาติ พบประเด็น สำคัญซึ่งเป็นองค์ประ กอบที่สามารถอธิบายเกี่ยวกับ สภาพการณ์ของ การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใน ด้านผู้เรียนรู้ และด้านผู้จัดการเรียนรู้ รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบประเด็นสำคัญขององค์ประกอบด้านผู้เรียนรู้ และด้านผู้จัดการเรียนรู้

ผู้เรียนรู้	ผู้จัดการเรียนรู้
เป็นการวางแผนทางหรือวิธีการที่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดแก่ตัวผู้เรียน ได้แก่ 1) มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต 2) มีส่วนร่วมพัฒนาสังคม 3) เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง 4) สามารถการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5) รักการเรียนรู้ ทันโลก 6) สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ 7) สามารถในการใช้สื่อ 8) สามารถแสวงหาความรู้ 9) สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ 10) มีทักษะในการสื่อสาร	เป็นการเสนอแนวทางจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) ใช้หลักสูตรหลากหลาย 2) พัฒนาหลักสูตรโดยชุมชนมีส่วนร่วม 3) จัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ 4) พัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ 5) ให้บริการด้านเทคโนโลยี 6) ระดมทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ 7) สร้างกลไกในการเรียนรู้ 8) สนองความต้องการของผู้เรียน 9) ส่งเสริมกระบวนการ "คิดเป็น" 10) ส่งเสริมกระบวนการทำงานร่วมกัน 11) ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 12) พัฒนาครูและบุคลากรอย่างมีระบบต่อเนื่อง 13) มีความสามารถในการบริหารจัดการ 14) มีเครือข่ายร่วมจัดการศึกษา 15) มีเครือข่ายส่งเสริม สนับสนุน

9. ยุทธศาสตร์หลักในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ของระบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมียุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 44-48)

1. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการสร้างเสริมภาคีการจัดการศึกษา ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้ร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชนของตน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม หรือบุคคลกับกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน ลักษณะการจัดกิจกรรมเครือข่ายเรียนรู้ดังกล่าวเน้นไปที่ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. การส่งเสริมการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนารูปแบบของหน่วยงาน สถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2548 เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ ฯลฯ ให้ทำหน้าที่ส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล โดยเฉพาะในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้โดยตรง

3. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน (Mass media) และโทรคมนาคม (Telecommunication) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ของบุคคล ในการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องพัฒนาบุคลากรผู้ผลิต ผู้ใช้ ผู้เผยแพร่เทคโนโลยี การส่งเสริมของเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ไปสู่ บุคคล ครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของสื่อและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา การสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ครอบคลุมสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

4. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ เป็นการปรับเจตคติ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญกับสถานศึกษา บ้าน ชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งจะมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนโครงการที่ริเริ่มโดยชุมชน ตลอดจนการประสานแผนปฏิบัติการ การวางระบบบริหารงบประมาณ และการจัด การสนับสนุนการดำเนินงานในรูปของกองทุนและมาตรการทางภาษีต่าง ๆ

5. การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ เป็นการปรับระบบการเชื่อมโยงความรู้ของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยปรับปรุง ระเบียบ หลักเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสม สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีคุณค่า

6. กองทุนส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน องค์การ ตลอดจนสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ลักษณะของกองทุนจะประกอบด้วยเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เงินบริจาค เงินอุดหนุน ดอกผลต่าง ๆ ฯลฯ กองทุนดังกล่าวจะเป็นกองทุนอุดหนุนในหน่วยงาน องค์การ ตลอดจนชุมชน มีทุนประเดิมในการจัดกิจกรรมการศึกษา

7. การจัดการศึกษาชุมชน เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการจัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เพราะการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ ทุกสถานที่หรือแหล่งต่าง ๆ ภายในชุมชน เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน สถาบันศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ องค์กร ท้องถิ่น ห้างสมุด ศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของบุคคลอย่างต่อเนื่องในการให้การศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาชุมชนเป็นการศึกษาที่มุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน เรียนรู้ในชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชน เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพของชุมชน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการรับทราบถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการของชุมชน จะเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ไกลตัว และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน การเรียนรู้ในชุมชนจะช่วยให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนจะมีโอกาสพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้มีคุณค่าและมีความหมายต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการดำรงชีวิตซึ่งจะนำไปสู่การฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชน

8. การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ โดยอาจเริ่มจากภายในแต่ละชุมชนแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้สนองความต้องการของคนในชุมชน ในการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต การประสานความร่วมมือ เช่น การจัดกิจกรรมการศึกษาร่วมกัน การสนับสนุนกันในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ แนวความคิด จะทำให้สามารถจัดการศึกษาตลอดชีวิตได้กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น รวมไปถึงการลดความซ้ำซ้อน การประหยัด และการให้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

9. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต เป็นยุทธศาสตร์หลักประการหนึ่งซึ่งเป็นการระดมทรัพยากรในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ทรัพยากรดี น บุคลากร เทคโนโลยี รวมทั้งกำลังและสติปัญญาจากทุกส่วนของสังคม เช่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ๆ

ในปัจจุบันทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในส่วนของรัฐบาลไม่เพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้ จึงจำเป็นต้องระดมทรัพยากรในภาคเอกชนและประชาชนมาใช้ประโยชน์ โดยการให้ผู้อื่นที่เป็นเจ้าของทรัพยากรได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานด้วย ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

10. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรการ ในการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการพัฒนากระบวนการและกลไกต่าง ๆ ทางการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต ในขณะเดียวกันก็ต้องตอบสนองความหลากหลายของสภาพการจัดการศึกษาได้ด้วย ภายใต้ แนวคิดเรื่องคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ของระบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมียุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ กองทุนส่งเสริมการศึกษตลอดชีวิต การจัดการศึกษาชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยึดหลักการและทฤษฎี และความจริง เป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการให้เหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมายเป็นการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดทุกช่วงชีวิต

10. ประสบการณ์การศึกษตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ

เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ 6 ประเทศ พบประเด็นหลัก ๆ ที่น่าจะนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย ดังนี้ ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบ หลักที่เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรที่จะนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 9-21)

ในประเทศสหราชอาณาจักร มีการกำหนดหลักการ วิสัยทัศน์ กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินนโยบายจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน โดยให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต มีการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ สร้างโครงข่ายแห่งชาติเพื่อการเรียนรู้ เครือข่ายแนะแนวเชื่อมโยงการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย สามารถเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต ให้มีความสำคัญกับบำนาญชุมชนและแหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การแนะแนวสร้างความเข้าใจ และการสนับสนุนด้านเงินทุน

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต การกระจายอำนาจ วางนโยบายการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก พัฒนาแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ เน้นหลักสูตรชีวิต ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนที่บ้าน นโยบายเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังทักษะในการแสวงหาความรู้ พัฒนานักการศึกษาอาชีพ และนักการศึกษาตลอดชีวิต

ในประเทศแคนาดา มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมประชาชนรับความเปลี่ยนแปลง มุ่งให้ทุกคนเรียนรู้ทุกช่วงชีวิตในรูปแบบที่หลากหลาย เน้นการกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีองค์กรอาสาสมัครการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการให้ความรู้และทักษะในการทำงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตบนทางด่วนสารสนเทศ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ พัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถเชื่อมโยงการใช้บ้านเป็นสถานที่ทำงานและเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้อื่น การแนะแนวให้ความรู้แก่พ่อแม่ และสนับสนุนทุนช่วยเหลือต่าง ๆ

ในประเทศออสเตรเลีย จัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชน มีความรู้ทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพการงานและการดำเนินชีวิต โดยจัดการศึกษาให้เชื่อมโยงกับการทำงาน การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาในที่ทำงานและสถานประกอบการ ปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนาแรงงาน เน้นทักษะเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ทักษะในการแสวงหาความรู้ และเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับการทำงาน การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่

ในประเทศเกาหลี มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย เน้นการกระจายอำนาจโดยมีกฎหมายบังคับให้สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลาย โดยมีการวางแผนที่ชัดเจน กำหนดปรัชญาสร้างระบบสนับสนุน ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน เช่น การกระจายอำนาจ การลงทุนการศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาหลายรูปแบบ เรียนแบบสะสมหน่วยกิต ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลประเมินผล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ในประเทศญี่ปุ่น จัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยมีการวางแผนเป้าหมายเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน โดยเน้นให้ทุกหน่วยในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ และสนับสนุนงบประมาณ ได้แก่ มีองค์กรรับผิดชอบการศึกษาตลอดชีวิตโดยตรงให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม ร่วมกันจัดการศึกษาตลอดชีวิต มีการออกกฎหมายว่าด้วยการพัฒนากลไกและมาตรการสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนโดยหน่วยกิตจากประสบการณ์และกิจกรรมอาสาสมัคร ให้มีความสำคัญกับการจัดงานเทศกาลส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผู้วิจัยได้จำแนกองค์ประกอบ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ของประเทศต่าง ๆ ที่ ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจออกเป็นประเด็นสำคัญ ๆ รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 สังเคราะห์องค์ประกอบของประสบการณ์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ 6 ประเทศ

องค์ประกอบหลัก	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	ออสเตรเลีย	เกาหลี	ญี่ปุ่น
1. ปรัชญาและหลักการ จัดการศึกษา	การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่ง ของวิถีชีวิต		ยึดปรัชญาการเรียนรู้ ตลอดชีวิต		กำหนดปรัชญาสร้าง ระบบสนับสนุน	
	จัดการศึกษาตลอดชีวิต	ส่งเสริมการศึกษา ตลอดชีวิต	มุ่งให้ทุกคนเรียนรู้ทุก ช่วงชีวิต	จัดการศึกษาเพื่อชีวิต	จัดการศึกษาตลอดชีวิต	จัดการศึกษาตลอดชีวิต
			จัดการศึกษาสอดคล้อง กับความต้องการของ ท้องถิ่น			
			ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่	จัดการศึกษาให้ เชื่อมโยงกับการทำงาน	จัดการศึกษาที่ หลากหลาย	
2. ผลที่ต้องการให้เกิด แก่ผู้เรียน	ประชาชนทุกคนเกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต				เรียนรู้ตลอดชีวิต	สร้างโอกาสการเรียนรู้ ให้ประชาชน
	เกิดวัฒนธรรมการ เรียนรู้แก่ผู้เรียน					
		มีทักษะในการแสวงหา ความรู้		มีทักษะในการแสวงหา ความรู้		
		ความสามารถในการ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้				
			เตรียมประชาชนพร้อม รับการเปลี่ยนแปลง			
			เน้นการให้ความรู้และ ทักษะในการทำงาน	มีความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการประกอบอาชีพ		
				มีทักษะการดำเนินชีวิต		
3. กระบวนการนำ หลักสูตรไปใช้	มีการแนะแนวสร้าง ความเข้าใจ				เลือกเรียนได้ หลากหลายรูปแบบ	

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบหลัก	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	ออสเตรเลีย	เกาหลี	ญี่ปุ่น
	สร้างโครงข่ายแห่งชาติ เพื่อการเรียนรู้					
		เน้นหลักสูตรชีวิต		เนื้อหาเชื่อมโยงกับการ ทำงาน	การปรับปรุงหลักสูตร	
			จัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับท้องถิ่น			
					มีการวางแผนชัดเจน	
					เรียนแบบสะสมหน่วย กิต	เรียนโดยหน่วยกิตจาก ประสบการณ์
					การวัดและประเมินผล	
4. ปัจจัยเกื้อหนุนการ จัดการศึกษา	เน้นการมีส่วนร่วมของ ทุกฝ่าย				ชุมชนมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา	สังคมมีส่วนร่วมจัด การศึกษา
	ให้ความสำคัญกับบ้าน และชุมชน		พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อ เชื่อมโยงการใช้บ้าน เป็นทำงาน	จัดการศึกษาในที่ ทำงาน		
		พัฒนาแหล่งเรียนรู้	เชื่อมโยงกับแหล่ง เรียนรู้อื่น			พัฒนาแหล่งเรียนรู้
		พัฒนาเครือข่ายการ เรียนรู้	มีการแนะแนวให้ ความรู้แก่พ่อ แม่			
		สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	เรียนรู้ตลอดชีวิตบน ทางด่วนสารสนเทศ	ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่		ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
	สนับสนุนด้านเงินทุน		มีทุนสนับสนุน	มีการลงทุนเพื่อ การศึกษา		สังคมสนับสนุน งบประมาณ

สรุปได้ว่า จากการศึกษา รายละเอียดในประเด็นสำคัญ ๆ จาก ประสบการณ์การจัด การศึกษาตลอดชีวิตของ ประเทศต่าง ๆ ที่ ประสบความสำเร็จที่น่าสนใจ พบว่า มีความสอดคล้องกับ องค์ประกอบสำคัญในการ พัฒนาหลักสูตร หรือจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่จะนำมาเป็น แนวทางในการพัฒนา ตัวบ่งชี้จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษา นอกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 3) กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

ไนจิริ (Nyiri. 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการนำตัวอย่างที่ดีในปัจจุบันมาปฏิบัติ (The relationship between effective teaching, lifelong learning, and implementation of current best practices) โดยมี จุดประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสอนที่มีประสิทธิภาพ ความรู้และ การนำแบบฝึกปฏิบัติไปใช้ แบบสอบถาม ประกอบด้วยภูมิหลัง จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการทำกิจกรรม การเรียนรู้วิชาชีพในแต่ละเดือน ระดับความรู้และการนำการฝึกการปฏิบัติไปใช้ ใช้มาตราลิเคอร์ท กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูที่สอนระดับอนุบาลจนถึงมัธยมปลาย (K-12) ในโรงเรียนรัฐบาลและ เอกชนจำนวน 364 โรง ใน 32 เขตของรัฐเพนซิลวาเนีย ประเภทของการสอนที่มีประสิทธิภาพจะแบ่ง ออกเป็น ครูผู้เชี่ยวชาญ ครูสมรรถภาพ และครูปฏิบัติการธรรมดา โดยครูใหญ่เป็นผู้ประเมิน วิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่างครูทั้ง 3 กลุ่ม รวม 3 ด้าน ซึ่งมี 29 ตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงทั้งหมดที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในอาชีพครู ครู เชี่ยวชาญ 29.1 ครูสมรรถภาพ 20.1 และครูปฏิบัติการ 18.1 2) ค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการอ่าน หนังสือ เอกสารเกี่ยวกับอาชีพครูในแต่ละเดือนของครูเชี่ยวชาญ 3.7 ครูสมรรถภาพ 2.5 และครู ปฏิบัติการ 2.4 3) ค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงที่เป็นกรรมการในวิชาชีพครูในแต่ละเดือนของครูเชี่ยวชาญ 2.0 ครูสมรรถภาพ 1.3 และครูปฏิบัติการ 0.7 4) ครูเชี่ยวชาญกับครูปฏิบัติการแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญในเรื่องจำนวนชั่วโมงที่มีส่วนร่วมใน การประชุมกรรมการพัฒนาหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ย 1.5 และ 0.6 ต่อเดือน ตามลำดับ 5) ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มครูในเรื่องความรู้ และการนำสิ่งที่ได้ ฝึกปฏิบัติไปใช้ สรุปว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับระดับของประสิทธิภาพครู ผู้วิจัย เสนอว่าอาจใช้ผล การวิจัยนี้เป็นตัวทำนายประสิทธิภาพของครูหรือใช้เป็นการวัดเพื่อป้องกันซึ่งการ ปรับปรุงและพัฒนาครู

ฮัมเมล (Hummel, 1988) ได้เขียนรายงานการวิจัยวิเคราะห์หนังสือเรียน ตามมุมมอง ของ การเรียนรู้ตลอดชีวิตใน 3 ประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และอังกฤษ ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของ สถาบันเพื่อการศึกษาของยูเนสโก (Unesco Institute for Education /UIE) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิเคราะห์หนังสือเพื่อจำแนกและระบุคุณลักษณะของหนังสือเรียนที่มีผลในการสร้างทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิตแสดงให้เห็นว่าหนังสือเรียนที่มีหลักการของการศึกษาตลอดชีวิตสามารถจะ ออกแบบและนำเสนออย่างไร โดยมีความมุ่งหวังว่า การศึกษาวิจัยนี้จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากทำ ให้ผู้เขียนตำราและสำนักพิมพ์ตระหนักและระมัดระวังในการนำเอาคุณลักษณะที่สำคัญของหลักการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เข้าไปพิจารณาในการออกแบบหนังสือ ซึ่ง คาดว่าจากรายงานการวิจัยนี้จะเป็น การเสนอตัวชี้วัดที่จะทำให้หนังสือเรียนมีส่วนทำให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต แก่ผู้เขียนตำราและ โรงพิมพ์ และช่วยให้ผู้รับผิดชอบทางการศึกษาและครูเลือกและใช้หนังสือเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต รวมทั้งทำให้เกิดกา วิจัยหนังสือเรียนต่อไป ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ 1) การอุปมาน (Deductive) ได้แก่การสร้างกรอบความคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตตามที่กำหนดไว้แล้วนำมา สร้างกรอบของคุณลักษณะของหนังสือที่สัมพันธ์ กับการศึกษาตลอดชีวิต 2) การอนุมาน (Inductive) มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกหนังสือที่คิดว่าตรงกับการศึกษาตลอดชีวิต หนังสือเรียนที่คัดเลือกมาวิเคราะห์ ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบ และปรับเมทริกซ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ หนังสือ กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของหนังสือเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถ ที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 1) ได้รับความสนใจ (Stimulation) ได้แก่ มีความน่าสนใจทั้งการนำเสนอและเนื้อหา 2) สร้างสรรค์ / นำตนเอง (Creativity / Self - direction) หมายถึงมีการสอนด้วยตัวเอง การประเมินตนเอง 3) ถ่ายโอน (Transfer) หมายถึง มีการเชื่อมโยง ประสบการณ์ในการศึกษากับชีวิต มีกิจกรรมที่ผสมผสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ สร้างเจตคติที่เปิดกว้าง ต่อชีวิต 4) เชื่อมโยง (Linkage) หมายถึง แสดงให้เห็นความเชื่อมต่อกับสาขาวิชาหรือศาสตร์แขนงอื่น ทั้งระหว่างสาขาและพหุสาขาวิชา 5) ยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง มีความยืดหยุ่นในการใช้ ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง กระตุ้นและริเริ่มให้อ่านได้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ หนังสือที่คัดเลือกโดยทีมผู้วิเคราะห์ของแต่ละประเทศ ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า ลักษณะหนังสือ เรียนที่มีแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต มีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบ ได้แก่ ปกมีสีสัน ดึงดูดความสนใจ แข็งแรงพอที่จะใช้ได้นานแม้จะพับย้วย เรียงไปแล้ว ต้องไม่ใหญ่หรือหนักจนเกินไป ซึ่งทำให้นักเรียนตกใจกลัวกับเนื้อหาที่จำเป็นต้องอ่าน (และแบก) รูปภาพต้องเป็นภาพสีที่มีข้อมูลคุ้มค่า หากใช้ภาพการ์ตูน หรือภาพวาดอื่น ๆ จะต้องเป็น ชนิดและรูปภาพที่อยู่ในความนิยมของกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย การวางเค้าโครงของหนังสือ ต้องมี ความชัดเจนเป็นหมวดหมู่ สะดวกทั้งในการค้นหาได้อย่างรวดเร็วและง่ายในการอ่าน และที่ต้อง เพิ่มเติม คือ ส่วนสำคัญของหนังสือ คือ การสรุปคำสำคัญ เรื่องที่สำคัญ ฯลฯ ควรจะเน้นให้เห็น ได้ชัด โดยการใช้สีเข้มหรือมีแรงเงา โดยทั่วไป คุณภาพของรูปแบบของหนังสือจะเป็นแบบฉบับเดียวกับ หนังสือที่ใช้กันทั่วไป

2. เนื้อหาในหนังสือต้องเป็นการจัดโครงสร้างที่ชัดเจน โดยใช้ฐานของแนวคิดปัญหาหรือความคิดหลัก การเริ่มบทใหม่ควรเริ่มด้วยจุดประสงค์ หรือข้อความที่แสดงแนวคิดอย่างชัดเจน กระทัดรัด เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้เป้าหมายของการเรียนรู้ในทันที เนื้อหาที่เป็นความรู้ความจริงต้องสอดคล้องกับนักเรียนในเชิงอายุ วัฒนธรรม ฯลฯ ในเวลาเดียวกันจะต้องทำให้นักเรียนตระหนักในวิธีการได้มาซึ่งความรู้ข้อเท็จจริงโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ว่า ความรู้และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เปลี่ยนแปลงและเกิดใหม่ได้ สิ่งที่สำคัญสำหรับส่วนเนื้อหา คือ การถ่ายโยงความรู้ไปสู่สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศชาติ และระดับโลก และเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ การอ้างอิงข้ามสาขาวิชา และการมีดัชนี (Index) ช่วยให้นักเรียนค้นหาวิธีการจากหนังสือ และค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างกันของวิชาที่แตกต่างกัน

3. ภาษาที่ใช้ในหนังสือจะเป็นแนวเดียวกับการศึกษาตลอดชีวิต ต้องเป็นภาษาที่ชัดเจน ถูกต้อง และเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของกลุ่มเป้าหมาย มีอภิธานศัพท์อธิบายคำใหม่ ๆ หรือคำยาก การใช้ภาษาต้องมีชีวิตชีวา เป็นปฏิสัมพันธ์ตรงต่อผู้เรียน บางครั้งอาจต้องใช้รูปแบบการสนทนาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมได้ตอบ

4. วิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ หนังสือต้องทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยหนังสือต้องไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ หนังสือจะต้องสอนผู้เรียน โดยการชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบ มีคำถามคั่นระหว่างเนื้อหาที่อธิบาย ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นและทำให้เกิดการอธิบายในสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ ดีกว่าที่เอาคำถามไว้ในตอนท้าย หรือตอนจบบทเรียน มีการตั้งปัญหาและเชิญชวนให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) มากกว่าจะให้นักเรียนจำเนื้อหา หนังสือต้องทำให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมการวิจัยและการคิดวิเคราะห์อย่างกว้างขวาง ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self learning process) เชิญชวนให้นักเรียนใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ถ้าเป็นไปได้ควรมีการทำอัตชีวประวัติเพื่อช่วยให้นักเรียนทำการศึกษาตนเอง ต้องมีงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ และคำถามท้ายบทเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ และเป็นการประเมินตนเอง โดยใช้แบบฝึกหัดที่หลากหลาย กิจกรรมการทำโครงการ และการอธิบายในประเด็นต่าง ๆ ในทางปฏิบัติที่สอดคล้องสัมพันธ์กับวิชาเรียน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (Chareonwongsak. 2001) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (Factors Contributing to Lifelong Learning Attitudes : A Study of Secondary school in Bangkok) ผู้วิจัยกล่าวว่า การวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับตัวเชื่อมต่ที่สำคัญ ในกระบวนการที่ทำให้เกิดนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถือว่ามีความสำคัญ ในการสร้างเจตคติของผู้เรียน ที่จะเป็สมาชิกของสังคมในอนาคต การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง 1) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factor) 2) ปัจจัยบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Associated person factor) 3) ปัจจัยที่ทำงาน (Workplace factor) กับเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูมัธยมศึกษา

4) เพื่อเสนอแนวทางใน การช่วยพัฒนา เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 572 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นคำถามมาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคอร์ท เกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเจตคติ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยที่ทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติบรรยาย ความถี่ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression)

ผลการวิจัย พบว่า ครูในระดับมัธยมศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เจตคติระดับสูงสุด และสูง (25.9 และ 71.5 % ตามลำดับ) ซึ่งเรียงลำดับองค์ประกอบจากสูงไปต่ำได้ดังนี้ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้อย่างตั้งใจ การเรียนรู้เฉพาะใจรู้ และการเรียนรู้ที่เริ่มด้วยตนเอง ตามลำดับ ตัวแปรอิสระที่อธิบายความแตกต่างของเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ เพศ โดยเพศชายมีแนวโน้มจะมีเจตคติสูงกว่า เพศหญิง ($p < .05$) โดยครูที่อายุน้อย จะมีเจตคติที่ดีกว่าครูสูงอายุ ($p < .01$) ระดับการศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีเจตคติที่ดีกว่า ครูที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า ($p < .01$) ระดับการศึกษาของพ่อ แม่ ครูที่มีระดับการศึกษาของพ่อแม่สูงกว่า จะมีเจตคติที่ดีกว่า ครูที่พ่อและแม่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า ($p < .05$, $.01$) อาชีพของพ่อ ครูที่มีพ่อแม่มีอาชีพเป็นเกษตรกร มีเจตคติต่ำกว่า ครูที่พ่อแม่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการเกษตร ($p < .05$) อาชีพของแม่ ครูที่แม่ไม่ได้ทำงาน (เป็นแม่บ้าน) มีเจตคติสูงกว่า ครูที่แม่ทำงานนอกบ้าน ($p < .05$) อาชีพของคู่ครอง ครูที่คู่สมรสมีอาชีพครูเช่นกัน มีเจตคติที่ดีกว่า ครูที่คู่สมรสทำงานอาชีพอื่น การส่งเสริมโดยคู่สมรส ส่งผลให้ครูมีเจตคติสูงกว่า ($p < .05$) การส่งเสริมโดยผู้บังคับบัญชา ส่งผลให้ครูมีเจตคติสูงกว่า ($p < .05$) ค่าความเที่ยงของผลการวิจัย 0.8731 และการทดสอบความสามารถในการจำแนกมีค่า 0.8245

สุมาลี สังข์ศรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของสตรีชนบทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสตรีชนบทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่บุตรหลานและชุมชน ศึกษาสาเหตุที่ทำให้ สตรีได้มีโอกาส และไม่มีโอกาสส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต และศึกษาแนวทางที่จะสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตมากขึ้น ประชากรสำหรับการวิจัย คือ สตรีที่มีอายุระหว่าง 20-70 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในชนบท หรือนอกเขตสุขภาพของจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนคือ สุ่มจากจังหวัดจากแต่ละภาค จับสลากภาคละ 2 จังหวัด รวม 8 จังหวัดใน 4 ภาค แล้วสุ่มอำเภอจากแต่ละจังหวัดโดยให้กระจายครอบคลุมตำบลและหมู่บ้านต่าง ๆ ทำการสุ่มแบบบังเอิญมาอำเภอละ 15-20 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 560 คน เป็นตัวอย่างในรอบแรก ในรอบที่ 2 โดยเลือกชุมชน (ตำบล) ที่มีกลุ่มสตรีที่มีบทบาทในการจัดและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนและกิจกรรมการศึกษา ภาคละ 1 ชุมชน ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มสตรีประมาณ 5-10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชุด คือ 1) แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลรอบแรก 2) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3) แบบสำรวจสภาพชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ เปรียบเทียบความแตกต่างด้วย t - test F - test Chi - square และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย มีดังนี้

1. บทบาทของสตรีชนบทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต สตรีมีความคุ้นเคยกับคำว่า การศึกษาตลอดชีวิต น้อยมาก ส่วนใหญ่เคยได้ยินแต่ไม่มีความหมายที่แท้จริง

1.2 บทบาทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต จำแนกเป็น 3 เรื่อง คือ

1.2.1 ระดับของการส่งเสริม สตรีส่วนใหญ่ประเมินบทบาทของตนเองในการ ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในระดับปานกลาง

1.2.2 ประเภทของการศึกษาที่ส่งเสริมแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การศึกษา ในระบบ เป็นการส่งเสริมให้บุตรหลานของตนเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) การศึกษานอกระบบ เป็นการสนับสนุนบุตรหลานที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เรียนต่อการศึกษา นอกระบบ และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการแนะนำบุตรหลาน เพื่อบ้านให้ฟังข่าวจากหอ กระกระจายข่าว

1.2.3 เหตุผลที่ได้มีโอกาสหรือไม่มีโอกาสส่งเสริมการศึ กษาตลอดชีวิต ได้แก่ 1) เหตุผลที่ได้มีโอกาสส่งเสริมมากที่สุด คือ ต้องการให้บุตรหลาน ญาติพี่น้องได้พัฒนาความรู้ 2) เหตุผล ที่ไม่ได้ส่งเสริมมากที่สุด คือ ไม่รู้ข่าวสารว่าการศึกษาแต่ละประเภทจัดที่ไหนเมื่อไร

2. แนวทางในการสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทในการส่งเสริมกา รศึกษาตลอดชีวิตมากขึ้น แนวทางที่สตรีระบุมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้สตรีมองเห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ร่องลงมา คือ สนับสนุนให้สตรีเข้าร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อ จะได้มีประสบการณ์ตรงสร้างความเข้าใจแก่สตรีว่า เขาสามารถส่งเสริมกา รศึกษาตลอดชีวิตได้ ให้ ความรู้สตรีเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในภาพรวมและการศึกษาแต่ละประเภท

นิตยา สำเร็จผล (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตในขอบเขตของอุดมศึกษา ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอด ชีวิต ดำเนินการเป็น 3 ขั้น ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยและเสนอ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 16 คน ขั้นที่ 3 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการสังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสั มภาษณ์และ การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่นำไปใช้ในการคัดเลือกในตอนี่ 2 แบ่งเป็น 2 มิติ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็น ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 13 องค์ประกอบ 86 ตัวบ่งชี้ และการจัดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 23 ตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีการนิยามเชิงทฤษฎี แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้น ขั้นที่ 1 การคัดเลือกตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้จากตอนที่ 1 โดยใช้ความ คิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ 20 คน ประเมินความตรง ความชัดเจน ความเหมาะสม และความเป็น ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็น โดยพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้

ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.75 พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่ผ่านการคัดเลือก 100 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ มิติ การพัฒนาผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 13 องค์ประกอบ 80 ตัวบ่งชี้ และมิติการจัดการโอกาสการเรียนรู้ตลอด ชีวิต 6 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ขั้นที่ 2 การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของตัวบ่งชี้ที่ผ่านการคัดเลือก โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบเป็นค่าร้อยละและใช้มาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ สำหรับแต่ละตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด ในมิติการพัฒนาผู้เรียนรู้ตลอด ชีวิต คือ ผู้เรียน / ผู้สำเร็จ การศึกษา (ร้อยละ 24.50) และมิติการจัดโอกาส การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (ร้อยละ 21.53) ตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบมีน้ำหนักสำคัญในระดับมากถึงมากที่สุดเฉลี่ย 3.79-4.79

ตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้แบ่งเป็น ขั้นที่ 1 ตรวจสอบคุณภาพด้าน ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ โดยใช้ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ในสถานศึกษาที่เปิดสอน ระดับปริญญา (คณะ) และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาและต่ำกว่า (วิทยาเขต) สังกัด สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 450 คน ประเมินระดับความเป็นไป ได้ในการปฏิบัติของตัวบ่งชี้การจัดการ ศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยโปรแกรม SPSS พิจารณาความตรงโดยใช้ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบตั้งแต่ 0.40 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบ มีระดับความ ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมาก และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า ตัวบ่งชี้ ทุกตัวมีความตรง ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 434 คน ประเมินระดับการปฏิบัติจริงของตัวบ่งชี้ โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.30 ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่เดลตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย มิติการพัฒนาผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 13 องค์ประกอบ มิติการจัดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบ มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง เมื่อทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของตัวบ่งชี้การจัด การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยหาค่าความแตกต่างระหว่างระดับที่ต้องการคือค่าน้ำหนัก ความสำคัญตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับระดับที่ปฏิบัติจริงที่ได้จากการประเมินโดยกลุ่ม ตัวอย่าง พบว่า ตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบมีค่าความแตกต่างระหว่างระดับที่ต้องการกับระดับการ ปฏิบัติจริง

ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ จำแนกตามการวิเคราะห์เชิงระบบ แบ่งเป็น 1) ด้านปัจจัย ตัวป้อน 4 องค์ประกอบเรียงลำดับตามน้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบภูมิหลังผู้เรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบผู้สอน จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบผู้บริหาร จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบบุคลากรสนับสนุน จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านกระบวนการ 5 องค์ประกอบ เรียงลำดับตาม น้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบจัดการเรียนการสอน จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบ การประเมินการเรียนการสอน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบนโยบายและกลไกการบริหาร จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการจัดหลักสูตร จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบสนับสนุนให้บริการ

เรียนรู้แก่ผู้เรียนผู้สอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบ คุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบทักษะและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการจัดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบการจัดโอกาส และกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบคุณภาพของการจัดโอกาสการเรียนรู้ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้

อัมพร พงษ์กังสนันท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนสร้างรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันระดับมากที่สุด และขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ พบว่า มีความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สูงกว่าผู้บริหารที่มีความคิดเห็นในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทุกองค์ประกอบ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 138 ข้อ และมีจำนวน 1 ข้อ ที่ไม่แตกต่างกันรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เป็นการผสมผสานความเชื่อและความคิดของปรัชญาเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) หลักสูตร มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพปัญหาผู้เรียน เน้นคุณธรรม จริยธรรม 3) การจัดการเรียนรู้ โดยในด้านการจัดวิธีการเรียนรู้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพร้อมในการจัดแบบชั้นเรียนมากกว่าวิธีอื่น ๆ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ คุณธรรม จริยธรรม และผู้เรียนต้องได้รับการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน 5) การเทียบโอนความรู้ และประสพการณ์และการเทียบระดับการศึกษา ให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสพการณ์ที่สะสมไว้มาเทียบโอน เพื่อศึกษาต่อในระดับเดียวกันหรือระดับที่สูงขึ้น 6) การบริหารและการจัดการศึกษา ต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษานอกระบบ 7) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนในวัยเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคันด้วยเหตุใดก็ตาม 8) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ต้องให้การสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลานร่วมกิจกรรมและสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ส่วนปัจจัยและเงื่อนไขที่สนับสนุนให้การจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำเร็จ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ต้องร่วมกันกำหนดนโยบาย ให้ความรู้ความเข้าใจ จัดทำหลักเกณฑ์ และคู่มือการปฏิบัติ นอกจากนี้

ผลวิจัยยังพบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งมีความพร้อมทั้งอาคาร สถานที่ บุคลากร คิดเป็นร้อยละ 61.90 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมมากที่สุดโดยผู้บริหารให้ความคิดเห็นว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ

คมกฤช จันทร์ขจร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องและผู้บริหารเห็นว่ามีนำไปปฏิบัติได้ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย ประกอบด้วย ปรัชญา นิยาม ความหมาย การเรียนรู้ ลักษณะการจัด และผู้จัด 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การจัดปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย ประเภทของประสบการณ์ วิธีการ หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์การศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ นิยามและความหมายที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาตามอรรถาธิบาย การเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย การจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์ องค์ประกอบย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นด้วยในการปฏิบัติในระดับมาก แต่ระดับของความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปรัชญาของการศึกษาตามอรรถาธิบาย ผู้จัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ และประเภทของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ หลักการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามอรรถาธิบาย และประเภทของการเรียนรู้จากประสบการณ์

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยทั่วไป พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาเกี่ยวกับด้านการสอนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเป็นตัวแบบหรือแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในภาพกว้างมุ่งศึกษาในประเด็นที่เป็นหลักการ และแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติใน รูปแบบต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัย ที่ลงลึกในรายละเอียดมุ่งศึกษาในประเด็นย่อยในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเป็นการเฉพาะเรื่อง ซึ่งมีมุมมองของการศึกษาในลักษณะที่แตกต่า และหลากหลายแต่ก็ยังมีไม่เพียงพอที่จะ

นำไปใช้เป็นแนวทางทางในการพัฒนาการศึกษาตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

ตอนที่ 4 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

จากการศึกษานิยามหรือความหมายของ ตัวบ่งชี้ พบว่ามีผู้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ (Indicators) ไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ความหมายของตัวบ่งชี้

โฮมบี้ (Hombly, 1977: 440) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า “ตัวบ่งชี้ หรือตัวชี้วัด หรือดัชนี (Indicator)” หมายถึง การที่มีบุคคลมาชี้บอกหรือให้ข้อมูล เช่น บันทึกรายงานสภาพการณ์ การบอกวิธีใช้เครื่องกลที่มีการแสดงถึงความเร็วและแรงดัน เป็นต้น หรือสิ่งของ เช่น กระดาษลิตมัสที่บอกความเป็นกรดเป็นด่าง ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ทางวิทยาศาสตร์

จอห์นสโตน (Johnstone, 1981: 2-5) ได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ไว้ในหลายลักษณะดังนี้

1. ความหมายโดยทั่วไป เป็นการให้ความหมายที่ไม่จำเป็นต้องแม่นยำในสิ่งที่ใช้ตรวจสอบ เช่น บริษัทที่อยู่ถัดออกไปจากถนน 500 เมตร หรือระบุว่า ให้เลี้ยงข้าวแล้วเลี้ยงขวาและตรงขึ้นไปก็จะไม่หลงทาง เป็นเครื่องมือแสดงที่ชัดเจนเกี่ยวกับสภาพการณ์ของสถานการณ์ที่มีการติดตามและถ้าหากว่าข้อมูลมีความเฉพาะ ก็ต้องอาศัยองค์ประกอบบางอย่างที่มีการวิเคราะห์จากสถานการณ์ตรงที่แสดงออกมา เช่น ตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของระบบการศึกษา เกี่ยวกับการจัดหาแหล่งทรัพยากรมนุษย์ ตัวบ่งชี้ที่วัดเป็นอัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียนจากทั้งสามระดับ บัณฑิต การสรรหาครูจากตลาดแรงงานโดยการใช้ตัวบ่งชี้ต้องมีการแปลผล และคุณค่าที่ได้จากการคำนวณก็จะสะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาทั้งหมด จึงไม่อาจใช้ข้อมูลจากนักเรียนเพียงระดับเดียว

2. ความหมายที่แตกต่างจากตัวแปร ตัวบ่งชี้เป็นการอธิบายเชิงปริมาณทั้งหมดที่มีทิศทางตรงข้ามจากหลายแนวทางและนำมาใช้ประโยชน์ในการแสดง เช่น การรายงานข้อมูลเพียงบางส่วน ได้แก่ อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู สัดส่วนของคณาจารย์ที่ได้งานทำเป็นอาชีพจริง และจำนวนผู้รับบำนาญคิดจากอายุและเพศ เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้ เป็นชุดที่มีความเฉพาะของสังคมและไม่มีภาพสรุปในภาพรวม แต่จะมีความเที่ยงตรง เมื่อนำลงมาสู่สภาพการณ์ทางการศึกษา ตลาดแรงงานกลุ่มสังคม หรือระบบเศรษฐกิจ ถ้าจัดทำเป็นตัวบ่งชี้ ก็จะรวมเอาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีแนวคิดสัมพันธ์กัน ดังนั้น ตัวบ่งชี้ จึงไม่ต้องการตัวแปรเพียงตัวเดียว เราจึงอาจพบว่า มีตัวบ่งชี้ถึง 30 ตัว เช่น ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา ตัวบ่งชี้ทางสุขภาพ ตัวบ่งชี้ทางสังคม เป็นต้น และตัวบ่งชี้อาจสรุปให้เห็นเป็นภาพของระบบที่ดีกว่าหรือมีความเฉพาะ

3. ความหมายที่เป็นคุณค่าชั่วคราว ตัวบ่งชี้ อาจใช้บอกถึงคุณค่าได้เพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น อาจบอกเป็นเฉพาะเดี๋ยวนั้น หรือภายในหนึ่งปี หรือช่วง 5 ปี ซึ่งจะสัมพันธ์กับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง การแปลผลของตัวบ่งชี้ จึงต้องมีจำนวนการสังเกตที่มากและชัดเจน

4. ความหมายเป็นหน่วยพื้นฐานของการพัฒนาเชิงทฤษฎี ตัวบ่งชี้ที่บอกในแง่ของงานวิจัยที่มีการสร้างเชิงทฤษฎี มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ใช้ลักษณะของข้อความต่าง ๆ เช่น รายการหรือตารางแสดงถึงการพรรณนาเชิงทฤษฎี ประเด็นของแนวคิดหลักที่เกี่ยวกับทฤษฎีเฉพาะอย่างและนิยามปฏิบัติการของแนวคิดต่าง ๆ ที่สามารถวัดได้ แล้วนำมาวางแผนข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำโครงสร้างของตัวบ่งชี้

4.2 นำแนวคิดหลักที่มีการระบุประเด็นที่ใช้กับคนทั้งมวลมาสะท้อนถึงคุณลักษณะที่แสดงในเชิงทฤษฎี เช่น งานวิจัยที่บ่งบอกถึงข้อสังเกตทางสติปัญญา มโนภาพแห่งตนฐานะเศรษฐกิจ ความทันสมัย และการยึดศูนย์กลาง

4.3 นำแนวคิดหลักที่ชัดเจนมานิยามให้เป็นตัวแทนและให้มีจำนวนตัวแปรเฉพาะ เช่น สติปัญญา ใช้เป็นตัวแทนได้โดยการแปลงคะแนนจากแบบทดสอบ ความทันสมัย เป็นตัวแทนโดยใช้ระยะเวลาเมื่อการเรื่องอำนาจจากผู้เฒ่ามาเป็นผู้นำสมัยใหม่ เป็นต้น

พจนานุกรม Webster's Dictionary (1995: 591-592) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง สิ่งที่ยบ่งชี้หรือสิ่งที่บ่งบอกสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริงได้บ้าง

พจนานุกรม Oxford Dictionary (1998: 411-412) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง สิ่งที่ยบ่งชี้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

วรฤณี แกมเกตุ (2540: 14) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง สารสนเทศ หรือค่าที่สังเกตได้เชิงปริมาณ หรือเป็นสารสนเทศเชิงคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัด หรือสะท้อนลักษณะรวมทั้งปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างกว้าง ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 1-2) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของสถานภาพที่ต้องการศึกษา ณ จุดเวลา หรือช่วงเวลาหนึ่ง ค่าตัวบ่งชี้ แสดงหรือระบุ หรือบ่งบอกถึงสภาพที่ต้องการศึกษาเป็นองค์รวมกว้าง ๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อประเมินสภาพที่ต้องการศึกษาได้ และใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างจุดเวลา หรือช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลง

กมล สุดประเสริฐ (2543: 1) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ในรูปของตัวชี้วัดว่า หมายถึง ตัวชี้วัดควรเป็นอะไรบางอย่างที่ชี้ทิศทางอย่างกว้าง ๆ ถึงสภาวะการณ์ที่เรากำลังจะสืบสวนสอบสวน โดยไม่จำเป็นต้องให้ถูกต้องตามแบบอย่างวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่ชี้ให้เห็นในสภาพทั่วไปในสิ่งที่กำลังจะตรวจสอบ

รุ่งรังษี วิบูลชัย (2544: 22) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง สารสนเทศที่ใช้บ่งบอกสถานภาพหรือลักษณะการดำเนินงานของบุคคล/หน่วยงานหรือองค์กรในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545: 13-14) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า ในภาษาอังกฤษ คือ Indicator คำนี้มีความหมายใกล้เคียงกับ ดัชนี หรือคำว่า Index ในภาษาอังกฤษ ดิกชันนารี Webster's New Twentieth Century Dictionary of English Language : Unabridged ฉบับพิมพ์ครั้งที่สอง (1983) และดิกชันนารี Webster's Ninth New Collegiate Dictionary (1991) ให้คำอธิบายว่า Indicator มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน in = in, to + dicare = declare, point out หรือ indicare = to point out, to declare เริ่มใช้ในภาษาอังกฤษครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1660 และให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึงเครื่องมือ (Device) เครื่องวัดระบุปริมาณ (Gauge) หน้าปัด (Dial) เครื่องบันทึก (Register) หรือ ตัวชี้ (Pointer) ใด ๆ สำหรับวัด หรือบันทึก หรือแสดง อี กนัยหนึ่งหมายถึงกลุ่มของค่าสถิติที่นำมารวมกันเพื่อระบุสภาพเศรษฐกิจ

สุวัฒน์ เงินคำ, เสาวนิตย์ ชัยมุสิก และธนพร ชุมวรฐายี (2547: 9) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า ประกอบด้วย ตัวแปรตัวเดียวหรือหลายตัว ซึ่งแสดงลักษณะหรือ ปริมาณ สภาพที่ต้องการศึกษา ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ตัวบ่งชี้ต้องสามารถแสดงค่าตัวเลข หรือปริมาณของสิ่งที่ศึกษาได้ และแม้ว่าค่าของตัวบ่งชี้จะเป็นค่าที่แสดงสภาพกว้าง ๆ แต่ต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผกาวรรณ นันทวิจิต (2549: 12) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง สารสนเทศ หรือค่าที่สังเกตได้ในเชิงปริมาณ หรือคุณภาพซึ่งใช้บ่งบอกภาวะของสิ่งที่มุ่งวัด ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

นอกจากนี้ วันเพ็ญ ผ่องกาย (2549: 25) ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ว่า หมายถึง ตัวแปรประกอบหรือองค์ประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของระบบการดำเนินงานส่วนใด ส่วนหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นสารสนเทศที่บ่งบอกสภาวะหรือสภาพการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เรานสนใจ ซึ่งการนำตัวแปรหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดคุณค่าจะสะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ที่ต้องการศึกษาโดยรวม

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้หมายถึงค่าสถิติ ที่นำมาใช้วัดหรือชี้สภาพการเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพ คุณภาพ และผลการดำเนินงานของระบบซึ่งอาจเป็นค่าสถิติเฉพาะเรื่องหรือค่าสถิติรวม ทั้งนี้ต้องให้สารสนเทศที่สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดด้วย

2. ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีหลายประเภทและหลายชนิด ในการจัดแยกประเภทของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ สามารถแยกตามวิธีและเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดแยก ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา . 2545: 21-27)

1. การจัดแยกประเภทตามทฤษฎีระบบ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1.1 ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัย (Input indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อน
- 1.2 ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (Process indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงวิธีการดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆ

1.3 ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (Output indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงผลลัพธ์ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. การจัดแยกประเภทตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวบ่งชี้แบบอัตนัย (Subjective indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ในกรณีที่นักวิชาการยังมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาไม่มากนัก หรือใช้ในสถานการณ์ที่มีการให้นิยามตัวบ่งชี้ไว้หลวม ๆ ยังไม่ชัดเจน ใช้ในการศึกษาเฉพาะเรื่องการนิยามตัวบ่งชี้แบบอัตนัยนี้มีส่วนที่นักวิชาการต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาตัดสินใจ

2.2 ตัวบ่งชี้แบบปรนัย (Objective indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการให้นิยามไว้ชัดเจน และไม่มีส่วนที่ต้องใช้วิจารณญาณของนักวิชาการแต่อย่างใด

3. การจัดแยกประเภทตามวิธีการสร้าง แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

3.1 ตัวบ่งชี้แทน (Representative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากตัวแปรเพียงตัวเดียวให้เป็นตัวแทนตัวแปรอื่น ๆ ที่บอกลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษาได้

3.2 ตัวบ่งชี้แยก (Disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีสถานะคล้ายกับตัวแปร หรือเป็นตัวบ่งชี้ย่อย โดยที่ตัวบ่งชี้ย่อยแต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน และบ่งชี้ลักษณะหรือปริมาณของสภาพที่ต้องการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว

3.3 ตัวบ่งชี้อรวม หรือตัวบ่งชี้ประกอบ (Composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน โดยให้น้ำหนักความสำคัญของตัวแปรตามที่เป็นจริง

4. การจัดแยกประเภทตามลักษณะตัวแปรที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ แยกได้เป็น 3 วิธี คือ

4.1 การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามระดับการวัด ของตัวแปร วิธีนี้แยกได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) ตัวบ่งชี้นามบัญญัติ (Nominal indicators) 2) ตัวบ่งชี้เรียงอันดับ (Ordinal indicators) 3) ตัวบ่งชี้ช่วง (Interval indicators) และ 4) ตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Ratio indicators) ซึ่งถ้าตัวบ่งชี้สร้างจากตัวแปรระดับใด ตัวบ่งชี้ที่ได้จะมีระดับการวัดตามตัวแปรนั้นด้วย

4.2 การจัดแยกประเภทตัวบ่งชี้ตามประเภทของตัวแปร วิธีนี้แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวบ่งชี้สต็อก (Stock indicators) และ 2) ตัวบ่งชี้การเคลื่อนไหว (Flows indicators) ซึ่งตัวบ่งชี้ สต็อกแสดงถึงภาวะหรือปริมาณ ณ จุดเวลาใดจุดหนึ่ง ส่วนตัวบ่งชี้เคลื่อนไหวแสดงถึงสภาวะที่เป็นพลวัต ณ เวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง

4.3 การจัดแยกประเภทตามคุณสมบัติทางสถิติของตัวแปร วิธีนี้แยกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการแจกแจง (Distributive indicators) และ 2) ตัวบ่งชี้ไม่เกี่ยวกับการแจกแจง (Non-distributive indicators) ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการแจกแจงสร้างจากตัวบ่งชี้ที่เป็นค่าสถิติ บอกลักษณะการกระจายของข้อมูล ส่วนตัวบ่งชี้ไม่เกี่ยวกับการแจกแจงสร้างจากตัวบ่งชี้ที่เป็นปริมาณ หรือเป็นค่าสถิติบอกลักษณะค่ากลาง

5. การจัดแยกประเภทตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

5.1 ตัวบ่งชี้สมบูรณ์ (Absolute indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้บอกปริมาณที่แท้จริงและความหมายในตัวเอง

5.2 ตัวบ่งชี้สัมพันธ์ หรือตัวบ่งชี้อัตราส่วน (Relative or ratio indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ค่าของตัวบ่งชี้เป็นปริมาณเทียบเคียงกับค่าอื่น

6. การจัดแยกประเภทตามฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมาย แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

6.1 ตัวบ่งชี้อิงกลุ่ม (Norm-referenced indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับกลุ่ม

6.2 ตัวบ่งชี้อิงเกณฑ์ (Criterion-referenced indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6.3 ตัวบ่งชี้อิงตน (Self-referenced indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับสภาพเดิม ณ จุด หรือช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

7. การจัดแยกประเภทตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

7.1 ตัวบ่งชี้แสดงความหมาย (Expressive indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ประโยชน์เพื่อบรรยายสภาพ

7.2 ตัวบ่งชี้ทำนาย (Predictive indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ประโยชน์เพื่อทำนายหรือพยากรณ์ปรากฏการณ์

นอกจากนี้ จอห์นสโตน (สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ . 2547: 20-21; อ้างอิงจาก Johnstone. 1981) ได้แบ่งวิธีการจำแนกประเภทของตัวบ่งชี้ในระบบการศึกษา โดยอาศัยแนวการใช้ตัวแปรต่าง ๆ มากำหนดเป็นตัวบ่งชี้ แบ่งได้เป็น 5 วิธี ดังนี้

1. พิจารณาจากตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้ แบ่งได้ ดังนี้

1.1 ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (Representative indicators) ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทนเป็นการเลือกตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งมาเป็นตัวแทนเพื่อช่วยชี้หรือสะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษาใช้มากในงานวิจัย งานบริหารและงานวางแผน ตัวแปรที่นำมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ที่พบบ่อย คือ อัตราการเข้าเรียนของนักเรียนระดับต้น ร้อยละของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) ที่ใช้เพื่อการศึกษา อัตราการอ่านออกเขียนได้ เป็นต้น ในระบบการศึกษา ถ้าใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียวเป็นตัวแทนในการวัดระบบการศึกษาซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อน เป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้

1.2 ตัวบ่งชี้แยก (Disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่นำข้อมูลมาจำแนกออกเป็นส่วนตัว ๆ การอธิบายต้องอาศัยความหมายของแต่ละตัวแปรเพื่ออธิบายแต่ละส่วนหรือแต่ละองค์ประกอบของระบบการศึกษาแทนที่จะใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง อธิบายลักษณะหรือมิติใดหนึ่ง ๆ ตัวแปรที่กำหนดแต่ละตัวในแต่ละส่วนต้องเป็นอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้านำไปใช้เพื่ออธิบายเพียงบางส่วนก็เกิดปัญหาในความไม่ถูกต้อง ลักษณะของตัวบ่งชี้ประเภทนี้ จึงไม่ช่วยอธิบายลักษณะของระบบการศึกษาได้ถูกต้อง

1.3 ตัวบ่งชี้รวมหรือตัวบ่งชี้ผสม (Composite indicators) ลักษณะของตัวบ่งชี้ประเภทนี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่รวมตัวแปรจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกันกลายเป็นค่าออกมาตัวหนึ่ง สำหรับบอกคุณลักษณะของสิ่งนั้น มีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว เพราะตัวแปรแต่ละตัวอาจจะมีค่าน้ำหนักไม่เท่ากัน แล้วคำนวณค่าตัวบ่งชี้รวมออกมา ตัวบ่งชี้นี้อธิบายลักษณะหรือสถานการณ์ของการศึกษาได้ดีกว่าการใช้ตัวแปรเพียงตัวเดียว

2. พิจารณาจากวิธีการแปลผลค่าของตัวบ่งชี้ แบ่งได้ ดังนี้

2.1 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงกลุ่ม (Norm-reference comparison) เป็นตัวบ่งชี้เปรียบเทียบระบบการศึกษาต่าง ๆ ในระยะเวลาเดียวกันหรือเป็นการเปรียบเทียบกับกลุ่ม

2.2 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงตนเอง (Self-reference comparison) เป็นตัวบ่งชี้เปรียบเทียบในระบบการศึกษาเดียวกัน แต่แตกต่างกันในระยะเวลา หรือเป็นการเปรียบเทียบกับตนเอง

2.3 ตัวบ่งชี้ที่มีการแปลผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-reference comparison) เป็นตัวบ่งชี้ที่เปรียบเทียบกับระบบในอุดมคติ หรือจุดมุ่งหมายในแผน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่ตั้งไว้

3. พิจารณาจากลักษณะ สเกลการวัด แบ่งได้ ดังนี้

3.1 ตัวบ่งชี้ที่วัดเป็นค่าสมบูรณ์ (Absolute measurement) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าเป็นจำนวนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่มีการนำค่าไปเปรียบเทียบหรือสัมพันธ์กับค่าอื่น ๆ เช่น จำนวนนักเรียนที่เรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนเด็กในโรงเรียน เป็นต้น

3.2 ตัวบ่งชี้เป็นค่าสัมพัทธ์ (Relative measurement) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าที่มีการนำไปสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับค่าอื่น เช่น สัดส่วนของนักเรียนที่เรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละของนักเรียนที่อ่านออกเขียนได้ อัตราการเจริญเติบโต เป็นต้น

4. พิจารณาตามช่วงเวลา แบ่งได้ ดังนี้

4.1 ตัวบ่งชี้แสดงค่าในเวลาในเวลานึง (Measurement of stocks) เป็นตัวบ่งชี้ที่ให้ค่าเป็นปริมาณที่แน่นอนในช่วงเวลาหนึ่ง

4.2 ตัวบ่งชี้แสดงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา (Measurement of Flows) เป็นตัวบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา ข้อมูลอธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา ทุกรายงานในรอบปี มีค่าเป็นบวกหรือลบก็ได้

5. พิจารณาตามระดับการวัด แบ่งได้ ดังนี้

5.1 ตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะสภาพรวมทุกระดับ (Measurement of overall level) เป็นตัวบ่งชี้ที่วัดคุณลักษณะรวมทุกระดับ อาจแสดงในรูปของค่าเฉลี่ย ตัวบ่งชี้ในลักษณะนี้จะไม่เห็นการกระจาย การนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกัน อาจได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้อง

5.2 ตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะการกระจาย (Measurement of distribution) เป็นตัวบ่งชี้ที่วัดลักษณะการกระจายของข้อมูลในรูปของ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำให้เห็นว่าคุณลักษณะที่วัดได้ในกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า ในการจัดแยกประเภทของตัวบ่งชี้ สามารถ จัดแยกตามวิธีและเกณฑ์ ได้ 7 ประเภท คือ จัดแยกตามทฤษฎีระบบ จัดแยกตามลักษณะนิยามของตัวบ่งชี้ จัดแยกตามวิธีการสร้าง จัดแยกตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ สร้าง จัดแยกตามลักษณะค่าของตัวบ่งชี้ จัดแยกตามฐานการเปรียบเทียบในการแปลความหมาย และจัดแยกตามลักษณะการใช้ตัวบ่งชี้

3. ลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดี

แอชเวิร์ธ และ ฮาร์เวย์ และ คา วแมน (บุญใจ ศรีสถิตนร ากูร. 2543: 99; อ้างอิงจาก Ashworth; & Harvey. 1994: 6-7; Cowman. 1996: 626) ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดีว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน ครอบคลุมบทบาทหลักของสถาบัน รวมทั้งครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต
2. สามารถนำมาใช้ควบคุมประเมินการจัดการศึกษาของสถาบัน หรือเป็นการประเมินตนเอง (Self evaluation) เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการศึกษาของสถาบันรวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผน และการตัดสินใจเพื่อการจัดการศึกษาของสถาบัน
3. มีความเที่ยงตรง (Validity) มีความเชื่อมั่น (Reliability) และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบัน
4. มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ (Unambiguous) และไม่แปรผกผันง่าย (Not susceptibility)

รู้งรังษี วิบูลชัย (2544: 35) ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีว่า การจะพัฒนาตัวบ่งชี้ให้เป็นเครื่องมือที่ลักษณะของความเป็นกลาง มีความไวในการจัดสถานะหรือผลการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของบุคคลในองค์กรหรือสถาบัน ขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้ต้องมีความถูกต้องของเนื้อหาที่ต้องการวัด สามารถพิสูจน์ได้ทั้งข้อมูลเชิงประจักษ์และเชิงทฤษฎี

ฮาร์ท (Hart. 2000: online) ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีว่าตัวบ่งชี้ที่มีประสิทธิภาพ (Effective Indicators) มีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องตรงประเด็น (Relevant) ตัวบ่งชี้ต้องแสดงให้เห็นถึงระบบต่างๆของสิ่งที่เราต้องการศึกษา
2. ต้องเข้าใจง่าย (Easy to understand) โดยเฉพาะกับบุคคลที่ไม่มีความรู้ในขอบข่ายที่ศึกษา
3. เชื่อถือได้ (Reliable) สามารถเชื่อถือในข้อมูลที่ตัวบ่งชี้ขึ้นนั้นกำหนดได้
4. นำไปสู่ข้อมูล (Accessible data) ตัวบ่งชี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้

นอกจากนี้ นพดล เจนอักษร (2546: 31-32) ได้กล่าวถึงลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ดีว่า ควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. ต้องมีนัยเชิงปริมาณ โดยอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องระบุเป็นตัวเลขหรือสถิติข้อมูลใด ๆ ก็ได้
2. ต้องเสนอข้อมูลที่พึงประสงค์ทั้งหมดให้ปรากฏชัดเจน
3. ต้องให้ความกระจ่างและข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้เกี่ยวข้อง
4. ต้องมีลักษณะเป็นเครื่องมือที่สามารถจำแนกแยกแยะ ประเมินผล หรือเสนอ

วิสัยทัศน์ตลอดจนความมุ่งหมายใหม่ ๆ ได้

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบหลัก ที่สำคัญ คือ ความเป็นกลางเชื่อถือได้เที่ยงตรงตามเนื้อหาประเด็นที่ต้องการวัด มีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีลักษณะเป็นเครื่องมือที่สามารถตัดสินหรือบรรยาย ค่าของตัวบ่งชี้จาก สถานะที่เป็นอยู่หรือที่เป็นรูปธรรม ได้ชัดเจน และมีความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กร

4. ประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

รู้งรังษี วิบูลชัย (2544: 36) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ว่า ตัวบ่งชี้จะให้สารสนเทศเป็นองค์รวมอย่างกว้าง ๆ แต่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือใช้ในการประเมิน ตัวบ่งชี้มักถูกพัฒนาขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์เพื่อการกำกับหรือประเมินระบบการศึกษา ในปัจจุบันนักการศึกษามักจะนำตัวบ่งชี้มาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา

วันเพ็ญ ผ่องกาย (2549: 32) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ว่า การนำตัวบ่งชี้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษามี ดังนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนของรัฐบาล และหน่วยงานงบประมาณ เพื่อจัดลำดับการจัดสรรงบประมาณ การขยายโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อนำมาแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานภายในองค์กรในด้านต่าง ๆ เพื่อการพิจารณาให้การสนับสนุนองค์กรนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง
3. ช่วยลดความซ้ำซ้อนในเรื่องต่าง ๆ ด้วยการนำมาสรุปเป็นเงื่อนไขที่มีความชัดเจน มีเกณฑ์หรือระดับการวัดที่แน่นอนที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์
4. ช่วยสะท้อนให้เป็นภาพของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบจากภายนอกทั้งในส่วนที่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งประสิทธิภาพในการติดตามการจัดการศึกษาว่าสามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างไร

จอห์นสโตน (Johnstone. 1981: 6-13) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ไว้ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย (The statement policy) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและให้ความหมายที่ดีกว่าว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นในระบบและประเมินสภาพได้ว่า อะไรของระบบที่ทำสำเร็จ ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจงและต้องทำให้การเปลี่ยนแปลงในระบบนั้น สามารถวัดได้และทำได้สำเร็จจากแผนงานและความคาดหวังผลลัพธ์ ตัวอย่าง เช่น เพื่อส่งเสริมการประสานงานในระบบอุดมศึกษา ที่บ่งบอกถึงการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการและมีมาตรฐานสากลของความเป็นเลิศ เมื่อนำมาจัดทำเป็นแผนเฉพาะเจาะจงและดูว่าอะไรจะเป็นความสำเร็จ ควรอยู่ใน สภาพที่มีความแม่นยำว่า มีปริมาณการเปลี่ยนแปลงเท่าไร และอะไรเป็นระดับที่เป็นปริมาณที่ต้องการให้ไปถึงในปลายทางของแผนงาน ถ้ารายการต่าง ๆ ที่มีการให้สัญญา แต่ไม่มีการบ่งบอกในแผนผลลัพธ์ ก็จะเป็นการให้สัญญาในกระบวนการวางแผนที่ต้องมีข้อคำถาม ดังนั้น จึงจำเป็นต้อง มีการใช้ตัวบ่งชี้ในการวัดระดับที่เป็นเป้าหมายของแผนว่า “สัมฤทธิ์ผล”

2. การกำกับระบบการศึกษา (Monitoring educational system) การเปลี่ยนแปลงการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของธรรมชาติในระบบการศึกษาหรือเป็นผลของการปฏิบัติที่แน่นอน การนำตัวบ่งชี้มากำกับ การเปลี่ยนแปลง จึงต้องให้มองเห็นภาพได้และมักใช้มุมแคบของการพัฒนาการศึกษา ด้วยวิธีการนำมาเป็นแนวทางใช้การพัฒนาระบบ ที่อาศัยแผนงานและนโยบายมาร่วมกันจัดทำเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งการใช้ตัวบ่งชี้วัดความครอบคลุม อาจใช้สถิติทั่วไปในรายงานบันทึกเหตุการณ์ที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้บริหารการศึกษา

3. การวิจัยศึกษาเพื่อพัฒนาระบบ (Researching educational system development) การใช้ตัวบ่งชี้เป็นตัวแทนคุณลักษณะของระบบการศึกษา ในการวิจัยการศึกษามี 2 ชนิด คือ ชนิดแรก ใช้ในการวิเคราะห์ระหว่างประเทศ (Cross-national analysis) มากกว่า เน้นรูปแบบการศึกษา หรือ

ความสัมพันธ์ภายในระหว่างสังคมในตัวแปรย่อย และชนิดที่ 2 เป็นการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความยากในการใช้ตัวแทนทางคุณลักษณะของระบบการศึกษา โดยวัดการเปลี่ยนแปลงและรูปแบบการพัฒนาที่เป็นภายในของแต่ละเมือง

4. การจำแนกประเภทของระบบการศึกษา (Classifying educational system) การใช้ตัวบ่งชี้เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การจำแนกประเภทของระบบการศึกษา จะให้ความยุติธรรมอย่างทั่วไประหว่างกลุ่มที่ใช้ และสามารถทำให้เกิดการจำแนกประเภทได้จากจำนวนจากจำนวนเหตุผลที่มากมาย ทั้งนักการเมือง นักวิชาการ และนักวางแผน จะให้การพัฒนามากมายกับเมืองต่าง ๆ

นอกจากนี้ นิตยา สำเร็จผล (2547: 124) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ว่า ตัวบ่งชี้ทางการศึกษามีประโยชน์ ดังนี้

1. ใช้ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
2. ใช้ในการวางแผนการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามต้องการ
3. ใช้ในการกำกับดูแล และประเมินระบบการศึกษา และการประกันคุณภาพ
4. ใช้ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่ดีที่ (Benchmarking) เพื่อการเทียบเคียง

สรุปได้ว่า ตัวบ่งชี้สามารถที่จะนำมาใช้ในการกำกับในสิ่งที่ต้องการจะวัด เพื่อการตอบคำถามหรืออธิบายสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สนใจ ซึ่งจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดเป้าหมายของนโยบายทางการศึกษา เพื่อที่จะช่วยให้เห็นภาพของผลผลิตที่เกิดขึ้นนั้น ตลอดจนสามารถกำกับติดตาม และประเมินผลความสำเร็จของงานได้

5. เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544: 84-86) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตัวบ่งชี้ไว้ ดังนี้

1. ความตรง (Validity) ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1 มีความตรงประเด็น (Relevant) ตัวบ่งชี้ต้องวัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด

1.2 ความเป็นตัวแทน (Representative) ตัวบ่งชี้ต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด หรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะที่วัดได้อย่างครบถ้วน

2. ความเที่ยง (Reliability) ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่ เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

2.1 ความเป็นปรนัย (Objectivity) ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ ควรขึ้นอยู่กับ สถานะที่เป็นอยู่ หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้น มากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย

2.2 มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (Minimum error) ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

3. ความเป็นกลาง (Neutrality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ความเป็นกลาง ปราศจากความลำเอียง (bias) ไม่โน้มเอียงเข้าหาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้นำโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะ ลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลว หรือความไม่ยุติธรรม

4. ความไว (Sensitivity) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัดความสามารถแสดงความผันแปร หรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ

5. สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสะดวกในการนำไปใช้ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

5.1 เก็บข้อมูลง่าย (Availability) ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสามารถนำไปใช้วัด หรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย

5.2 แปลความหมายง่าย (Interpretability) ตัวบ่งชี้ที่ดีควรได้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุด และต่ำ เข้าใจง่าย และสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

ฟิทซ์ - กิบบอน (Fitz - Gibbon, 1996: 160-165) ได้เสนอเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานทางการศึกษา เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1. ความสอดคล้อง (Relevant) ได้แก่ ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงผลลัพธ์ที่เป็นค่านิยมของหน่วยการศึกษานั้น และตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงผลลัพธ์ที่ทีมงานทุกคนมีส่วน

2. ให้ข้อมูลสื่อความหมาย (Informative) ได้แก่ ตัวบ่งชี้เป็นไปตามบริบท และตัวบ่งชี้ให้ผลย้อนกลับไปยังหน่วยการจัดการ

3. การยอมรับได้ (Acceptable) ได้แก่ ตัวบ่งชี้มีความยุติธรรม ตัวบ่งชี้เข้าถึงได้ ตัวบ่งชี้อธิบายได้ ตัวบ่งชี้ไม่สามารถบิดเบือนได้ ตัวบ่งชี้ตรวจสอบได้ และตัวบ่งชี้ต้องบอกการเปลี่ยนแปลง

4. มีประโยชน์ (Beneficial) การนำตัวบ่งชี้ไปใช้ต้องเกิดประโยชน์กับการศึกษา

5. ความคุ้มค่า (Cost effective) ตัวบ่งชี้มีต้นทุนที่สมเหตุสมผล

สรุปได้ว่า เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ จะต้องคำนึงถึง ความตรงหรือความเที่ยงตรง ความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น ความสอดคล้อง ความเป็นกลาง ความไว ความสะดวก และประโยชน์ของการนำตัวบ่งชี้ไปใช้

6. แนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ในการการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษามีแนวทางที่สำคัญวิธี ดังนี้ (Johnstone. 1981:3339)

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อการนำไปใช้ (Pragmatic reduction) การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาโดยแนวทางนี้ สามารถทำได้ 2 วิธี ด้วยกัน คือ วิธีที่ 1 โดยการคัดเลือกตัวแปรที่ผู้พัฒนาพิจารณาแล้วว่ามีเหมาะสมมาจำนวนหนึ่ง นำมาใช้กำหนดเป็นตัวบ่งชี้ ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีนี้จะได้ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (Representative indicator) วิธีที่ 2 โดยการคัดเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน มาทำการรวมเข้าด้วยกัน (Combination) เพื่อลดจำนวนตัวแปรลง ซึ่งการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีนี้ จะได้ตัวบ่งชี้ที่มีความชัดเจนในการบ่งชี้ถึงคุณลักษณะของสถานการณ์นั้น ๆ

จุดอ่อนของการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยวิธีนี้คือ การเลือกตัวแปรโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้คัดเลือกหรือ ผู้พัฒนาตัวบ่งชี้เอง อาจเกิดความลำเอียงในการคัดเลือกตัวแปรได้ วิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้วิธีนี้จึงไม่ได้รับการยอมรับนัก

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี (Theoretical method) เป็นวิธีการนำตัวแปรจำนวนหนึ่งที่ได้มาจากการคัดเลือกตามทฤษฎี มาพิจารณากำหนดน้ำหนัก ความสำคัญของตัวแปรจากนั้นนำมาคำนวณค่าตัวบ่งชี้รวม ด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์

3. การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีเชิงประจักษ์ (Empirical method) เป็นวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีความใกล้เคียงกับการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี ต่างกันแต่เพียงการกำหนดน้ำหนักของตัวแปร กล่าวคือ การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี เป็นการกำหนดน้ำหนักตามความสำคัญของตัวแปร ซึ่งอาจใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีเชิงประจักษ์นั้นเป็นการใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) โดยวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster analysis) เป็นต้น

ปัญหาที่อาจพบได้จากการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีการเชิงประจักษ์ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขาดความชัดเจนของข้อมูลที่น่ามาใช้กำหนดคุณลักษณะของตัวบ่งชี้ และปัญหาความลำเอียงในการคัดเลือกตัวแปรองค์ประกอบ นอกจากนี้แล้ว การวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ อาจพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่เพียงพอของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น่ามาศึกษาโดยเฉพาะในกรณีที่ตัวแปรที่น่ามาศึกษามีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากต้องการกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนอย่างน้อยหนึ่งเท่าของจำนวนตัวแปร

สรุปได้ว่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษานั้น มีแนวทางที่สำคัญ 3 วิธี คือ การพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อการนำไปใช้ การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยยึดหลักทฤษฎี และการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยวิธีเชิงประจักษ์

7. กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 20 – 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้การศึกษาว่ามีขั้นตอนคล้ายกับขั้นตอนในกระบวนการวัดตัวแปร แต่มีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับการรวมตัวแปรเข้าเป็นตัวบ่งชี้การศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้การศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยสรุปเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาตัวบ่งชี้การศึกษารวม 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยต้องกำหนดล่วงหน้าว่า จะนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใด โดยทั่วไปการพัฒนาตัวบ่งชี้เพื่อประโยชน์การวางแผน กำหนดนโยบาย กำกับ และ ประเมินระบบการศึกษา รวมทั้งเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบอื่น ๆ ในสังคม ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ต่างกัน การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนย่อมจะส่งผลให้ได้ตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การนิยาม

การนิยามตัวบ่งชี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ เพราะนิยามตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้นนั้น จะเป็นตัวชี้แนวทางการที่จะใช้ในขั้นตอนต่อไปของกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ เนื่องจากตัวบ่งชี้ หมายถึง องค์ประกอบที่ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ รวมกัน เพื่อแสดงสารสนเทศของระบบ หรือคุณลักษณะที่ต้องการบ่งชี้ ดังนั้น ในขั้นตอนการนิยามตัวบ่งชี้ นอกจากจะเป็นการนิยามในลักษณะเดียวกันกับนิยามตัวแปรในการวิจัยแล้ว นักวิจัยต้องกำหนดด้วยว่า ตัวบ่งชี้ประกอบด้วยตัวแปรย่อยอะไร และจะรวมตัวแปรย่อยเป็นตัวบ่งชี้ได้อย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้คือการดำเนินการวัดตัวแปรย่อย ได้แก่การสร้างเครื่องมือสำหรับทดลองใช้ และการปรับปรุงเครื่องมือ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การออกภาคสนามเพื่อใช้เครื่องมือเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างตัวบ่งชี้

ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยสร้างสเกล (Scaling) ตัวบ่งชี้ โดยนำตัวแปรย่อยที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์รวมให้ได้เป็นตัวบ่งชี้ โดยวิธีการรวมตัวแปรย่อยและการกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยตามที่ได้นิยามตัวบ่งชี้ไว้

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น ครอบคลุมถึงการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรย่อย และตัวบ่งชี้ด้วย โดยตรวจสอบทั้งเรื่องความเที่ยงตรง (Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเหมาะสม (Appropriateness) และความเชื่อถือได้ (Credibility)

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอรายงาน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการสื่อสารระหว่างนักวิจัยที่เป็นผู้พัฒนากับผู้ใช้ตัวบ่งชี้ หลังจากที่ได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้แล้ว นักวิจัยต้องวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ค่าตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับบริบท (Context) โดยอาจวิเคราะห์ตีความแยกตามระดับเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ โรงเรียน หรือแยกตามประเภทของบุคลากรหรืออาจวิเคราะห์ตีความในระดับมหภาค แล้วจึงรายงานค่าของตัวบ่งชี้การศึกษาให้ผู้บริโภค / ผู้บริหาร / นักวางแผน / นักวิจัย ตลอดจนนักการศึกษาทั่วไปได้ทราบ และใช้ประโยชน์จากตัวบ่งชี้การศึกษาได้อย่างถูกต้องต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การกำหนด หรือการนิยามตัวบ่งชี้ การเลือก กติกาที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ การรวมตัวแปรให้เป็นตัวบ่งชี้ การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ ตลอดจนการนำตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นไปใช้

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา มีดังนี้

จารุพร นิติพนธ์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดคุณภาพชีวิตที่ประกอบด้วย 11 ด้าน นำกรอบแนวคิดทั้ง 11 ด้าน มาสร้างเป็นแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจง 5 กลุ่ม ได้ตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตทั้งสิ้น 14 ด้าน แบ่งออกเป็นตัวบ่งชี้เดี่ยว 103 ตัว นำตัวบ่งชี้คุณภาพ 14 ด้าน 103 ตัวบ่งชี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจงมาสร้างแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้ตัวบ่งชี้คุณภาพประกอบด้วย 14 ด้าน 27 ตัวบ่งชี้รวม และ 88 ตัวบ่งชี้เดี่ยว ซึ่งจารุพร นิติพนธ์ ให้เหตุผลถึงตัวบ่งชี้ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจงมีมากกว่ากรอบแนวคิดว่าเป็นมุมมอง ของสมาชิกภายในกลุ่มสัมภาษณ์ ที่เข้าร่วมสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจงส่วนใหญ่เป็นบุคคลหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้มีมุมมองกว้างขวางลึกซึ้งกว่าประชาชนโดยทั่วไป

วรรณิ์ แกมเกตุ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู : การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในโมเดลประสิทธิภาพการใช้ครูระหว่างกลุ่มโรงเรียนต่างสังกัด ลักษณะการวิจัยเป็นการวิจัยทุติยภูมิ (Secondary Analysis) โดยผู้วิจัยใช้ฐานข้อมูลจากโครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง ประสิทธิภาพการใช้ครู : การวิเคราะห์เชิงปริมาณมหภาค ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในโครงการวิจัยดังกล่าวด้วยในฐานะผู้ช่วยนักวิจัย การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู ผู้วิจัยกระทำโดยการประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดล MTMM 3 โมเดล กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วย

วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน วิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบความแปรปรวนร่วม และวิธีการวิเคราะห์โมเดลพหุคูณโดยตรง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.14 และใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้กับตัวแปรเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเป็นผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้ครูของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลอีกส่วนในการพิจารณาตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้ด้วย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 10,168 คน จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 1,290 โรงเรียน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ที่วัดโดยวิธีการทางตรง 9 ตัวแปร และทางอ้อม 16 ตัวแปร ได้มาจากฐานข้อมูลในโครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประสิทธิภาพการใช้ครู : การวิเคราะห์เชิงปริมาณมหภาค ผลการศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู คือ การนิเทศครู การประเมินผล และการมอบหมายงานที่เหมาะสม

รุ่งรังสี วิบูลย์ชัย (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา พัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา ตรวจสอบความตรงเชิงโค รงสร้างคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสร้างสเกลองค์ประกอบตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อจัดกลุ่มตัวแปร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยนำเข้า คุณสมบัติของผู้สอนคือ มีความรู้เกี่ยวกับศาสตร์และเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีศรัทธาต่อการสอน คุณสมบัติของผู้เรียน คือ มีความรับผิดชอบต่อการเรียน ตัวแปรแหล่งข้อมูลต้องหลากหลายและทันสมัย ตัวแปรในกระบวนการสอน คือ เตรียมแผนการสอน ใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลายวิธี ตัวแปรผลผลิต คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา และมีทักษะการคิดวิเคราะห์และการจัดการ

พรเทพ เมืองแมน (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ได้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด จำนวน 82 ดัชนี จำแนกแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้ องค์ประกอบด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบด้านอาจารย์ องค์ประกอบด้านนิสิตนักศึกษา องค์ประกอบด้านหลักสูตร องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านทรัพยากรสนับสนุนทางวิชาการ องค์ประกอบด้านการวิจัย องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ

สุทธิธัช คนกาญจน์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ด้วยวิธีการวิจัยแบบเดลฟายในขั้นต้น ผลการวิจัย สามารถสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ตัวบ่งชี้ 7 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบด้านคุณภาพ 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษากลุ่มที่สอง 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของสังคม 1 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านความเป็นสากล 2 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ตัวบ่งชี้

สุรพงศ์ เชื้อศิริพรฤทธิ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ และทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ จำนวน 395 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และใช้โปรแกรม LISREL 8.30 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบภาวะผู้นำ การเรียนรู้ การบริหารจัดการความรู้ และเทคโนโลยี ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบหลักจะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 13 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 62 ตัว ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ค่าไค- สแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผลการทดสอบพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นัยนา ประเสริฐแสง (2549: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของสหวิทยาเขตวิภาวดี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาในระดับมัศึกษามี 10 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ มี 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 แผนงานและงบประมาณ มี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 หลักสูตร มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 ทรัพยากรการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 อาคารสถานที่ มี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 ครูและบุคลากร มี 11 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 7 นักเรียน มี 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 8 การเรียนการสอน มี 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 9 การวัดผลประเมินผล มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 10 การตรวจติดตามคุณภาพการศึกษา แยกเป็น 2 ส่วน ด้านนักเรียน มี 15 ตัวบ่งชี้ ด้านโรงเรียน มี 10 ตัวบ่งชี้ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้น เมื่อนำไปวัดคุณภาพงานในกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนของสหวิทยาเขตวิภาวดี มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

ผลการรณ นันทวิชิต (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัวใช้วิธีการวิจัยเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้โดยการหาฉันทามติจากพหุคุณลักษณะ (Multi-Attribute Consensus Reaching : MACR) ผลการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย และ 116 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบหลักด้านผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว มี 2 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ เหตุผลในการตัดสินใจจัดการศึกษาโดยครอบครัว 13 ตัวบ่งชี้ และลักษณะของผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านลักษณะการจัดการศึกษาโดยครอบครัว มี 4 องค์ประกอบย่อย 41 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนรู้ 14 ตัวบ่งชี้ หลักสูตรการจัดการศึกษาโดยครอบครัว 7 ตัวบ่งชี้ แผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว 11 ตัวบ่งชี้ การวัดผลประเมินผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว มี 3 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ คนดี 7 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ คนเก่ง 8 ตัวบ่งชี้ คนมีความสุข 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว มี 4 องค์ประกอบย่อย 31 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสนับสนุนด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว 5 ตัวบ่งชี้ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ 11 ตัวบ่งชี้ การสนับสนุนของสถานศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ การสนับสนุนของผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว 8 ตัวบ่งชี้

ศรีใจ วงศ์คำลือ (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนัก งานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มาตรฐาน ที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานที่ 12 ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา ที่มีวิธีการหลัก 3 วิธี คือ วิธีที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) วิธีที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และ วิธีที่ 3 การพัฒนาตัวบ่งชี้โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย เทคนิค EDFR การสัมภาษณ์ การระดมสมองและการจัดกลุ่มสนทนา ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Expert consensus)

9. กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi techniques) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรง มาตรฐานเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาอย่างครบถ้วนเกิดการยอมรับกับสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่นำมาใช้ เพื่อการคาดการณ์อนาคตของเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาวิจัย กระบวนการวิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟายจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาพบปะกัน แต่ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเสนอความคิดหรือตัดสินใจในประเด็นข้อคำถามโดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่มีข้อจำกัด นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนยังสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่น หรือของกลุ่ม ซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่ ดังนั้น การเลือกใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บข้อมูลมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาและตัดสินใจ ได้แก่ การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ เค รื่องมือและจำนวนรอบที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และการกำหนดการยุติกระบวนการเดลฟาย ดังนี้

1. การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่ได้มีการกำหนดอย่างแน่นอนว่าจะต้องใช้กี่คน ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้ เทคนิคเดลฟาย พบว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนั้นมีตั้งแต่สิบคนขึ้นไปจนถึงจำนวนเป็นร้อยหรือเป็นพัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วย ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความแตกต่างกันมากก็อาจจะต้อง ใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญมาก อย่างไรก็ตาม แมคมิลแลน โทมัส ที (Macmillan, Thomas T. 1971) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 การลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวน ผู้เข้าร่วมโครงการ	การลดลงของ ความคลาดเคลื่อน	การเปลี่ยนแปลงสุทธิ
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา: สุวิมล ว่องวาณิช. (2548: 225).

2. เครื่องมือและจำนวนรอบที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ฉะนั้นแบบสอบถามจึงนับว่าเป็นหัวใจอันสำคัญยิ่ง โดยทั่วไปมักจะมี 2 ลักษณะคือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่าและเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นของตนอย่างละเอียดรอบคอบและมั่นใจในการตัดสินใจ จึงมีการถามย้ำ 2 รอบ หรือมากกว่า

รอบแรก แบบสอบถามจะเป็นคำถามปลายเปิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะเก็บรวบรวมความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด บางครั้งผู้วิจัยอาจจะสร้างแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบปลายเปิดคล้ายกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบได้กรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจะต้องเว้นช่องว่างให้ส่วนท้ายของข้อคำถามท้ายประโยคเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามความต้องการ

รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่พัฒนามาจากคำตอบในรอบแรกโดยจะนำความเห็นทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญมาสร้างข้อคำถามใหม่ในรูปของมาตราประมาณค่าหรือการให้เปอร์เซ็นต์โดยการตัดข้อมูลที่ซ้ำหรือเกินความต้องการออกแล้วจึงส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญจัดอันดับความสำคัญของแต่ละข้ออีกครั้งหนึ่งหากมีข้อคำถามใดไม่ชัดเจนผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยทางสถิติที่เป็นค่าแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central tendency ซึ่งมักจะหาค่ามัธยฐาน (Median) หรือฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile range) แล้วจึงสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยใช้ข้อคำถามเหมือนข้อที่ 2 เพียงแต่เพิ่มเติมตำแหน่งของค่าเฉลี่ย ค่าพิสัย

ระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านนั้นที่ตอบในรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนกับกลุ่มและตัดสินใจว่าจะเปลี่ยนคำตอบหรือไม่ หากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับกลุ่ม ถ้ายืนยันความคิดเดิมก็就会被ขอรับรองให้แสดงผลประกอบด้วย

รอบที่ 4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเช่นเดียวกับการสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 จากนั้นจึงส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญตอบ

จากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า คำตอบที่ได้จากการวิจัยคำตอบที่ได้จาก แบบสอบถามรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อย ถ้าคำตอบของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันดีก็จะใช้เพียงรอบที่ 3 ก็พอ แต่ถ้ายังไม่สอดคล้องหรือยังมีการเปลี่ยนแปลงอาจทำต่อไปอีก (Linestone; & Turoff. 1975: 7)

3. ข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายมีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

3.1 ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

3.1.1 เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ซับซ้อนจนเกินไป ทั้งยังให้ผลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3.1.2 สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาจัดประชุมทำให้ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายและไม่มีข้อจำกัดเรื่องการเดินทาง

3.1.3 คำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความน่าเชื่อถือ เพราะผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ใด เพราะไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังสามารถพิจารณากลับกรองความคิดเห็นของตนอย่างละเอียดรอบคอบ เพราะมีการถามย้ำหลายรอบ

3.1.4 การแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องเผชิญหน้ากันนั้นเหมาะสมสำหรับนิสัยของคนไทยที่มักจะเกรงใจผู้อื่นกว่า หรือผู้ที่มีความคุ้นเคยกัน หากต้องเผชิญหน้ากัน บางครั้งอาจจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร

3.1.5 สามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้เป็นอย่างดี

3.2 ข้อเสียของเทคนิคเดลฟาย

3.2.1 ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงก็จะทำให้ผลการวิจัยขาดความน่าเชื่อถือ หรือมีความคลาดเคลื่อนได้

3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อาจเกิดความเบื่อหน่ายเพราะต้องตอบแบบสอบถามหลายรอบ หรือไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยก็จะทำให้ผลของการวิจัยคลาดเคลื่อนได้เช่นกัน

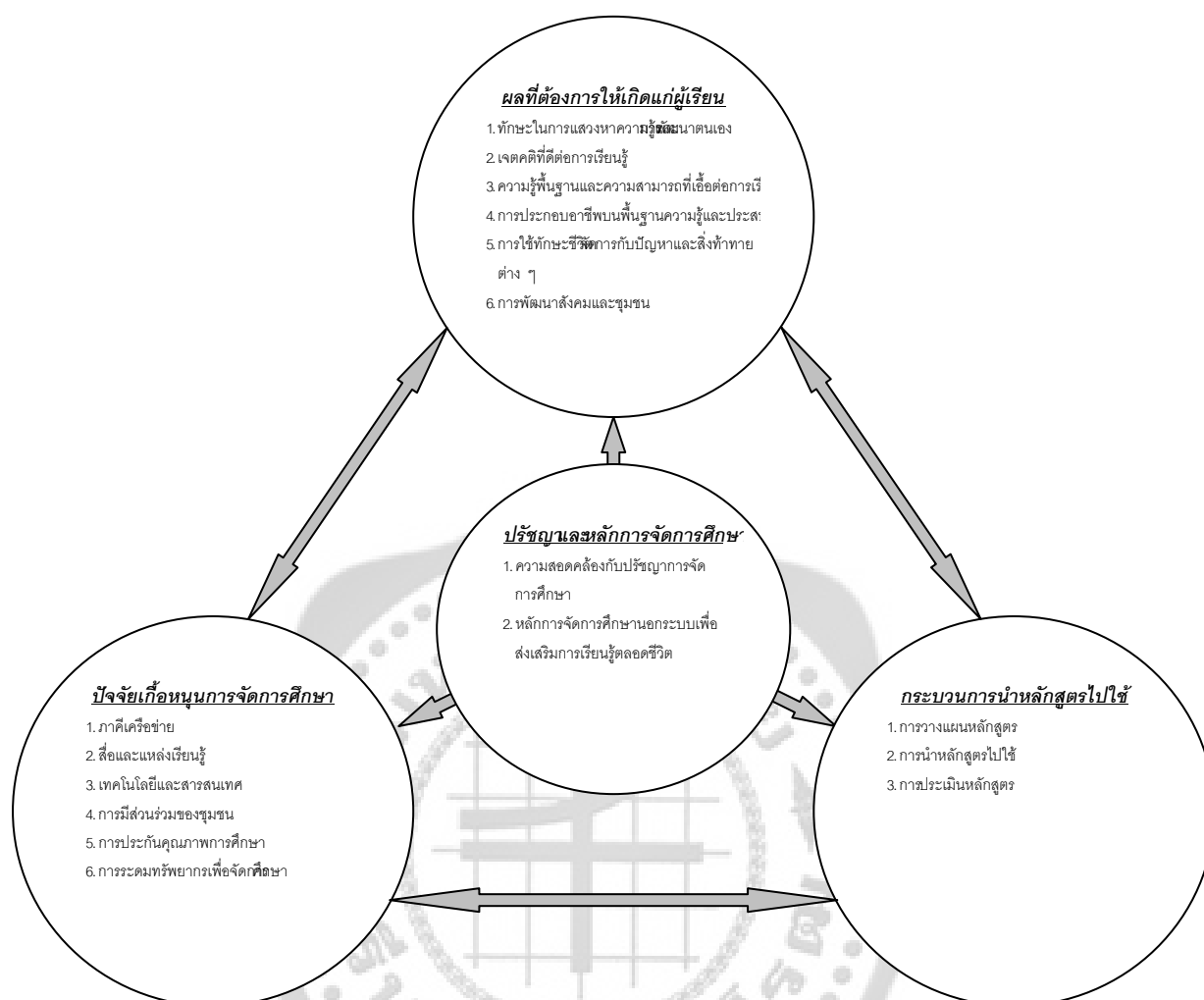
3.2.3 การวิเคราะห์คำตอบถ้าผู้วิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบก็จะทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อน

3.2.4 แบบสอบถามมีการสูญเสียหรือได้รับคำตอบกลับมาไม่ครบในแต่ละรอบก็จะทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบตามต้องการ

ดังนั้น กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายจึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาพบปะกัน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น

10. สังเคราะห์องค์ประกอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา

จากการศึกษา รายละเอียด ในประเด็นต่าง ๆ ของการเสนอแนวคิด หลักการ เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบริบทต่าง ๆ พบว่า ยังไม่มีผู้ใดกล่าวถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้โดยตรง ผู้วิจัยจึง นำแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบริบทต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อสรุปซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เทียบเคียงกับองค์ประกอบที่เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความสอดคล้อง และคล้ายคลึงกัน ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น มากำหนดเป็นองค์ประกอบ ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 3) กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ 4) ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา แสดงรายละเอียดดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา และ 2) หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญา เป็นสิ่งที่ยึดถือเป็นพื้นฐานของความคิด และเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายสำหรับการจัดการศึกษาว่าจะดำเนินการไปในทิศทางใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของสังคมนั้น ในการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีปรัชญาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความคิดในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547: 30-31)

1.1 ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) เน้นแนวคิดในหลักการศึกษาเพื่อพัฒนาพัฒนา ด้านสติปัญญา คุณธรรม ศาสนา และสุนทรียภาพ

1.2 ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) เน้นแนวความคิดในเรื่องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม

1.3 ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) เน้นความเชื่อเรื่องพฤติกรรม การตอบสนองของมนุษย์ต่อสิ่งเร้า และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการเรียนรู้

1.4 ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับในความต่างนั้น การพัฒนาคนจึงมุ่งไปที่การพัฒนาเป็นรายบุคคล จึงต้องคำนึงถึงความต้องการของบุคคล และยอมรับความรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

1.5 ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) กลุ่มปรัชญานี้เป็นที่รวมของแนวความคิดที่วิพากษ์การศึกษาที่จัดอยู่โดยทั่วไป มุ่งใช้การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหา และแสวงหาทางออกในสังคม

1.6 ปรัชญาคิดเป็น (Khit Pen) มีความสำคัญต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการศึกษานอกระบบ เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุข แต่ความสุขของแต่ละคนแตกต่างกัน เนื่องจากมนุษย์มีความแตกต่างกัน ซึ่งการที่บุคคลจะอยู่ได้อย่างเป็น สุขในสังคม จะต้องเป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยอาศัยข้อมูลอย่างน้อย 3 ประการ มาประกอบในการคิด คือ ข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ แล้วนำมาวิเคราะห์หาทางเลือกในการตัดสินใจที่เหมาะสม มีความพอดีระหว่างตนเองและสังคม (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553ค: 6)

นอกจากนี้ สอนง โลหิตวิเศษ(2548: 29-32) ได้กล่าวถึง แนวคิดปัจจุบัน คือ Post-modernism “หลังสมัยนิยม” โดยคนในยุคนี้มองว่าเป็นยุคแห่งความรู้แจ้ง (Enlightenment) โดยการใช้เหตุผล ผ่านวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่ง อิมมานูเอล คาลท์ (1724- 1804) ได้กล่าวไว้นานแล้วว่า อย่าหลงเชื่อวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ไม่ได้ให้ความจริง ให้เพียงสิ่งที่ประโยชน์ วิทยาศาสตร์ควรรับใช้มนุษย์

ในขอบข่ายของศีลธรรม จึงทำให้เกิดทางเลือกใหม่ คือ ปรัชญาหลังสมัยนิยม ซึ่งลักษณะความรู้จะดูจากคุณค่าทางการปฏิบัติ เนื้อหาสาระจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นรายบุคคล และสามารถดึงผู้เรียนให้นิยมมาใช้บริการได้ เน้นคุณค่าที่การปฏิบัติ ดังนั้น ลักษณะการจัดการศึกษาตลอดชีวิตจึงมิใช่เพียงการศึกษานอกระบบหรือการเรียนรู้ตามโอกาสที่เปิดกว้างเท่านั้น แต่เป็นการแสดงออกถึงความแตกต่าง ความหลากหลายที่เป็นจริงในสังคม นอกจากนี้ยังคงต้องออกแบบให้สอดคล้องกับความผันแปรตามกระแสโลกาภิวัตน์

2. หลักการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษาดำเนินชีวิต ในการจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อชีวิตและการศึกษาดำเนินชีวิตมีแนวคิด หลักการบางประการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ ดังนี้ (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544: 57-58)

2.1 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner centered) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญในตัวผู้เรียนตั้งแต่ การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการเรียนการสอน การร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนการสอน

2.2 หลักสูตรมีทางเลือกที่หลากหลายและยืดหยุ่น (Cafeteria curriculum) การจัดการหลักสูตรให้กับผู้เรียนต้องมีมากพอที่จะเลือกได้ มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เป็นปัจจุบันทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาหลักสูตรในแต่ละท้องถิ่น จะต้องมีการสำรวจสภาพความเป็นอยู่ สภาพความสนใจ และสภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่น

2.3 ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal human relationship) เป็นการสอนที่ ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ในการช่วยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการศึกษาในตัวเอง

2.4 ความไว้วางใจในทรัพยากรท้องถิ่น (Reliance on local resources) การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการศึกษาที่ มุ่งบริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน การจัดการศึกษาต้องอาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่นทั้งด้านบุคคล ทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.5 การนำไปใช้ประโยชน์ใน ทันที (Immediate usefulness) เป็นการเรียนเพื่อเพิ่มเติมความรู้ประสบการณ์ ผู้ที่เข้ามา เรียนต้องการสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติได้ กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นต้องสอดคล้องกับความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน และมีความหลากหลาย

2.6 โครงสร้างมีความยืดหยุ่น หรือมีโครงสร้างไม่สูง (Low level of structure) ได้แก่ โครงสร้างของการศึกษามีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนเข้า ถึงได้ มีหลักสูตรที่พัฒนาจากความต้องการและของกลุ่มเป้าหมาย

นอกจากนี้ การจัดการศึกษานอกระบบ ยังเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการ จัดโอกาสทางการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ประกอบด้วย

1) ความรู้พื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2) ข่าวสารข้อมูล เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีนิสัย ยรักการอ่าน รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3) การเพิ่มพูนความรู้ในด้านทักษะวิชาชีพตามความต้องการและความพร้อมของประชาชน มุ่งให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการประกอบอาชีพและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถพัฒนาอาชีพและชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม

ในการจัดการเรียนรู้ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1) หลักการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) วิธีการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้แบบทางไกล การเรียนรู้แบบขั้นบันไดตามอัธยาศัย การเรียนรู้จากการทำโครงการ

3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาทักษะ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาพื้นฐานการศึกษานอกระบบ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participation learning) กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการเรียนรู้จากการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และกระบวนการเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ (Learning how to learn) และการจัดการความรู้ (Knowledge management) ประกอบด้วย การสร้างและจัดหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการกระจายความรู้

4) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เช่น การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค ONIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา“คิดเป็น” ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดสภาพ ปัญหา ความต้องการในการเรียนรู้ (O: Orientation) ขั้นแสวงหาข้อมูลและจัดการเรียนรู้ (N: New ways of learning) ขั้นปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ (I: Implementation) และขั้นประเมินผลการเรียนรู้ (E: Evaluation) (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553: 168)

องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง 2) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ 3) ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ 5) การใช้ทักษะชีวิต จัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และ 6) การพัฒนาสังคมและชุมชน มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย

- 1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 1.2 การมีข้อมูลในการตัดสินใจที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
- 1.3 การมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 1.4 การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5 การรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
- 1.6 ความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้
- 1.7 ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้
- 1.8 ความสามารถตอบสนองการเรียนรู้ของตนเองได้
- 1.9 ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสม
- 1.10 พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น สนใจแสวงหาความรู้
- 1.11 เครื่องมือทางปัญญาและการคิดเป็นอย่างดี มีความรู้ ความสามารถในการ

เรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม มีเครื่องมือที่เป็นทักษะการเรียนรู้ที่ดี และมีแรงจูงใจในการที่จะดำเนินการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Cropley. 1977: 118)

2. เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อ มุ่งให้ผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง มีแรงจูงใจมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ในการเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย

- 2.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2.2 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- 2.3 มีความรักในการเรียนรู้
- 2.4 มีความปรารถนาและมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้

2.5 มีความมุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

2.6 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ

2.7 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

3. ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อ มุ่งให้ ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

3.1 มีความรู้ ความสามารถในการอ่าน เขียน

3.2 มีความรู้พื้นฐานในการคิดคำนวณ

3.3 มีความรู้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

3.4 มีความรู้ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

3.5 มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน

4. การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ด้านทักษะวิชาชีพ ตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการ ประกอบอาชีพและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถพัฒนาอาชีพและชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น ประกอบด้วย

4.1 การฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ

4.2 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาอาชีพของตนเอง

4.3 มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ

5. การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ เป็นการศึกษาเพื่อมุ่ง ให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัว ประกอบด้วย

2.1 มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 มีความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

2.3 มีความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

2.4 มีความสามารถในการดำรงชีพอยู่ในสังคม

2.5 มีความสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

2.6 มีความสามารถจัดการกับชีวิต ชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุขตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง

2.7 มีความรู้และทักษะในการคิด วิเคราะห์ การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม มีความสามารถ ในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

ตลอดชีวิต สามารถเลือกรับรู้ ข้อมูลข่าวสารและนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ในทุกช่วงวัย (สุมาลี สังข์ศรี. 2544: 200)

6. การพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบทความแตกต่างทางสังคม สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอยู่ในสังคมอย่างสันติสุขประกอบด้วย

6.1 การนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางสังคมมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

6.2 การดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่าง

6.3 การกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน

องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การวางแผนหลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 3) การประเมินหลักสูตร มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร เป็นการเตรียมการก่อน จะนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการบวนการเรียนรู้เพื่อให้การนำอุดมการณ์ของหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนเตรียมการ เป็นการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจกับครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง การเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยวิธีการหลากหลาย การชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย และ การวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียน

1.2 การกำหนดจุดหมาย จะต้องกำหนดขึ้นโดยการคิดริเริ่มจากผู้เรียนเป็นหลัก ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการศึกษาที่หลากหลายครบวงจรของชีวิต มีความยืดหยุ่นปรับ ตามสภาพแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีขอบเขตชัดเจนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติและเฝ้าติดตามผลได้จริง และมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีตามแนวทางของอุดมการณ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียน

1.3 การกำหนดเนื้อหา จะต้องสอดคล้องกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

2. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการตามวิธีการหรือขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 การพัฒนาหลักสูตร จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้

2.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาทักษะการคิด เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้สำหรับตนเอง มีความหลากหลายในการจะกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนรายบุคคล และรายกลุ่ม

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นภารกิจสำคัญที่จะช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรม มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

2.4.1 สถานศึกษาต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินจากแฟ้มผลงาน ประเมินการปฏิบัติงานจริง (Authentic assessment) การทดสอบย่อย (Quiz) การประเมินจากโครงงาน หรือใช้แบบฝึกหัด เป็นต้น

2.4.2 มีความเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของรายวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละสาระการเรียนรู้

2.4.3 มีความสอดคล้องกับระดับการศึกษา

2.4.4 ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.4.5 เปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งผู้เรียน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับผู้สอนและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2.5 การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ที่หน่วยงานต่างๆ ร่วมจัดการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนจากการศึกษาทุกระบบ การฝึกอาชีพหรือประสบการณ์ทำงาน เป็นการเชื่อมโยงผลการเรียนรู้จากวิธีการเรียนที่หลากหลาย รวมทั้งการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่างๆ และเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

2.5.1 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2.5.2 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง

2.5.3 การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2.5.4 การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

2.5.5 การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

2.5.6 การประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับรองวุฒิการศึกษา

3. การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ได้ มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรโดยรวม และในส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น หลักสูตร จุดมุ่งหมาย เนื้อหา สื่อ และความเหมาะสมอื่น ๆ เพื่อให้เห็นว่าจากกา รนำหลักสูตรไปใช้แล้วจะบรรลุผลมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการพิจารณาว่าควรจะดำเนินการใช้ต่อไปหรือปรับปรุงพัฒนาอย่างไรต่อไป ประกอบด้วย

3.1 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

3.2 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปัจจัย เกื้อหนุนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ภาควิเคราะห์ 2) สื่อและแหล่ง เรียนรู้ 3) เทคโนโลยีและสารสนเทศ 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 6) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. ภาควิเคราะห์ เป็นการสร้างเสริมภาควิเคราะห์ การจัดการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้ร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชนของตน นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ยังเป็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม หรือบุคคลกับกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ระหว่างกัน เช่น การสนับสนุนให้ภาควิเคราะห์ร่วมจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมกับภาควิเคราะห์ในการ จัดการศึกษา และมีระบบกลไกในการปฏิบัติงานร่วมกับภาควิเคราะห์

2. สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความเข้าใจ เกิด การเรียนรู้ นอกจากนี้ยัง ช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้สื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหลากหลาย รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่อง มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

2.1 การใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการใช้สื่อการเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อให้ สอดคล้องกับแนวทางการจั ดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

2.2 การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารมวลชน (Mass media) และโทรคมนาคม (Telecommunication) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ของบุคคล

2.3 พัฒนาบุคลากรผู้ผลิต ผู้ใช้ ผู้เผยแพร่เทคโนโลยี

2.4 การส่งเสริมของเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ไปสู่

บุคคล ครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2.5 พัฒนาคุณภาพของสื่อและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา

2.6 สร้างเครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ครอบคลุมสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

2.7 การส่งเสริมการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนา

บทบาทของหน่วยงาน สถานที่ต่าง ๆ ให้ทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น

3. เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นทรัพยากรที่สำคัญในบริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในด้านการศึกษาและการฝึกอบรม โดยเทคโนโลยีและสารสนเทศจะเป็นช่องทางในการถ่ายทอดส่งผ่านเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่ต้องการจะนำการเรียนรู้ให้เข้าใจ บ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการจัดโอกาสของการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงผู้เรียนให้มา กที่สุด โดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเปิดโอกาสที่จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ และสำคัญที่สุดก็คือเทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยที่เทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นเครื่องมือทั้งเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้และผู้ช่วยในการเรียนรู้

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการจัดและส่งเสริมการศึกษา ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม พิจารณา ตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ในการส่งเสริมให้ทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การประสานความร่วมมือ เช่น การจัดกิจกรรมการศึกษา ร่วมกัน การสนับสนุนกันในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ แนวความคิด ที่จะทำให้สามารถจัดการศึกษาตลอดชีวิตได้กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษายังเป็นการประสานความร่วมมือที่ดีของการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในชุมชน ประกอบด้วย

4.1 ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน สนับสนุนทรัพยากร ช่วยดำเนินการจัดกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรม

4.2 ประชาชนชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการวางแผนและบริหารจัดการศึกษาในท้องถิ่น

4.3 การจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

4.4 แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนช่วยจัดกิจกรรมการศึกษาในรูปของแหล่งการเรียนรู้

4.5 การสร้างเครือข่ายหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษานอกระบบ

4.6 องค์กรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรการในการพัฒนางานการศึกษานอกระบบ ให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการพัฒนากระบวนการและกลไกต่าง ๆ ทางการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต ในขณะเดียวกันก็ต้องตอบสนองต่อ ความหลากหลายของสภาพการจัดการศึกษาได้ด้วย ภายใต้แนวคิดเรื่องคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน เช่น การสร้างระบบประกันคุณภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต การดำเนินงานประกันคุณภาพที่สมบูรณ์และ ระบบประกันคุณภาพมีความเชื่อมโยงกับการรับรอง และการให้วุฒิบัตร

6. การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา เป็นการระดมทรัพยากรในทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านงบประมาณ ทรัพย์สิน บุคลากร เทคโนโลยี รวมทั้งกำลังและสติปัญญาจากทุกส่วนของสังคม ซึ่ง นับว่าทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สำคัญ นอกจากนี้ กองทุนส่งเสริม การศึกษา ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน องค์การ ตลอดจนสถาน ประกอบการ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น เงินบริจาค เงินอุดหนุน และดอกผลต่าง ๆ ที่ช่วย สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การกำหนด องค์ประกอบ ของตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด หลักการ ของการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้ง ศึกษาเอกสาร รเกี่ยวกับ หลักสูตร และ หลักการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. นำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารมา วิเคราะห์และ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็น องค์ประกอบหลักในการสร้าง กรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 3) กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

ขั้นตอนย่อยที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสม ของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญรวม 3 รอบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างกว้าง ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำเนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ ๆ ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มากำหนดเป็นกรอบในสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ อย่างมีอิสระ

1.2 นำแบบสัมภาษณ์ ไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณาและให้คำปรึกษาแนะนำอีกครั้งหนึ่ง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ มีความสมบูรณ์มากที่สุด

1.3 นำแบบ สัมภาษณ์ ที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดยผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

1.4 นำผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ในทุกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือในรอบที่ 2

2. การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และมีข้อคำถามปลายเปิด โดยแบบสอบถามใน รอบที่ 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ โดยแยกเป็น องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ต่าง ๆ

2.2 นำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท พิจารณาและให้คำปรึกษาแนะนำอีกครั้งหนึ่ง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากที่สุด

2.3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ทางไปรษณีย์เพื่อขอความเห็นจากตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัย

2.4 รวบรวมแบบสอบถาม และนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 3

3. การรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซ้ำในการยืนยันคำตอบ หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบ จากรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรอบที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเช่นเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับทั้งในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของกลุ่มและข้อมูลคำตอบของผู้เชี่ยวชาญเอง

3.2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 3 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ทางไปรษณีย์เพื่อขอความอนุเคราะห์นำตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัย

3.3 รวบรวมแบบสอบถาม และนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกันสูง (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50) มากำหนดเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษานอกระบบ และด้านหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่ม จำนวน 21 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายวางแผน การจัดการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบ และมีวุฒิทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 8 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ที่มีตำแหน่งในสายงานการสอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือเทียบเท่า หรือมีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ จำนวน 6 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญจากผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ผู้ทำหน้าที่สอน การศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 5 คน

4. ผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร หรือจัดการศึกษา นอกระบบ หรือส่งเสริมการเรียนรู้ในภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน และมีวุฒิทาง การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วโรฒ ทำหนังสือถึง ผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดย ติดต่อ ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการ สัมภาษณ์ ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2553
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2 และ 3 โดยนำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบและรับกลับคืนด้วยตนเองจำนวนหนึ่ง และบางส่วน ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ ทาง ไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และส่งคืนผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้แนบ ของเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการส่ง แบบสอบถามมายังผู้วิจัย หากผู้วิจัยไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ หลังจากวันส่ง ผู้วิจัยจะประสานงานในการรับ แบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2554 ได้รับแบบสอบถามคืนครบ ทั้ง 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน พิจารณาให้ความ คิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 มีลักษณะเป็น แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน พิจารณาความ เหมาะสมของ องค์ประกอบและ ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็น แบบสอบถามเพื่อ การเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้ เทคนิค เดลฟาย รอบที่ 2 มีลักษณะ เป็นแบบ สอบถามชนิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถาม ปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยในแต่ละระดับคะแนนมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่มีการ แสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลและของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทบทวนคำตอบทั้งของตนเองและของกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ในรอบที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ค่ามัธยฐาน	ความหมาย
ระหว่าง 4.50 – 5.00	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
ระหว่าง 3.50 – 4.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมาก
ระหว่าง 2.50 – 3.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมปานกลาง
ระหว่าง 1.50 – 2.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อย
ระหว่าง 1.00 – 1.49	ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด
ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ความหมาย
ตั้งแต่ 0.00 – 0.99	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกันสูง
ตั้งแต่ 1.00 – 1.50	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกันปานกลาง
ตั้งแต่ 1.51 – ขึ้นไป	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกันต่ำ

จากขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งหมด สรุปได้ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 สรุปขั้นตอนการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ขั้นตอน	ความมุ่งหมาย	ผลที่ต้องการ	วิธีการวิจัย	แหล่งข้อมูล
การสร้างตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	1. เพื่อกำหนด องค์ประกอบหลัก ของตัวบ่งชี้การจัด การศึกษานอก ระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอด ชีวิต	1. องค์ประกอบ หลักในการสร้าง กรอบแนวคิดของ ตัวบ่งชี้การจัด การศึกษานอก ระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอด ชีวิต	1. ศึกษาเอกสาร	1. เอกสาร ตำรา งานวิจัยทั้งใน ประเทศและ ต่างประเทศ
	2. เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสม ขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษานอก ระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่มี ความเหมาะสม ชีวิต	2. องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษานอก ระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ ตลอดชีวิตที่มี ความเหมาะสม ชีวิต	2. สอบถามความ คิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบโดยใช้เทคนิค เดลฟาย	2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมิน ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตาม
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น

ในการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างขึ้น
ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนย่อยที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของ ผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการ ครู และ
บุคลากร กศน.ตำบล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากค วามคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน ในขั้นตอนที่
1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีข้อ
คำถามปลายเปิด ถามความคิดเห็นเชิงประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ

2. นำแบบสอบถาม ไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรพิจารณาและให้คำแนะนำอีกครั้งหนึ่ง แล้วทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณสมบัติมากที่สุด

3. นำแบบสอบถาม ที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบแล้ว ไปให้ผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการ ครู และบุคลากร กศน.ตำบล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่ละคนพิจารณาให้ความคิดเห็นเชิง ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ

4. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นกลุ่มผู้ใช้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการ ครู และบุคลากร กศน.ตำบล ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 146 แห่ง ที่ได้ประกาศให้เป็นสถานศึกษานำร่องจัดการศึกษา ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในทุกภาคของประเทศ ภาคละ 2 จังหวัด และกรุงเทพมหานครในเขตปทุมวันและเขตพระโขนง ในปีการศึกษา 2552 ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 146 คน
2. ข้าราชการ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 133 คน
3. บุคลากร กศน.ตำบลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 707 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับกา รวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Crejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 39-41) และในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการกระจาย จำนวนกลุ่มตัวอย่างไปตามสัดส่วนของประชากรในภาคต่าง ๆ ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 104 คน
2. ข้าราชการ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 98 คน

3. บุคลากร กศน.ตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 246 คน

จากการกำหนดจำนวนประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยทั้งหมด สรุปได้ดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ที่	ภาค/จังหวัด	ผู้บริหารสถานศึกษา		ข้าราชการครู		บุคลากร กศน.ตำบล	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	เหนือ	30	21	11	8	269	94
2.	กลาง	26	19	48	35	109	38
3.	ใต้	31	22	31	23	136	47
4.	ตะวันออก	19	14	14	10	58	20
5.	ตะวันออกเฉียงเหนือ	38	27	27	20	131	46
6.	กรุงเทพฯ	2	1	2	2	4	1
รวม		146	104	133	98	707	246

ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้เป็นไปตามจำนวนที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 104 แห่ง รวม 104 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ภาคเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 21 แห่ง รวม 21 คน

ภาคกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 19 แห่ง รวม 19 คน

ภาคใต้ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 22 แห่ง รวม 22 คน

ภาคตะวันออก ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 14 แห่ง รวม 14 คน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 27 แห่ง รวม 27 คน

กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 1 แห่ง รวม 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 86 แห่ง รวม 98 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ภาคเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง รวม 8 คน
 ภาคกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 21 แห่ง รวม 35 คน
 ภาคใต้ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 22 แห่ง รวม 23 คน
 ภาคตะวันออก ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง รวม 10 คน
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 20 แห่ง รวม 20 คน
 กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 2 แห่ง รวม 2 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่เป็น บุคลากร กศน.ตำบลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 140 แห่ง รวม 246 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ภาคเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 30 แห่ง รวม 94 คน
 ภาคกลาง ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 25 แห่ง รวม 38 คน
 ภาคใต้ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 30 แห่ง รวม 47 คน
 ภาคตะวันออก ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 18 แห่ง รวม 20 คน
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 34 แห่ง รวม 46 คน
 กรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษา จำนวน 1 แห่ง รวม 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามสำหรับให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 448 คน พิจารณาให้ความเห็นเชิงประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ สร้างโดยนำข้อความจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่ ใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญ ชาญในรอบที่ 3 และผ่านการ ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติในสถานศึกษา ภายใต้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ โดยในแต่ละระดับคะแนนมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วสถานการณ์ภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสม เกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอก ระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ ชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภายใต้องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ ข้อคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 448 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ทำหนังสือถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการ ตอบแบบสอบถาม และส่งคืนผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเพื่อ อำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ดำเนินการตอบและรับกลับคืนด้วยตนเองจำนวนหนึ่ง และบางส่วน ส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอ ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ทั้งในส่วนของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา และรวบรวม ส่งคืนผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการ ส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัย หากผู้วิจัยไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ หลังจากวันส่ง ผู้วิจัยจะประสานงานในการรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2554 ได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้ง 448 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคัดเลือก เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนัก งานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายชื่อ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ระหว่าง 4.50 – 5.00	ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมากที่สุด
ระหว่าง 3.50 – 4.49	ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติมาก
ระหว่าง 2.50 – 3.49	ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติปานกลาง
ระหว่าง 1.50 – 2.49	ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติน้อย
ระหว่าง 1.00 – 1.49	ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ระหว่าง 0.00 – 0.70	มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับน้อย
ระหว่าง 0.71 – 1.00	มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง
มากกว่า 1.00	มีการกระจายของข้อมูลอยู่ในระดับมาก

3. ในส่วนของข้อเสนอนี้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยอธิบายเป็นลักษณะความเรียงแจกแจงเนื้อหาออกเป็นรายชื่อแล้วนำเสนอเรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงไปยังข้อที่มีความถี่ต่ำ

จากขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติทั้งหมด สรุปได้ดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 สรุปขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตไปปฏิบัติ

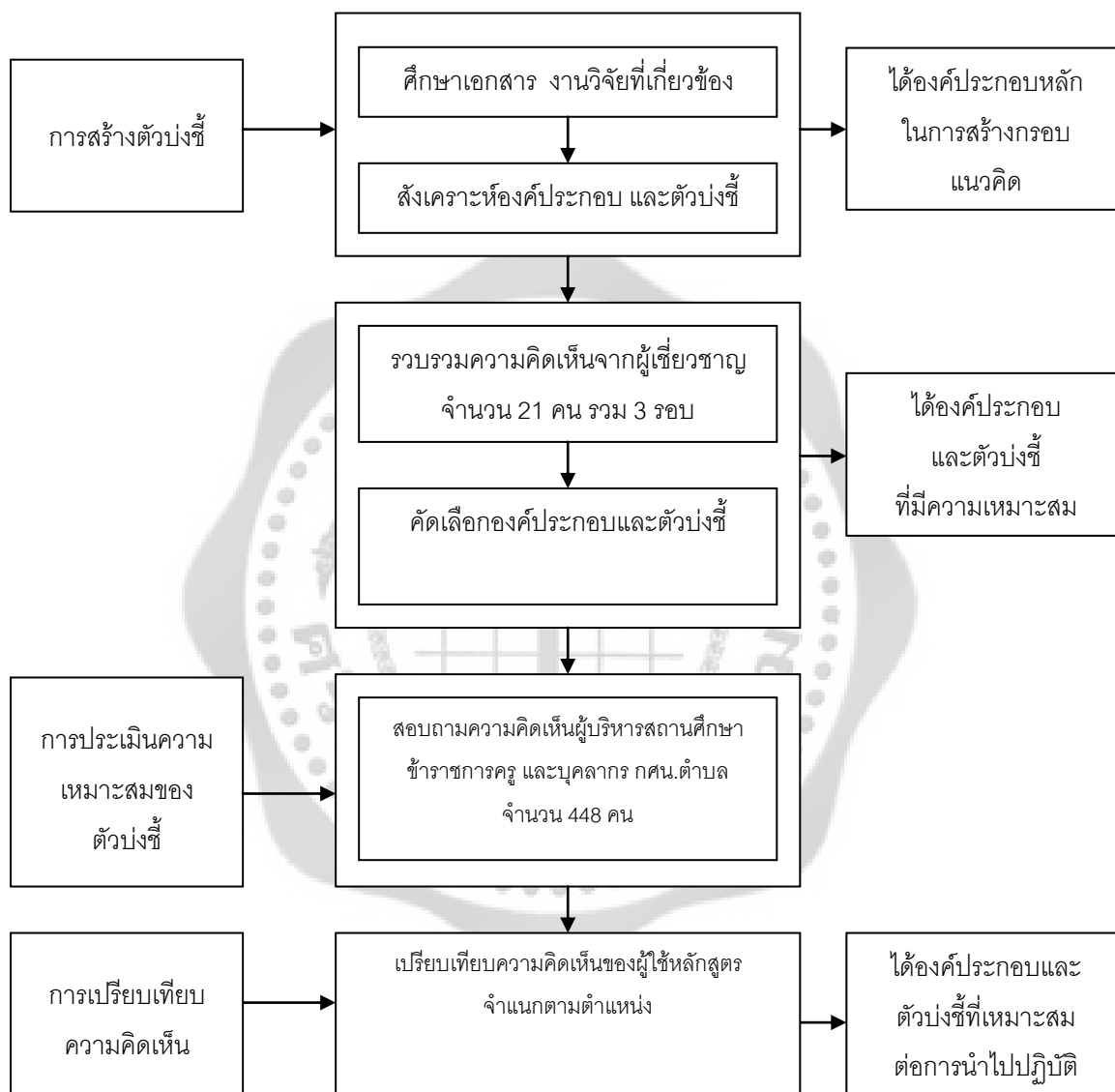
ขั้นตอน	ความมุ่งหมาย	ผลที่ต้องการ	วิธีการวิจัย	แหล่งข้อมูล
การประเมินตัวบ่งชี้การจัด	1. เพื่อประเมินตัวบ่งชี้การจัด	องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัด	สอบถามความ	ผู้บริหาร
การศึกษานอก	การศึกษานอก	การศึกษานอก	คิดเห็นของ	สถานศึกษา
ระบบเพื่อส่งเสริม	ระบบเพื่อส่งเสริม	ระบบเพื่อส่งเสริม	ผู้บริหาร	ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.
การเรียนรู้ตลอดชีวิต	การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างขึ้น	การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติ	สอบถามความ	ข้าราชการครู และ
			บุคลากร กศน.	ตำบล จำนวน 448 คน
			ตำบล สำนักงานส่งเสริมการศึกษา	
			นอกระบบและ	
			การศึกษาตาม	
			อรรถศาสตร์	

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ เป็นการวิจัยเพื่อต้องการทราบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติโดยใช้ One Way ANOVA และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้ Scheffe' Test

สรุปขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ดังรายละเอียดในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยได้ แสดงสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล และ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งหมด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปร ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Mdn.	แทน ค่ามัธยฐาน (Median)
I.R.	แทน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)
SS	แทน ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of square)
F	แทน ค่าสถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอ เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ที่มีต่อความเหมาะสมในการนำ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 9 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

(N = 21)

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	42.86
หญิง	12	57.14
รวม	21	100.00
อายุ		
40 – 50 ปี	4	19.04
51 – 60 ปี	14	66.67
60 ปี ขึ้นไป	3	14.29
รวม	21	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	2	9.53
ปริญญาโท	3	14.28
ปริญญาเอก	16	76.19
รวม	21	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
10 – 20 ปี	4	19.04
21 – 30 ปี	3	14.29
31 ปีขึ้นไป	14	66.67
รวม	21	100.00

จากตาราง 9 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีอายุตั้งแต่ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 76 - 19 มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.67

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อพัฒนาตวับ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายที่ 1

คำถามนำ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่สาระสำคัญที่เกยวข้องในการพัฒนาตวับ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกยวกับการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาก่อตั้งให้ป ระชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาในรูปแบบใดก็ตามที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิตควรเป็นการจัดการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกคนสามารถศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และจัดบริการ การศึกษาให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ได้พัฒนาตนเองตั้งแต่เกิดจนตาย

3. แนวคิดเกยวกับการศึกษาตลอดชีวิตมีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน คือ เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้มีขึ้น

4. แนวคิดเกยวกับการศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะที่แตกต่างกันคือ การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งเน้นที่ระบบการศึกษา และผู้จัดการศึกษา ส่วนการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งเน้นที่ กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก

5. การศึกษานอกระบบมีความสำคัญต่อการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต คือ ถ้ามองที่รูปแบบการศึกษานอกระบบก็ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่จะเป้นเครื่องมือในการพัฒนาคน แต่ถ้ามองว่าเป็นกระบวนการก็ยังมี ความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพในทุกมิติ

6. ในการจัดการศึกษานั้น หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ เป้นตัวกำหนดสิ่งที่จะเรียนหรือวางแผนไว้เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะ ความสามารถในการ แสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ และมีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี

7. การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมสมควรมองที่ผู้เรียนเป็นหลัก มุ่งเน้น ตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียน ชุมชน หลักสูตรจะต้องยืดหยุ่น ปรับใช้ได้ตามสภาพ ของกลุ่มเป้าหมาย สังคม ชุมชน และสถานการณ์ เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตเรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์

ได้ทันที ไม่ยุ่งยากซับซ้อน บูรณาการเข้ากับชีวิต ใช้เวลาเรียนที่เหมาะสมไม่ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ หลักสูตรนั้นต้องเปิดโอกาสเพื่อส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ต้องสอดคล้องหรือปรับพัฒนาตามวิถีชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

คำถามหลัก

1. องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งในแต่องค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ

1.1 ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตลอดชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในการจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล พัฒนาผู้เรียนเป็น นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ

1.2 หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ในการพัฒนาหลักสูตรต้องให้มี

ทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม อาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน

2. ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ การใช้ทักษะชีวิต จัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

2.1 ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ ใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ

2.2 เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ

2.3 ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการอ่าน เขียน ความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น การใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร และการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2.4 การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสม กับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง การวางแผนพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง

2.5 การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2.6 การพัฒนาสังคมและชุมชน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี และมีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน

3. องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

3.1 การวางแผนหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง การวางแผนเตรียมการดำเนินงานปริมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน และความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที

3.2 การนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ

ต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชา มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม

3.3 การประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

4. ท่านคิดว่าในองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ ภาควิชา สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การประกันคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ซึ่งในแต่องค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

4.1 ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคี เครือข่ายในการจัดการศึกษา ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประส บการณ์ มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และมีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างลึกซึ้ง

4.3 เทคโนโลยีและสารสนเทศ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และมีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้

4.5 การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.6 การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ จะต้องมีการกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายที่ 2

ตาราง 10 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
	ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง		
1	ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	5.00	0.00
2	ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	5.00	0.50
3	กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	5.00	1.00
4	ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	5.00	1.00
	การประเมินองค์ประกอบ		
	ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง		
1	ความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา	4.00	1.00
2	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	1.00
	ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง		
1	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	5.00	1.00
2	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	5.00	1.00
3	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.00	1.00
4	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์	5.00	1.00
5	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ	5.00	1.00
6	การพัฒนาสังคมและชุมชน	5.00	1.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
ท่านมีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง			
1	การวางแผนหลักสูตร	5.00	1.00
2	การนำหลักสูตรไปใช้	5.00	0.00
3	การประเมินหลักสูตร	4.00	1.00
ท่านมีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาควรประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง			
1	ภาคีเครือข่าย	5.00	1.00
2	สื่อและแหล่งเรียนรู้	5.00	1.00
3	เทคโนโลยีและสารสนเทศ	5.00	1.00
4	การมีส่วนร่วมของชุมชน	5.00	1.00
5	การประกันคุณภาพการศึกษา	5.00	1.00
6	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	5.00	1.00

จากตาราง 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ดังนี้

องค์ประกอบหลัก ท่านมีความเห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 2 ผลที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความ เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 3 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการ จัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 6 การพัฒนาสังคมและชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 การวางแผนหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 3 การประเมินหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ภาควิชาครีเอช (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 6 การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 11 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอเตอร์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
<u>ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา</u>			
<u>ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)</u>			
1	การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต	5.00	0.00
<u>ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)</u>			
2	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	5.00	0.50
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.50
<u>ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)</u>			
4	การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	0.50
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม	5.00	1.00
<u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u>			
6	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	5.00	1.00
<u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u>			
7	การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	5.00	0.50
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้	5.00	1.00
<u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u>			
9	การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	5.00	0.50
<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism)</u>			
10	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	5.00	0.50

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u>			
11	การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ	5.00	1.00
<u>หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต</u>			
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน	5.00	1.00
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.00
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	1.00
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม	5.00	1.00
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	5.00	1.00
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน	5.00	1.00

จากตาราง 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟา รอบที่ 2 จำนวน 17 ข้อ ดังนี้

ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับคามมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความ เชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 12 ค่ามัถยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต้งนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอก
ระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
<u>ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง</u>			
1	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	5.00	1.00
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	5.00	1.00
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
5	มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	5.00	1.00
<u>เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้</u>			
6	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.00	1.00
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว	5.00	1.00
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้จักกับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ	5.00	0.50
<u>ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้</u>			
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้	4.00	1.00
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน	5.00	1.00
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร	5.00	1.00
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	5.00	0.38
<u>การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์</u>			
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย	4.43	0.93
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง	5.00	1.00
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม	5.00	1.14
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง	4.57	1.00
<u>การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ</u>			
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม	4.14	1.00

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต	5.00	0.75
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	5.00	0.07
	การพัฒนาสังคมและชุมชน		
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	5.00	0.88
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี	5.00	1.00
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน	5.00	1.00

จากตาราง 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้

ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ความรู้พื้นฐานและความสามารถในการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่าข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.38)

การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ จำนวน 4 ข้อ พบว่าข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 มีความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย (Mdn. = 4.43 และ I.R. = 0.93) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.14) และข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 1.00)

การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ จำนวน 3 ข้อ พบว่าข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (Mdn. = 4.14 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.75) และข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.07)

การพัฒนาสังคมและชุมชนจำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.88) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 13 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
การวางแผนหลักสูตร			
การวางแผนเตรียมการ			
1	การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง	5.00	1.00
2	การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา	5.00	1.00
3	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย	5.00	1.00
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5.00	1.00
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	5.00	0.00
การกำหนดจุดหมาย			
6	ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	5.00	1.00
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง	5.00	1.00
การกำหนดเนื้อหา			
8	ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน	5.00	1.00
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที	5.00	0.50
การนำหลักสูตรไปใช้			
การพัฒนาครูและบุคลากร			
10	พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	5.00	1.00
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.00	1.00
การพัฒนาหลักสูตร			
12	มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	1.00
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย	5.00	1.00

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2551	Mdn.	I.R.
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน	5.00	1.00
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	5.00	1.00
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	5.00	1.00
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	5.00	0.00
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	1.00
19	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน	5.00	1.00
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ	5.00	1.00
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม	5.00	0.00
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model	5.00	0.00
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน	5.00	0.50
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวบรวม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5.00	1.00
25	มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมิน ตามสภาพจริง	4.00	1.00
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน	4.00	1.00
27	มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบการศึกษา ตามอัธยาศัย	4.00	1.00
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ	5.00	1.00
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม	5.00	1.00
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	5.00	1.00
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม	5.00	1.00

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
	การประเมินหลักสูตร		
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	5.00	1.00

จากตาราง 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การกำหนดจุดหมาย จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การกำหนดเนื้อหา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 11 พัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง

จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึด หลัก ONIE Model (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและ วิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ ฯ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 31 มีระบบกลไกในการ กำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และ เป็นธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจาก การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 32 มีการประเมิน หลักสูตรอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไป ใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 14 คำนวณฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
ภาคีเครือข่าย			
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา	5.00	1.00
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	5.00	0.50
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.00	1.00
สื่อและแหล่งเรียนรู้			
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	5.00	1.00
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้	4.00	1.00
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.00	1.00
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์	5.00	1.00
8	มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	5.00	1.00
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง	5.00	1.00
เทคโนโลยีและสารสนเทศ			
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา	5.00	1.00
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	5.00	1.00
การมีส่วนร่วมของชุมชน			
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา	5.00	1.00
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	5.00	1.00
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.50
การประกันคุณภาพการศึกษา			
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ	5.00	0.00

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต <u>การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา</u>	5.00	1.00
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน	5.00	1.00
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
19	มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00

จากตาราง 14 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้านองค์ประกอบหลัก บัณฑิตเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำนวน 19 ข้อ ดังนี้

ภาคีเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสพการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุน การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ

มาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

เทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัด การศึกษา อย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายที่3

ตาราง 15 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
ด้านองค์ประกอบหลัก			
ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง			
1	ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	5.00	0.00
2	ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	5.00	0.50
3	กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	5.00	1.00
4	ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	5.00	1.00
การประเมินองค์ประกอบ			
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง			
5	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา	4.00	1.00
6	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	1.00
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง			
7	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	5.00	1.00
8	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	5.00	1.00
9	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5.00	1.00
10	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์	5.00	1.00
11	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ	5.00	1.00
12	การพัฒนาสังคมและชุมชน	5.00	1.00

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
	ท่านมีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง		
13	การวางแผนหลักสูตร	5.00	1.00
14	การนำหลักสูตรไปใช้	5.00	0.00
15	การประเมินหลักสูตร	5.00	1.00
	ท่านมีความเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษควรประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง		
16	ภาคีเครือข่าย	5.00	1.00
17	สื่อและแหล่งเรียนรู้	5.00	0.50
18	เทคโนโลยีและสารสนเทศ	5.00	0.50
19	การมีส่วนร่วมของชุมชน	5.00	0.00
20	การประกันคุณภาพการศึกษา	5.00	0.00
21	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	5.00	0.00

จากตาราง 15 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้าน องค์ประกอบหลัก จำนวน 21 ข้อ ดังนี้

ด้านองค์ประกอบหลัก ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 กระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 4 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการ การศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความ สอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 2 ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 7 ทักษะ ในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 เจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 9 ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อ 10 การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 11 การ ใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 12 การ พัฒนาสังคมและชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ กระบวนการนำ หลักสูตร ไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 13 การวางแผน หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 15 การประเมินหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 การนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัด การศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 16 ภา คี เครือข่าย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 17 สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 18 เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 19 การมีส่วนร่วมของ ชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 20 การประกันคุณภาพการศึกษา และ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 21 การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ตาราง 16 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา			
ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)			
1	การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต	5.00	0.00
ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)			
2	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	5.00	0.00
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00
ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)			
4	การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	0.00
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม	5.00	1.00
ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)			
6	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	5.00	1.00
ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)			
7	การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	5.00	0.00
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้	5.00	0.00
ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)			
9	การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	5.00	0.00
ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism)			
10	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	5.00	0.00

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u>			
11	การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ	5.00	0.00
<u>หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต</u>			
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน	5.00	1.00
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.00
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	1.00
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม	5.00	0.50
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	5.00	1.00
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน	5.00	1.00

จากตาราง 16 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา จำนวน 17 ข้อ ดังนี้

ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาดตนเอง และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญา มนุษยนิยม (Humanism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 15 บุคลากรเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 17 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ
ศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
<u>ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง</u>			
1	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	5.00	1.00
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	5.00	1.00
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามทฤษฎี "คิดเป็น" ประกอบการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
5	มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	5.00	1.00
<u>เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้</u>			
6	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.00	1.00
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว	5.00	0.50
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้จักสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ	5.00	0.00
<u>ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้</u>			
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้	5.00	1.00
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน	5.00	1.00
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร	5.00	1.00
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	5.00	0.13
<u>การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์</u>			
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย	4.57	0.93
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง	5.00	0.69
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม	5.00	0.93
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง	4.86	0.86
<u>การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ</u>			
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม	4.57	1.00
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต	5.00	0.58
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	5.00	0.00

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
การพัฒนาสังคมและชุมชน			
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	5.00	0.44
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี	5.00	1.00
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน	5.00	1.00

จากตาราง 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายรอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้

ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเองจำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้อง กันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง คือ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ความรู้พื้นฐานและความสามารถในการเรียนรู้จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.13)

การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน มาก จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 0.93) ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.69) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผน พัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.93) และข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง (Mdn. = 4.86 และ I.R. = 0.86)

การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่างๆ จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน มาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.58) และข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก และมีความสอดคล้องกัน ปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 1.00)

การพัฒนาสังคมและชุมชนจำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.44) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ ด้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนด แนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 18 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ
การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
การวางแผนหลักสูตร			
การวางแผนเตรียมการ			
1	การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากร ทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง	5.00	0.50
2	การวางแผนเตรียมการดำเนินงานประมาณ สี่ อุปกรณ์ทางการศึกษา	5.00	1.00
3	การประชุมสัมมนากับประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย	5.00	0.50
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา	5.00	1.00
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็น ระบบ	5.00	0.00
6	การกำหนดจุดหมาย ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	5.00	1.00
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง	5.00	0.50
การกำหนดเนื้อหา			
8	ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน	5.00	0.50
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหาการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที	5.00	0.00
การนำหลักสูตรไปใช้			
การพัฒนาครูและบุคลากร			
10	พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตาม หลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	5.00	0.00
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.00	1.00
การพัฒนาหลักสูตร			
12	มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	5.00	1.00
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย	5.00	1.00
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน	5.00	0.50
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	5.00	1.00

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	5.00	0.50
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	5.00	0.00
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้	5.00	1.00
19	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน	5.00	1.00
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ	5.00	0.50
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม	5.00	0.00
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model	5.00	0.00
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนอง ความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน	5.00	0.00
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	5.00	0.50
25	มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินผลจริง	5.00	1.00
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน	5.00	1.00
	การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา		
	มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา		
27	ตามอัตราค่า	4.00	1.00
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ	5.00	1.00
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม	5.00	1.00
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	5.00	1.00
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และ เป็นธรรม	5.00	1.00
	การประเมินหลักสูตร		
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	5.00	1.00

จากตาราง 18 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การกำหนดจุดหมายจำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของ จุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การกำหนดเนื้อหา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และ ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 11 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่ามีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาครัฐและเอกชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนอง ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน ปานกลางจำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ ใดๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ตาราง 19 คำนวณฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการ
 การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
ภาคีเครือข่าย			
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตาม ภารกิจของการจัดการศึกษา	5.00	0.00
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัด การศึกษา	5.00	0.00
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	5.00	0.00
สื่อและแหล่งเรียนรู้			
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	5.00	1.00
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้	5.00	1.00
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	5.00	1.00
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหา ความรู้ ประสบการณ์	5.00	0.50
8	มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการ สนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	5.00	1.00
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่าง กว้างขวาง ลึกซึ้ง	5.00	1.00
เทคโนโลยีและสารสนเทศ			
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้ตลอดเวลา	5.00	0.00
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย	5.00	0.50
การมีส่วนร่วมของชุมชน			
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา	5.00	0.50
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	5.00	1.00
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการ เรียนรู้	5.00	0.00
การประกันคุณภาพการศึกษา			
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ	5.00	0.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	Mdn.	I.R.
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	5.00	0.50
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน	5.00	1.00
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ	5.00	1.00
19	มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00

จากตาราง 19 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำนวน 19 ข้อ ดังนี้

ภาคีเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน สูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสพการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และ ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ที่สร้างขึ้น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของ ผู้บริหารสถานศึกษา
ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล

ตาราง 20 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.

ตำบล จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

(n = 448)

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	150	33.48
หญิง	298	66.52
รวม	448	100.00
อายุ		
20-25 ปี	60	13.59
26-30 ปี	85	18.97
31-40 ปี	114	25.45
41-45 ปี	50	11.16
46-50 ปี	83	18.53
50 ปีขึ้นไป	56	12.50
รวม		
วุฒิมัธยมศึกษา		
ปริญญาตรี	264	58.93
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	64	14.29
ปริญญาโท	119	26.56
ปริญญาเอก	1	.22
รวม		
ประสบการณ์การทำงาน		
10 – 20 ปี	180	40.18
21 – 30 ปี	212	47.32
31 ปีขึ้นไป	56	12.50
รวม	448	100.00
สถานภาพปัจจุบัน		
ผู้บริหารสถานศึกษา	104	23.21
ข้าราชการครู	98	21.88
บุคลากร กศน. ตำบล	246	54.91
รวม	448	100.00

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.52 มีอายุตั้งแต่ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.45 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.93 มีประสบการณ์การทำงาน 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.32 มีสถานภาพเป็นบุคลากร กศน. ตำบล คิดเป็นร้อยละ 54.91

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล เกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		ระดับความ เหมาะสม			ระดับความ เหมาะสม			ระดับความ เหมาะสม			ระดับความ เหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	4.74	.103	มากที่สุด	4.01	.163	มาก	4.01	.164	มาก	4.02	.147	มาก
2	ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	4.64	.148	มากที่สุด	3.72	.131	มาก	3.68	.139	มาก	3.78	.141	มาก
3	ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	4.69	.167	มากที่สุด	3.65	.118	มาก	3.75	.114	มาก	3.72	.123	มาก
4	ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	4.70	.174	มากที่สุด	3.60	.145	มาก	3.41	.299	มาก	3.56	.149	มาก
	รวม	4.69	.104	มากที่สุด	3.74	.072	มาก	3.77	.072	มาก	3.77	.071	มาก

จากตาราง 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้านดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสถานศึกษาที่มีต่อความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.74$) ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.70$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.69$) และ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$)

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.72$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.65$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$)

3. ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.68$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$)

4. ความคิดเห็นของบุคลากร กศน. ตำบล ที่มีต่อความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.02$) ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.72$) และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.56$)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล
ด้านองค์ประกอบหลักปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)	4.76	.133	มากที่สุด	4.11	.209	มาก	4.13	.205	มาก	4.11	.184	มาก
	การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต	4.90	.301	มากที่สุด	4.01	.406	มาก	4.16	.491	มาก	3.97	.336	มาก
2	ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)												
	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	4.81	.402	มากที่สุด	3.95	.323	มาก	4.03	.442	มาก	4.02	.337	มาก
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการ ดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.86	.359	มากที่สุด	4.38	.527	มาก	4.36	.523	มาก	4.44	.521	มาก
	ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)												
4	การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และ การนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้	4.76	.539	มากที่สุด	4.21	.746	มาก	4.21	.722	มาก	4.24	.701	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็น ประชาธิปไตยพัฒนาตนเอง และสังคม <u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u>	4.57	.676	มากที่สุด	4.04	.924	มาก	4.12	.888	มาก	4.10	.894	มาก
6	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม <u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u>	4.48	.814	มาก	3.75	.932	มาก	3.73	.892	มาก	3.76	.892	มาก
7	การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการ เรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล	4.86	.359	มากที่สุด	3.84	.936	มาก	3.92	.916	มาก	3.83	.887	มาก
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ <u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u>	4.81	.402	มากที่สุด	3.98	.947	มาก	4.01	.914	มาก	3.99	.917	มาก
9	การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและ แสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	4.81	.512	มากที่สุด	4.28	.886	มาก	4.20	.861	มาก	4.22	.830	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม(Post-Modernism)</u>													
10	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	4.76	.539	มากที่สุด	4.39	.491	มาก	4.41	.494	มาก	4.37	.483	มาก
<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u>													
11	การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ	4.81	.402	มากที่สุด	4.33	.471	มาก	4.29	.454	มาก	4.31	.463	มาก
	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.71	.253	มากที่สุด	3.83	.252	มาก	3.78	.228	มาก	3.85	.247	มาก
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเชื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.71	.463	มากที่สุด	4.42	.496	มาก	4.39	.490	มาก	4.40	.491	มาก
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้	4.86	.359	มากที่สุด	3.99	.818	มาก	3.91	.761	มาก	3.96	.758	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัด กระบวนการเรียนรู้	4.62	.498	มากที่สุด	3.57	.587	มาก	3.55	.540	มาก	3.63	.576	มาก
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้อง กับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม	4.76	.436	มากที่สุด	4.13	.725	มาก	4.06	.686	มาก	3.09	.700	ปานกลาง
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	4.62	.498	มากที่สุด	3.48	.539	ปานกลาง	3.47	.541	ปานกลาง	3.56	.537	มาก
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้อง กับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของ ผู้เรียน	4.71	.463	มากที่สุด	3.38	.508	ปานกลาง	3.31	.463	ปานกลาง	3.47	.516	ปานกลาง
	รวม	4.74	.103	มากที่สุด	4.01	.163	มาก	4.01	.164	มาก	4.02	.147	มาก

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.90$) และมี 3 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญ กับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล และข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) และมี 4 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลป วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ข้อ 1 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.81$)

2. ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญา การจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ($\bar{X} = 4.39$) ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.38$) และ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.33$)

3. ข้าราชการครู มีความ คิดเห็น ต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัด การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) และหลักการจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.78$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 การจัด กระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริง ในสังคม ($\bar{X} = 4.41$) ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสใน การเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$) และข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการ ดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.36$)

4. บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัด การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิ ต ($\bar{X} = 3.85$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 12 การจัดการศึกษา มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.40$) และข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่าง หลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ($\bar{X} = 4.37$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล
ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
				สม			สม						สม
1	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	4.61	.274	มากที่สุด	3.70	.265	มาก	3.62	.241	มาก	3.71	.249	มาก
	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.62	.498	มากที่สุด	3.88	.701	มาก	3.81	.727	มาก	3.89	.630	มาก
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติ การเรียนรู้ กับแหล่งเรียนรู้	4.67	.483	มากที่สุด	3.38	.642	มาก	3.34	.536	ปานกลาง	3.43	.627	ปานกลาง
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	4.57	.507	มากที่สุด	4.11	.460	มาก	3.93	.579	มาก	4.08	.444	มาก
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลัก ปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา อย่างเป็นระบบ	4.57	.598	มากที่สุด	3.82	.833	มาก	3.76	.761	มาก	3.83	.798	มาก
5	มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	4.67	.577	มากที่สุด	3.30	.460	ปานกลาง	3.26	.438	ปานกลาง	3.33	.471	ปานกลาง
6	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	4.66	.338	มากที่สุด	3.74	.245	มาก	3.79	.278	มาก	3.79	.247	มาก
	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.67	.483	มากที่สุด	3.52	.668	มาก	3.57	.674	มาก	3.58	.658	มาก
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง	4.43	.676	มาก	3.99	.261	มาก	4.11	.428	มาก	3.98	.319	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว	4.71	.561	มากที่สุด	3.96	.193	มาก	4.05	.362	มาก	4.02	.312	มาก
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและ วิทยาการใหม่ ๆ	4.86	.359	มากที่สุด	3.50	.502	มาก	3.44	.499	ปานกลาง	3.56	.574	มาก
	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.66	.254	มากที่สุด	3.73	.192	มาก	3.68	.201	มาก	3.80	.268	มาก
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้	4.57	.598	มากที่สุด	3.86	.353	มาก	3.77	.426	มาก	3.93	.428	มาก
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.62	.498	มากที่สุด	3.93	.252	มาก	3.80	.405	มาก	4.04	.365	มาก
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและ การสื่อสาร	4.67	.483	มากที่สุด	3.72	.451	มาก	3.66	.475	มาก	3.78	.552	มาก
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.82	.370	มากที่สุด	3.43	.520	ปานกลาง	3.51	.527	มาก	3.47	.566	ปานกลาง
	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์	4.60	.207	มากที่สุด	3.86	.292	มาก	3.86	.284	มาก	3.94	.335	มาก
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทาง การประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย	4.56	.497	มากที่สุด	3.89	.494	มาก	4.03	.547	มาก	3.94	.569	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสม กับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง	4.70	.525	มากที่สุด	3.84	.461	มาก	3.86	.501	มาก	3.90	.533	มาก
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมี คุณธรรม	4.56	.627	มากที่สุด	4.06	.324	มาก	4.00	.421	มาก	4.10	.394	มาก
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบ การวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ	4.62	.439	มากที่สุด	3.63	.669	มาก	3.53	.629	มาก	3.80	.707	มาก
		4.67	.267	มากที่สุด	3.50	.368	มาก	3.41	.379	ปานกลาง	3.64	.408	มาก
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสม	4.49	.494	มาก	3.35	.604	ปานกลาง	3.29	.592	ปานกลาง	3.52	.791	มาก
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และ ความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต	4.73	.461	มากที่สุด	3.65	.789	มาก	3.49	.738	ปานกลาง	3.79	.793	มาก
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การพัฒนาสังคมและชุมชน	4.80	.499	มากที่สุด	3.51	.589	มาก	3.45	.592	ปานกลาง	3.60	.572	มาก
		4.67	.295	มากที่สุด	3.72	.441	มาก	3.63	.437	มาก	3.80	.407	มาก
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททาง สังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	4.74	.457	มากที่สุด	3.64	.710	มาก	3.50	.691	มาก	3.75	.657	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี	4.62	.590	มากที่สุด	3.80	.768	มาก	3.68	.741	มาก	3.87	.711	มาก
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน	4.67	.577	มากที่สุด	3.71	.664	มาก	3.71	.658	มาก	3.77	.619	มาก
	รวม	4.64	.148	มากที่สุด	3.72	.131	มาก	3.68	.139	มาก	3.78	.141	มาก

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มี 2 เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การใช้ทักษะชีวิต จัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.67$) และมี 2 เรื่อง ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.66$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.61$) และการประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ต่อด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.86$) ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.82$) และ ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.80$)

2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ คิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิด แก่ผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับ มากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และ ประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.86$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) การ พัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.72$) ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.73$) ทักษะในการแสวงหา ความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.70$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและ สิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบ หลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระ บวนการจัดการความรู้เพื่อ การพัฒนาตนเอง ชุมชน และ สังคม ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.06$) ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.99$)

3. ข้าราชการครู มีความ คิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และ ประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.86$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.68$) การพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.63$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนา

ตนเอง ($\bar{X} = 3.62$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว ($\bar{X} = 4.05$) และข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจ ในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.03$)

4. บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้ เกิดแก่ผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.94$) มี 2 รายการที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.80$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.71$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.10$) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.08$) ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.04$)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล
ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
	การวางแผนหลักสูตร	4.73	.231	มากที่สุด	3.60	.219	มาก	3.72	.242	มาก	3.69	.217	มาก
	การวางแผนเตรียมการ												
1	การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และ ผู้เกี่ยวข้อง	4.76	.436	มากที่สุด	3.35	.498	ปานกลาง	3.33	.471	ปานกลาง	3.55	.622	มาก
2	การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ ทางการศึกษา	4.62	.590	มากที่สุด	3.34	.514	ปานกลาง	3.36	.523	ปานกลาง	3.41	.533	ปานกลาง
3	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่าง ต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.76	.436	มากที่สุด	3.69	.698	มาก	3.74	.638	มาก	3.74	.663	มาก
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายใน การสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	4.67	.577	มากที่สุด	3.74	.754	มาก	3.77	.746	มาก	3.75	.723	มาก
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัคร และขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	4.81	.512	มากที่สุด	3.21	.437	ปานกลาง	3.43	.674	ปานกลาง	3.31	.485	ปานกลาง

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
<u>การกำหนดจุดหมาย</u>													
6	ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.67	.577	มากที่สุด	3.66	.707	มาก	3.91	.777	มาก	3.77	.695	มาก
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง	4.76	.436	มากที่สุด	3.64	.697	มาก	4.05	.776	มาก	3.72	.652	มาก
<u>การกำหนดเนื้อหา</u>													
8	ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน	4.71	.561	มากที่สุด	3.84	.698	มาก	3.94	.724	มาก	4.01	.557	มาก
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที	4.81	.402	มากที่สุด	3.97	.723	มาก	3.98	.706	มาก	3.97	.709	มาก
	การนำหลักสูตรไปใช้	4.67	.171	มากที่สุด	3.69	.153	มาก	3.78	.157	มาก	3.75	.152	มาก
<u>การพัฒนาครูและบุคลากร</u>													
10	พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	4.81	.402	มากที่สุด	4.40	.748	มาก	4.39	.706	มาก	4.40	.695	มาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ <u>การพัฒนาหลักสูตร</u>	4.52	.680	มากที่สุด	3.65	.687	มาก	3.89	.706	มาก	3.66	.663	มาก
12	มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	.680	มากที่สุด	3.23	.461	ปานกลาง	3.41	.509	ปานกลาง	3.34	.512	ปานกลาง
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาช่วย	4.62	.590	มากที่สุด	3.85	.388	มาก	4.15	.484	มาก	3.96	.476	มาก
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และชุมชน	4.76	.436	มากที่สุด	3.61	.674	มาก	3.93	.722	มาก	3.61	.634	มาก
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.71	.463	มากที่สุด	3.64	.637	มาก	3.62	.566	มาก	3.67	.641	มาก
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	4.71	.561	มากที่สุด	3.69	.751	มาก	3.65	.690	มาก	3.87	.773	มาก
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	4.95	.218	มากที่สุด	4.37	.669	มาก	4.30	.629	มาก	4.39	.609	มาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วน ทุกรายวิชาแนกตามวิธีเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้	4.67	.577	มากที่สุด	4.01	.794	มาก	4.02	.718	มาก	4.05	.760	มาก
19	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการเรียนรู้วิธีเรียน	4.67	.483	มากที่สุด	3.54	.637	มาก	3.57	.626	มาก	3.56	.615	มาก
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตาม ศักยภาพ	4.71	.561	มากที่สุด	3.70	.736	มาก	3.81	.637	มาก	3.71	.707	มาก
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	4.90	.301	มากที่สุด	3.80	.817	มาก	3.84	.796	มาก	3.83	.783	มาก
22	มีการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา ทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการ สร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model	4.90	.301	มากที่สุด	3.88	.816	มาก	3.92	.795	มาก	3.89	.790	มาก
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนอง ความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน	4.81	.402	มากที่สุด	3.27	.467	ปานกลาง	3.35	.478	ปานกลาง	3.35	.495	ปานกลาง
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม	4.76	.436	มากที่สุด	3.78	.775	มาก	3.97	.665	มาก	4.04	.713	มาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
<u>การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</u>													
25	มีการวัดและประเมินผลควบคู่ ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง	4.57	.507	มากที่สุด	3.90	.854	มาก	3.96	.798	มาก	3.90	.802	มาก
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน	4.52	.512	มากที่สุด	3.76	.818	มาก	3.86	.786	มาก	3.82	.798	มาก
<u>การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา</u>													
27	มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	4.29	.561	มาก	3.41	.551	มาก	3.51	.542	มาก	3.48	.555	ปานกลาง
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ	4.71	.463	มากที่สุด	3.33	.471	ปานกลาง	3.49	.502	ปานกลาง	3.51	.501	มาก
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใส ยุติธรรม	4.52	.602	มากที่สุด	3.67	.730	มาก	3.72	.685	มาก	3.69	.708	มาก
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	4.71	.463	มากที่สุด	3.28	.492	ปานกลาง	3.39	.530	ปานกลาง	3.36	.513	ปานกลาง

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงาน เทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม	4.52	.680	มาก	3.42	.534	มาก	3.50	.542	มาก	3.44	.537	ปานกลาง
	การประเมินหลักสูตร	4.71	.373	มากที่สุด	3.41	.358	มาก	3.47	.376	มาก	3.47	.381	ปานกลาง
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	4.71	.463	มากที่สุด	3.39	.491	ปานกลาง	3.47	.502	มาก	3.43	.497	ปานกลาง
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.71	.463	มากที่สุด	3.43	.571	ปานกลาง	3.48	.578	มาก	3.50	.584	มาก
	รวม	4.69	.167	มากที่สุด	3.65	.118	มาก	3.75	.114	มาก	3.72	.123	มาก

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 4.73$) การประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 4.71$) และการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.95$) และมี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model ($\bar{X} = 4.90$) และมี 4 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัคร และขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ข้อ 9 ความเหมาะสมของการ กำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ ประโยชน์ได้ในทันที ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.81$)

2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่อง จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.69$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.60$) และการประเมินหลักสูตร พบว่า ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.37$) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน ($\bar{X} = 4.01$)

3. ข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.78$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.72$) และการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาคู่มือให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.30$) และข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาเครือข่าย ($\bar{X} = 4.15$)

4. บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.69$) และการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาคู่มือให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.39$) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน ($\bar{X} = 4.05$)

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล
ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร กศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
				สม			สม			สม			สม
1	ภาคีเครือข่าย มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคี เครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของ การจัดการ ศึกษา	4.79	.246	มากที่สุด	3.90	.480	มาก	3.93	.431	มาก	3.93	.453	มาก
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา	4.81	.402	มากที่สุด	4.06	.857	มาก	4.07	.828	มาก	4.09	.796	มาก
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.76	.539	มากที่สุด	3.84	.752	มาก	3.84	.699	มาก	3.85	.725	มาก
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียน ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา	4.61	.316	มากที่สุด	3.72	.285	มาก	3.74	.280	มาก	3.69	.274	มาก
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้	4.57	.598	มากที่สุด	3.80	.755	มาก	3.83	.746	มาก	3.83	.704	มาก
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	4.57	.507	มากที่สุด	3.86	.806	มาก	3.82	.751	มาก	3.86	.788	มาก
		4.52	.602	มากที่สุด	3.52	.607	มาก	3.56	.576	มาก	3.54	.616	มาก

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ n = 21			ผู้บริหารสถานศึกษา n = 108			ข้าราชการครู n = 98			บุคลากร ทัศน.ตำบล n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสพการณ์	4.71	.561	มากที่สุด	3.78	.723	มาก	3.85	.679	มาก	3.69	.701	มาก
8	มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน	4.67	.577	มากที่สุด	3.72	.756	มาก	3.73	.711	มาก	3.65	.733	มาก
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง เทคโนโลยีและสารสนเทศ	4.67	.577	มากที่สุด	3.64	.762	มาก	3.63	.709	มาก	3.59	.716	มาก
		4.76	.406	มากที่สุด	3.26	.219	ปานกลาง	3.44	.235	มาก	3.25	.322	ปานกลาง
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ตลอดเวลา	4.76	.539	มากที่สุด	3.33	.471	ปานกลาง	3.39	.490	ปานกลาง	3.27	.444	ปานกลาง
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การมีส่วนร่วมของชุมชน	4.76	.436	มากที่สุด	3.31	.464	ปานกลาง	3.50	.503	มาก	3.23	.420	ปานกลาง
		4.73	.290	มากที่สุด	3.38	.320	ปานกลาง	3.44	.337	ปานกลาง	3.32	.280	ปานกลาง
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และ วางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของ สถานศึกษา	4.76	.436	มากที่สุด	3.20	.449	ปานกลาง	3.24	.478	ปานกลาง	3.14	.404	ปานกลาง

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	ตัวบ่งชี้	ผู้เชี่ยวชาญ			ผู้บริหารสถานศึกษา			ข้าราชการครู			บุคลากร กศน.ตำบล		
		n = 21			n = 108			n = 98			n = 246		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.57	.598	มากที่สุด	3.19	.396	ปานกลาง	3.32	.467	ปานกลาง	3.18	.387	ปานกลาง
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด กระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา	4.86	.359	มากที่สุด	3.75	.707	มาก	3.76	.643	มาก	3.63	.675	มาก
		4.80	.294	มากที่สุด	3.77	.525	มาก	3.80	.440	มาก	3.67	.507	มาก
		4.90	.301	มากที่สุด	3.70	.709	มาก	3.72	.588	มาก	3.62	.688	มาก
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ	4.90	.301	มากที่สุด	3.70	.709	มาก	3.72	.588	มาก	3.62	.688	มาก
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึง ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	4.71	.561	มากที่สุด	3.85	.747	มาก	3.89	.640	มาก	3.73	.740	มาก
		4.68	.246	มากที่สุด	3.38	.280	ปานกลาง	3.41	.299	ปานกลาง	3.33	.279	ปานกลาง
		4.67	.483	มากที่สุด	3.23	.423	ปานกลาง	3.33	.471	ปานกลาง	3.17	.381	ปานกลาง
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัด การศึกษาที่ชัดเจน	4.67	.483	มากที่สุด	3.23	.423	ปานกลาง	3.33	.471	ปานกลาง	3.17	.381	ปานกลาง
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัด การศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.48	.680	มาก	3.66	.648	มาก	3.57	.592	มาก	3.57	.640	มาก
19	มีการประเมินความสำเร็จ ในการระดมทรัพยากรเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.90	.301	มากที่สุด	3.25	.457	ปานกลาง	3.35	.478	ปานกลาง	3.24	.458	ปานกลาง
		4.70	.174	มากที่สุด	3.60	.145	มาก	3.41	.299	ปานกลาง	3.56	.149	มาก
	รวม	4.70	.174	มากที่สุด	3.60	.145	มาก	3.41	.299	ปานกลาง	3.56	.149	มาก

จากตาราง 25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.80$) ภาควิชา ($\bar{X} = 4.79$) เทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.76$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.73$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$) และสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ มี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ และข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.90$) ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) และมี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา และข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.81$)

2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความ คิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชา ($\bar{X} = 3.90$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.72$) การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.77$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.38$) และเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาในการดำเนินงาน ตามภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และข้อ 3 ภาควิชา มีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.84$)

3. ข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชาครีษาย ($\bar{X} = 3.93$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.81$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) เทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.44$) และการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครีษายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$) ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.89$) และข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครีษายในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.88$)

4. บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชาครีษาย ($\bar{X} = 3.93$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.69$) การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.67$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.33$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.32$) และเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.25$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาครีษาย ในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และข้อ 3 ภาควิชาครีษายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.85$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล เกี่ยวกับความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

ตาราง 26 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	10.787	3	3.596	153.933*	.000
	ภายในกลุ่ม	10.861	465	.023		
	รวม	21.648	468			
2. ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	17.315	3	5.772	299.167*	.000
	ภายในกลุ่ม	8.971	465	.019		
	รวม	26.286	468			
3. ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	20.010	3	6.670	445.198*	.000
	ภายในกลุ่ม	6.967	465	.015		
	รวม	26.977	468			
4. ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	25.572	3	8.524	376.659*	.000
	ภายในกลุ่ม	10.523	465	.023		
	รวม	36.095	468			
ระดับสภาพโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	17.604	3	5.868	1094.255*	.000
	ภายในกลุ่ม	2.494	465	.005		
	รวม	20.097	468			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 26 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ จากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบ หลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา แตกต่าง กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') แสดงผลในตาราง 27 – 30

ตาราง 27 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการ จัด การศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7934*	.7401*	.7269*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 27 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา แตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับ ข้าราชการครู และ ผู้เชี่ยวชาญกับ บุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 28 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9321*	.97125*	.8673*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล		.0649*	.1052*	

จากตาราง 28 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล บุคลากร กศน. ตำบล กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร กศน. ตำบล กับข้าราชการครู โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 29 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0441*	.9459*	.9764*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.9082*		.0305*
บุคลากร กศน. ตำบล		.0677*		

จากตาราง 29 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้แตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้ เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน . ตำบล ข้าราชการครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูกับ บุคลากร กศน . ตำบล และบุคลากร กศน . ตำบลกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 30 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1045*	1.0637*	1.1455*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				.0818*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 30 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล และข้าราชการครูกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 31 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง
ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	8.532	3	2.844	76.752*	.000
	ภายในกลุ่ม	17.231	465	.037		
	รวม	25.764	468			
<u>ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)</u>						
1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตลอดชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	18.401	3	6.134	40.787*	.000
	ภายในกลุ่ม	69.928	465	.150		
	รวม	88.328	468			
<u>ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)</u>						
2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	13.300	3	4.433	33.929*	.000
	ภายในกลุ่ม	60.760	465	.131		
	รวม	74.060	468			
3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	4.585	3	1.528	5.719*	.001
	ภายในกลุ่ม	124.272	465	.267		
	รวม	128.857	468			
<u>ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)</u>						
4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	5.831	3	1.944	3.863*	.009
	ภายในกลุ่ม	233.981	465	.503		
	รวม	239.812	468			
5 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยพัฒนาตนเอง และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	5.056	3	1.685	2.123	.097
	ภายในกลุ่ม	369.178	465	.794		
	รวม	374.235	468			
<u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u>						
6 การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	ระหว่างกลุ่ม	10.560	3	3.520	4.368*	.005
	ภายในกลุ่ม	374.690	465	.806		
	รวม	385.249	468			
<u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u>						
7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญความมีอิสระภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการ และ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	20.912	3	6.971	8.833*	.000
	ภายในกลุ่ม	366.969	465	.789		
	รวม	387.881	468			

ตาราง 31 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	13.409 382.173 395.582	3 465 468	4.470 .822	5.438*	.001
<u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u>							
9	การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหา และแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	7.009 326.773 333.783	3 465 468	2.336 .703	3.325*	.020
<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม(Post-Modernism)</u>							
10	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.047 111.393 114.439	3 465 468	1.016 .240	4.239*	.006
<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u>							
11	การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมารวบรวมวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	5.131 98.643 103.774	3 465 468	1.710 .212	8.062*	.000
<u>หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต</u>							
		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	15.994 27.840 43.835	3 465 468	5.331 .060	89.046*	.000
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.995 112.094 114.090	3 465 468	.665 .241	2.759*	.042
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	16.592 268.406 284.998	3 465 468	5.531 .577	9.582*	.000
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	21.472 150.064 171.535	3 465 468	7.157 .323	22.178*	.000
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้อง กับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	9.237 223.590 232.827	3 465 468	3.079 .481	6.404*	.000

ตาราง 31 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัด การศึกษา เช่น บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	24.973	3	8.324	28.881*	.000
		ภายในกลุ่ม	134.025	465	.288		
		รวม	158.998	468			
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการ นำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	35.899	3	11.966	47.551*	.000
		ภายในกลุ่ม	117.018	465	.252		
		รวม	152.917	468			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	10.787	3	3.596	153.933*	.000
		ภายในกลุ่ม	10.861	465	.023		
		รวม	21.648	468			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 31 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่า Sig. มากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$ มี 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่มีค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = .05$ มี 16 ข้อ คือ ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และารนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญ กับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้

ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ปรัชญาหลังสมัยนิยม(Post-Modemism) ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคมปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ 12 การจัดการศึกษา มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเพื่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลัก ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลารเรียนรู้ ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 15 บุรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม ข้อ 16 มีการพึ่งพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') แสดงผลในตาราง 32-49

ตาราง 32 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6605*	.6345*	.6532*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 32 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 33 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจำแนกตามตำแหน่งข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8951*	.7415*	.9373*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.1536*		.1958*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 33 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล และข้าราชการครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 34 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2 การจัดการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8576*	.7789*	.7851*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 34 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 35 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 3 การจัดการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.4725*	.5000*	.4181*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 35 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 36 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 4 การจัด การศึกษา โดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.5504*	.5476*	.5261*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 36 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 37 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7262*	.7415*	.7160*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 37 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 38 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 7 การจัดการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0206*	.9388*	.10279*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 38 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 39 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 8 การจัดการกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8288*	.7993*	.8177*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 39 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 40 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำในการปฏิบัติไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ			.6054*	.5859*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 40 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 41 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.3677*	.3537*	.3961*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 41 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. . ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 42 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.4826*	.5238*	.5006*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 42 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 43 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8842*	.9337*	.8620*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 43 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 44 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12

การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.2912*	.3265*	.3118*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 44 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 45 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8668*	.9490*	.8937*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 45 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 46 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0517*	1.0680*	.9890*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 46 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 47 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 15 บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้อง กับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6273*	.7007*	.6725*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 47 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 48 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1383*	1.1497*	1.0621*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 48 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับ ข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. . ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 49 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3297*	1.4082*	1.2427*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 49 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับ ข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. . ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 50 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง
ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	18.047	3	6.016	94.544*	.000
	ภายในกลุ่ม	29.587	465	.064		
	รวม	47.634	468			
1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	11.736	3	3.912	8.911*	.000
	ภายในกลุ่ม	204.136	465	.439		
	รวม	215.872	468			
2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติ การเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	32.982	3	10.994	29.854*	.000
	ภายในกลุ่ม	171.243	465	.368		
	รวม	204.225	468			
3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	7.383	3	2.461	10.611*	.000
	ภายในกลุ่ม	107.853	465	.232		
	รวม	115.237	468			
4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา "คิดเป็น" ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ	ระหว่างกลุ่ม	11.986	3	3.995	6.385*	.000
	ภายในกลุ่ม	290.961	465	.626		
	รวม	302.947	468			
5 มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	37.543	3	12.514	57.401*	.000
	ภายในกลุ่ม	101.378	465	.218		
	รวม	138.921	468			
เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	16.031	3	5.344	80.212*	.000
	ภายในกลุ่ม	30.978	465	.067		
	รวม	47.009	468			
6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	24.712	3	8.237	19.089*	.000
	ภายในกลุ่ม	200.661	465	.432		
	รวม	225.373	468			
7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	4.785	3	1.595	12.615*	.000
	ภายในกลุ่ม	58.797	465	.126		
	รวม	63.582	468			
8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว	ระหว่างกลุ่ม	10.238	3	3.413	33.957*	.000
	ภายในกลุ่ม	46.730	465	.100		
	รวม	56.968	468			

ตาราง 50 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทาย และวิทยาการใหม่ ๆ	ระหว่างกลุ่ม	36.962	3	12.321	42.983*	.000
		ภายในกลุ่ม	133.289	465	.287		
		รวม	170.252	468			
	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	17.598	3	5.866	102.740*	.000
		ภายในกลุ่ม	26.549	465	.057		
		รวม	44.147	468			
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	11.698	3	3.899	21.967*	.000
		ภายในกลุ่ม	82.541	465	.178		
		รวม	94.239	468			
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	12.876	3	4.292	33.225*	.000
		ภายในกลุ่ม	60.070	465	.129		
		รวม	72.947	468			
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับ ภาษาและ การสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	18.208	3	6.069	23.101*	.000
		ภายในกลุ่ม	122.171	465	.263		
		รวม	140.380	468			
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	36.737	3	12.246	41.881*	.000
		ภายในกลุ่ม	135.962	465	.292		
		รวม	172.699	468			
	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และ ประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	10.785	3	3.595	37.200	.000
		ภายในกลุ่ม	44.939	465	.097		
		รวม	55.724	468			
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทาง การประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	8.463	3	2.821	9.476*	.000
		ภายในกลุ่ม	138.428	465	.298		
		รวม	146.891	468			
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของ ตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	13.755	3	4.585	17.573*	.000
		ภายในกลุ่ม	121.318	465	.261		
		รวม	135.072	468			
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	5.638	3	1.879	11.829*	.000
		ภายในกลุ่ม	73.885	465	.159		
		รวม	79.524	468			
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ของตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	22.696	3	7.565	16.672	.000
		ภายในกลุ่ม	211.008	465	.454		
		รวม	233.704	468			

ตาราง 50 (ต่อ)

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทาย ต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	28.950	3	9.650	63.955*	.000
	ภายในกลุ่ม	70.163	465	.151		
	รวม	99.113	468			
18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	27.282	3	9.094	18.397*	.000
	ภายในกลุ่ม	229.854	465	.494		
	รวม	257.136	468			
19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และ ความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	28.089	3	9.363	15.812*	.000
	ภายในกลุ่ม	275.353	465	.592		
	รวม	303.442	468			
20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	32.884	3	10.961	32.916*	.000
	ภายในกลุ่ม	154.850	465	.333		
	รวม	187.734	468			
การพัฒนาสังคมและชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	19.418	3	6.473	37.247*	.000
	ภายในกลุ่ม	80.809	465	.174		
	รวม	100.227	468			
21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	27.384	3	9.128	20.407*	.000
	ภายในกลุ่ม	207.997	465	.447		
	รวม	235.382	468			
22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	15.508	3	5.169	9.822*	.000
	ภายในกลุ่ม	244.743	465	.526		
	รวม	260.252	468			
23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	17.444	3	5.815	14.397*	.000
	ภายในกลุ่ม	187.806	465	.404		
	รวม	205.249	468			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	17.315	3	5.772	299.167*	.000
	ภายในกลุ่ม	8.971	465	.019		
	รวม	26.286	468			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 50 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$ มี 23 ข้อ

คือ ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนด เป้าหมาย และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการ เรียนรู้กับ แหล่งเรียนรู้ ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการ ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการ ตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อ หาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ด้วยตนเอง ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อ 8 มีความ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้ กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อ 10 มี ความสามารถในการ อ่าน เขียนเพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ ข้อ 11 มีความสามารถในการคิด คำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษา และการสื่อสาร ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพบนพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์ ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ข้อ 15 มีความสามารถ ในตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง ข้อ 16 มี ความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานประกอบ การวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง การใช้ทักษะชีวิตจัดการ กับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มา ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตน เกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และ ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ข้อ 20 มีความสามารถในการ ปรับตัว เคารพศานาการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การพัฒนาสังคมและชุมชน ข้อ 21 มี ความ สามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต ข้อ 22 มี ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และ ประเพณี และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน แสดง ว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') แสดงผลในตาราง 51-79

ตาราง 51 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9223*	1.0027*	.9056*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 51 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 52 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7344*	.8129*	.7247*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 52 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ กับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 53 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2
มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติ กาเทียบรู้กับแหล่งเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2888*	1.3299*	1.2374*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 53 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 54 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.4657*	.6429*	.4901*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 54 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 55 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7541*	.8163*	.7381*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 55 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 56 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3686*	1.4116*	1.3374*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 56 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 57 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9239*	.8733*	.8811*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 57 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 58 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1474*	1.0952*	1.0894*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 58 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 59 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 7 มีนัยสำคัญไฟว์ไฝเรียนรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.4382*	.3163*	.4489*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 59 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 60 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7527*	.6633*	.6899*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 60 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 61 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3571*	1.4184*	1.2962*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 61 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 62 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9344*	.9838*	.8635*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 62 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 63 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7157*	.8061*	.6365*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 63 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 64 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 11มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6864*	.8231*	.5825*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 64 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 65 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและ การสื่อสาร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9455*	1.0034*	.8902*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 65 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 66 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3900*	1.3027*	1.3449*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 66 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 67 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การประกอบอาชีพบนพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7516*	.7538*	.6729*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 67 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 68 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6650*	.5228*	.6165*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 68 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 69 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8515*	.8406*	.7996*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 69 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 70 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.5056*	.5632*	.4613*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 70 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 71 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9844*	1.0884*	.8142*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จาก ตาราง 71 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 72 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1699*	1.2616*	1.0365*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล		.1334*	.2251*	

จากตาราง 72 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล . ตำบล กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร กศน. ตำบล กับข้าราชการครู โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 73 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1436*	1.2041*	.9735*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 73 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 74 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0843*	1.2387*	.9436*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 74 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 75 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2818*	1.3421*	1.1925*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 75 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 76 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การพัฒนาสังคมและชุมชน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9594*	1.0418*	.8799*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 76 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 77 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1022*	1.2377*	.9921*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 77 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 78 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8210*	.9354*	.7491*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 78 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 79 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9551*	.9524*	.8984*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 79 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 80 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง
ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
การวางแผนหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	23.022	3	7.674	153.436*	.000
	ภายในกลุ่ม	23.256	465	.050		
	รวม	46.278	468			
<u>การวางแผนเตรียมการ</u>						
1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	39.372	3	13.124	41.852*	.000
	ภายในกลุ่ม	145.814	465	.314		
	รวม	185.186	468			
2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	31.137	3	10.379	37.017*	.000
	ภายในกลุ่ม	130.381	465	.280		
	รวม	161.518	468			
3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบ ข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย	ระหว่างกลุ่ม	21.632	3	7.211	16.244*	.000
	ภายในกลุ่ม	206.411	465	.444		
	รวม	228.043	468			
4 การประสานงานชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคี เครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และ พัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	16.929	3	5.643	10.611*	.000
	ภายในกลุ่ม	247.281	465	.532		
	รวม	264.210	468			
5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการ วางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็น ระบบ	ระหว่างกลุ่ม	47.553	3	15.851	58.242*	.000
	ภายในกลุ่ม	126.554	465	.272		
	รวม	174.107	468			
<u>การกำหนดจุดหมาย</u>						
6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าว ไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	19.045	3	6.348	12.551*	.000
	ภายในกลุ่ม	235.193	465	.506		
	รวม	254.238	468			
7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคมที่มีการ เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	30.030	3	10.010	21.493*	.000
	ภายในกลุ่ม	216.559	465	.466		
	รวม	246.589	468			
<u>การกำหนดเนื้อหา</u>						
8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการ ดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	13.685	3	4.562	11.565*	.000
	ภายในกลุ่ม	183.423	465	.394		
	รวม	197.109	468			

ตาราง 80 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที	ระหว่างกลุ่ม	14.031	3	4.677	9.514*	.000
		ภายในกลุ่ม	228.589	465	.492		
		รวม	242.620	468			
	การนำหลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	17.943	3	5.981	252.082*	.000
		ภายในกลุ่ม	11.033	465	.024		
		รวม	28.975	468			
การพัฒนาครูและบุคลากร							
10	พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	3.403	3	1.134	2.316	.075
		ภายในกลุ่ม	227.687	465	.490		
		รวม	231.090	468			
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	17.796	3	5.932	12.901*	.000
		ภายในกลุ่ม	213.819	465	.460		
		รวม	231.615	468			
12	การพัฒนาหลักสูตร มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	30.343	3	10.114	38.993*	.000
		ภายในกลุ่ม	120.614	465	.259		
		รวม	150.956	468			
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	13.203	3	4.401	20.305*	.000
		ภายในกลุ่ม	100.788	465	.217		
		รวม	113.991	468			
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือก ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	31.383	3	10.461	24.361*	.000
		ภายในกลุ่ม	199.683	465	.429		
		รวม	231.066	468			
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	22.790	3	7.597	19.866*	.000
		ภายในกลุ่ม	177.820	465	.382		
		รวม	200.610	468			
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	21.738	3	7.246	13.100*	.000
		ภายในกลุ่ม	257.217	465	.553		
		รวม	278.955	468			
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	7.574	3	2.525	6.661*	.000
		ภายในกลุ่ม	176.238	465	.379		
		รวม	183.812	468			

ตาราง 80 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจน	ระหว่างกลุ่ม	8.176	3	2.725	4.818*	.003
	ครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน	ภายในกลุ่ม	263.031	465	.566		
		รวม	271.207	468			
<u>การจัดกระบวนการเรียนรู้</u>							
19	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี	ระหว่างกลุ่ม	24.714	3	8.238	21.630*	.000
	ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน	ภายในกลุ่ม	177.098	465	.381		
		รวม	201.812	468			
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็ม	ระหว่างกลุ่ม	20.173	3	6.724	13.967*	.000
	ตามศักยภาพ	ภายในกลุ่ม	223.870	465	.481		
		รวม	244.043	468			
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	23.454	3	7.818	12.886*	.000
	กระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนา	ภายในกลุ่ม	282.124	465	.607		
	คุณธรรมจริยธรรม	รวม	305.578	468			
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการ	ระหว่างกลุ่ม	20.622	3	6.874	11.232*	.000
	พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้	ภายในกลุ่ม	284.585	465	.612		
	ความรู้ และการสร้างความรู้สึกหับตนเอง โดย	รวม	305.207	468			
	ยึดหลัก ONIE Model						
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียน	ระหว่างกลุ่ม	44.396	3	14.799	63.812*	.000
	ตอบสนองความต้องการและความสนใจของ	ภายในกลุ่ม	107.839	465	.232		
	ผู้เรียน	รวม	152.235	468			
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น	ระหว่างกลุ่ม	17.859	3	5.953	11.873*	.000
	รายบุคคล รายกลุ่ม	ภายในกลุ่ม	233.139	465	.501		
		รวม	250.998	468			
<u>การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</u>							
25	มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัด	ระหว่างกลุ่ม	8.882	3	2.961	4.594*	.004
	กระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตาม	ภายในกลุ่ม	299.677	465	.644		
	สภาพจริง	รวม	308.559	468			
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ	ระหว่างกลุ่ม	10.588	3	3.529	5.652*	.001
	ผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย	ภายในกลุ่ม	290.359	465	.624		
	เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติวิทยา และ	รวม	300.947	468			
	กลุ่มผู้เรียน						
<u>การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการ</u>							
<u>ประเมินเทียบระดับการศึกษา</u>							
27	มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ	ระหว่างกลุ่ม	13.829	3	4.610	15.159*	.000
	การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	ภายในกลุ่ม	141.395	465	.304		
		รวม	155.224	468			

ตาราง 80 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	33.952	3	11.317	46.512*	.000
		ภายในกลุ่ม	113.144	465	.243		
		รวม	147.096	468			
29	มีหลักสูตรและวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	14.027	3	4.676	9.429*	.000
		ภายในกลุ่ม	230.582	465	.496		
		รวม	244.610	468			
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระหว่างกลุ่ม	38.231	3	12.744	48.979*	.000
		ภายในกลุ่ม	120.985	465	.260		
		รวม	159.215	468			
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม การประเมินหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	23.537	3	7.846	26.493*	.000
		ภายในกลุ่ม	137.708	465	.296		
		รวม	161.245	468			
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	ระหว่างกลุ่ม	31.945	3	10.648	75.927*	.000
		ภายในกลุ่ม	65.214	465	.140		
		รวม	97.160	468			
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	33.217	3	11.072	45.168*	.000
		ภายในกลุ่ม	113.990	465	.245		
		รวม	147.207	468			
	รวม	ระหว่างกลุ่ม	30.827	3	10.276	31.074*	.000
		ภายในกลุ่ม	153.770	465	.331		
		รวม	184.597	468			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 80 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่า Sig. มากกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$ มี 1 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่มีค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = .05$

มี 32 ข้อ คือ การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย ข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและ ขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบการกำหนดจุดหมาย ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลง การกำหนดเนื้อหา ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร ข้อ 11 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตร ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และชุมชน ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็น ต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคลรายกลุ่ม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน การเทียบโอนความรู้และ

ประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา ข้อ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา กษัตริย์ และมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบ ระดับให้ มีมาตรฐาน และเป็นธรรม การประเมินหลักสูตร ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') แสดงผลในตาราง 81-115

ตาราง 81 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การวางแผนหลักสูตร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1266*	1.0077*	1.0383*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 81 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 82 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4158*	1.4354*	1.2131*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล		.2026*	.2222*	

จากตาราง 82 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล . ตำบล กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร กศน. ตำบล กับข้าราชการครู โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 83 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2
การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2825*	1.2619*	1.2044*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 83 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. . ตำบล โดยแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 84 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้
ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0696*	1.0170*	1.0261*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 84 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. . ตำบล โดยแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 85 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 4 การประสานงาน ที่แจ้งทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9299*	.8937*	.9202*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 85 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 86 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียน อย่างเป็นระบบ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.6035*	1.3810*	1.5012*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 86 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 87 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0044*	.7598*	.8994*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 87 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 88 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 7

ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1245*	.7080*	1.0441*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.4166*		.3362*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 88 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล ข้าราชการครู กับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 89 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8709*	.7784*	.6998*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 89 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 90 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8384*	.8343*	.8362*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 90 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 91 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การนำหลักสูตรไปใช้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9870*	.8939*	.9267*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 91 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 92 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 11 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้
ทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8770*	.6333*	.8687*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 92 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 93 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำหลักตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2949*	1.1176*	1.855*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 93 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 94 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาเครือข่าย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7729*	.4660*	.6597*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.3069*		.1637*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 94 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล ข้าราชการครู กับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 95 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และชุมชน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1561*	.8333*	1.1521*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.3228*		.3188*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 95 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล ข้าราชการครู กับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู กับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 96 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0701*	1.0918*	1.0476*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 96 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 97 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0220*	1.0612*	.8484*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 97 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 98 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.5870*	.6565*	.5581*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 98 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 99 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6571*	.6463*	.6179*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 99 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 100 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1282*	1.0952*	1.1057*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 100 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 101 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0124*	.9082*	1.0029*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 101 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 102 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1067*	1.0680*	1.0714*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 102 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 103 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0201*	.9864*	1.0186*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 103 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 104 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.5403*	1.4626*	1.4599*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 104 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 105 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9831*	.7925*	.7172*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 105 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และ ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 106 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.6676*	.6122*	.6690*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 106 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 107 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติวิทยา และกลุ่มผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7642*	.6667*	.7027*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 107 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 108 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8723*	.7755*	.8060*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 108 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 109 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3874*	1.2245*	1.2062*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล		.1812*		

จากตาราง 109 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล และบุคลากร กศน. ตำบลกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 110 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8507*	.7993*	.8368*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 110 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 111 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4354*	1.3265*	1.3566*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 111 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 112 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1007*	1.0238*	1.0848*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 112 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 113 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การประเมินหลักสูตร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3008*	1.2398*	1.2448*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 113 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 114 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3201*	1.2449*	1.2793*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 114 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 115 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2816*	1.2347*	1.2102*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 115 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครูและผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 116 การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำแนกตามตำแหน่ง
ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
	ภาคีเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	15.351	3	5.117	25.496*	.000
		ภายในกลุ่ม	93.324	465	.201		
		รวม	108.675	468			
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับ	ระหว่างกลุ่ม	10.855	3	3.618	5.597*	.001
	ภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของ	ภายในกลุ่ม	300.599	465	.646		
	การจัดการศึกษา	รวม	311.454	468			
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง	ระหว่างกลุ่ม	19.132	3	6.377	11.610*	.000
	สถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา	ภายในกลุ่ม	255.418	465	.549		
		รวม	274.550	468			
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัด	ระหว่างกลุ่ม	16.861	3	5.620	10.882*	.000
	การศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมี	ภายในกลุ่ม	240.150	465	.516		
	ประสิทธิภาพ	รวม	257.011	468			
	สื่อและแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	16.790	3	5.597	71.584*	.000
		ภายในกลุ่ม	36.355	465	.078		
		รวม	53.145	468			
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	11.411	3	3.804	7.326*	.000
	ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	241.437	465	.519		
		รวม	252.849	468			
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	10.620	3	3.540	5.906*	.001
		ภายในกลุ่ม	278.694	465	.599		
		รวม	289.313	468			
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับ	ระหว่างกลุ่ม	19.497	3	6.499	17.733*	.000
	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความ	ภายในกลุ่ม	170.426	465	.367		
	แตกต่างระหว่างบุคคล	รวม	189.923	468			
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	20.679	3	6.893	14.219*	.000
	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้	ภายในกลุ่ม	225.424	465	.485		
	ประสบการณ์	รวม	246.102	468			
8	มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ใน	ระหว่างกลุ่ม	19.837	3	6.612	12.483*	.000
	ชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุน	ภายในกลุ่ม	246.312	465	.530		
	การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	รวม	266.149	468			

ตาราง 116 (ต่อ)

	รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการ	ระหว่างกลุ่ม	22.745	3	7.582	14.630*	.000
	ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง	ภายในกลุ่ม	240.986	465	.518		
	ลึกซึ้ง	รวม	263.731	468			
	เทคโนโลยีและสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	45.170	3	15.057	132.971*	.000
		ภายในกลุ่ม	52.654	465	.113		
		รวม	97.824	468			
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้	ระหว่างกลุ่ม	43.449	3	14.483	67.177*	.000
	ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการ	ภายในกลุ่ม	100.252	465	.216		
	เรียนรู้ได้ตลอดเวลา	รวม	143.701	468			
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้	ระหว่างกลุ่ม	47.730	3	15.910	78.943*	.000
	ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	ภายในกลุ่ม	93.715	465	.202		
	หลากหลาย	รวม	141.446	468			
	การมีส่วนร่วมของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	38.842	3	12.947	141.593*	.000
		ภายในกลุ่ม	42.520	465	.091		
		รวม	81.363	468			
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	51.100	3	17.033	91.344*	.000
	และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และ	ภายในกลุ่ม	86.712	465	.186		
	พันธกิจของสถานศึกษา	รวม	137.812	468			
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และ	ระหว่างกลุ่ม	38.259	3	12.753	72.979*	.000
	ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	ภายในกลุ่ม	81.259	465	.175		
		รวม	119.518	468			
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัด	ระหว่างกลุ่ม	29.428	3	9.809	22.165*	.000
	กระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้	ภายในกลุ่ม	205.787	465	.443		
		รวม	235.215	468			
	การประกันคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	25.040	3	8.347	34.660*	.000
		ภายในกลุ่ม	111.978	465	.241		
		รวม	137.018	468			
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มี	ระหว่างกลุ่ม	32.072	3	10.691	24.463*	.000
	ประสิทธิภาพ	ภายในกลุ่ม	203.212	465	.437		
		รวม	235.284	468			
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็น	ระหว่างกลุ่ม	19.146	3	6.382	12.475*	.000
	ถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม	ภายในกลุ่ม	237.882	465	.512		
	การเรียนรู้ตลอดชีวิต	รวม	257.028	468			

ตาราง 116 (ต่อ)

รายการความเหมาะสม		SS	df	MS	F	Sig
การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	35.717	3	11.906	149.245*	.000
	ภายในกลุ่ม	37.094	465	.080		
	รวม	72.811	468			
17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน	ระหว่างกลุ่ม	43.551	3	14.517	84.209*	.000
	ภายในกลุ่ม	80.163	465	.172		
	รวม	123.714	468			
18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	ระหว่างกลุ่ม	16.527	3	5.509	13.705*	.000
	ภายในกลุ่ม	186.919	465	.402		
	รวม	203.446	468			
19 มีการประเมินความสำเร็จ ในการระดมทรัพยากร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	54.536	3	18.179	87.254*	.000
	ภายในกลุ่ม	96.879	465	.208		
	รวม	151.416	468			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	25.572	3	8.524	376.659*	.000
	ภายในกลุ่ม	10.523	465	.023		
	รวม	36.095	468			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 116 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุน การจัดการศึกษา ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ $\alpha = .05$ มี 19 ข้อ คือ ภาคีเครือข่าย ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ตามภารกิจของ การจัดการศึกษา ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อและแหล่งเรียนรู้ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้ ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

สามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง เทคโนโลยี และสารสนเทศ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศ ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและ สารสนเทศให้ทันสมัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จ ในการระดมทรัพยากรเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') แสดงผลในตาราง 117 – 141

ตาราง 117 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ภาควิชาครุศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8930*	.8651*	.8682*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 117 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับกา ศึกษาระดับพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 118 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 1 มีการจัดทำ
ข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครุศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจของ
การจัดการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7518*	.7381*	.7242*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 118 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอก ระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหาร
สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 119 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0018*	.9320*	.9721*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 119 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 120 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9254*	.9252*	.9082*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 120 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 121 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจำแนกตามตำแหน่ง สื่อและแหล่งเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8995*	.8827*	.9266*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 121 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 122 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7734*	.7449*	.7462*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 122 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 123 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.7157*	.7551*	.7137*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 123 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 124 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0046*	.9626*	.9832*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 124 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 125 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 7 มีข้อมูลสารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้า去学习 แสวงหาความรู้ประสบการณ์

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9354*	.8673*	1.0232*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 125 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 126 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.9455*	.9320*	1.0122*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 126 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 127 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0224*	1.0340*	1.0813*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 127 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 128 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง เทคโนโลยีและสารสนเทศ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4446*	1.3180*	1.5139*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				.1959*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 128 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล ข้าราชการครูกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 129 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4350*	1.3741*	1.4936*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 129 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 130 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4542*	1.2619*	1.5343*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู		.1923*		.2724*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 130 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล ข้าราชการครูกับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 131 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3487*	1.2914*	1.4131*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				.1217*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 131 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล และข้าราชการครูกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 132 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 12 ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.5600*	1.5170*	1.6196*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 132 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 133 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3791*	1.2551*	1.3885*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 133 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 134 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.1071*	1.1020*	1.2311*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 134 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 135 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การประกันคุณภาพการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.0355*	1.0034*	1.1347*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 135 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 136 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.2028*	1.1803*	1.2869*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 136 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่ แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 137 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8681*	.8265*	.9826*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 137 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 138 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.3011*	1.2676*	1.3546*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 138 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 139 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.4359*	1.3401*	1.4919*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				.1517*
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 139 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู ผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล และข้าราชการครูกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 140 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		.8127*	.9048*	.9111*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 140 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน. ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 141 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้(Scheffe') ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู	บุคลากร กศน. ตำบล
ผู้เชี่ยวชาญ		1.6548*	1.5578*	1.6609*
ผู้บริหารสถานศึกษา				
ข้าราชการครู				
บุคลากร กศน. ตำบล				

จากตาราง 141 พบว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ ผู้เชี่ยวชาญกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญกับข้าราชการครู และผู้เชี่ยวชาญกับบุคลากร กศน.ตำบล โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สรุป จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ จำนวน 4 กลุ่ม สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านองค์ประกอบหลักปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 17 ข้อ พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 16 ข้อ แสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติแตกต่างกัน ส่วนข้อที่ไม่แตกต่างกันมีจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคมแสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 2) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 23 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุก ข้อ แสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ

แตกต่างกัน 3) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 33 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 32 ข้อ แสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ แตกต่างกัน ส่วนข้อที่ไม่แตกต่างกันมีจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ แสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน และ 4) ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ จำนวน 19 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุก ข้อ แสดงว่า ตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติแตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ จำนวน 3 กลุ่ม สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติในภาพรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แตกต่างกัน จำนวน 3 ข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการ ให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 17 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 16 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ดังนี้ ปรัชญา เสรีนิยม (Liberalism) ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และ การนำประสบการณ์ เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคมปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) ข้อ 7 การ

จัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญ กับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ปรัชญา การศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการ แก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่าง งามสันติสุข ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism) ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่าง หลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) ข้อ 11 การจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้ เรียนรู้จักแก้ไขปัญหา โดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้าน สังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ หลักการ จัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกัน เป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนา หลักสูตรการวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน แล ะ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 15 บุคลากรเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัด การศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และ ข้อ 17 การจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อ ตอบสนองความต้องการในการ เรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต แสดงว่า ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา ในจำนวนตัวบ่งชี้ 17 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 1 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติ เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันใน จำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

2. ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ ผู้เรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 23 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันทุกข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกันดังนี้ ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนา ตนเอง ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 2 มี ความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะ กระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะ กระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ข้อ 5 มี

ความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตรประจำวัน การประกอบอาชีพบนพื้นฐาน ความรู้และประสบการณ์ ข้อ 14 มีความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็น ช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่ เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบ การวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตรได้อย่างเหมาะสม ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และ ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตร ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตรประจำวัน การพัฒนาสังคมและชุมชน ข้อ 21 มีความ สามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตร ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตรอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน แสดงว่า ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ในจำนวนตัวบ่งชี้ 23 ตัวบ่งชี้ จะไม่มีตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาในการปฏิบัติ เพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

3. ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 33 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จำนวน 28 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ดังนี้ การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทัวไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีที่หลากหลาย ข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือ ข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและ ขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบการกำหนดจุดหมาย ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียน น้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การกำหนด
 เนื้อหา ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของ
 ผู้เรียน ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที การนำ
 หลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร ข้อ 10 พัฒนาคูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตร
 สถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการ
 เรียนรู้ ข้อ 11 พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัด
 การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตร ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความ
 มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณา
 การจากมาตรฐาน การเรียนรู้ตามหลักสูตร ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจาก
 สภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
 เป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่
 เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาแนกตามวิธีเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 19 มีการจัด
 กระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม
 ให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
 พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
 เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดย
 ยึดหลัก ONIE Model ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการ
 และ ความสนใจของผู้เรียน ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวบรวม
 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ กับการจัดกระบวนการ
 เรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน
 ด้วยเครื่องมือและวิธีการ ที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติวิทยา และ กลุ่มผู้เรียน การ
 เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา ข้อ 27 มีการเทียบโอนผล
 การเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์
 และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อมต่อได้ และ
 โปร่งใสยุติธรรม ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับ
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล
 ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบ ระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม การประเมินหลักสูตร ข้อ 32 มีการ
 ประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร
 แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่ง
 แตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบ หลักกระบวนการนำ

หลักสูตรไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาครู ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน และข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ แสดงว่า ด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในจำนวนตัวบ่งชี้ 33 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 5 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

4. ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 19 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 17 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ดังนี้ ภาควิชาครู ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาครู ในการดำเนินงาน ตามภารกิจของ การจัดการศึกษา ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครู ในการจัดการศึกษา ข้อ 3 ภาควิชาครูมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการ แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ การเรียนรู้ ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อ 7 มีข้อมูลสารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศ ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การ

ระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จ ในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและ สารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน แสดงว่า ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ในจำนวนตัวบ่งชี้ 19 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 2 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น 3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้ มี 2 ขั้นตอนย่อย คือ 1) การกำหนดองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ จากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการของการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาเอกสารหลักสูตร แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญรอบ 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติ จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล จำนวน 448 คน

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล เกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ขั้นตอนการสร้างตัวบ่งชี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คนตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ส่วนในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีข้อความปลายเปิด และในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่มีการแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ รายบุคคลและของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทบทวนคำตอบทั้งของตนเองและของกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง 2) ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติ เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล จำนวน 448 คน สร้างโดยนำข้อความจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่ใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างตัวบ่งชี้ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบแบบสอบถามด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย และนำค่าคะแนนความคิดเห็นมาหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile range)
2. ขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบแบบสอบถาม และนำค่าคะแนนความคิดเห็นมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายชื่อ
3. ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล โดยใช้ One Way ANOVA และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ Scheffe' Test ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีข้อค้นพบสรุปตามลำดับผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีอายุตั้งแต่ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 76 - 19 มีประสบการณ์การทำงาน 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.67

1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

1.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่จัดให้ประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาในรูปแบบใดก็ตามที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิตควรเป็นการจัดการศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถศึกษาด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และจัดบริการการศึกษาให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ได้พัฒนาตนเองตั้งแต่เกิดจนตาย

1.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตมีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน คือ เป็นเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่รัฐต้องจัดให้มีขึ้น

1.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะที่แตกต่างกันคือ การศึกษาตลอดชีวิตมุ่งเน้นที่ระบบการศึกษา และผู้จัดการศึกษา ส่วนการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งเน้นที่กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก

1.2.5 การศึกษานอกระบบมีความสำคัญต่อการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต คือ ถ้ามองที่รูปแบบการศึกษานอกระบบก็ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต ที่จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน แต่ถ้ามองว่าเป็นกระบวนการก็ยังมี ความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพในทุกมิติ

1.2.6 ในการจัดการศึกษานั้น หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ เป็นตัวกำหนดสิ่งที่จะเรียน หรือวางแผนไว้เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถในการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ และมีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี

1.2.7 การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมสมควรแก่ผู้เรียนเป็นหลัก มุ่งเน้นตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียน ชุมชน หลักสูตรจะต้องยืดหยุ่น ปรับใช้ได้ ตามสภาพของกลุ่มเป้าหมาย สังคม ชุมชน และ สถานการณ์ เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตเรียนแล้ว นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ไม่ยุ่งยากซับซ้อน บูรณาการเข้ากับชีวิต ใช้เวลาเรียนที่เหมาะสมไม่ทำให้ เสียเวลาในการประกอบอาชีพ หลักสูตรนั้นต้องเปิดโอกาสเพื่อส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน เข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนั้นต้องสอดคล้องหรือปรับพัฒนาตามวิถีชีวิตของประชาชน ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ รอบ 1 ดังนี้

องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา การศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ย่อย คือ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็น ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ

1. ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็น ตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วง วัย ตลอดชีวิต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็น พลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ในการจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานใน การดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และ การนำประสบการณ์ เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนตนเอง และ สังคม การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการ ทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การ จัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความ แตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ การใช้ระบบการศึกษา เป็นกลไกของการ แก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้ านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้าน วิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ

2. **หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต** ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ในการพัฒนาหลักสูตรต้องให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม อาศัยทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน

องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนจากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อย ควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็น ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. **ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง** ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การจัดการศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ ใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ

2. **เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้** ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ

3. **ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้** ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการ อ่าน เขียน ความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น การใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร และการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

4. การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง การวางแผนพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง

5. การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแล รักษาสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต และการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

6. การพัฒนาสังคมและชุมชน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี และมีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน

องค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นของจุดหมายเพื่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน และความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที

2. การนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่ เป็นตัวบ่งชี้ คือ พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาการมีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธี เรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม

3. การประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาจากการศึกษา พบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ ภาควิชาครู วิชาและแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การประกันคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. ภาควิชาครู ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครูในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครูในการจัดการศึกษา ภาควิชาครูมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความต้องการระหว่างบุคคล มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์ มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และมีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง

3. เทคโนโลยีและสารสนเทศ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา และมีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร และชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้

5. การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6. การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ จะต้องมีการกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายรอบที่ 2

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ดังนี้

องค์ประกอบหลัก ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับคือ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 2 ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 3 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการ จัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับคือ ข้อ 1 ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 ความรู้พื้นฐานและความสามารถในการเรียนรู้ (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 การใช้

ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 6 การพัฒนาสังคมและชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 การวางแผนหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 3 การประเมินหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ ตามลำดับ คือ ข้อ 1 ภาควิชาครุศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 การประกันคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 6 การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา จำนวน 17 ข้อ ดังนี้

ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัด

กระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน ข้อ คือ ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้ เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน ข้อ คือ ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน ข้อ คือ ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน ข้อ คือ ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน ข้อ คือ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน ข้อ คือ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเพื่อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการพึ่งพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้

ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รัก

การเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.38)

การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย (Mdn. = 4.43 และ I.R. = 0.93) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพ ของตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.14) และข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 1.00)

การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (Mdn. = 4.14 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.75) และข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.07)

การพัฒนาสังคมและชุมชนจำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.88) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน(Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไป รับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ(Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การกำหนดจุดหมาย จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การกำหนดเนื้อหา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 11 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน ปานกลางจำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 31 มีระบบกลไกในการ กำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 32 มีการประเมิน หลักสูตรอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัด การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2 ด้าน องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำนวน 19 ข้อ ดังนี้

ภาคีเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วม กับสถานศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสพการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุน การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

เทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

1.4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก จำนวน 21 ข้อ ดังนี้

ด้านองค์ประกอบหลัก ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 4 บัญญัติเงื่อนไขการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 2 ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 หลักการจัดการศึกษานอกกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน ข้อ 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 7 ทักษะ ในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 เจตคติที่ดีต่อการ เรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 9 ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อ 10 การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 11 การ ใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 12 การ พัฒนาสังคมและชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตร ไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 13 การวางแผน หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 15 การประเมินหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 14 การนำหลักสูตรไปใช้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัด การศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 16 ภา คี เครือข่าย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 17 สื่อและแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 18 เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 19 การมีส่วนร่วมของ ชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 20 การประกันคุณภาพการศึกษา และ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 21 การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัด การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้าน องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา จำนวน 17 ข้อ ดังนี้

ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และ มี ความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการ เรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดการกระบวนการเรียนรู่มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาดตนเอง และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 การจัดการกระบวนการเรียนรู่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism) จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละบุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 9 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 การจัดการกระบวนการเรียนรู่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) จำนวน 1 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้าน ตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 15 บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 12 การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบ บ่อยต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลา เรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 16 มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้

ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผน การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความ สอดคล้องกันปานกลาง คือ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 7 มีนิสัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.13)

การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์จำนวน 4 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 0.93) ข้อ 15 มีความสามารถในตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.69) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.93) และข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง (Mdn. = 4.86 และ I.R. = 0.86)

การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ สุขภาพ และความปลอดภัย ในการดำเนินชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.58) และข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (Mdn. = 4.57 และ I.R. = 1.00)

การพัฒนาสังคมและชุมชนจำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.44) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ภายใต้อาการแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 33 ข้อ ดังนี้

การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจ กับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การกำหนดจุดหมายจำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การกำหนดเนื้อหา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 11 พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การพัฒนาหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาครัฐและเอกชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. =

0.50) ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนอง ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 24 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา จำนวน 5 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกัน ปานกลางจำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิ ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (Mdn. = 4.00 และ I.R. = 1.00)

การประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ การพัฒนา ตัวบ่งชี้การจัดการ การศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3 ด้าน องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา จำนวน 19 ข้อ ดังนี้

ภาคีเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการ จัดการศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และ ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัด การศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

สื่อและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการ เรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้ หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่าง บุคคล (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) และ ข้อ 9 มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสพการณ์ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50)

เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและ สารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00) และข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ใน ระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 1.00) ข้อที่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูงจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.50) และ ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ประเมินผลการเรียนรู้ (Mdn. = 5.00 และ I.R. = 0.00)

การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันสูง จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในที่มีประสิทธิภาพ ($Mdn. = 5.00$ และ $I.R. = 0.00$) และข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($Mdn. = 5.00$ และ $I.R. = 0.50$)

การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา จำนวน 3 ข้อ พบว่า ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความ เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 17 มี ข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ($Mdn. = 5.00$ และ $I.R. = 1.00$) และ ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา อย่างเป็นระบบ ($Mdn. = 5.00$ และ $I.R. = 1.00$) ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความ สอดคล้องกันสูง จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต ($Mdn. = 5.00$ และ $I.R. = 0.00$)

2. ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้าง ขึ้น ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.52 มี อายุตั้งแต่ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.45 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.93 มี ประสบการณ์การทำงาน 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.32 มีสถานภาพเป็นบุคลากร กศน . ตำบล คิดเป็นร้อยละ 54.91

2.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการ ครู และบุคลากร กศน. ตำบล ที่มีต่อตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยรวมและรายด้าน ดังนี้

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี ค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.74$) ด้านองค์ประกอบหลัก บัณฑิตเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.70$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.69$) และด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1.1 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.90$) และมี 3 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีสุขภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล และข้อ 13 ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) และมี 4 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลป วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้อุ้มนักพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ข้อ 10 การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.81$)

2.2.1.2 ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ ผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มี 2 เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.67$) และมี 2 เรื่อง ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.66$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.61$) และการประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้ เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.86$) ข้อ 13 มีความสามารถในการนำกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.82$) และ ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.80$)

2.2.1.3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 4.73$) การประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 4.71$) และการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.95$) และมี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และข้อ 22 มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model ($\bar{X} = 4.90$) และมี 4 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการ วางแผนรับสมัคร และขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ข้อ 9 ความเหมาะสมของการ กำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ ประโยชน์ได้ในทันที ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และข้อ 23 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.81$)

2.2.1.4 ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.80$) ภาควิชาช่วย ($\bar{X} = 4.79$) เทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.76$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.73$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$) และสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ มี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ และข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.90$) ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.86$) และมี 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาช่วยในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา และข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาช่วยในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.81$)

ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่อง

2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.72$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.65$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.2.1 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา สถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญา การจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.41$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี ความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ($\bar{X} = 4.39$) ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.38$) และข้อ 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.33$)

2.2.2.2 ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.86$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) การพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.72$) ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.73$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.70$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี ความคิดเห็นต่อด้าน

องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 8 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อ การพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.06$) ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.99$)

2.2.2.3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหาร สถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.69$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.60$) และการประเมินหลักสูตร พบว่า ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษามีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำ หลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.37$) และข้อ 18 มีแผนการ จัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน ($\bar{X} = 4.01$)

2.2.2.4 ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการ จัดการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา มีความ คิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชา ($\bar{X} = 3.90$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.72$) การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.77$) การระดม ทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.38$) และเทคโนโลยีและ สารสนเทศ ($\bar{X} = 3.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อด้าน องค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษัเรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชาในการดำเนินงานตาม ภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และข้อ 3 ภาควิชาช่วยมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.84$)

ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตตาม หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญา และหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.72$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.65$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัย เกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากทุกเรื่อง

2.2.3 ข้าราชการ ครูมีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.68$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.3.1 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ข้าราชการครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ($\bar{X} = 4.41$) ข้อ 12 การจัดการศึกษา มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$) และข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.36$)

2.2.3.2 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ข้าราชการครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.86$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) ความรู้พื้นฐานและความสามารถ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.68$) การพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.63$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.62$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.11$) ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เป็นประโยชน์รอบตัว ($\bar{X} = 4.05$) และข้อ 14 มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.03$)

2.2.3.3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ข้าราชการครู มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.78$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.72$) และการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.30$) และข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาเครือข่าย ($\bar{X} = 4.15$)

2.2.3.4 ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ข้าราชการครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชาเครือข่าย ($\bar{X} = 3.93$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.81$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.60$) เทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.44$) และการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$) ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.89$) และข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาเครือข่ายในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.88$)

ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็น ของ ข้าราชการครู พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำ หลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.68$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง

2.2.4 บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.02$) ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.72$) และ ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย มีรายละเอียดดังนี้

2.2.4.1 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลัก การจัดการศึกษา บุคลากร กศน. ตำบล มีความ คิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณา เป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสอดคล้องกับ ปรัชญาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.85$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 3 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 12 การจัดการศึกษา มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.40$) และข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ($\bar{X} = 4.37$)

2.2.4.2 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.94$) มี 2 รายการที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 3.80$) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.71$) และการใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ($\bar{X} = 4.10$) ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.08$) ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.04$)

2.2.4.3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) การวางแผนหลักสูตร ($\bar{X} = 3.69$) และการประเมินหลักสูตร ($\bar{X} = 3.47$) และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบ หลักกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ($\bar{X} = 4.39$) และข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจนครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน ($\bar{X} = 4.05$)

2.2.4.4 ด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงตามลำดับเรื่องจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาควิชา ($\bar{X} = 3.93$) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.69$) การประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.67$) การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.33$) การมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 3.32$) และเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.25$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นต่อด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เรียงตามลำดับข้อจากมากไปหาน้อย สำหรับ 3 ลำดับแรก ดังนี้ ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาควิชา ในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$) ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) และข้อ 3 ภาควิชา มีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.85$)

ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของ บุคลากร กศน. ตำบล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.75$) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 3.68$) และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการครู และ บุคลากร กศน. ตำบล ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการ ศึกษา นอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้าน องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาไปปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีดังนี้

3.1.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ใน ภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จำนวน 16 ข้อ คือ ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ข้อ 1 การจัดการ ศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism) ข้อ 2 การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 3 การจัดการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรัชญาพัฒนาการ นิยม (Progressivism) ข้อ 4 การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และภรรนาประสบการณ์ เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism) ข้อ 6 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะ การทำงานการเรียนรู้ วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปรัชญา มนุษยนิยม (Humanism) ข้อ 7 การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญ กับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและ ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล ข้อ 8 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมา ใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism) ข้อ 9 การใช้ระบบ

การศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทาง ออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 ปรัชญาหลังสมัยนิยม(Post-Modemism) ข้อ 10 การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้
 จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen) ข้อ
 11 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหา โดยอาศัยข้อมูล
 ด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการมาวิเคราะห์ และกำหนดทางเลือกใน
 การตัดสินใจ หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ข้อ 12 การจัดการ
 ศึกษา มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเพื่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อ 13 ยึดผู้เรียน
 เป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรการวางแผน การจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการ
 ประเมินผลการเรียนรู้ ข้อ 14 พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่น ทั้งในด้าน
 สาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 15 บูรณาการเนื้อหาในการจัด
 กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม ข้อ 16 มีการ
 พึ่งพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง
 ๆ และข้อ 17 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความ
 ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ
 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05

3.1.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา
 ข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล ด้านองค์ประก อบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ใน
 ภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกข้อ จำนวน 23 ข้อ
 คือ ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง ข้อ 1 มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย
 และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 2 มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่ง
 เรียนรู้ ข้อ 3 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการ ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน
 และสังคม ข้อ 4 มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการ
 ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระ บบ ข้อ 5 มีความสามารถในการตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลใน
 การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ข้อ 6 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ข้อ 7 มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อ 8 มีความกระตือรือร้นที่จะ
 เรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว ข้อ 9 มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ ความไม่รู้กับสิ่งท้าทาย
 และวิทยาการใหม่ ๆ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อ 10 มีความสามารถในการอ่าน เขียนเพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ ข้อ 11 มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อ
 ใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อ 12 มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสารข้อ 13

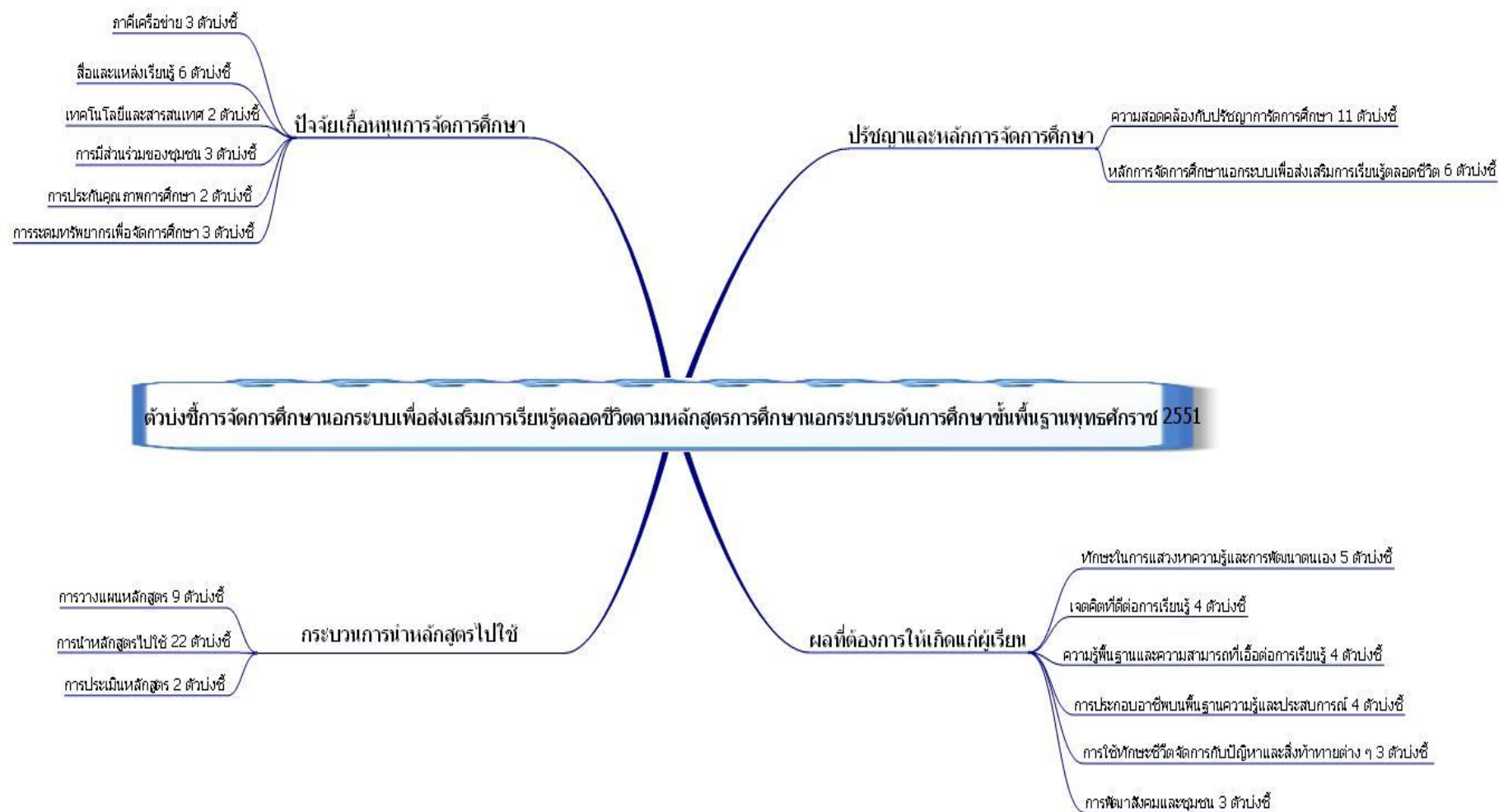
มีความสามารถ ในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ข้อ 14 มีความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็น ช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ข้อ 15 มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง ข้อ 16 มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพ อย่างมีคุณธรรม ข้อ 17 มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบ การวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ ข้อ 18 มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ข้อ 19 มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และ ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ข้อ 20 มีความสามารถในการปรับตัว เพลิดเพลิน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การพัฒนาสังคมและชุมชน ข้อ 21 มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับ ใช้ในการดำรงชีวิต ข้อ 22 มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี และข้อ 23 มีความสามารถในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 32 ข้อ คือ การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ข้อ 2 การวางแผนเตรียมการดำเนินงานประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา ข้อ 3 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ทัวไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย ข้อ 4 การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อ 5 การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายเตรียมการวางแผนรับสมัครและ ขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบการกำหนดจุดหมาย ข้อ 6 ความสอดคล้องของจุดหมายกับกา รมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลง การกำหนดเนื้อหา ข้อ 8 ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบ

อาชีพของผู้เรียน ข้อ 9 ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร ข้อ 11 พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาหลักสูตร ข้อ 12 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการความสนใจของผู้เรียน และชุมชน ข้อ 15 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากมาตรฐาน การเรียนรู้ ตามหลักสูตร ข้อ 16 มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการจากสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 17 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม ข้อ 18 มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็น ต้นแบบชัดเจนครบถ้วน ทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ข้อ 19 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน ข้อ 20 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ข้อ 21 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ข้อ 22 มีการออกแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้ สำหรับตนเอง โดยยึดหลัก ONIE Model ข้อ 23 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียนตอบสนองความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน ข้อ 24 มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคลรายกลุ่ม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ข้อ 25 มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ข้อ 26 มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่มผู้เรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ และการประเมินเทียบระดับการศึกษา ข้อ 27 มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ ข้อ 29 มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม ข้อ 30 มีการประเมินเทียบระดับการศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อ 31 มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรมชาติการประเมินหลักสูตร ข้อ 32 มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ข้อ 33 มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถาน ศึกษาข้าราชการครู และบุคลากร กศน . ตำบล ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกข้อ จำนวน 19 ข้อ คือ ภาคีเครือข่าย ข้อ 1 มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคี เครือข่ายในการดำเนินงาน ตามภารกิจของ การจัดการศึกษา ข้อ 2 มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษา ข้อ 3 ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ข้อ 4 มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการ แก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ข้อ 5 มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา สื่อ การเรียนรู้ ข้อ 6 มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุ คคล ข้อ 7 มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียด แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ข้อ 8 มีการติดต่อประสานงานกับ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวก ในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ข้อ 9 มี แหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง เทคโนโลยีและสารสนเทศ ข้อ 10 มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศ ที่ทันสมัยมาใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและ สารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย การมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อ 12 ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และ พันธกิจของสถานศึกษา ข้อ 13 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมิน ผลการใช้ หลักสูตร ข้อ 14 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผล การเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา ข้อ 15 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ข้อ 16 มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัด การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการ ระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน ข้อ 18 มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุน การจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และข้อ 19 มีการประเมินความสำเร็จ ในกา ระดมทรัพยากรเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ ด้าน องค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปตัวบ่งชี้และองค์ประกอบการจัดการศึกษานอก ระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสม ในการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา นอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ จำนวน 3 กลุ่ม สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และ บุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติในภาพรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการ นำหลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ส่วนด้านที่ไม่แตกต่างกัน มี จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 17 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 16 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 1 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ ในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต แสดงว่า ในจำนวนตัวบ่งชี้ 17 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 1 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันในจำนวนตัว บ่งชี้ทั้งหมด

2. ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 23 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกันแสดงว่า ในจำนวนตัวบ่งชี้ 23 ตัวบ่งชี้ จะไม่มีตัว บ่งชี้ที่มีปัญหาในการปฏิบัติเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. . ตำบล มี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

3. ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 33 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 28 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 1 การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการ ศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ข้อ 7 ความยืดหยุ่นของจุดหมายเอื้อต่อการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อม ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ข้อ 13 การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาคีเครือข่าย ข้อ 14 มีการจัดทำสาระการเรียนรู้ เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน

และข้อ 28 มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ แสดงว่า ในจำนวนตัวบ่งชี้ 33 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 5 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

4. ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จำนวน 19 ข้อ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำนวน 17 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนข้อที่แตกต่างกัน มีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 11 มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและ สารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย และข้อ 17 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน แสดงว่า ในจำนวนตัวบ่งชี้ 19 ตัวบ่งชี้ จะมีเพียง 2 ตัวบ่งชี้ ที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. . ตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันในจำนวนตัวบ่งชี้ทั้งหมด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีข้อค้นพบสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 92 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนจำนวน 23 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้จำนวน 33 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษาจำนวน 19 ตัวบ่งชี้ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัยนา ประเสริฐแสง (2549: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของสหวิทยาเขตวิภาวดี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มี 10 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการ มี 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 แผนงานและงบประมาณ มี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 หลักสูตร มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 ทรัพยากรการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 อาคารสถานที่ มี 9 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 ครูและบุคลากร มี 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 7 นักเรียน มี 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 8 การเรียนการสอน มี 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 9 การวัดผลประเมินผล มี 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 10 การตรวจติดตามคุณภาพการศึกษา แยกเป็น 2 ส่วน ด้านนักเรียน มี 15 ตัวบ่งชี้ ด้านโรงเรียนมี 10 ตัวบ่งชี้ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้น เมื่อนำไปวัดคุณภาพงานในกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนของสหวิทยาเขตวิภาวดี มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดทุกตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา

และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา สำเร็จผล (2547: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ 100 ตัวบ่งชี้ จำแนกตามการวิเคราะห์เชิงระบบ แบ่งเป็น 1) ด้านปัจจัยตัวป้อน 4 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบภูมิหลังผู้เรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบผู้สอน จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบผู้บริหาร จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบบุคลากรสนับสนุน จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านกระบวนการ 5 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบจัดการเรียนการสอน จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบประเมินการเรียนการสอน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบนโยบายและกลไกการบริหาร จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบจัดหลักสูตร จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบสนับสนุนให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผู้สอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 4 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบเจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบทักษะและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ องค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านการจัดโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบจัดโอกาสและกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบคุณภาพของการจัดโอกาสการเรียนรู้จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัมพร พงษ์กังสนานนท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนสร้างรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันระดับมากที่สุด และขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำ

รูปแบบไปปฏิบัติพบว่า มีความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สูงกว่าผู้บริหารที่มีความคิดเห็นในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรเทพ เมืองแมน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา โดยใช้กระบวนการ วิจัยแบบเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ได้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเชี่ยวชาญด้านการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความเห็นสอดคล้องในทิศทางเดียวกันว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่าน กระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา โดยอาศัยแนวคิดของ นักวิชาการ เช่น นางลักษณ์ วิรัชชัย (2541: 20 – 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาตัวบ่งชี้การศึกษาว่า มีขั้นตอนคล้ายกับขั้นตอนในกระบวนการวัดตัวแปร แต่มีขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับการรวมตัวแปรเข้าเป็นตัวบ่งชี้การศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้การศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยสรุปเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาตัวบ่งชี้การศึกษา รวม 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Statement of purposes) ขั้นตอนที่ 2 การนิยาม (Definition) ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Data collection) ขั้นตอนที่ 4 การสร้างตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอรายงาน ผลของการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตัวบ่งชี้ ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ คล้องกับ แอชเวิร์ธ และ ฮาร์เวย์ และ คาวแมน (บุญใจ ศรีสถิตนรากร. 2543: 99; อ้างอิงจาก Ashworth; & Harvey. 1994: 6-7; Cowman. 1996: 626) ได้กล่าวถึงลักษณะของ ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่ดีว่า ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) มีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน ครอบคลุมบทบาทหลักของสถาบันรวมทั้งครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต 2) สามารถนำมาใช้ควบคุมประเมินการจัดการศึกษาของสถาบัน หรือเป็นการประเมินตนเอง (Self evaluation) เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการศึกษาของสถาบัน รวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผน และการตัดสินใจเพื่อการจัดการศึกษาของสถาบัน 3) มีความเที่ยงตรง (Validity) มีความเชื่อมั่น (Reliability) และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถาบัน และ 4) มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ (Unambiguous) และไม่แปรผกผันง่ายนัก (Not susceptibility) และผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เทคนิค EDRF การสัมภาษณ์ การระดมสมองและการจัดกลุ่มสนทนา ซึ่งเป็น วิธีการที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Expert consensus) ได้แก่

งานวิจัยของพรเทพ เมืองแมน (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการ การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา งานวิจัยของสุทธิรัช คนกาญจ(2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และงานวิจัยของ ผกาพรรณ นันทวิชิต (บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว ด้วยเหตุผลดังกล่าว วจึงทำให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สร้างขึ้น ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุก ด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุน การจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำ หลักสูตรไปใช้ และด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พงษ์กังสนานนท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำ รูปแบบไปปฏิบัติ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ คมกฤษ จันทรัชจร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัด การศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อ ส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทุก ด้าน โดยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลักผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไป ใช้และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุก เรื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกฤษ จันทรัชจร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นด้วยในการปฏิบัติในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พงษ์กังสนนันท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาดูชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ผู้บริหารมีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นในระดับมาก

2.3 ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุก เรื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พงษ์กังสนนันท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาดูชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนสร้างรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันระดับมากที่สุด และขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ พบว่า มีความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สูงกว่าผู้บริหารที่มีความคิดเห็นในระดับมาก

2.4 บุคลากร กศน . ตำบล มีความคิดเห็นต่อ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน และด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พงษ์กังสนนันท์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาดูชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนสร้างรูปแบบผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันระดับมากที่สุดและขั้นตอนประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ พบว่า มีความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สูงกว่าผู้บริหารที่มีความคิดเห็นในระดับมาก

ทั้งนี้ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่ใน ระดับมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล ที่ม ีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากซึ่งอาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า การจัดการศึกษานอก ระบบมีหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ พัฒนาขึ้นตามปรัชญา และหลักการ จัด การศึกษานอกระบบ และเป็นหลักสูตรที่ใช้จัดการศึกษาขั้น พื้นฐานสำหรับประชาชนทั่วไปเพื่อตอบสนองอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และสร้าง สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถา ศัย. 2552ข: 2) สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถา ศัย พ.ศ. 2551 ก็ได้กล่าวถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในประเด็นที่สอดคล้อง กัน คือ การจัดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยระบุไว้ในมาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา (1) การศึกษานอกระบบ ในข้อ (ก) ความ เสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุ ณภาพเหมาะสม กับสภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ในมาตรา 9 (1) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง หาก พิจารณาถึงข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ก็ได้แสดงให้เห็นถึง ความชัดเจนยิ่งขึ้นในการมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีการกล่าวถึง ประเด็นสำคัญจากหลักการและกรอบแนวคิดเพื่อการจัดการศึกษาในอนาคตว่า ระบบการเรียนรู้ คือ ระบบที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ดชีวิต มีปัจจัยและเครื่องมือ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยประเด็นสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การเน้น ความสำคัญของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552: 10-11) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 303 (2) ก็ได้มุ่งเน้นให้มีการ ดำเนินการด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต รวมทั้งการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ระบบการศึกษา ทุกระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย . พุทธศักราช 2551.” 2550: 124) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 แนวทางจัดการศึกษา ยังมีสาระสำคัญที่เป็นแนวทางในการจัด การศึกษาส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง โดยในมาตรา 22 ระบุว่า การจัดการ ศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ

เต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ . 2546ก: 12) และการจัดการศึกษานอกระบบก็มีหลักการสำคัญ 5 ประการ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน . 2547: 28-29) คือ 1) หลักความเสมอภาคทางการศึกษา 2) หลักการพัฒนาตนเองและการพึ่งพาตนเอง 3) หลักการบูรณาการการเรียนรู้กับวิถีชีวิต 4) หลักความสอดคล้องกับปัญหาความต้องการและความถนัดของผู้เรียน และ 5) หลักการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล อาจมีมุมมองในฐานะผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งอาจคิดว่าการจัดการศึกษานอกระบบ ในการปฏิบัติแล้ว อาจมีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติ หลายอย่าง สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547: 20-22) ระบุถึง ลักษณะสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบ ดังนี้ 1) ผู้เรียน ไม่มีการกำหนดเกณฑ์อายุเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับ ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิ สามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้น ๆ 2) ผู้สอน อาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนมาเป็นวิทยากร และอาสาสมัคร 3) หลักสูตรและเนื้อหายืดหยุ่นได้มาก เนื้อหาปรับตามท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน มุ่งให้นำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที 4) รูปแบบ การจัด ไม่มีรูปแบบแน่นอน การจัดจะต่างกันไปเพื่อให้บรรลุจุดหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ 5) การเรียนการสอน มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม บางครั้งสอนเป็นชั้น บางครั้งสอนไม่เป็นชั้นแต่จัดในรูปกลุ่ม พบปะสนทนา การสาธิต และการฝึกอบรม เป็นต้น 6) สถานที่ จะกระจายเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายไปตามสถานที่ที่อำนวยให้ และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เช่น ศาลาวัด ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชน และสถานประกอบการ เป็นต้น 7) ระยะเวลา ขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย 8) การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ มักจะประเมินในระยะสั้น ๆ ใ้ประกาศหรือวุฒิบัตรที่ได้รับมีความหมายเพียงว่าได้ผ่านการเรียนในเรื่องใดมาเท่านั้นไม่ได้ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมากนัก 9) การยืดหยุ่นของการจัด มีความยืดหยุ่นมากให้การตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตร เนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอน และวิทยากรผู้สอนนั้นจะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น ต่อตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับ มากที่สุด และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบความเหมาะสมเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติจากผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีดังนี้

3.1.1 ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน. ตำบล มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่า มีความคิดเห็น แตกต่างกัน จำนวน 16 ข้อ จากตัวบ่งชี้ จำนวน 17 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก ปรัชญา และหลักการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะมีเพียง จำนวน 1 ข้อ เท่านั้นที่ไม่แตกต่าง คือ ข้อ 5 การจัดการกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้น การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกฤษ จันทวีจร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา แนวทางการจัดการศึกษาตามอริยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามอริยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องและ ผู้บริหารเห็นว่่านำไปปฏิบัติได้ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการจัดการศึกษาตามอริยาศัย ประกอบด้วย ปรัชญา นิยาม ความหมาย การเรียนรู้ ลักษณะการจัด และผู้จัด 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การจัดปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย ประเภทของประสบการณ์ วิธีการ หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์ การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบย่อย ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นด้วยในการปฏิบัติ ในระดับมาก แต่ระดับของความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปรัชญาของการศึกษาตามอริยาศัย ผู้จัดการศึกษาตามอริยาศัย ความหมาย องค์ประกอบ และประเภทของ โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอริยาศัย ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ หลักการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามอริยาศัย และประเภทของการเรียนรู้ จากประสบการณ์

3.1.2 ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน ตำบล มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกข้อ จำนวน 23 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีใจ วงศ์คำลือ (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร กับครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มาตรฐานที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอน นตามที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานที่ 12 ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.3 ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน ตำบล มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำนวน 32 ข้อ จากตัวบ่งชี้ จำนวน 33 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะมีเพียง จำนวน 1 ข้อ เท่านั้นที่ไม่แตกต่าง คือ ข้อ 10 พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีใจ วงศ์คำลือ (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มาตรฐานที่ 5 ตัวบ่งชี้ที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 8 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มาตรฐานที่ 8 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอน ตามที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานที่ 12 ตัวบ่งชี้ที่ 2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1.4 ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน ตำบล มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกข้อ จำนวน 19 ข้อ แสดงว่า ผู้ใช้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำ ตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกฤช จันทรัชจร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องและผู้บริหารเห็นว่านำไปปฏิบัติได้ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการจัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย ประกอบด้วย ปรัชญา นิยาม ความหมาย การเรียนรู้ ลักษณะการจัด และผู้จัด 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 3) การจัดปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย ประเภทของประสบการณ์ วิธีการ หลักการ และ จุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์ การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นด้วยในการปฏิบัติในระดับมาก แต่ระดับของความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปรัชญาของการศึกษาตามอรรถาธิบาย ผู้จัดการศึกษาตามอรรถาธิบาย ความหมาย องค์ประกอบ และประเภทของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย ประเภทของกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ หลักการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามอรรถาธิบาย และประเภทของการเรียนรู้จากประสบการณ์

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกับ แนวคิดตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาธิบาย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 4 ได้ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2551: 2) สอดคล้องกับ สุรกุล เจนอบรม (2542: 9) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เพราะถ้าคนเกิดการเรียนรู้ก็จะสามารถคิดเป็น สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ รู้จักการรับรู้ข่าวสารข้อมูล รู้จักการตัดสินใจ รู้จักการเลือกรวมทั้งรู้ถึงความต้องการของตนเอง ขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการ

ครู และบุคลากร กศน. ตำบล อาจมีมุมมองในฐานะ ผู้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการจัดแหล่งการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547: 24) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนปกติ เพื่อให้บริการแก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรนอกโรงเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและ สอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นในเรื่องหลักสูตร เวลาเรียน สถานที่เรียน วิธีเรียน ผู้เรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุ อาชีพ พื้นฐานการศึกษา เน้นการ เรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบัน เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หน่วยงานที่จัดมีหลากหลายทั้ง หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน องค์ก าร และสถานประกอบการต่าง ๆ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้อธิบาย ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการ จัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็น เงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและ หลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 8) สุมาลี สังข์ศรี (2551: 7) กล่าวว่า การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่น ในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีการะความจำเป็น และกลับมาเรียนใหม่เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบ จัดการศึกษาประเภทนี้ไม่จำกัดเพราะสถาบันการศึกษา อาจจะเป็นหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน และสอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551: 61) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบที่จัดให้กับประชาชน ทุกเพศทุกวัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน ความรู้ด้านทักษะการประกอบอาชีพ และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรมีความ ยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัด ระยะเวลาเรียน เนื้อหา การวัดผลประเมินผล ทุกภาคของสังคมมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากร กศน.ตำบล มีความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้การ จัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาพรวม และในรายด้านแตกต่างกัน ทุกด้าน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1.1 ผลการสร้างตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบ 1 พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบ หลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรมีความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา และหลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรมีทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ และการพัฒนาสังคมและชุมชน องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร และ องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยภาคีเครือข่าย สื่อและแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีและสารสนเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การประกันคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายรอบที่ 2 และรอบที่ 3 องค์ประกอบหลัก ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันมาก แต่มีข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสอดคล้องกันปานกลางคือ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรให้มีการปรับปรุง การวางแผนหลักสูตร การวางแผนเตรียมการ โดยการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดจุดหมาย ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การ

กำหนดเนื้อหา ความสอดคล้องในการ บูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของ ผู้เรียน การนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนาครูและบุคลากร ควรพัฒนาครูให้มีความสามารถในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และ สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร ควรมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการ ประเมินตามสภาพจริง ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์ ควรมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับภาควิชาครุศาสตร์ในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา สื่อและแหล่ง เรียนรู้ ควรมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เทคโนโลยีและสารสนเทศ ควรมีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษา ควรมี แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดม ทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน และมีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัด การศึกษา อย่างเป็นระบบ

1.3 ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านองค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เทคโนโลยีและ สารสนเทศ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตาม ประเมินการใช้ หลักสูตรให้มากกว่านี้ โดยการเชิญวิทยากรในชุมชน หรือผู้นำชุมชนเข้ามาประชุมปรึกษาหารือแนวทาง ปฏิบัติ และหลักการปฏิบัติที่ถูกต้องโดยให้มองว่าการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็งขึ้น โดยมีชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้ทันกับความต้องการของท้องถิ่น

1.4 ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของ ครูในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก และเมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สื่อและแหล่งเรียนรู้ ครูควรมีสื่อ

การเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการเข้ารับการฝึกอบรมการสร้างเส้นวัตรกรรม หรือการศึกษาดูงานระหว่างสถานศึกษา และศึกษาจากเอกสารตำราเพื่อพัฒนาตนเองในด้านสร้างสื่อวัตรกรรมให้นักเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.5 ผลการประเมินตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากร กศน ตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านองค์ประกอบหลักปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สื่อและแหล่งเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้มีเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีความหลากหลายในด้านรูปแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกเฉพาะด้าน ในแต่ละองค์ประกอบหลักของการสร้างตัวบ่งชี้ ในมุมของประเทศไทยและต่างประเทศ

2.2 ควรมีการนำ ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปใช้ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึง แล้วเก็บข้อมูลเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศ นำผลมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่

2.3 ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า การวิจัยเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก จึงควรทำการวิจัยในเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มากขึ้น โดยเฉพาะการวิจัยในแต่ละองค์ประกอบ และทำการทดลองใช้ในการเรียนการสอนกับกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาในแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งศึกษาว่าแต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มมากน้อยเพียงใด จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง *ดัชนีความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). *การปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิต: กรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: รังสีการพิมพ์.
- _____. (2546). *แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การปฏิรูปการศึกษาตลอดชีวิต : กรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์หลัก*.
กรุงเทพฯ: รังสีการพิมพ์.
- _____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*
พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2551). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*
พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. (ร.ส.พ.).
- คมกฤษ จันทรัชจร. (2551). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้*
ตลอดชีวิต. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุพร นิตพจน์. (2539). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด*.
วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. (2546). *ได้ร่มไทร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2541). *สังกับเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้*. เอกสารประกอบคำบรรยาย
วิชาสถิติและแนวโน้มทางการศึกษาภาควิจัยการศึกษา.
- นภดล เจนอักษร. (2546). "วิธีวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและชุมชนเชิงปริมาณ." ใน *ประมวลสาระ*
ชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ประกาศนียบัตร บัณฑิตทางการบริหาร การศึกษา.
เอกสารประกอบการสอนหน่วยที่ 1-5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตยา สำเร็จผล. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*.
ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นัยนา ประเสริฐแสง. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของสหวิทยาเขตวิภาวดี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการคุณภาพ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2543). *การพัฒนาดัชนีรวมของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปฏล นันทวงศ์; และ ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ. (2543). *หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ผกาพรรณ นันทวิชุด. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาโดยครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรเทพ เมืองแมน. (2546). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รณรงค์ เมฆานุวัฒน์. (2543). *การพัฒนาการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในหน่วยทหาร : ศึกษาเฉพาะกรณีของมณฑลทหารบกที่ 11*. เอกสารวิจัย
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2551” (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 124.
- รุจิร ภู่อาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งรังษี วิบูลย์. (2544). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมของคุณภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2540). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู : การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- วันเพ็ญ ผ่องกาย. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การวัดผลและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ต้นศิริ. (2539, มกราคม – เมษายน). จะจัดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไร. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 11 (1): 9 – 15.
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2545). *การศึกษานอกระบบโรงเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีใจ วงศ์คำลือ. (2552). *เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2548). *การศึกษาดูชีวิต*. ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2544). *ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบ*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2542, มีนาคม.). *การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: เบรฟ แมน พับลิเคชั่น. 2(4).
- _____. (2549). *แนวคิดและทฤษฎีที่นำรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศาสตร์และสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554*. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546ก). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2546ข). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2545). *รายงานฉบับสังเคราะห์จากวิกฤตสู่โอกาส สิ่งที่ยังท้าทายการปฏิรูปการศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543ก). ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษ
ที่ 2 : สหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณุสภา.

_____. (2543ข). รายงานสรุปการสัมมนาโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย.
กรุงเทพฯ: สกศ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับ
การประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

_____. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมทบปลือกและการพิมพ์.

_____. (2553). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ/แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาส
ทางการศึกษาให้กับประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ:
พรักหวานกราฟฟิค.

_____. (2549). รายงานการสังเคราะห์ผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานปฏิรูป
การศึกษาตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถึงสิ้นสุด
ปีงบประมาณ 2548. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). หลักสูตรการศึกษา
นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการจัดการเรียนรู้.
นนทบุรี: ไทยพับบลิคเอ็ดดูเคชั่น.

_____. (2553ก). หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกศ..

_____. (2553ข). หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกศ..

_____. (2553ค). หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกศ..

_____. (2552ก). แนวทางการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

_____. (2552ข). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2552ค). หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2547). เอกสารเสริมความรู้ การจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุทธิธัช คนกาญจน์. (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2543). "วิวัฒนาการการศึกษานอกระบบของไทย," การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2544). "คิดเป็น" ใน วิธีกระบี่...วิถีธรรม : รวมบทความการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. หน้า 55 - 64. กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2544, มิถุนายน). บทบาทหน้าที่ของสตรีชนบทในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต . วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 4(9): 16 – 22.
- _____. (2551). แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรกุล เจนอบรม. (2542, ธันวาคม). การศึกษานอกระบบกับการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 3(1).
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547). การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ เงินน้ำ; เสาวนิตย์ ชัยมุสิก; และธนพร ชุมวรฐายี. (2547). รายงานการวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้และกรอบการสร้างเครื่องมือในการศึกษาระบบงานแผนระดับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อัมพร พงษ์กังสนนันท์. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาดตลอดชีวิต*. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Beane, James A, Toepler, Jr. Conrad F.; & Alessi, Jr. Samuel J. (1986). *Curriculum Planning and Development*. Massachusette: Allyn and Bacon.
- Chareonwongsak, Kriengsak. (2001). "Factor Contributing of Lifelong learning attitudes : *A Study of Secondary School teachers in Bangkok*. Institute of Future Studies for Development (IFD). Bangkok. Unpublished
- Cropley, A. J. (1977). *Lifelong Education. A Psychological Analysis*. UNESCO Institute For Education. Hamburg.
- Cropley, A. J.; & Dave, R.H. (1978). *Lifelong Education and Training of Teacher: Developing a Curriculum for Teacher Education on the Basis of Principles of Lifelong Education*. Oxford: Pergamon Press.
- Cropley, A. J. (1989). Some guidelines for the reform of school curriculum in the perspective of lifelong education. *in International review of education*. Volume XXIV UNESCO institute for education. Hamburg, p.26.
- Dewey, John. (1916). *Democracy and Education*. New York: Macmillan.
- Edgar Faure. (1972). *Learning to Be*. Paris: Unesco.
- European Commission. (2002). *European Report on Quality Indicators of Lifelong learning*. Directorate-General for Education and Culture. Brussels.
- Fitz – Gibbon. (1996). *Monitoring Education : Indicators, Quality and Effectiveness*. Cassell. London.
- Hart; C. (2000). *Characteristics of Effective Indicators*. Retrieved November 18, 2010, from [http:// www. Susta unablemeasures. Com/ Indicators/ Characteristics. html](http://www.Sustaunablemeasures.Com/Indicators/Characteristics.html).
- Hasan, A. (1996). Lifelong learning. *International Encyclopedia of Adult Education and Training*. Edited by Albert C Tuijnman. 2nd ed. Oxford: Pergamon.
- Homby, A.S. (1977). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. 3 rd Ed. Oxford: Oxford University Press.

- Hummel, Charles. (1988). *School Textbooks and Lifelong Education : An Analysis of School Textbooks from Three Countries*. Unesco Institute for Education. Hamburg.
- Johnston, C. (1981). *Leadership and The Learning Organization in Self Managing Schools*, Victoria : University of Melbourne.
- Kemp David. (1998, March). "Pathways and Priorities for Lifelong learning". Speech to UNESCO conference on Education for the 21st century in the Asia – Pacific Region. (Online). Available: <http://www.detya.gov.au/archive/ministers/Kemp/ks300398.htm>. Retrieved July 25, 2001.
- Kerr, Joseph; & Keneth. (1976, April). Meeting the Changing Need of Adults Through Education Programmes and Services. *Dissertation Abstracts International*. 36 (10): 6424-A.
- Linstone, H.A.; & Turoff, M. (1975). *The Delphi method: Techniques and application*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.
- Livneh, Chery. (1988, Spring). Characteristics of Lifelong Learners in the human services professions. *Adult Education Quarterly*. 38 (3): 149-159.
- Macmillan, Thomas T. (1971, May). The Delphi Technique. *Paper Presented at The Annual Meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development*. Monterey California. p. 3-5.
- Marra, Rose M.; et al. (1999). "Lifelong learning : A Preliminary Look at the Literature in View of EC2000". 29th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference. November 10-13, San Juan, Puerto Rico. pp. 11a1–7–11 a1-12.
- Ma Shuping. (2002). "Promoting Lifelong learning in Beijing for a Learning Society". *Integrating Lifelong Learning Perspectives*. Carolyn Medel – Anuevo (editor). UNESCO, UIE. Hamburg. Germany. pp.294 – 296
- Medel – Anuevo. Carolyn; et al. (2001). *Revisiting Lifelong Learning*. For the 21st Century. UNESCO Institute for education.
- Mildred, Shaw L.G.; & Graines, Brian R. (2001, July). "Experience with Learning Web." University of Calgary Canada. Retrieved July 16, 2001, from <http://www.ucalgary>. Retrieved

- Nyiri, Roseann Bryer. (1999). *The Relationship between Effective Teaching Lifelong learning, and the Implementation of Current Best Practices*. Dissertation. Ed. D. (Education, Curriculum and Instruction). Graduate School. Duquesne University. Photocopied.
- Oliva, Perter F. (1992). *Developing The Curriculum*. 3 rd ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Oxford Dictionary. (1998). *Oxford*: Oxford University Press.
- Peterson, R.W.K. (1979). *Values, Education and the Adult*. New York: Routledge.
- Saylor, J. Galen, Alexander, William M.; & Lewis, Arthur J. (1981). *Curriculum Planing for Better Teaching and Learning*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Smith, Jim; & Spurling, Andrea. (1999). *Lifelong Learning Riding the Tiger*. Cassell. London.
- Sowell, Evelys, J. (1996). *Curriculum An Integrative Introduction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt Brace and World, Inc.
- The New International Webster's Comprehensive Dictionary of the English Language. (1983). Encyclopedia Edition. Florida: Trident Promotional.
- Tores, Maria Rosa. (2002). "Lifelong learning for all in the North, Education for all in the south. *Integrating Lifelong learning Perspectives*. edited by Carolyn model – Anonuevo. UNESCO, UIE. Hamburg. Germany. p.9
- Webster, D.S. (1995, October). Advantages and Disadvantages of Methods of Assessing Quality. *Change*. 13(7): 20-24.

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย จำนวน 21 คน

1. ดร. ชลทิตย์ เลี่ยมสำอางค์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
2. นางพรทิพย์ กล้ารบ อดีตผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดร. ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ อดีตศึกษานิเทศก์ 9 สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
4. ดร. ปาน กิมปี หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. ดร. รุ่งอรุณ ไสยโสภณ นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. ดร. วรียพร แสงนภาพร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
7. ดร. อัมพร พงษ์กังสนนันท์ ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
8. ดร. วิศนี ศีลตระกูล อดีตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. รศ.ดร. เสาวนีย์ เลวลีย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
10. ดร. กัมปนาท บริบูรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11. ศ.ดร. สุมาลี สังข์ศรี ผู้อำนวยการสำนักบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
12. ดร. ชนกันทร บัญวัฒนะกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
13. รศ.ดร. ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
14. ดร. ปิยะพงศ์ ไสยโสภณ อาจารย์ประจำภาควิชาอาชีวศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

15. ดร. ดิศกุล เกษมสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16. นางสาวลัดดาวัลย์ เลิศเพ็ญเมธา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครนายก
17. ดร. คมกฤช จันทร์ขจร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ
18. ดร. กฤษณพันธ์ เพ็งศรี ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภोज้ำห่ม จังหวัดลำปาง
19. นางเบญจพร จันเจริญ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
20. นายชาติรี เนาวธีรนนท์ นายกสมาคมบ้านเรียนไทย
21. นางกนกพร สบายใจ ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ภาคผนวก ข

- รายชื่อกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
เชียงราย	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองเชียงราย	1	1	6
	ศูนย์ กศน. อำเภอพาน	1	-	5
	ศูนย์ กศน. อำเภอเชียงแสน	-	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอเพ็ญ	1	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเชียงของ	1	-	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่ฟ้าหลวง	1	-	14
	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่ลาว	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่สาย	-	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอเวียงแก่น	1	-	5
	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่จัน	1	1	4
	ศูนย์ กศน. อำเภอพญาเม็งราย	-	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอขุนตาล	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอดอยหลวง	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอแม่สรวย	-	-	8
	ศูนย์ กศน. อำเภอป่าแดด	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเวียงชัย	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเวียงป่าเป้า	-	-	5
พิจิตร	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองพิจิตร	1	1	6
	ศูนย์ กศน. อำเภอสามง่าม	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอโพธิ์ประทับช้าง	-	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอตะพานหิน	1	-	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางมูลนาก	1	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอโพทะเล	-	-	4
	ศูนย์ กศน. อำเภอวังทรายพูน	1	-	2

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
พิจิตร (ต่อ)	ศูนย์ กศน. อำเภอทับคล้อ	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสามโก้	-	-	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอวาริชภูมิ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอดงเจริญ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบึงนาราง	-	-	2
พระนครศรีอยุธยา	รวมภาคเหนือ	21	8	94
	ศูนย์ กศน. อำเภอพระนครศรีอยุธยา	1	2	4
	ศูนย์ กศน. อำเภอท่าเรือ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนครหลวง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางซ้าย	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางไทร	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางบาล	-	2	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางปะหัน	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางปะอิน	1	2	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านแพรก	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอผักไห่	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอภาชี	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอมหาราช	-	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอลาดบัวหลวง	1	2	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอวังน้อย	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเสนา	-	2	2
	ศูนย์ กศน. อำเภออุทัย	1	2	2
ราชบุรี	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองราชบุรี	1	2	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอโพธาราม	1	2	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านโป่ง	-	2	2

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
ราชบุรี (ต่อ)	ศูนย์ กศน. อำเภอบางแพ	1	3	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอดำเนินสะดวก	1	2	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอจอมบึง	-	2	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอวัดเพลง	1	2	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอปากท่อ	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสวนผึ้ง	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านคา	1	-	-
	รวมภาคกลาง	19	35	38
	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองกระบี่	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภออ่าวลึก	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอคลองท่อม	-	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอเหนือคลอง	1	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอปลายพระยา	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเกาะลันตา	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเขาพนม	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอลำทับ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช	1	2	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอขนอม	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอจุฬาภรณ์	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอฉวาง	1	1	2
นครศรีธรรมราช	ศูนย์ กศน. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอชะอวด	-	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอกิ่งอำเภอช้างกลาง	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเชียรใหญ่	1	1	-
	ศูนย์ กศน. อำเภอฉ่ำพรรณรา	-	1	2

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
นครศรีธรรมราช (ต่อ)	ศูนย์ กศน. อำเภอท่าศาลา	1	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอทุ่งสง	1	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอทุ่งใหญ่	-	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอนบพิตำ	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนาบอน	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางขัน	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอปากพนัง	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอพรหมคีรี	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอพระพรหม	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอพิปูน	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภออร่อนพิบูลย์	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอลานสกา	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสิชล	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอหัวไทร	1	1	2
	รวมภาคใต้	22	23	47
ชลบุรี	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองชลบุรี	1	2	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอพานทอง	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอพนัสนิคม	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอศรีราชา	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านบึง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสัตหีบ	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ่อทอง	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบางละมุง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเกาะสีชัง	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอหนองใหญ่	1	-	1

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
ชลบุรี (ต่อ)	ศูนย์ กศน. อำเภอเกาะจันทร์	1	-	-
	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองระยอง	1	1	2
ระยอง	ศูนย์ กศน. อำเภอแกลง	1	2	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านค่าย	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านฉาง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอปลวกแดง	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอวังจันทร์	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเขาชะเมา	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนิคมพัฒนา	1	-	1
	รวมภาคตะวันออก	14	10	20
มหาสารคาม	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม	1	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอกันทรวิชัย	1	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอโกสุมพิสัย	-	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอเชียงยืน	1	1	-
	ศูนย์ กศน. อำเภอแกดำ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบรบือ	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอวาปีปทุม	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนาเชือก	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	-	-	-
	ศูนย์ กศน. อำเภอยางสีสุราช	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนาดูน	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอกุดรัง	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอชื่นชม	1	-	-
	ศูนย์ กศน. อำเภอเมืองอุบลราชธานี	1	1	2
อุบลราชธานี	ศูนย์ กศน. อำเภอกุดข้าวปุ้น	1	1	1

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
อุบลราชธานี (ต่อ)	ศูนย์ กศน. อำเภอเขมราฐ	1	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอเขื่องใน	1	1	3
	ศูนย์ กศน. อำเภอโขงเจียม	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอดอนมดแดง	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเดชอุดม	1	-	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอตระการพืชผล	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอตาลสุม	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอทุ่งศรีอุดม	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอจะหลวย	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนาตาล	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอนาเยีย	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอน้ำขุ่น	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอคำชะอี	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอบุญศรี	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอพิบูลมังสาหาร	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอโพธิ์ไทร	-	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอม่วงสามสิบ	1	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอวารินชำราบ	1	1	2
	ศูนย์ กศน. อำเภอศรีเมืองใหม่	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสว่างวีระวงศ์	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสำโรง	1	1	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอสิรินธร	-	-	1
	ศูนย์ กศน. อำเภอเหล่าเสือโก้ก	1	-	-
	รวมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	27	20	46

จังหวัด	ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ข้าราชการ ครู	บุคลากร กศน.ตำบล
กรุงเทพฯ	ศูนย์ กศน. เขตปทุมวัน	1	1	-
	ศูนย์ กศน. เขตพระโขนง	-	1	1
	รวมกรุงเทพฯ	1	2	1
	รวมกลุ่มตัวอย่าง	104	98	246

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0519.12/3703

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นายอาร์กย์ อินทร์พุง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และ อาจารย์ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขอสัมภาษณ์ท่าน เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ ตอบแบบสอบถามสร้างหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ในระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายอาร์กย์ อินทร์พุง ได้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-805-5217

ที่ ศธ 0519.12/๐๑ ๒๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ กุมภาพันธ์ 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นายอาร์กซ์ อินทร์พวง นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และ อาจารย์ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ท่าน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบของติดสแตมป์ไปให้เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายอาร์กซ์ อินทร์พวง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

ที่ ศธ 0519.12/๒๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

§ เมษายน 2554

เรื่อง ขออนุญาตออกระเบียบเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นายอาร์กย์ อินทร์พุง นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และ อาจารย์ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ท่าน และบุคลากรในสังกัด เป็นผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัย และส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งได้แนบของติดแสตมป์มาให้เรียบร้อยแล้ว ในระหว่างเดือนมีนาคม 2554

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตออกระเบียบ ได้โปรดพิจารณาให้ นายอาร์กย์ อินทร์พุง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-805-5217

ภาคผนวก ง

- แบบสัมภาษณ์การวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 1
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- แบบสอบถามการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษามัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

แบบสัมภาษณ์การวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย

รอบที่ 1

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....ประสบการณ์การทำงาน.....ปี
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....สาขา.....

คำถามนำ

1. ท่านมีแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างไรบ้าง
2. ท่านคิดว่าเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิตควรเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่าแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตมีความสำคัญอย่างไรต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบันอย่างไรบ้าง
4. ท่านคิดว่าแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีลักษณะเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
5. ท่านคิดว่าการศึกษานอกระบบมีความสำคัญต่อการศึกษาตลอดชีวิตอย่างไรบ้าง
6. ท่านคิดว่าการจัดการศึกษานั้น หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

คำถามหลัก

1. ท่านคิดว่าในองค์ประกอบหลัก **ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา** ควรมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วย ตัวบ่งชี้อะไรบ้าง ที่จะบรรยายให้เห็นถึงสภาพการบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา

2. ท่านคิดว่าในองค์ประกอบหลัก **ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน** ควรมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วย ตัวบ่งชี้อะไรบ้าง ที่จะบรรยายให้เห็นถึงสภาพการบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา

3. ท่านคิดว่าในองค์ประกอบหลัก **กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้** ควรมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วย ตัวบ่งชี้อะไรบ้าง ที่จะบรรยายให้เห็นถึงสภาพการบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา

4. ท่านคิดว่าในองค์ประกอบหลัก **ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา** ควรมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และในแต่ละองค์ประกอบย่อยควรประกอบด้วย ตัวบ่งชี้อะไรบ้าง ที่จะบรรยายให้เห็นถึงสภาพการบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา

ผู้วิจัย

นายอารักษ์ อินทร์พยุง

นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

A DEVELOPMENT OF NON-FORMAL EDUCATION INDICATORS
TO PROMOTE LIFELONG LEARNING IN BASIC NON-FORMAL
EDUCATION CURRICULUM B.E. 2551

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง ไชยติไพศาล	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม	กรรมการ
ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	กรรมการ

ผู้วิจัย

นายอารักษ์ อินทร์พุง

นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการประมวลข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญ ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบแรก เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 โดยจุดมุ่งหมายของการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ 21 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภายใต้อंकประกอบ และตัวบ่งชี้ต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีข้อความปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

3. วิธีการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ขอให้ท่านได้พิจารณาข้อความคำถามในแต่ละข้อและกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมในตารางด้านขวาที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

และขอความอนุเคราะห์จากท่านกรุณาช่วยเพิ่มเติมข้อความในประเด็นที่เห็นว่าสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในประเด็น อื่น ๆ (โปรดระบุ) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในตอนท้ายของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 2 อีกครั้งหนึ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบหลัก ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง							
1	ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา						
2	ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน						
3	กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้						
4	ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
การประเมินองค์ประกอบ ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา						
2	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง						
2	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้						

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
3	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
4	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์						
5	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ						
6	การพัฒนาสังคมและชุมชน						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	การวางแผนหลักสูตร						
2	การนำหลักสูตรไปใช้						
3	การประเมินหลักสูตร						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	ภาคีเครือข่าย						
2	สื่อและแหล่งเรียนรู้						
3	เทคโนโลยีและสารสนเทศ						
4	การมีส่วนร่วมของชุมชน						
5	การประกันคุณภาพการศึกษา						
6	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
	องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา						
	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา						
1	<u>ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)</u> การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต						
2	<u>ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)</u> การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม						
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง						
4	<u>ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)</u> การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้						
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และสังคม						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
6	<u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม						
7	<u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u> การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล						
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาให้ประโยชน์ในการเรียนรู้						
9	<u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u> การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข						
10	<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
11	<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดย อาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มา วิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการ ตัดสินใจ						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต						
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็น ระบบเพื่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน						
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัด กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการ เรียนรู้						
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลา เรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้						
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการ เรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม						
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัด การศึกษา เช่น บุคคล ทรัพย์สิน และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน						
	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง						
1	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง						
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้						
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม						
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ						
5	มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้						
6	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง						
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้						
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้นเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน						
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร						
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตรประจำวัน						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์						
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย						
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง						
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้าง รายได้ของตนเอง						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งทำ หายต่าง ๆ						
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ ประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสม						
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแล รักษาสุขภาพ และความปลอดภัยในการ ดำเนินชีวิต						
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การพัฒนาสังคมและชุมชน						
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับ พื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการ ดำรงชีวิต						
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี						
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการ พัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้							
	การวางแผนหลักสูตร						
1	<u>การวางแผนเตรียมการ</u> การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง						
2	การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา						
3	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไป รับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่ หลากหลาย						
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคี เครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการ วางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่าง เป็นระบบ						
6	<u>การกำหนดจุดหมาย</u> ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้าง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้						
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายต่อการปรับให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
8	<u>การกำหนดเนื้อหา</u> ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน						
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การนำหลักสูตรไปใช้						
10	<u>การพัฒนาครูและบุคลากร</u> พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้						
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
12	<u>การพัฒนาหลักสูตร</u> มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชาหรือข่าย						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน						
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร						
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม						
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม						
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจน ครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน						
19	<u>การจัดกระบวนการเรียนรู้</u> มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน						
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ						
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม						
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธี เรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน						
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น รายบุคคล รายกลุ่ม						
25	<u>การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</u> มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตาม สภาพจริง						
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และ กลุ่มผู้เรียน						
27	<u>การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และ</u> <u>การประเมินเทียบระดับการศึกษา</u> มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย						
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบ อาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ						
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม						
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอน ปลาย						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การประเมินหลักสูตร						
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ						
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา							
	ภาคีเครือข่าย						
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา						
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา						
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	สื่อและแหล่งเรียนรู้						
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา						
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล						
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์						
8	มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน						
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	เทคโนโลยีและสารสนเทศ						
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา						
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การมีส่วนร่วมของชุมชน						
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา						
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					เหตุผลประกอบ
		5	4	3	2	1	
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การประกันคุณภาพการศึกษา						
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ						
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา						
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน						
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ						
19	มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

นายอารักษ์ อินทร์พยุ่ง

ผู้วิจัย

แบบสอบถามการวิจัยตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

A DEVELOPMENT OF NON-FORMAL EDUCATION INDICATORS
TO PROMOTE LIFELONG LEARNING IN BASIC NON-FORMAL
EDUCATION CURRICULUM B.E. 2551

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง ไชยติไพศาล	ประธาน
รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินท์ ชูชม	กรรมการ
ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	กรรมการ

ผู้วิจัย

นายอารักษ์ อินทร์พุง

นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามในรอบนี้เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับรอบที่ 2 แต่มีการแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลและของกลุ่ม จากการนำผลการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

2. การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้พิจารณาทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้งหนึ่งจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยการเปรียบเทียบคำตอบของท่านกับคำตอบของกลุ่มว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

3. วิธีการตอบแบบสอบถาม

2.1 ขอให้ท่านได้พิจารณาข้อความคำถามในแต่ละข้อและกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมในตารางด้านขวาที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2.2 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติในการพิจารณาตัดสินใจตอบคำถามมี ดังนี้

* หมายถึง ค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2

_____ หมายถึง ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2

หมายถึง ระดับคะแนนในตำแหน่งท่านที่ตอบในรอบที่ 2 ซึ่งจะแสดงไว้ในข้อที่ท่านอยู่นอกช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์

2.3 การพิจารณาตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ขอให้ท่านพิจารณาคำตอบในแต่ละข้ออีกครั้งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่มแล้วตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- ไม่ต้องกาเครื่องหมายใด ๆ ในกรณีที่ท่านยังคงยืนยันคำตอบเดิม เนื่องจากความคิดเห็นของท่านตรงกับความคิดเห็นของกลุ่ม

- ให้ความเห็นเพิ่มเติม ในกรณีที่ท่านยังคงยืนยันคำตอบเดิม ทั้งที่ความคิดเห็นของท่านแตกต่างจากกลุ่ม

- เปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่โดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ต้องการ ในกรณีที่ท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ให้สอดคล้องกับกลุ่ม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตามขั้นตอนของเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 อีกครั้งหนึ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ	
		5	4	3	2	1		
องค์ประกอบหลัก								
ท่านมีความเห็นว่าตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรประกอบด้วยองค์ประกอบหลักอะไรบ้าง								
1	ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา	☐						
2	ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	☐						
3	กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้	☐						
4	ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา	☐						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
การประเมินองค์ประกอบ								
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง								
1	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา		☐					
2	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	☐						
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง								
1	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	☐						
2	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	☐						

ข้อ	องค์ประกอบ	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
3	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้		*				
4	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์	*					
5	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ	*					
6	การพัฒนาสังคมและชุมชน	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	การวางแผนหลักสูตร	*					
2	การนำหลักสูตรไปใช้	*					
3	การประเมินหลักสูตร		*				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
ท่านมีความเห็นว่าในองค์ประกอบของ ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา ควรประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง							
1	ภาคีเครือข่าย	*					
2	สื่อและแหล่งเรียนรู้	*					
3	เทคโนโลยีและสารสนเทศ	*					
4	การมีส่วนร่วมของชุมชน	*					
5	การประกันคุณภาพการศึกษา	*					
6	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
	องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา						
	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา						
1	<u>ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)</u> การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย ตลอดชีวิต	*					
2	<u>ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)</u> การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความ รับผิดชอบต่อสังคม	*					
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง	*					
4	<u>ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)</u> การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัว ผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของ ผู้เรียนมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้	*					
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนา ความเป็นประชาธิปไตย พัฒนาตนเอง และ สังคม	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
6	<u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	*					
7	<u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u> การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	*					
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้	*					
9	<u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u> การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการแก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	*					
10	<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบนพื้นฐานแห่งความจริงในสังคม	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
11	<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดย อาศัยข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มา วิเคราะห์และกำหนดทางเลือกในการ ตัดสินใจ	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต						
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็น ระบบเอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	*					
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัด กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลการ เรียนรู้	*					
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลา เรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้	*					
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการ เรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ชุมชน และสังคม	*					
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัด การศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน	5	4	3	2	1	
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	5	4	3	2	1	
	องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน	5	4	3	2	1	
	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเอง	5	4	3	2	1	
1	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5	4	3	2	1	
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้	5	4	3	2	1	
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม	5	4	3	2	1	
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตามหลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ	5	4	3	2	1	
5	มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ	5	4	3	2	1	
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	5	4	3	2	1	
	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	5	4	3	2	1	
6	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5	4	3	2	1	
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5	4	3	2	1	
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์รอบตัว	5	4	3	2	1	

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทายและวิทยาการใหม่ ๆ	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้		*				
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้นเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน	*					
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร	*					
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และประสบการณ์						
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย		*				
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง	*					
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง		*				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ						
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม		*				
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต		*				
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน		*				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การพัฒนาสังคมและชุมชน						
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต		*				
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี		*				
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน		*				
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
	องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้						
	การวางแผนหลักสูตร						
1	การวางแผนเตรียมการ การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง	*					
2	การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ทางการศึกษา	*					
3	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไป รับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่ หลากหลาย	*					
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคี เครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา	*					
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการ วางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่าง เป็นระบบ	*					
6	การกำหนดจุดหมาย ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้าง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้	*					
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายต่อการปรับให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลง	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
8	<u>การกำหนดเนื้อหา</u> ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน	☐ *					
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที	☐ *					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การนำหลักสูตรไปใช้						
10	<u>การพัฒนาครูและบุคลากร</u> พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	☐ *					
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	☐ *					
12	<u>การพัฒนาหลักสูตร</u> มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	☐ *					
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ภาควิชา	☐ *					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชาเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน	☐	☐	☐	☐	☐	
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร	☐	☐	☐	☐	☐	
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจากสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	☐	☐	☐	☐	☐	
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม	☐	☐	☐	☐	☐	
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจน ครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน	☐	☐	☐	☐	☐	
19	<u>การจัดกระบวนการเรียนรู้</u> มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน	☐	☐	☐	☐	☐	
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ	☐	☐	☐	☐	☐	
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	☐	☐	☐	☐	☐	
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model	☐	☐	☐	☐	☐	

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธี เรียนตอบสนองความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน	☐	☐	☐	☐	☐	
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น รายบุคคล รายกลุ่ม	☐	☐	☐	☐	☐	
25	<u>การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</u> มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตาม สภาพจริง	☐	☐	☐	☐	☐	
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และ กลุ่มผู้เรียน	☐	☐	☐	☐	☐	
27	<u>การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และ</u> <u>การประเมินเทียบระดับการศึกษา</u> มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย	☐	☐	☐	☐	☐	
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบ อาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ	☐	☐	☐	☐	☐	
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม	☐	☐	☐	☐	☐	
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอน ปลาย	☐	☐	☐	☐	☐	

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การประเมินหลักสูตร						
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ	*					
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา							
	ภาคีเครือข่าย						
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา	*					
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	*					
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	*					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	*					
	สื่อและแหล่งเรียนรู้						
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	*					
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้	*					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคล	5					
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์	5					
8	มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน	5					
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง	5					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	เทคโนโลยีและสารสนเทศ						
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา	5					
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	5					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....						
	การมีส่วนร่วมของชุมชน						
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา	5					
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร	5					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		5	4	3	2	1	
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐	☐	
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐	☐	☐	☐	
	การประกันคุณภาพการศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐	
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ	☐	☐	☐	☐	☐	
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	☐	☐	☐	☐	☐	
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐	☐	☐	☐	
	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐	
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน	☐	☐	☐	☐	☐	
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	☐	☐	☐	☐	☐	
19	มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	☐	☐	☐	☐	☐	
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐	☐	☐	☐	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

นายอารักษ์ อินทร์พยุ่ง

ผู้วิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการประมวลความคิดเห็นตามข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญ ๆ ของผู้เชี่ยวชาญ 21 ท่าน โดยผ่านกระบวนการศึกษาตามขั้นตอนวิจัยของเทคนิคเดลฟาย มาแล้ว

2. การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นจากท่านในฐานะผู้ปฏิบัติที่มีต่อการนำตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปปฏิบัติ ทั้ง 4 องค์ประกอบหลัก คือ ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา

3. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำตัวบ่งชี้ ไปปฏิบัติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	☐ น้อยกว่า 20 ปี	☐ 20 – 25 ปี
	☐ 26 – 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี
	☐ 41 – 45 ปี	☐ 46 – 50 ปี
	☐ 50 ปีขึ้นไป	
3. วุฒิการศึกษา	☐ ปริญญาเอก	☐ ปริญญาโท
	☐ ป.บัณฑิต	☐ ปริญญาตรี
4. ตำแหน่ง	☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ ครู ข้าราชการครู
	☐ บุคลากร กศน.ตำบล	

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมในการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสมในตารางด้านขวาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 0 หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ปฏิบัติไม่ได้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
	องค์ประกอบหลัก ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา							
	ความสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษา							
1	<u>ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)</u> การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของบุคคลกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตลอดชีวิต							
2	<u>ปรัชญาเสรีนิยม (Liberalism)</u> การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม							
3	การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
4	<u>ปรัชญาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)</u> การจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน และการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการ การจัดกระบวนการเรียนรู้							
5	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการพัฒนาความ เป็นประชาธิปไตย พัฒนาดตนเอง และสังคม							
6	<u>ปรัชญาพฤติกรรมนิยม (Behavioralism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ทักษะ การทำงาน การเรียนรู้วิธีเรียน เพื่อเป็นทักษะใน การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม							
7	<u>ปรัชญามนุษยนิยม (Humanism)</u> การจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความมี อิสรภาพในการเรียนรู้ ตอบสนองความต้องการ และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล							
8	การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็น รายบุคคลให้ความสำคัญกับการนำความรู้ และ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ใน การเรียนรู้							
9	<u>ปรัชญาการศึกษาในกลุ่มปฏิรูปก้าวหน้า (Radicalism)</u> การใช้ระบบการศึกษาเป็นกลไกของการ แก้ปัญหาและแสวงหาทางออกในสังคม เพื่อการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
10	<u>ปรัชญาหลังสมัยนิยม (Post-Modernism)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายบน พื้นฐานแห่งความจริงในสังคม							
11	<u>ปรัชญาคิดเป็น (Khit-Pen)</u> การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการ คิดมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแก้ไขปัญหาโดยอาศัย ข้อมูลด้านตนเอง ข้อมูลด้านสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลด้านวิชาการ มาวิเคราะห์และกำหนด ทางเลือกในการตัดสินใจ							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	หลักการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต							
12	การจัดการศึกษามีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบ เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ของผู้เรียน							
13	ยึดผู้เรียนเป็นหลักตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การ วางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการ เรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้							
14	พัฒนาหลักสูตรให้มีทางเลือกที่หลากหลาย และ ยืดหยุ่นทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และ การจัดกระบวนการเรียนรู้							
15	บูรณาการเนื้อหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความแตกต่างระหว่าง บุคคล ชุมชน และสังคม							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
16	มีการพึงพาทรัพยากรจากท้องถิ่นในการจัด การศึกษา เช่น บุคคล ทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ							
17	การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการ นำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	องค์ประกอบหลัก ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน							
	ทักษะในการแสวงหาความรู้และการพัฒนา ตนเอง							
1	มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง							
2	มีความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติการ เรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้							
3	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการ จัดการความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน และ สังคม							
4	มีความสามารถในการใช้ทักษะกระบวนการตาม หลักปรัชญา “คิดเป็น” ประกอบการตัดสินใจ และ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ							
5	มีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลใน การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้							
6	มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง							
7	มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง							
8	มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์รอบตัว							
9	มีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะความไม่รู้กับสิ่งท้าทาย และวิทยาการใหม่ ๆ							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	ความรู้พื้นฐานและความสามารถที่เอื้อต่อการ เรียนรู้							
10	มีความสามารถในการอ่าน เขียน เพื่อเป็นพื้นฐาน สำหรับการเรียนรู้							
11	มีความสามารถในการคิดคำนวณเบื้องต้น เพื่อใช้ ในชีวิตประจำวัน							
12	มีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับ ภาษาและการสื่อสาร							
13	มีความสามารถในการนำกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการ ดำเนินชีวิตประจำวัน							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การประกอบอาชีพบนพื้นฐานความรู้และ ประสบการณ์							
14	มีความรู้ ความเข้าใจในงานอาชีพมองเห็นช่อง ทางการประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
15	มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ และศักยภาพของตนเอง							
16	มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาอาชีพอย่างมีคุณธรรม							
17	มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของตนเอง							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การใช้ทักษะชีวิตจัดการกับปัญหาและสิ่งท้าทายต่าง ๆ							
18	มีความสามารถในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม							
19	มีการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ และความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต							
20	มีความสามารถในการปรับตัวเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การพัฒนาสังคมและชุมชน							
21	มีความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานบริบททางสังคมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต							
22	มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้ความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
23	มีความสามารถในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตนเอง สังคม และชุมชน							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	องค์ประกอบหลัก กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้							
	การวางแผนหลักสูตร							
1	<u>การวางแผนเตรียมการ</u> การประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง							
2	การวางแผนเตรียมการด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา							
3	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบข้อมูลอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลาย							
4	การประสานงาน ชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
5	การสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย เตรียมการวางแผนรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้เรียนอย่างเป็นระบบ							
6	<u>การกำหนดจุดหมาย</u> ความสอดคล้องของจุดหมายกับการมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีให้ผู้เรียนก้าวไปสู่ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
7	ความยืดหยุ่นของจุดหมายเชื้อต่อการปรับให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของสังคมที่มี การ เปลี่ยนแปลง							
8	<u>การกำหนดเนื้อหา</u> ความสอดคล้องในการบูรณาการเนื้อหากับการ ดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้เรียน							
9	ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหากับการ นำไปใช้ประโยชน์ได้ในทันที							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การนำหลักสูตรไปใช้							
10	<u>การพัฒนาครูและบุคลากร</u> พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม หลักสูตร การใช้สื่อ เทคโนโลยี และสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้							
11	พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ							
12	<u>การพัฒนาหลักสูตร</u> มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ของผู้เรียน ชุมชน สังคม มาเป็นข้อมูล ประกอบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา							
13	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา ชุมชน ภาครัฐเอกชน							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
14	มีการจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในรายวิชา เลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และชุมชน							
15	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจาก มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตร							
16	มีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจาก สภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม							
17	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม							
18	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นต้นแบบชัดเจน ครบถ้วนทุกรายวิชาจำแนกตามวิธีเรียน							
19	<u>การจัดกระบวนการเรียนรู้</u> มีการจัดกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการเรียนรู้วิธีเรียน							
20	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาอย่าง เต็มตามศักยภาพ							
21	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนา กระบวนการคิด พัฒนาความรู้ทักษะ และพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม							
22	มีการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การ ประยุกต์ใช้ความรู้ และการสร้างความรู้สำหรับ ตนเองโดยยึดหลัก ONIE Model							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
23	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้หลากหลายวิธีเรียน ตอบสนองความต้องการและความสนใจของ ผู้เรียน							
24	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น รายบุคคล รายกลุ่ม							
25	<u>การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</u> มีการวัดและประเมินผลควบคู่ไปกับการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพ จริง							
26	มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติรายวิชา และกลุ่ม ผู้เรียน							
27	<u>การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการ ประเมินเทียบระดับการศึกษา</u> มีการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาใน ระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย							
28	มีการเทียบโอนผลการเรียน จากการประกอบ อาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ							
29	มีหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์ ที่มีมาตรฐานชัดเจน สมเหตุสมผล เชื่อถือได้ และโปร่งใสยุติธรรม							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
30	มีการประเมินเทียบระดับการศึกษาเพื่อให้ได้รับการรับรองวุฒิในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย							
31	มีระบบกลไกในการกำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงานเทียบระดับให้มีมาตรฐาน และเป็นธรรม							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การประเมินหลักสูตร							
32	มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ							
33	มีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
องค์ประกอบหลัก ปัจจัยเกื้อหนุนการจัดการศึกษา								
	ภาคีเครือข่าย							
1	มีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา							
2	มีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา							
3	ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งสามารถจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
	สื่อและแหล่งเรียนรู้							
4	มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนรู้ให้บริการแก่ผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา							
5	มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้							
6	มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ และความ แตกต่างระหว่างบุคคล							
7	มีข้อมูล สารสนเทศแสดงรายละเอียดแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา แสวงหา ความรู้ ประสพการณ์							
8	มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการ สนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน							
9	มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภทที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	เทคโนโลยีและสารสนเทศ							
10	มีการนำเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ตลอดเวลา							
11	มีการปรับปรุงพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศให้ ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง หลากหลาย							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม ที่ปฏิบัติได้					ปฏิบัติ ไม่ได้	เหตุผลที่ ปฏิบัติ ไม่ได้
		5	4	3	2	1	0	
	การมีส่วนร่วมของชุมชน							
12	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางแผนจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา							
13	ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร							
14	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การประกันคุณภาพการศึกษา							
15	มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ							
16	มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							
	การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา							
17	มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน							
18	มีกลไกรองรับการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ							
19	มีการประเมินความสำเร็จในการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต							
	อื่น ๆ (โปรดระบุ).....							

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

นายอารักษ์ อินทร์พยุ่ง

ผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอารักษ์ อินทร์พยุง
วันเดือนปีเกิด	30 กันยายน 2504
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	46/24 ถนนเทศบาล 1 ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา 8 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ถนนเทศบาล 4 อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่างทองวิทยาคม
พ.ศ. 2523	นาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 2 (ม.ศ. 5) วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
พ.ศ. 2525	จบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.กศ. สูง) วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2529	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2546	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) การบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2554	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ